

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

INFORMACIJA

O SUBJEKTIMA BANKARSKOG SUSTAVA FEDERACIJE BOSNE I
HERCEGOVINE SA STANJEM NA DAN 31.12.2018. GODINE
(PO KONAČNIM NEREVIDIRANIM PODACIMA)

Sarajevo, travanj 2019. godine

IZDAVAČ

AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Zmaja od Bosne 47b

71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Tel. +387 33 72 14 00

Faks +387 33 66 88 11

Web site: www.fba.ba

e-mail: agencija@fba.ba

Pri korištenju podataka iz ove Informacije korisnici su obvezni navesti izvor.

Ova Informacija izrađena je na temelju podataka koje su subjekti bankovnog sustava Federacije Bosne i Hercegovine dostavili Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine, tako da isti odgovaraju za izvještajne podatke korištene u ovoj Informaciji. S obzirom na informativnu namjenu ovog dokumenta, svi zaključci koje korisnici ove Informacije izvedu na temelju danih informacija i podataka, vlastiti su zaključci korisnika.

Za sve informacije kontaktirati:

AGENCIJU ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Skraćenice i termini:

BD	Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine
BiH	Bosna i Hercegovina
CAMELS	Jedinstveni interni sustav za procjenu banaka koji uključuje osnovne komponente: kapital, kvalitetu aktive, upravljanje i rukovođenje, profitabilnost, likvidnost i osjetljivost na tržišne rizike
CBBiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
CEDB	Council of Europe Development Bank (Razvojna banka Vijeća Europe)
CRK	Centralni registar kredita u BiH
DEG	Deutsche Investitions - und Entwicklungsgesellschaft (Njemačko društvo za investicije i razvoj)
EBA	European Banking Authority (Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo)
EBRD	European Bank for Reconstruction and Development (Europska banka za obnovu i razvoj)
ECB	European Central Bank (Europska centralna banka)
EFSE	European Fund for Southeast Europe (Europski fond za Jugoistočnu Europu)
EIB	European Investment Bank (Europska investicijska banka)
EKS	Efektivna kamatna stopa
EU	Europska unija
FBA	Agencija za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FMF	Federalno ministarstvo financija/finansija
FOO	Financijsko-obavještajni odjel
FSAP	Financial Sector Assessment Program (Program procjene financijskog sektora)
FX rizik	Foreign Exchange Risk (Devizni rizik)
IFC	International Financial Corporation (Međunarodna financijska korporacija)
LCR	Liquidity Coverage Ratio (Koeficijent pokriva likvidnosti)
MKD	Mikrokreditno društvo
MKF	Mikrokreditna fondacija
MKO	Mikrokreditna organizacija
MMF	Međunarodni monetarni fond
MRS	Međunarodni računovodstveni standardi
MSFI	Međunarodni standardi financijskog izvještavanja
NKS	Nominalna kamatna stopa
NPL	Non performing loans (Nekvalitetni krediti)
OMBUDSMEN	Ombudsman za bankovni sustav u FBiH
OKR	Opći kreditni rizik
PKG	Potencijalni kreditni gubici
RKG	Rezerve za kreditne gubitke
RS	Republika Srpska
SB	Svjetska banka
SBS	Subjekti bankovnog sustava FBiH: banke, bankarske grupe, razvojne banke, MKO, leasing društva, faktoring društva, mjenjači i druge financijske organizacije čije poslovanje nadzire FBA
SREP	Supervisory Review and Evaluation Process (Supervizorski pregled i proces procjene)
UBBiH	Udruga banaka Bosne i Hercegovine
UDLBiH	Udruga društava za leasing BiH
UO	Upravni odbor Agencije za bankarstvo FBiH
ZoA	Zakon o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine
ZoB	Zakon o bankama
ZoF	Zakon o faktoringu
ZoL	Zakon o leasingu
ZoMKO	Zakon o mikrokreditnim organizacijama
ZoZKFU	Zakon o zaštiti korisnika financijskih usluga

SADRŽAJ:

Skraćenice i termini:	3
Popis tablica:	6
Popis grafikona:	8
UVOD	9
SAŽETAK	11
1. BANKARSKI SEKTOR	15
1.1. BANKARSKA SUPERVIZIJA	15
1.2. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA U FBiH	16
1.2.1. Status, broj i poslovna mreža	16
1.2.2. Struktura vlasništva i tržišni udjel	16
1.2.3. Kadrovska struktura	19
1.3. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	20
1.3.1. Bilanca stanja	20
1.3.2. Obveze	26
1.3.3. Kapital i adekvatnost kapitala	29
1.3.4. Aktiva i kvaliteta aktive	32
1.3.5. Profitabilnost	38
1.3.5.1. Razina, kvaliteta i trend zarade bankarskog sektora u FBiH	39
1.3.5.2. Ukupni prihodi bankarskog sektora u FBiH	41
1.3.5.3. Ukupni rashodi bankarskog sektora u FBiH	44
1.3.5.4. Koeficijenti profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja bankarskog sektora u FBiH	45
1.3.6. Ponderirane NKS i EKS	46
1.3.7. Likvidnost	48
1.3.8. Devizni (FX) rizik	51
1.4. USKLAĐENOST BANAKA U OBAVLJANJU PLATNOG PROMETA I SA STANDARDIMA SPNiFTA	53
1.4.1. Usklađenost banaka u obavljanju platnog prometa	53
1.4.2. Usklađenost banaka sa standardima SPNiFTA	54
1.5. PREPORUKE ZA BANKARSKI SEKTOR	56
2. SEKTOR NEDEPOZITNIH FINANCIJSKIH INSTITUCIJA	58
2.1. REGULATORNE AKTIVNOSTI	58
2.2. MIKROKREDITNI SEKTOR	58
2.2.1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA U FBiH	58
2.2.1.1. Status, broj i poslovna mreža	58
2.2.1.2. Struktura vlasništva	58
2.2.1.3. Kadrovska struktura	59
2.2.2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	59
2.2.2.1. Bilanca stanja	59
2.2.2.2. Kapital i obveze	61
2.2.2.3. Aktiva i kvaliteta aktive	63
2.2.2.4. Profitabilnost	66
2.2.2.5. Ponderirane NKS i EKS	68
2.2.3. USKLAĐENOST POSLOVANJA MIKROKREDITNOG SEKTORA SA STANDARDIMA SPNiFTA	69
2.2.4. PREPORUKE ZA MIKROKREDITNI SEKTOR	71
2.3. LEASING SEKTOR	72
2.3.1. STRUKTURA LEASING SEKTORA U FBiH	72
2.3.1.1. Broj leasing društava	72
2.3.1.2. Struktura vlasništva	72
2.3.1.3. Kadrovska struktura	72
2.3.2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	73
2.3.2.1. Bilanca stanja	73

2.3.2.2. Kapital i obveze	75
2.3.2.3. Aktiva i kvaliteta aktive	76
2.3.2.4. Profitabilnost	78
2.3.2.5. Ponderirana NKS i EKS	80
2.3.2.6. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti leasinga	82
2.3.3. USKLAĐENOST POSLOVANJA LEASING SEKTORA SA STANDARDIMA SPNiFTA	83
2.3.4. PREPORUKE ZA LEASING SEKTOR	84
2.4. FAKTORING SEKTOR	85
2.4.1. Karakteristike faktoring sektora u FBiH	85
2.4.2. Opseg, struktura i trend faktoring poslovanja u FBiH	87
2.4.3. PREPORUKE ZA FAKTORING SEKTOR	89
3. ZAŠTITA PRAVA I INTERESA FIZIČKIH OSOBA-KORISNIKA FINANCIJSKIH USLUGA U SBS-a U FBiH	91
3.1. Aktivnosti na zaštiti prava i interesa fizičkih osoba-korisnika finansijskih usluga u SBS-a u FBiH	91
3.2. PREPORUKE OMBUDSMANA SBS-a	93
ZAKLJUČAK	94
PRAVNI OKVIR	96
Prilog 1-Pravni okvir za rad FBA i SBS u FBiH	96
PRILOZI ZA BANKARSKI SEKTOR	108
Prilog 2-Osnovni podaci o bankama u FBiH na dan 31.12.2018.	108
Prilog 3-Bilanca stanja banaka u FBiH po shemi FBA (aktivna podbilanca)	109
Prilog 4-Pregled aktive, kredita, depozita, kapitala i fin.rezultata banaka u FBiH-31.12.2018.	110
Prilog 5 - Izvješće o stanju kapitala banaka u FBiH-31.12.2018.	111
Prilog 6-Klasifikacija aktive bilance banaka u FBiH-31.12.2018.	112
Prilog 6a-Klasifikacija aktive izvanbilančnih rizičnih stavki banaka u FBiH-31.12.2018.	113
Prilog 7-Račun dobiti i gubitka banaka u FBiH po shemi FBA-31.12.2018.	114
PRILOZI ZA MIKROKREDITNI SEKTOR	115
Prilog 8-Osnovni podaci o MKO u FBiH na dan 31.12.2018.	115
Prilog 9-Zbirna bilanca stanja MKF-31.12.2018.	116
Prilog 10-Zbirna bilanca stanja MKD-31.12.2018.	117
Prilog 11-Pregled osnovnih finansijskih pokazatelja MKO - 31.12.2018.	118
Prilog 12-Zbirni račun dobiti i gubitka MKF-31.12.2018.	119
Prilog 13-Zbirni račun dobiti i gubitka MKD-31.12.2018.	120
PRILOZI ZA LEASING SEKTOR	121
Prilog 14-Osnovni podaci o leasing društvima na dan 31.12.2018.	121
Prilog 15-Pregled vlasničke strukture leasing društava-31.12.2018.	122
Prilog 16-Zbirna bilanca stanja leasing društava-31.12.2018.	123
Prilog 17-Pregled aktive, potraživanja po finansijskom leasingu i neto stanja sredstava danih u operativni leasing i finansijskog rezultata leasing društava na dan 31.12.2018.	124
Prilog 18-Pregled osnovnih finansijskih pokazatelja leasing društava i banaka koje obavljaju poslove finansijskog leasinga-31.12.2018.	125
Prilog 19-Pregled rezervi za finansijski leasing-31.12.2018.	126
Prilog 20-Pregled rezervi za zajmove-31.12.2018.	127
Prilog 21-Zbirni račun dobiti i gubitka leasing društava-31.12.2018.	128
PRILOZI ZA FAKTORING SEKTOR	129
Prilog 22-Osnovni podaci o društvu za faktoring i pregled vlasničke strukture na dan 31.12.2018.	129

Popis tablica:

Tablica 1:	Pregled promjena u broju i vlasničkoj strukturi banaka.....	17
Tablica 2:	Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu.....	18
Tablica 3:	Struktura vlasništva prema udjelu državnog, privatnog i stranog kapitala.....	18
Tablica 4:	Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu).....	19
Tablica 5:	Zaposleni u bankama FBiH.....	19
Tablica 6:	Kvalifikacijska struktura zaposlenih u bankama FBiH.....	19
Tablica 7:	Aktiva po zaposlenom.....	20
Tablica 8:	Aktiva po zaposlenom po grupama banaka.....	20
Tablica 9:	Bilanca stanja.....	22
Tablica 10:	Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi.....	22
Tablica 11:	Udjel grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz razdoblja.....	24
Tablica 12:	Novčana sredstva banaka	25
Tablica 13:	Ulaganja u vrijednosne papire prema vrsti instrumenta.....	25
Tablica 14:	Vrijednosni papiri entitetskih vlada BiH.....	26
Tablica 15:	Sektorska struktura depozita.....	27
Tablica 16:	Štednja stanovništva po razdobljima.....	28
Tablica 17:	Ročna struktura štednih depozita stanovništva po razdobljima.....	28
Tablica 18:	Struktura izloženosti riziku.....	29
Tablica 19:	Regulatorni kapital.....	30
Tablica 20:	Pokazatelji adekvatnosti kapitala.....	31
Tablica 21:	Stopa financijske poluge.....	32
Tablica 22:	Aktiva (bilanca i izvanbilanca), RKG po regulatoru i ispravci vrijednosti po MSFI.....	33
Tablica 23:	Ukupna aktiva, bruto bilančna aktiva, rizične i nerizične stavke aktive.....	33
Tablica 24:	Sektorska struktura kredita.....	34
Tablica 25:	Klasifikacija aktive, OKR i PKG.....	35
Tablica 26:	Klasifikacija kredita danih stanovništvu i pravnim osobama.....	36
Tablica 27:	Granska koncentracija kredita.....	37
Tablica 28:	Struktura i trend OKR i PKG.....	38
Tablica 29:	Ostvareni financijski rezultat: dobit/gubitak.....	41
Tablica 30:	Struktura ukupnih prihoda.....	43
Tablica 31:	Struktura ukupnih rashoda.....	44
Tablica 32:	Koeficijenti profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti po razdobljima.....	45
Tablica 33:	Ponderirane prosječne NKS i EKS na kredite na godišnjoj razini.....	46
Tablica 34:	Ponderirane prosječne NKS i EKS na depozite na godišnjoj razini.....	47
Tablica 35:	LCR.....	48
Tablica 36:	Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću.....	49
Tablica 37:	Koeficijenti likvidnosti.....	49
Tablica 38:	Ročna usklađenost financijske aktive i obveza do 180 dana.....	50
Tablica 39:	Devizna usklađenost financijske aktive i obveza (EUR i ukupno).....	52
Tablica 40:	Podaci o broju glavnih i ostalih računa po statusu.....	54
Tablica 41:	Broj i vrijednosti izvršenih transakcija, po vrstama transakcija.....	54
Tablica 42:	Pregled statusa danih naloga po politikama.....	54
Tablica 43:	Pregled izvještenih transakcija, po broju i vrijednosti.....	55
Tablica 44:	Pregled izvještenih sumnjivih transakcija, po broju i vrijednosti.....	55
Tablica 45:	Pregled broja prijavljenih sumnjivih clijenata.....	55
Tablica 46:	Kvalifikacijska struktura zaposlenih	59
Tablica 47:	Bilanca stanja mikrokreditnog sektora.....	60
Tablica 48:	Ročna struktura uzetih kredita.....	61
Tablica 49:	Struktura kapitala mikrokreditnog sektora.....	62
Tablica 50:	Neto mikrokrediti	63
Tablica 51:	Sektorska i ročna struktura mikrokredita MKO na dan 31.12.2018.....	64
Tablica 52:	RKG sa stanjem na dan 31.12.2018.....	65
Tablica 53:	Zbirni račun dobiti i gubitka mikrokreditnog sektora.....	67

Tablica 54:	Pregled danih naloga MKO.....	69
Tablica 55:	Pregled supervizorskih ocjena MKO.....	70
Tablica 56:	Pregled izviještenih sumnjivih transakcija, po broju i vrijednosti u KM.....	70
Tablica 57:	Pregled broja izviještenih sumnjivih klijenata.....	70
Tablica 58:	Kvalifikacijska struktura zaposlenih.....	72
Tablica 59:	Struktura potraživanja po financijskom leasingu - 31.12.2018.....	74
Tablica 60:	Struktura potraživanja po financijskom leasingu - usporedni pregled.....	74
Tablica 61:	Struktura neto bilančnih pozicija aktive.....	75
Tablica 62:	Formirane rezerve leasing sektora za financijski leasing po kategorijama kašnjenja.....	77
Tablica 63:	Izuzeti predmeti sektora leasinga.....	78
Tablica 64:	Financijski rezultat: dobit/gubitak.....	79
Tablica 65:	Struktura ukupnih prihoda.....	79
Tablica 66:	Struktura ukupnih rashoda.....	80
Tablica 67:	Prosječna NKS i EKS za ugovore financijskog leasinga zaključene u 2018.....	81
Tablica 68:	Ponderirana prosječna NKS i EKS po ugovorima financijskog leasinga.....	82
Tablica 69:	Struktura iznosa financiranja leasing sektora.....	83
Tablica 70:	Struktura zaključenih ugovora.....	83
Tablica 71:	Pregled statusa danih naloga po politikama.....	84
Tablica 72:	Pregled izviještenih sumnjivih transakcija, po broju i vrijednosti u KM.....	84
Tablica 73:	Nominalni iznos otkupljenih novčanih tražbina na razini faktoring sustava FBiH, prema postojanju regresnog prava i domicilnosti.....	88
Tablica 74:	Način rješavanja prigovora po razdobljima.....	91
Tablica 75:	Struktura prigovora prema SBS-a.....	92
Tablica 76:	Struktura prigovora prema vrsti financijske usluge.....	92

Popis grafikona:

Grafikon 1: Struktura stranog kapitala po zemljama.....	17
Grafikon 2: Struktura stranog kapitala po zemljama - sjedištu grupe.....	18
Grafikon 3: Bilanca stanja banaka u FBiH (aktiva, krediti i depoziti).....	21
Grafikon 4: Ukupan kapital banaka u FBiH.....	21
Grafikon 5: Herfindahlov indeks koncentracije u aktivima, kreditima i depozitima.....	22
Grafikon 6: Koncentracijske stope za pet najvećih banaka-CR5: aktiva, krediti i depoziti.....	23
Grafikon 7: Struktura aktive bilanca banaka.....	24
Grafikon 8: Struktura pasive bilanca banaka.....	25
Grafikon 9: Struktura ulaganja u vrijednosne papire prema kriteriju države emitenta	26
Grafikon 10: Štednja stanovništva po razdobljima.....	28
Grafikon 11: Struktura regulatornog kapitala	31
Grafikon 12: NPL-ovi.....	36
Grafikon 13: Struktura i trend OKR i PKG.....	38
Grafikon 14: Ponderirane prosječne EKS na kredite na godišnjoj razini.....	47
Grafikon 15: Ponderirane prosječne EKS na depozite na godišnjoj razini.....	48
Grafikon 16: Ročna usklađenost finansijske aktive i obveza do 180 dana.....	51
Grafikon 17: Struktura aktive i pasive.....	61
Grafikon 18: Prosječne ponderirane EKS na mikrokredite (%)......	69
Grafikon 19: Struktura pasive.....	76

UVOD

FBA je osnovana 1996. godine kao neovisna i samostalna institucija koja izvršava nadležnosti sukladno propisanim odredbama ZoA, međunarodnim standardima i načelima supervizije i pravilima struke. UO vrši opći nadzor poslovanja FBA, te u skladu sa zakonom propisanim nadležnostima poduzima mjere za efikasno obavljanje poslova iz djelokruga FBA i za svoj rad odgovara Parlamentu FBiH.

Sukladno članku 50. ZoA, FBA je obvezna dostavljati Parlamentu FBiH putem Vlade FBiH Izvješće o poslovanju u roku od šest mjeseci od kraja izvještajne godine, koji odobrava UO, a naročito sadrži analizu SBS-a i provedene aktivnosti tijekom izvještajne godine.

U okviru redovitog izvršavanja zakonom propisanih nadležnosti, FBA sačinjava i na web stranici javno objavljuje kvartalne informacije o SBS-a, koje odobrava UO FBA.

Sukladno prethodno navedenom, Informacija o SBS sa stanjem na dan 31. 12. 2018. po konačnim izvještajnim nerevidiranim podacima sačinjena je korištenjem referentnih izvora, koje su činili obrađeni konačni nerevidirani izvještajni podaci koje SBS dostavljaju FBA u propisanim formatima i rokovima, te drugi podaci i informacije koje su SBS-a FBiH dostavili FBA i koji se koriste u redovnom nadzoru SBS-a.

S obzirom da je u okviru nove bankarske regulative stupio na snagu i novi okvir izvješćivanja za banke (COREP), da je 2018. godina utvrđena kao razdoblje paralelnog izvješćivanja prema ranijem regulatornom okviru i COREP izvješćivanja, da su u prvom kvartalu 2018. godine banke u FBiH dostavile FBA prva COREP izvješća, tijekom 2018. godine nastavilo se sa validacijom i analizom novih izvještajnih formi. U Informaciji su prezentirani pokazatelji poslovanja banaka prema konačnim nerevidiranim izvještajnim podacima sa 31. 12. 2018. na temelju izvještajnih podataka koje su banke dostavile FBA po ranijem regulatornom okviru. U segmentu kapitala i likvidnosti bankarskog sektora u FBiH prezentirani su pokazatelji i prema novim regulatornim zahtjevima i novom okviru izvješćivanja za banke (COREP), koji su predmet validacije u nadzoru banaka u FBiH.

Podaci izraženi u postotcima u Informaciji iskazani su u pravilu s jednim decimalnim mjestom, izuzev podataka o visinama NKS i EKS kod SBS-a FBiH i drugim podacima u kojima je to relevantno.

U oblasti poslovanja i nadzora bankarskog sektora u FBiH u 2018. godini su, nakon razdoblja usklađivanja sa ZoB-om, stupili na snagu novi podzakonski akti usvojeni u 2017. godini, tako da su banke počele s primjenom novih regulatornih zahtjeva i izvješćivanjem FBA sukladno novom standardiziranom okviru izvješćivanja. Navedeno je bilo praćeno intenzivnim aktivnostima FBA u pogledu tumačenja o primjeni regulatornih zahtjeva propisanih podzakonskim aktima FBA (odluke, upute, smjernice). U vezi s ovim opsežnim i kompleksnim procesima nastavljene su aktivnosti FBA na jačanju institucionalnih kapaciteta, s ciljem pune implementacije novog regulatornog okvira, posebno u pogledu SREP-a, planiranja oporavka i restrukturiranja banaka, te uspostave okvira za nadzorno testiranje otpornosti na stres. Posebno važan segment odnosi se na nastavak regulatornih aktivnosti FBA vezanih za uspostavu okvira za primjenu MSFI 9 i praćenje njegove implementacije u bankama, što je povezano s regulatornim zahtjevima za klasifikaciju aktive banaka.

U okviru propisanih nadležnosti za nadzor nedepozitnih finansijskih institucija u FBiH, tijekom 2018. godine, nastavljeno je s unapređenjem postojećeg podzakonskog okvira za njihovo poslovanje i nadzor. U segmentu faktoring poslovanja očekuje se da će korištenje usluga faktoringa u naredno razdoblju biti u funkciji rješavanja problema likvidnosti realnog sektora, čime će se doprinijeti ubrzanju novčanih tokova u većem opsegu nego do sada.

Sadržajno, Informacija je podijeljena u tri dijela. Prvi dio obuhvaća detaljnu analizu bankarskog sektora FBiH, u pogledu bankarske supervizije, njegove strukture, finansijskih pokazatelja poslovanja, usklađenost banaka s propisima u obavljanju platnog prometa i sa standardima SPNiFTA. Drugi dio odnosi se na detaljnu analizu sektora nedepozitnih finansijskih institucija, kao i usklađenosti poslovanja istih sa standardima SPNiFTA, u okviru koje su kao zasebni segmenti obrađeni mikrokreditni sektor, leasing sektor i faktoring sektor u FBiH, s pripadajućim preporukama. U dijelu Informacije koji se odnosi na nadzor poslovanja leasing društava u FBiH koriste se termini leasing sustav i leasing sektor, pri čemu leasing sustav podrazumijeva zbirne podatke o leasing sektoru (podaci leasing društava u FBiH koja posjeduju dozvolu za obavljanje poslova leasinga izdanu od strane FBA) i podatke iskazane u izvješćima banaka u FBiH koje u svom portfelju imaju potraživanja po osnovi finansijskog leasinga. U dijelu informacije koja se odnosi na nadzor faktoring sektora, izneseni podaci odnose se na banke koje obavljaju poslove faktoringa i društvo za faktoring, koje je u IV. kvartalu 2018. godine zaključilo prve ugovore o faktoringu. Treći dio Informacije odnosi se na segment zaštite prava i interesa fizičkih osoba – korisnika finansijskih usluga u SBS-a, s pripadajućim preporukama.

Sastavni dio Informacije je i pregled pravnog okvira za rad i nadzor poslovanja SBS-a, koji je dan u Prilogu 1 – Pravni okvir za rad FBA i SBS u FBiH. U pripadajućim dijelovima Informacije su, ovisno o potrebi, prezentirane informacije o regulatornim aktivnostima FBA tijekom 2018. godine za SBS, odnosno segmente od značaja za obavljanje nadzora.

SAŽETAK

Osnovni pokazatelji poslovanja bankarskog sektora u FBiH

U FBiH na dan 31. 12. 2018. poslovalo je 15 komercijalnih banaka, sa 549 organizacijskih dijelova, u kojima je bilo zaposleno ukupno 6.739 osoba.

Ukupna neto aktiva na razini bankarskog sektora u FBiH sa 31. 12. 2018. iznosi 22,1 milijardu KM i za 1,9 milijardi KM ili 9,3% je veća u odnosu na 31. 12. 2017.

Kreditni, s udjelom od 64,8% u strukturi ukupne aktive, zabilježili su rast u odnosu na kraj 2017. godine u iznosu od 1,1 milijardu KM ili 8,7%, tako da na dan 31. 12. 2018. iznose 14,3 milijarde KM. U okviru sektorskog kreditiranja na dan 31. 12. 2018. prisutno je smanjenje udjela u kreditiranju privatnih poduzeća, vladinih institucija i stanovništva. Povećanje udjela u odnosu na kraj 2017. godine prisutno je kod kreditiranja bankarskih institucija, javnih poduzeća i nebankarskih finansijskih institucija.

Kreditni odobreni pravnim osobama ostvarili su rast od 651,5 milijuna KM ili 9,6%, tako da na dan 31. 12. 2018. iznose 7,5 milijardi KM, s udjelom u ukupnim kreditima od 52,2%. Kreditni dani stanovništvu u istom razdoblju imaju rast od 495,3 milijuna KM ili 7,8%, s udjelom u ukupnim kreditima od 47,8% i na dan 31. 12. 2018. iznose 6,8 milijardi KM.

Udjel NPL-ova je smanjen sa 9,7% na 8,5%, dominantno kao rezultat kreditnog rasta i aktivnosti na naplati. Udjel NPL-ova kod pravnih osoba u odnosu na ukupne kredite pravnim osobama iznosi 10,6%, a udjel NPL-ova kod stanovništva u odnosu na ukupne kredite stanovništvu iznosi 6,2%.

Novčana sredstva iznose 6,6 milijardi KM ili 29,8% ukupne aktive i veća su za 0,8 milijardi KM ili 13,7% u odnosu na kraj 2017. godine.

Ulaganja u vrijednosne papire sa 31. 12. 2018. iznose 1,3 milijarde KM, s udjelom u aktivima od 5,9%.

Depoziti su dostigli iznos od 17,6 milijardi KM, uz ostvareni rast u iznosu od 1,8 milijardi KM ili 11,3% i ostali su najznačajniji izvor financiranja, s udjelom od 79,7% u ukupnoj pasivi. Štedni depoziti, kao najznačajniji i najveći segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka, povećani su za 553,8 milijuna KM ili 6,7% i iznose 8,8 milijardi KM.

Kreditna sredstva iznose 862,9 milijuna KM, s udjelom od 3,9% u ukupnoj pasivi i veća su za 3,3% u odnosu na kraj 2017. godine.

Ukupni kapital na dan 31. 12. 2018. iznosi 3,0 milijarde KM, od čega dionički kapital iznosi 1,3 milijarde KM i zabilježio je rast od 6,0% u odnosu na 2017. godinu. Udjel ukupnog kapitala u izvorima na razini bankarskog sektora iznosi 13,4%. Regulatorni kapital iznosi 2,5 milijardi KM i povećan je za 220,3 milijuna KM ili 9,5% u odnosu na kraj 2017. godine, s neznatnom promjenom u strukturi. Temeljni kapital povećan je za 238,6 milijuna KM ili 10,8%, dok je dopunski kapital povećan za 12,2 milijuna KM ili 4,0%. Prema novoj regulativi, regulatorni kapital bankovnog sustava FBiH smanjen je za 62,5 milijuna KM ili 2,5% uslijed različite metodologije izračuna regulatornog kapitala u odnosu na raniju regulativu.

Stopa regulatornog kapitala bankarskog sektora FBiH na dan 31. 12. 2018. iznosi 17,5% i veća je od zakonom propisanog minimuma od 12%. Ista je za 2,0 postotna boda veća u odnosu na kraj 2017. godine, a kao rezultat primjene izmijenjenog regulatornog okvira, poslovnog rezultata banaka i ostalih usklađivanja koja su u vezi s primjenom MSFI. Na razini bankarskog sektora FBiH iskazane su veće i ostale stope kapitala u odnosu na propisani minimum (stopa redovnog temeljnog kapitala i temeljnog kapitala).

Stopa financijske poluge na razini bankarskog sektora FBiH na dan 31. 12. 2018. iznosi 10,1% (propisani minimum 6%) i veća je u odnosu na kraj prethodne godine (9,6%).

Likvidnost bankarskog sektora ocjenjuje se zadovoljavajućom, s obzirom na udjel likvidnih sredstava u ukupnoj aktivni i ročnu usklađenost financijske aktive i financijskih obveza.

Na razini bankarskog sektora u FBiH sa 31. 12. 2018. godine po konačnim nerevidiranim izvještajnim podacima banaka iskazan je pozitivan financijski rezultat - dobit u iznosu od 255,4 milijuna KM, što je za iznos od 15,4 milijuna KM ili 6,4% više u odnosu na kraj prethodne godine.

Osnovni pokazatelji poslovanja mikrokreditnog sektora u FBiH

U FBiH na dan 31. 12. 2018. posluje 12 MKO, od toga 11 MKF i MKD. U mikrokreditnom sektoru FBiH zaposlena je 1.461 osoba, što je za 62 zaposlena ili 4,4% više u odnosu na 31. 12. 2017.

Ukupna aktiva mikrokreditnog sektora iznosi 580,4 milijuna KM i za iznos od 53,4 milijuna KM ili 10,1% je veća u odnosu na stanje na dan 31. 12. 2017. Rast ukupne aktive MKD u odnosu na kraj prethodne godine iznosi 39,6 milijuna KM ili 36,9%, a rast ukupne aktive MKF je iznosio 13,8 milijuna KM ili 3,3%.

Ukupni neto mikrokrediti iznose 454,0 milijuna KM, što čini 78,2% ukupne aktive mikrokreditnog sektora u FBiH i veći su za 46,1 milijun KM ili 11,3% u odnosu na kraj prethodne godine. Rast neto mikrokredita u MKD iznosio je 53,0 milijuna KM ili 65,6%, dok je na razini MKF iskazano smanjenje u ukupnom iznosu od 6,9 milijuna KM ili 2,1% u odnosu na 31. 12. 2017.

Obveze po uzetim kreditima MKO iznose 279,7 milijuna KM, s udjelom od 48,2% u ukupnoj pasivi i veće su za 33,7 milijuna KM ili 13,7% u odnosu na 31. 12. 2017., na što je najvećim dijelom utjecao rast zaduženja MKD iz kojeg je financiran rast mikrokreditnog portfelja.

Ukupni kapital iznosi 272,9 milijuna KM ili 47,0% ukupne pasive i veći je za 17,8 milijuna KM ili 7,0% u odnosu na kraj 2017. godine, pri čemu se na povećanje ukupnog kapitala MKD odnosi iznos od 5,3 milijuna KM ili 29,6% ukupnog povećanja kapitala mikrokreditnog sektora, a MKF iznos od 12,5 milijuna KM ili 70,4% u promatranom razdoblju.

Na razini mikrokreditnog sektora iskazan je pozitivan financijski rezultat u iznosu od 20,9 milijuna KM, što je za 2,4 milijuna KM ili 12,7% više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. MKD je iskazalo neto dobit u iznosu od 5,3 milijuna KM, što u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine predstavlja značajan rast, s obzirom da je sa 31. 12. 2017. iskazana neto dobit iznosila 0,3 milijuna KM, što predstavlja povećanje za 5,0 milijuna KM. MKF su iskazale višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 15,6 milijuna KM, što u odnosu na

31. 12. 2017. predstavlja smanjenje u iznosu od 2,6 milijuna KM ili 14,4%. Operativna efikasnost poslovanja mikrokreditnog sektora FBiH sa 31. 12. 2018. iznosi 19,4%, što je u okviru propisanog pokazatelja do 45%.

Na temelju pokazatelja poslovanja mikrokreditnog sektora FBiH, zasnovanih na analizi dostavljenih izvješća MKO sa 31. 12. 2018. i njihovom usporedbom sa 31. 12. 2017., može se zaključiti da poslovanje sektora karakterizira rast ukupne aktive, mikrokreditnog portfelja, broja zaposlenih, ukupnog kapitala, pozitivnog financijskog rezultata, uz nepromijenjene pokazatelje kvalitete plasmana u promatranom razdoblju.

Osnovni pokazatelji poslovanja leasing sektora u FBiH

Leasing sustav u FBiH sa 31. 12. 2018. čini sedam leasing društva i jedna komercijalna banka koja obavlja poslove financijskog leasinga. U odnosu na isto razdoblje 2017. godine, FBA je u drugom kvartalu 2018. godine izdala dozvolu za rad novoosnovanom leasing društvu u 100%-tnom vlasništvu nerezidentne pravne osobe. U leasing sektoru FBiH su sa 31. 12. 2018. zaposlene ukupno 124 osobe, od čega 118 predstavljaju stalno zaposlene osobe, što u odnosu na 31. 12. 2017. predstavlja povećanje za 14 zaposlenih osoba ili 13,5%.

U 2018. godini na razini leasing sustava u FBiH iskazano je povećanje opsega poslovanja u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine, prema broju zaključenih ugovora (za 28,7%) i vrijednosti novozaključenih ugovora (za 32,2%).

Ukupna aktiva leasing sektora u FBiH na dan 31. 12. 2018. iznosi 297,2 milijuna KM i povećana je za 37,0 milijuna KM ili 14,2% u odnosu na 31. 12. 2017. U istom razdoblju neto potraživanja po osnovi financijskog leasinga, kao najznačajnija stavka u strukturi ukupne aktive, iznose 214,7 milijuna KM ili 72,2% ukupne aktive i u odnosu na 31. 12. 2017. veća su za 22,0%.

U strukturi ukupne pasive leasing sektora u FBiH sa 31. 12. 2018. najveću stavku predstavljaju obveze po uzetim kreditima u iznosu od 252,4 milijuna KM, koje su u cijelosti dugoročnog karaktera i čine 84,9% ukupne pasive, a u odnosu na 31. 12. 2017. povećane su za 20,7%.

Ukupni kapital leasing sektora u FBiH na dan 31. 12. 2018. iznosi 36,8 milijuna KM, što čini 12,4% ukupne pasive leasing sektora FBiH i u usporedbi sa 31. 12. 2017. smanjen je za ukupan iznos od 4,0 milijuna KM ili 9,9%. Tri leasing društva, uključujući i novoosnovano leasing društvo, iskazala su povećanje ukupnog kapitala, dok su četiri leasing društva iskazala smanjenje ukupnog kapitala.

Na razini leasing sektora u FBiH u razdoblju 1.1.-31.12.2018. iskazana je neto dobit u iznosu od 3,3 milijuna KM, koja je u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine smanjena za iznos od 1,7 milijuna KM ili 34,0%. Četiri leasing društva su iskazala pozitivan financijski rezultat u ukupnom iznosu od 5,7 milijuna KM, a tri leasing društva negativan financijski rezultat u ukupnom iznosu od 2,4 milijuna KM, od čega se na jedno leasing društvo odnosi jedan milijun KM ili 41,8%.

Ukupni prihodi leasing sektora u FBiH sa 31. 12. 2018. iznose 32,5 milijuna KM i u odnosu na 31. 12. 2017. isti su smanjeni za 1,0 milijuna KM ili 3,0%, pri čemu su ukupno kamatni i slični prihodi manji za iznos od 3,0 milijuna KM ili 21,2%, dok su operativni prihodi veći za iznos od 1,9 milijuna KM ili 9,8%.

Ukupni rashodi sa 31. 12. 2018. iznose 29,2 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine manji su za iznos od 0,7 milijuna KM ili za 2,4%.

Osnovni pokazatelji faktoring sektora u FBiH

U prva tri kvartala 2018. godine usluge faktoringa u FBiH su obavljale isključivo četiri banke (tri su članice međunarodnih bankarskih grupa sa sjedištem u zemljama članicama EU, a jedna je u pretežno domaćem vlasništvu), kroz zaključivanje ugovora o otkupu novčanih tražbina, isključivo u domaćem faktoringu, koji uključuju pravo regresa i bez prava regresa, odnosno s ugovorenim i bez ugovorenog predujma za otkupljenu novčanu tražbinu. U posljednjem kvartalu 2018. godine i društvo za faktoring je bilo aktivno i zaključilo je ugovore o faktoringu.

Na razini faktoring sustava FBiH, ukupan volumen otkupljenih novčanih tražbina sa 31. 12. 2018. iznosi 131,2 milijuna KM, od čega se iznos od 130,5 milijuna KM ili 99,5% odnosi na portfelj u bankama, a 0,7 milijuna KM ili 0,5% na društvo. Pored obavljanja poslova faktoringa s pravom ili bez prava regresa u domaćem faktoringu, koji je činio dominantnu vrstu faktoringa, u zadnjem kvartalu 2018. godine, proširena je lepeza faktoring poslova i na obrnuti (dobavljački) faktoring, kao posebnu vrstu faktoringa, što je realizirala jedna banka.

Evidentno je značajno smanjenje ukupne vrijednosti otkupljenih tražbina u 2018. godini, koja čini svega 37,4% u odnosu na ukupnu vrijednost otkupljenih tražbina u istom razdoblju prethodne godine, a do smanjenja je došlo na strani inozemnog faktoringa, budući da u 2018. godini banka koja je imala zaključene ugovore u inozemnom faktoringu u 2017. godini, u istom razdoblju 2018. godine nije zaključivala takve ugovore. Na strani domaćeg faktoringa ostvaren je ukupno veći volumen za 58,9% ili u apsolutnom iznosu za 48,6 milijuna KM. Prema ugovorenom dospijeću, najveći udjel u ukupnoj vrijednosti otkupljenih novčanih tražbina u 2018. godini od 67,4% imaju otkupljena novčana potraživanja ugovorene ročnosti od 91 do 180 dana. U odnosu na 2017. godinu, evidentna je promjena ročne strukture otkupljenih novčanih tražbina. Prema sektorskoj strukturi kupca, najveći udjel imaju javna poduzeća, s obzirom da vrijednost tražbina istih u 2018. godini čini 50,9% ukupne vrijednosti na razdoblju faktoring sustava FBiH, zatim slijedi udjel privatnih poduzeća i društava sa 47,5%.

Iskazani ukupni prihodi pružatelja usluga faktoringa u FBiH za razdoblje 1.1. - 31.12.2018. iznose 1,7 milijuna KM, od čega ostvareni prihodi banaka čine 99,5% ukupno iskazanog prihoda faktoring sustava u FBiH. U strukturi iskazanih ukupnih prihoda, 43,5% se odnosi na faktoring s pravom regresa gledajući prihode od kamata, naknade za faktoring i administrativne naknade, dok se 56,5% prihoda od kamata, naknada za faktoring i administrativnih naknada odnosi na ugovoreni faktoring bez prava regresa. U odnosu na 31. 12. 2017. smanjeni su ukupni prihodi pružatelja usluga faktoringa, uz promjene u strukturi istih prema vrsti faktoringa, domicilnosti, ali i vrsti prihoda.

1. BANKARSKI SEKTOR

1.1. BANKARSKA SUPERVIZIJA

Aktivnosti FBA u oblasti nadzora poslovanja banaka i razvoja bankarske regulative u 2018. godini bile su usmjerene na očuvanje stabilnosti, sigurnosti, likvidnosti i kapitaliziranosti bankarskog sektora u FBiH.

Kontrola poslovanja bankarskog sektora u FBiH u 2018. godini obavljena je kroz kontinuirano praćenje poslovanja svih banaka u sustavu, a posebno kontrolu banaka od značaja za bankarski sektor u FBiH. Također, nastavljeno je s kontrolama upravljanja rizicima koji proizlaze iz IS, kao i eksternalizacije određenih aktivnosti banaka, koje su u 2018. godini, osim banaka, obuhvatile i kontrolu značajnog pružatelja usluga, kao i s ciljanim kontrolama iz segmenta zaštite korisnika finansijskih usluga.

U 2018. godini nastavljene su aktivnosti u pogledu donošenja podzakonskih akata u procesu usklađivanja bankarske regulative s odredbama ZoB-a, naročito u segmentu restrukturiranja banaka.

U Prilogu 1 daje se prikaz pravnog okvira za rad FBA i banaka, kao i ostalih SBS-a. Pripremljen je nacrt novih regulatornih zahtjeva za upravljanje kreditnim rizikom i utvrđivanje očekivanih kreditnih gubitaka u skladu s implementacijom MSFI.

U ožujku 2019. godine je, nakon obavljene javne rasprave s bankarskim sektorom putem UBBiH, objavljena Odluka o internom procesu procjene adekvatnosti kapitala i internom procesu procjene likvidnosti u banci, nakon čega je planirano i donošenje provedbenih akata, odnosno Smjernica o izvješćivanju Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a u banci, s Izvješćem o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a i Uputama za njegovo popunjavanje. U 2018. godini izvršena je i validacija prvih Izvješća banaka o primjeni ICAAP-a prema stanjima sa 31. 12. 2017., uz tehničku pomoć FINRA projekta i dostavu supervizorskih pisama bankama o izvršenom pregledu i procjeni predmetnih Izvješća.

FBA je u 2018. godini ostvarila značajnu suradnju i sa SB vezano za projekt jačanja bankarskog sektora, kao i USAID kroz FINRA projekt koji su pružali značajnu tehničku pomoć oko jačanja kapaciteta FBA za efikasniju bankarsku superviziju, kao i u pripremi i implementaciji novog regulatornog i supervizorskog okvira za banke. Nastavljene su aktivnosti oko uvođenja novog supervizorskog pristupa – SREP, kroz dugoročni projekt koji je tehnički podržan od strane SB, s ciljem da se u 2020. godini izvrše prve SREP procjene banaka. Otpočele su aktivnosti u okviru FINRA projekta vezano za razvoj metodologije za nadzorno testiranje otpornosti na stres.

Također, u 2018. godini nastavljene su aktivnosti na ispunjenju preporuka FSAP Misije sukladno Akcijskom planu, sačinjenom nakon obavljene procjene finansijskog sustava (FSAP) u 2014. godini u BiH, uz tehničku pomoć MMF-a, u oblasti suradnje i koordinacije u superviziji banaka sa CBBiH i ABRS, kao i usuglašavanje zajedničke metodologije za utvrđivanje domaćih sistemski značajnih banaka (CBBiH, AOD, ABRS i FBA).

FBA je aktivnosti usmjerila na jačanje i unapređenje suradnje, kako s domaćim, tako i s međunarodnim finansijskim institucijama, te regionalnim i drugim organizacijama, kao i jačanje

bilateralne i multilateralne suradnje s bankarskim regulatorima iz zemlje, regije i šire, na temelju postojećih i novih sporazuma o suradnji i razmjeni informacija.

U 2018. godini FBA je sudjelovala na kolegijima supervizora za banke čije je sjedište bankarskih grupa u zemljama EU i ostvarena je suradnja po pitanju mogućih zajedničkih kontrola ili razmjenjivanja informacija i nalaza, sukladno potpisanom MoU. Ovaj vid suradnje proširen je u 2018. godini i na grupacije koje su zbog svog značaja pod nadzorom ECB-a. U okviru bilateralne suradnje, nastavljena je suradnja i razmjena informacija sa supervizorskim institucijama zemalja u kojima je sjedište bankarskih grupa, čije su članice banke sa sjedištem u FBiH.

S obzirom na značaj banaka članica međunarodnih grupacija za bankovni sustav u FBiH i financijsku stabilnost, unapređenje suradnje sa supervizorima matičnih grupacija u domeni razmjene informacija, zajedničkog djelovanja, interakcije s bankarskim grupacijama i jačanja spremnosti na krizne situacije, bit će nastavljeno i u narednom razdoblju.

1.2. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA U FBiH

1.2.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 31. 12. 2018. u FBiH bankarsku dozvolu ima 15 komercijalnih banaka. Broj banaka je isti kao i 31. 12. 2017. Posebnim zakonom regulirano je osnivanje i rad Razvojne banke Federacije BiH, koja je pravni sljednik Investicijske banke Federacije BiH d.d. Sarajevo, od 1. 7. 2008., a njen nadzor se obavlja sukladno Uredbi o kriterijima i načinu vođenja nadzora nad poslovanjem Razvojne banke FBiH, te podaci o njezinom poslovanju nisu uvršteni u ovu Informaciju.

U Prilogu 2. daju se osnovni podaci o bankama u FBiH na dan 31. 12. 2018.

U 2018. godini nije bilo bitnijeg širenja mreže organizacijskih dijelova banaka. Banke su reorganizirale svoju mrežu organizacijskih dijelova, tako što su vršile promjene organizacijskog oblika, organizacijske pripadnosti ili adrese u sjedištu postojećih organizacijskih dijelova, ali i ukidanje nekih organizacijskih dijelova, sve s ciljem optimizacije poslovanja.

S navedenim promjenama, banke iz FBiH su (na području cijele BiH) sa 31. 12. 2018. imale ukupno 549 organizacijskih dijelova, što je za 0,7% manje u odnosu na 31. 12. 2017. Na području FBiH nalazi se 491 organizacijski dio banaka. Šest banaka iz FBiH imale su 49 organizacijskih dijelova u RS-u, a osam banaka je imalo devet organizacijskih dijelova u BD-u. Broj organizacijskih dijelova banaka iz RS-a u FBiH je 25 i veći je u odnosu na kraj 2017. godine (22). Radi se o tri banke koje imaju organizacijske dijelove u FBiH.

Dozvolu za obavljanje međubankarskih transakcija u unutarnjem platnom prometu 31. 12. 2018. imale su sve banke, a osigurane depozite imalo je svih 15 komercijalnih banaka u FBiH.

1.2.2. Struktura vlasništva i tržišni udjel

Vlasnička struktura banaka¹ u FBiH na dan 31. 12. 2018., na temelju raspoloživih informacija i uvida u samim bankama, je sljedeća:

¹ Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka

- u privatnom i pretežno privatnom vlasništvu - 14 banaka,
- u državnom i pretežno državnom vlasništvu² - jedna banka.

Od 14 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, četiri banke su u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je deset banaka u većinskom stranom vlasništvu.

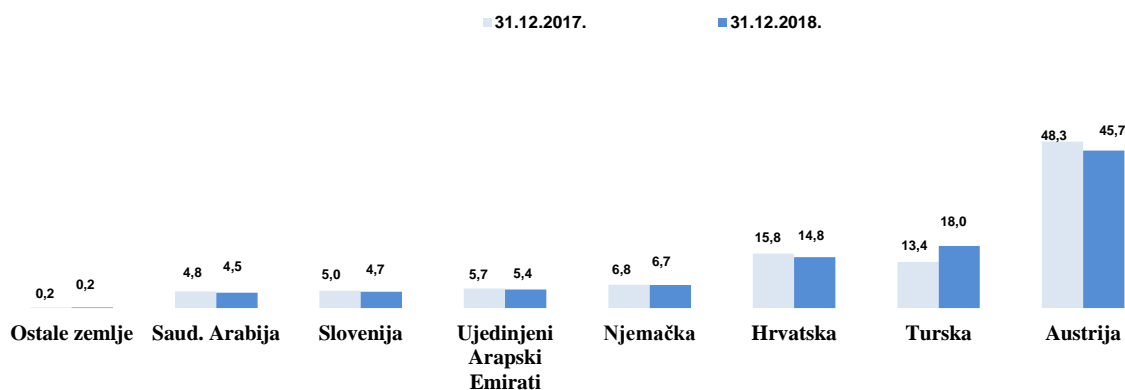
U sljedećoj tablici daje se pregled promjena u vlasničkoj strukturi banaka u posljednjih pet godina.

<i>Tablica 1: Pregled promjena u broju i vlasničkoj strukturi banaka</i>			
Promjene po godinama	Državne banke	Privatne banke	Ukupno
31.12.2013.	1	16	17
U 2014. godini nije bilo promjena			
31.12.2014.	1	16	17
U 2015. godini nije bilo promjena			
31.12.2015.	1	16	17
Promjene u 2016. godini			
-statusna promjena pripajanja		-2	-2
31.12.2016.	1	14	15
U 2017. godini nije bilo promjena			
31.12.2017.	1	14	15
U 2018. godini nije bilo promjena			
31.12.2018.	1	14	15

Ako se analizira struktura stranog kapitala po zemljama, na dan 31. 12. 2018. došlo je do promjena u odnosu na kraj 2017. godine, najvećim dijelom zbog povećanja udjela dioničara iz Republike Turske (povećanje za 4,6 postotnih bodova), zbog izvršene značajne dokapitalizacije banke u FBiH.

U sljedećem grafikonu daje se struktura stranog kapitala po zemljama:

Grafikon 1: Struktura stranog kapitala po zemljama

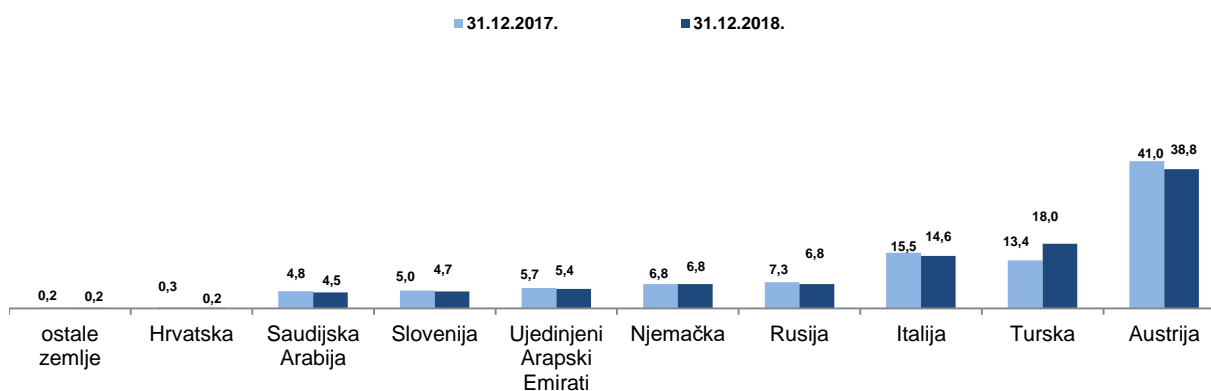

Ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se promatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matrice, odnosno bankarske grupe u čijem su većinskom vlasništvu (izravno ili neizravno preko članica iz bankarske grupe) banke u FBiH. Prema ovom kriteriju, došlo je do promjena u strukturi stranog kapitala po zemljama – sjedištu grupe sa stanjem na dan 31.12.2018. godine u odnosu na kraj 2017. godine. Promjene se najvećim dijelom odnose na povećanje relativnog udjela kod bankarskih grupa i banaka iz Republike Turske.

² Državno vlasništvo se odnosi na državni kapital FBiH

Struktura stranog kapitala po zemljama – sjedištu grupe daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 2: Struktura stranog kapitala po zemljama - sjedištu grupe³

Struktura vlasništva može se promatrati i prema vrijednosti ukupnog kapitala, koja se daje u sljedećoj tablici:

-u 000 KM-

Banke	31.12.2016.		31.12.2017.		31.12.2018.		Indeks	
	1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)	7	8
Državne banke	52.499	1,9%	53.507	1,9%	61.488	2,1%	102	115
Privatne banke	2.655.621	98,1%	2.811.542	98,1%	2.908.717	97,9%	106	103
Ukupno	2.708.120	100%	2.865.049	100%	2.970.205	100%	106	104

U 2018. godini, na razini bankarskog sektora ukupan kapital povećan je za 3,7% u odnosu na kraj 2017. godine i iznosi 3,0 milijarde KM. Povećanje ukupnog kapitala za 105,2 milijuna KM je neto efekt povećanja po osnovi tekućeg financijskog rezultata u iznosu od 255,4 milijuna KM i izvršene dokapitalizacije kod tri banke u iznosu od 73,9 milijuna KM, te smanjenja po osnovi iskazivanja efekata prve primjene MSFI 9 - Financijski instrumenti⁴ u iznosu od 90,6 milijuna KM i prijenosa na obveze za isplatu dividendi iz dobiti za 2017. godinu u iznosu od 124,3 milijuna KM kod dvije banke, kao i iznos od 9,2 milijuna KM po osnovi smanjenja vrijednosti vrijednosnih papira koji se klasificiraju po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Promatrano kroz udjel državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljniji analitički pregled o strukturi vlasništva kapitala banaka u FBiH, što je prikazano u sljedećoj tablici:

-u 000 KM-

Dionički kapital	31.12.2016.		31.12.2017.		31.12.2018.		Indeks	
	1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)
Državni kapital	31.647	2,6%	31.619	2,6%	41.619	3,2%	100	132
Privatni kapital (rezidenti)	137.557	11,3%	142.109	11,6%	139.637	10,7%	103	98
Strani kapital (nerezidenti)	1.046.673	86,1%	1.052.061	85,8%	1.118.443	86,1%	101	106
Ukupno	1.215.877	100%	1.225.789	100%	1.299.699	100%	101	106

U 2018. godini povećan je dionički kapital u odnosu na kraj 2017. godine po osnovi dokapitalizacije tri banke u iznosu od 73,9 milijuna KM, što je u strukturi vlasništva rezultiralo

³ Pored zemalja sjedišta matice-bankarske grupe čije su članice banke iz FBiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz FBiH

⁴ MSFI 9 je od 1. siječnja 2018. zamijenio do tada primjenjivani MRS 39

povećanjem udjela državnog kapitala za 0,6 postotnih bodova i povećanjem udjela stranog kapitala za 0,3 postotna boda. Kod dvije banke dokapitalizacija je izvršena iz eksternih izvora, a kod jedne banke izvršena je konverzija subordiniranog kredita u dionički kapital banke.

Na dan 31. 12. 2018. tržišni udjel banaka s većinskim stranim kapitalom iznosi 90,2%, sa većinskim privatnim kapitalom 6,3%, a s većinskim državnim kapitalom 3,5%.

U sljedećoj tablici daje se pregled tržišnih udjela banaka prema vrsti vlasništva (većinskim kapitalom):

-u %-

<i>Tablica 4: Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu)</i>									
Banke	31.12.2016.			31.12.2017.			31.12.2018.		
	Broj banaka	Udjel u ukup. kapit.	Udjel u ukup. aktivi	Broj banaka	Udjel u ukup. kapit.	Udjel u ukup. aktivi	Broj banaka	Udjel u ukup. kapit.	Udjel u ukup. aktivi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Banke s većinskim državnim kapitalom	1	1,9	2,8	1	1,9	3,2	1	2,1	3,5
Banke s većinskim privatnim kapitalom rezidenata	4	6,6	6,4	4	6,4	6,3	4	5,9	6,3
Banke s većinskim stranim kapitalom	10	91,5	90,8	10	91,7	90,5	10	92,0	90,2
Ukupno	15	100	100	15	100	100	15	100	100

1.2.3. Kadrovska struktura

Na razini bankarskog sektora na dan 31. 12. 2018. broj zaposlenih je 6.739, s udjelom od 2,9% u bankama s većinskim državnim kapitalom i 97,1% u bankama s većinskim privatnim kapitalom.

Pregled zaposlenih i kvalifikacijske strukture zaposlenih na razini bankarskog sektora u FBiH, daju se u tablici 5. i tablici 6.

<i>Tablica 5: Zaposleni u bankama FBiH</i>								
Banke	Broj zaposlenih			Indeks				
	31.12.2016.	31.12.2017.	31.12.2018.	(3/2)	(4/3)	(4/2)	(6/4)	
1	2	3	4	5	6	7	8	
Državne banke	192	2,9%	192	2,9%	195	2,9%	100	102
Privatne banke	6.423	97,1%	6.463	97,1%	6.544	97,1%	101	101
Ukupno	6.615	100%	6.655	100%	6.739	100%	101	101
Broj banaka	15		15		15			

<i>Tablica 6: Kvalifikacijska struktura zaposlenih u bankama FBiH</i>								
Stepen stručne sprema	Broj zaposlenih			Indeks				
	31.12.2016.	31.12.2017.	31.12.2018.	(4/2)	(6/4)	(4/2)	(6/4)	
1	2	3	4	5	6	7	8	
Visoka stručna sprema - VSS	3.821	57,8%	3.970	59,7%	4.102	60,9%	104	103
Viša stručna sprema - VŠS	555	8,4%	525	7,9%	520	7,7%	95	99
Srednja stručna sprema - SSS	2.226	33,7%	2.149	32,3%	2.108	31,3%	97	98
Ostali	13	0,2%	11	0,2%	9	0,1%	85	82
Ukupno	6.615	100%	6.655	100%	6.739	100%	101	101

U 2018. godini u odnosu na kraj 2017. godine, broj zaposlenih u bankarskom sektoru FBiH je povećan za 1,3 ili 84 radnika, dok je u kvalifikacijskoj strukturi prisutan nastavak trenda rasta zaposlenih s visokom stručnom spremom (od 3,3%), koji imaju i najveći udjel od 60,9% u odnosu na ukupno zaposlene u bankarskom sektoru FBiH.

Jedan od pokazatelja koji utječe na ocjenu performansi poslovanja pojedinačne banke i bankarskog sektora je omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom, pri čemu je veći omjer pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja banke i ukupnog sektora.

U sljedećim tablicama daju se pregled aktive po zaposlenom po kriteriju vlasništva i pregled aktive po zaposlenom po grupama banaka prema kriteriju veličine aktive:

-u 000 KM-

Tablica 7: Aktiva po zaposlenom

Banke	31.12.2016.			31.12.2017.			31.12.2018.		
	Broj zaposl.	Aktiva	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva	Aktiva po zaposl.
Državne	192	520.387	2.710	192	654.373	3.408	195	775.490	3.977
Privatne	6.423	17.861.647	2.781	6.463	19.555.478	3.026	6.544	21.318.271	3.258
Ukupno	6.615	18.382.034	2.779	6.655	20.209.851	3.037	6.739	22.093.761	3.278

Tablica 8: Aktiva po zaposlenom po grupama banaka

Aktiva	31.12.2016.		31.12.2017.		31.12.2018.	
		Broj banaka		Broj banaka		Broj banaka
do 1 milijuna KM	0		0		0	
1-2 milijuna KM	5		2		2	
2-3 milijuna KM	7		7		6	
preko 3 milijuna KM	2		6		7	
Ukupno	14		15		15	

Analitički pokazatelji za pojedinačne banke kreću se u rasponu od 1,4 milijuna KM do 4,8 milijuna KM aktive po zaposlenom. Četiri banke imaju ovaj pokazatelj bolji od prosjeka za bankarski sektor, a kod dvije najveće banke u sektoru je iznad 3,1 milijun KM.

1.3. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

1.3.1. Bilanca stanja

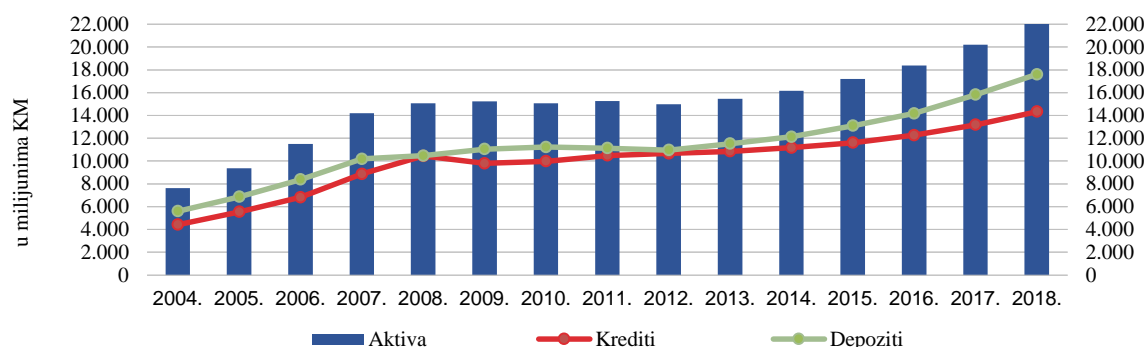
U prezentirane pokazatelje poslovanja banaka u FBiH i analize bankarskog sektora uključeni su pokazatelji iz aktivne podbilance jedne banke s većinskim državnim kapitalom⁵, a sukladno odredbama Zakona o početnoj bilanci stanja poduzeća i banaka FBiH, prema kojim su banke s većinskim državnim kapitalom obavezne izvješćivati FBA na bazi „ukupne“ bilance stanja, raščlanjene na: pasivnu, neutralnu i aktivnu podbilancu.

S tim u vezi su iskazani podaci u Prilogu 3. ove Informacije - Bilanca stanja banaka u FBiH po shemi FBA (aktivna podbilanca).

U 2014., 2015., 2016. i 2017. godini ostvarene su stope rasta ukupne aktive: 4,6%, 6,3% ,7,1% i 9,9%, da bi u 2018. godini nastavljen trend rasta aktive od 9,3% ili 1,9 milijardi KM, tako da je na kraju 2018. godine ukupna aktiva bankovnog sustava iznosila 22,1 milijardu KM.

⁵ Banke u većinskom državnom vlasništvu u “ukupnoj” bilanci iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država i one iznose 708 milijuna KM

Grafikon 3: Bilanca stanja banaka u FBiH (aktiva, krediti i depoziti)

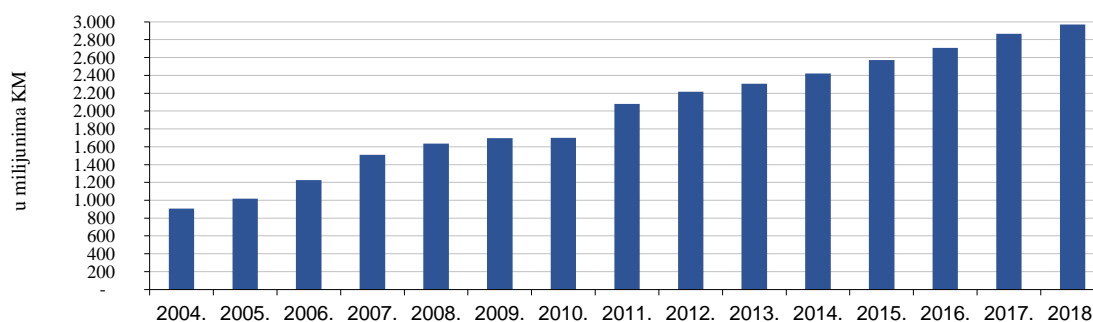

Osnovni generator rasta bilančne sume u 2018. godini je rast depozita od 11,3% ili 1,8 milijardi KM, te ukupnog kapitala za 3,7% ili 105,2 milijuna KM. Na kraju 2018. godine depoziti su iznosili 17,6 milijardi KM ili 79,7%, ukupan kapital 3,0 milijarde KM ili 13,4%, a kreditne obveze 0,9 milijardi KM ili 3,9% pasive.

Nastavljen je trend rasta ukupnih kredita. U aktivi banaka, s udjelom od 64,8%, najznačajnija pozicija su kreditni plasmani, a u strukturi kredita izdvajaju se dva sektora, stanovništvo (47,8%) i privatna poduzeća (46,3%). Novčana sredstava, s udjelom od 29,8% i stopom rasta od 13,7% u 2018. godini, iznosila su 6,6 milijardi KM na dan 31. 12. 2018.

Ukupan kapital banaka u posljednjih pet godina bilježi kontinuiran rast sa stopom u rasponu između 4% i 6%, dok se udjel u pasivi kretao između 13% i 15%.

Grafikon 4: Ukupan kapital banaka u FBiH

U Prilogu 4. daje se pregled aktive, kredita, depozita, kapitala i financijskog rezultata banaka u FBiH na dan 31. 12. 2018.

U sljedećoj tablici daje se pregled bilance stanja bankarskog sektora:

-000 KM-

Tablica 9: Bilanca stanja

O p i s	31.12.2016.		31.12.2017.		31.12.2018.		Indeks	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	8=(4/2)	9=(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8=(4/2)	9=(6/4)
A K T I V A (IMOVINA):								
Novčana sredstva	5.204.564	28,3	5.794.664	28,7	6.591.117	29,8	111	114
Vrijednosni papiri	1.226.163	6,7	1.228.432	6,1	1.304.626	5,9	100	106
Plasmani drugim bankama	96.569	0,5	350.980	1,7	270.604	1,2	363	77
Kreditni	12.270.228	66,8	13.178.860	65,2	14.325.634	64,8	107	109
Ispravka vrijed.	1.193.721	6,5	1.166.804	5,8	1.190.760	5,4	98	102
Kreditni-neto (kreditni minus isp. vrij.)	11.076.507	60,3	12.012.056	59,4	13.134.874	59,5	108	109
Posl. prostor i ostala fiksna aktiva	530.977	2,9	529.941	2,6	531.767	2,4	100	100
Ostala aktiva	247.254	1,3	293.778	1,5	260.773	1,2	119	89
UKUPNA AKTIVA	18.382.034	100	20.209.851	100	22.093.761	100	110	109
P A S I V A (OBVEZE):								
Depoziti	14.176.274	77,1	15.814.723	78,3	17.604.487	79,7	112	111
Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0	0	0	0	0	0	0
Obveze po uzetim kreditima	848.001	4,6	835.667	4,1	862.931	3,9	99	103
Ostale obveze	649.639	3,5	694.412	3,4	656.138	3,0	107	94
KAPITAL								
Kapital	2.708.120	14,7	2.865.049	14,2	2.970.205	13,4	106	104
UKUPNO PASIVA (OBVEZE I KAPITAL)	18.382.034	100	20.209.851	100	22.093.761	100	110	109

U sljedećoj tablici daje se pregled aktive banaka prema vlasničkoj strukturi:

-000 KM-

Tablica 10: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi

Banke	31.12.2016.			31.12.2017.			31.12.2018.			Indeks	
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Udjel %	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Udjel %	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Udjel %	8=(5/3)	9=(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8=(5/3)	9=(7/5)	8=(5/3)	9=(7/5)	
Državne	1	520.387	2,8%	1	654.373	3,2%	1	775.490	3,5%	126	119
Privatne	14	17.861.647	97,2%	14	19.555.478	96,8%	14	21.318.271	96,5%	109	109
Ukupno	15	18.382.034	100%	15	20.209.851	100%	15	22.093.761	100%	110	109

Pokazatelj koncentracija u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivi, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa⁶. Pregled istog po razdobljima, daje se u sljedećem grafikonu:

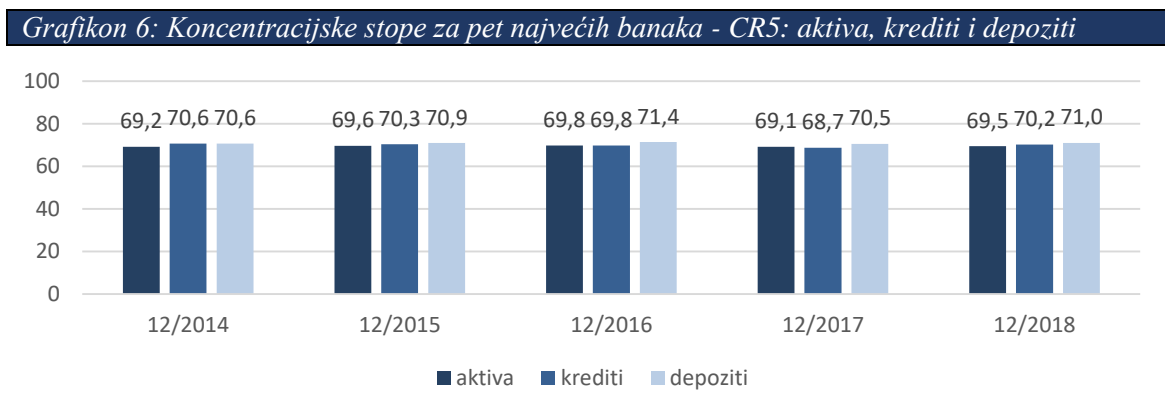

⁶ Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli, a predstavlja zbroj kvadrata postotnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih sudionika u sustavu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je koncentracija u sustavu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sustavu, HHI bi bio maksimalnih 10000.

Na kraju 2018. godine Herfindahlov indeks koncentracije u sve tri relevantne kategorije (aktivni, kreditima i depozitima) je povećan u odnosu na kraj 2017. godine, tako da na dan 31. 12. 2018. za aktivu iznosi 1.418 (+27), kredite 1.403 (+73) i depozite 1.487 (+35) jedinica, što pokazuje umjerenu koncentraciju⁷.

Drugi pokazatelj koncentracije u bankarskom sektoru je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa⁸ (u daljnjem tekstu: CR), koja pokazuje ukupan udjel najvećih banaka u sektoru u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivni, kreditima i depozitima. Na kraju 2018. godine ukupan udjel pet najvećih banaka u sektoru - CR5 je u svim relevantnim kategorijama u odnosu na kraj 2017. godine blago povećano, tako da na dan 31. 12. 2018. godine za tržišni udjel iznosi 69,5% (+0,4 postotna boda), kredite 70,2% (+1,5 postotnih bodova) i depozite 71,0% (+0,5 postotnih bodova). Dvije najveće banke u sektoru čine 47,0% tržišta (aktiva 47,0%, krediti 45,5% i depoziti 48,6%).

Pregled koncentracijskih stopa za pet najvećih banaka u sustavu daje se u sljedećem grafikonu:

Bankarski sektor može se analizirati i po kriteriju pripadnosti grupama, formiranih prema veličini aktive⁹. Sa 31. 12. 2018. u odnosu na kraj 2017. godine, došlo je do promjene u strukturi, odnosno udjelu grupa banaka u odnosu na ukupnu aktivu bankarskog sektora FBiH.

Prema veličini aktive, u sektoru se izdvajaju tri banke, s udjelom od 56,4%, koje čine I. grupu banaka s aktivom preko 2,0 milijarde KM. U odnosu na kraj 2017. godine povećan je udjel kod I. grupe banaka za 9,9 postotnih bodova, zbog prelaska jedne banke iz II. grupe u ovu grupu banaka. Udjel II. grupe banaka je 27,5% i u odnosu na kraj 2017. godine smanjen je za 5,3 postotna boda, kao neto efekt prelaska jedne banke iz ove grupe u I. grupu i jedne banke iz III. grupe banaka u I. grupu. III. grupu banaka čine tri banke, s ukupnim udjelom od 9,8% i isti je smanjen u odnosu na kraj 2017. godine (2,4 postotna boda), kao neto efekt prelaska jedne banke iz IV. grupe u ovu grupu banaka i prelaska jedne banke iz ove grupe u II. grupu banaka. Udjel IV. grupe (četiri banke, s aktivom između 100 i 500 milijuna KM) od 6,3% je smanjen (-1,7 postotnih bodova), zbog prelaska jedne banke iz ove grupe u III. grupu banaka (aktiva do 100 milijuna KM) i prelaska jedne banke iz V. grupe banaka u ovu grupu banaka. Sa 31. 12. 2018. nijedna banka nema aktivu manju od 100 milijuna KM.

⁷Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije.

⁸ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju banaka koje se uključuju u izračun.

⁹ Banke su podijeljene u pet grupa u zavisnosti od veličine aktive

U sljedećoj tablici daje se pregled iznosa i udjela grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz razdoblja:

-000 KM-

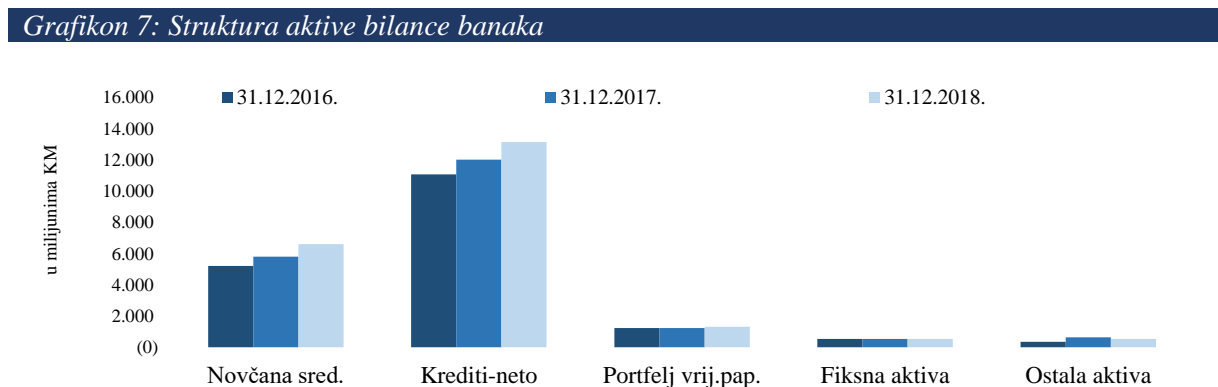
Tablica 11: Udjel grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz razdoblja

Iznos aktive	31.12.2016.			31.12.2017.			31.12.2018.		
	Iznos	Udjel %	Broj banaka	Iznos	Udjel %	Broj banaka	Iznos	Udjel %	Broj banaka
I (preko 2 milijarde KM)	8.681.651	47,2	2	9.404.805	46,5	2	12.456.111	56,4	3
II (1-2 milijarde KM)	4.142.732	22,5	3	6.626.507	32,8	5	6.075.157	27,5	5
III (0,5-1 milijarda KM)	4.015.627	21,8	5	2.465.564	12,2	3	2.168.293	9,8	3
IV (0,1-0,5 milijarde KM)	1.449.350	7,9	4	1.613.136	8	4	1.394.200	6,3	4
V (ispod 0,1 milijarde KM)	92.674	0,5	1	99.839	0,5	1	0	0,0	0
Ukupno	18.382.034	100	15	20.209.851	100	15	22.093.761	100	15

U okviru aktive bilance banaka najveći udjel maju neto krediti banaka (59,5%), zatim slijede novčana sredstva (29,8%), vrijednosni papiri (5,9%), fiksna aktiva (2,4%) i ostala aktiva (plasmani drugim bankama i ostala aktiva) koja sudjeluje sa 1,2%.

Ukupni bruto krediti iznose 14,3 milijarde KM i veći su za 8,7% u odnosu na kraj 2017. godine.

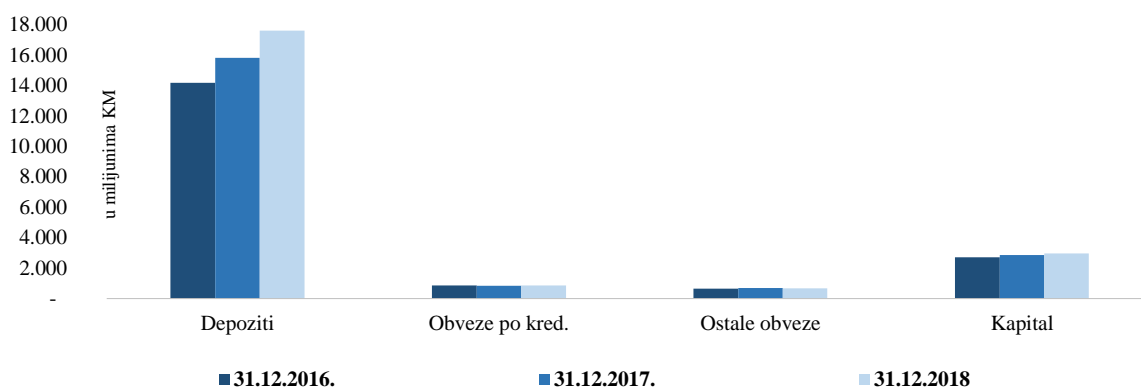
U sljedećem grafikonu dana je struktura najznačajnijih bilančnih pozicija aktive banaka:

U okviru pasive bilance banaka najveći udjel imaju depoziti (79,7%), zatim slijede ukupan kapital (13,4%), obveze po uzetim kreditima (3,9%) i ostale obveze (3,0%).

U strukturi pasive bilance banaka depoziti su i dalje dominantan izvor financiranja banaka u FBiH, koji na dan 31. 12. 2018. iznose 17,6 milijardi KM i bilježe rast od 11,3% u odnosu na kraj 2017. godine. Prisutan je rast i kod ukupnog kapitala od 3,7%, koji na dan 31. 12. 2018. iznosi 3,0 milijarde KM, kao i rast od 3,4% kod obveza po uzetim kreditima, koji iznose 862,9 milijuna KM. Kod ostalih obveza došlo je do smanjenja u odnosu na kraj 2017. godine za 5,5%, koje na dan 31. 12. 2018. iznose 656,1 milijun KM.

U sljedećem grafikonu dana je struktura najznačajnijih bilančnih pozicija pasive banaka:

Grafikon 8: Struktura pasive bilance banaka

Novčana sredstva na razini bankarskog sektora iznose 6,6 milijardi KM i bilježe rast od 0,8 milijardi KM ili 13,7% u odnosu na kraj 2017. godine. Pregled novčanih sredstava na razini bankarskog sektora daje se u sljedećoj tablici:

-u 000 KM-

Novčana sredstva	31.12.2016.		31.12.2017.		31.12.2018.		Indeks	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	(4/2)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gotov novac	754.059	14,5	800.215	13,8	910.481	13,8	106	114
Račun rezervi kod CBBiH	3.295.391	63,3	3.823.980	66,0	4.002.281	60,7	116	105
Računi kod depoz.inst.u BiH	9.101	0,2	41.411	0,7	38.746	0,6	455	94
Računi kod depoz.inst.u inoze.	1.145.886	22,0	1.127.877	19,5	1.639.544	24,9	98	145
Novč. sred. u procesu naplate	127	0,0	1.181	0,0	65	0,0	0	6
Ukupno	5.204.564	100	5.794.664	100	6.591.117	100	111	114

Novčana sredstva banaka na računu rezervi kod CBBiH na kraju 2018. godine povećana su za 178,3 milijuna KM ili 4,7% i na dan 31. 12. 2018. iznosi 4,0 milijarde KM ili 60,7% ukupnih novčanih sredstava. Sredstva banaka na računima kod depozitnih institucija u inozemstvu povećana su za 511,7 milijuna KM ili 45,4% i iznose 1,6 milijardi KM ili 24,9% ukupnih novčanih sredstava. Banke u trezoru i blagajnama na dan 31. 12. 2018. imaju gotovog novca u iznosu od 910,5 milijuna KM, što je 13,8% ukupnih novčanih sredstava. Navedene promjene utjecale su na promjenu valutne strukture novčanih sredstava u odnosu na kraj 2017. godine, s obzirom da je udjel domaće valute u promatranom razdoblju smanjen sa 76,6% na 71,3%, uz istodobno povećanje udjela sredstava u stranoj valuti sa 23,4% na 28,7%.

Portfelj vrijednosnih papira na dan 31. 12. 2018. iznosio je 1,3 milijarde KM, što je za 6,2% više u odnosu na kraj 2017. godine, uz udjel u aktivni od 5,9%. U sljedećim tablicama daje se pregled portfelja prema vrsti instrumenta i emitentu:

- 000 KM -

Ulaganja u VP	31.12.2016.		31.12.2017.		31.12.2018.		Indeks	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vlasnički vrijednosni papiri	1.637	0,1	1.773	0,1	5.281	0,4	108	298
Dužnički vrijednosni papiri:	1.224.526	99,9	1.226.659	99,9	1.299.345	99,6	100	106
- VP svih razina vlasti u BiH	824.300	67,2	751.163	61,2	619.536	47,5	91	82
- Državni VP (druge zemlje)	278.386	22,7	400.855	32,6	533.666	40,9	144	133
- Korporativne obveznice ¹⁰	121.840	10,0	74.641	6,1	146.143	11,2	61	196
Ukupno	1.226.163	100,0	1.228.432	100	1.304.626	100	100	106

¹⁰ Najveći dio, od gotovo 80%, odnosi se na obveznice banaka iz EU, a preostali dio na obveznice kompanija iz EU i BiH

Najznačajnija stavka su vrijednosni papiri entitetskih vlada, i to vrijednosni papiri koje je emitirala FBiH¹¹ ukupne vrijednosti 436,2 milijuna KM, te vrijednosni papiri emitenta RS u iznosu od 175,4 milijuna KM. Prisutan je trend smanjenja ulaganja u dužničke vrijednosne papire emitenta FBiH (trezorski zapisi i obveznice) i porast ulaganja u obveznice emitenta RS.

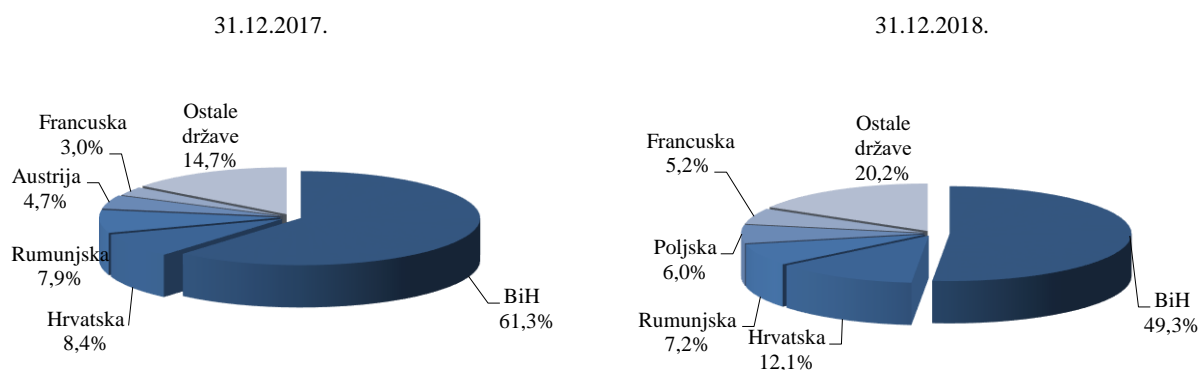
- 000 KM -

Tablica 14: Vrijednosni papiri entitetskih vlada BiH

Ulaganja u VP	31.12.2016.		31.12.2017.		31.12.2018.		Indeks	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Dužnički vrijed. papiri emitenta FBiH:	676.832	82,1	587.687	78,9	436.164	73,2	87	74
- Trezorski zapisi	118.031	14,3	99.949	13,4	35.179	6,1	85	35
- Obveznice	558.801	67,8	487.738	65,5	400.985	67,1	87	82
Dužnički vrijed. papiri emitenta RS:	147.124	17,9	157.353	21,1	175.395	26,8	107	111
- Trezorski zapisi	56.758	6,9	65.848	8,8	0	0,0	116	0
- Obveznice	90.366	11,0	91.505	12,3	175.395	26,8	101	192
Ukupno	823.956	100,0	745.040	100	611.559	100	90	82

Ako se ukupna ulaganja u vrijednosne papire analiziraju prema izloženosti po zemljama, najveći udjel od 49,3% je prema emitentima iz BiH, a zatim slijede Hrvatska, s udjelom od 12,1%, Rumunjska 7,2%, Poljska 6,0%, Francuska 5,2%, itd.

Grafikon 9: Struktura ulaganja u vrijednosne papire prema kriteriju države emitenta

1.3.2. Obveze

Na kraju 2018. godine udjel depozita, kao najznačajnijeg izvora financiranja banaka, povećan je na 79,7% (+1,4 postotna boda), dok udjel kreditnih obveza, drugog po visini izvora, iznosi 3,9% (-0,2 postotna boda).

Depoziti u 2018. godini imaju trend rasta od 1,8 milijardi KM ili 11,3% i na dan 31. 12. 2018. iznose 17,6 milijardi KM.

Drugi izvor po ukupnom iznosu su kreditna sredstva, ali sa značajno manjim iznosom od 862,9 milijuna KM i udjelom od 3,9%, koja bilježe trend rasta od 27,3 milijuna KM u odnosu na kraj 2017. godine. Ako se kreditnim obvezama dodaju i subordinirani krediti u iznosu od 124,2 milijuna KM, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju udjel od 4,5%.

Banke su na dan 31. 12. 2018. imale najveće obveze prema sljedećim kreditorima, na koje se

¹¹ Sve vrste vrijednosnih papira emitenta FBiH

odnosi gotovo 88,0% ukupnih kreditnih obveza: EIB, TC Ziraat Bankasi a.s., Procredit Holding AG, EFSE, Procredit Bank AG Frankfurt i Nova Ljubljanska banka dd Ljubljana. Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita na kraju promatranog razdoblja, 5,4% odnosi se na depozite prikupljene u organizacijskim dijelovima banaka iz FBiH u RS-u i BD-u.

U sljedećoj tablici dan je prikaz sektorske strukture depozita:

-u 000 KM-

Tablica 15: Sektorska struktura depozita

Sektori	31.12.2016.		31.12.2017.		31.12.2018.		Indeks	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	(4/2)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	1.200.513	8,5	1.482.708	9,4	1.778.835	10,1	124	120
Javna poduzeća	1.036.461	7,3	1.310.610	8,3	1.538.501	8,7	126	117
Privatna poduzeća i druš.	2.191.328	15,5	2.612.441	16,5	2.834.717	16,1	119	109
Bankarske institucije	647.901	4,6	847.965	5,4	1.215.334	6,9	131	143
Nebankarske financ.instit.	603.757	4,3	655.360	4,1	746.690	4,3	109	114
Stanovništvo	8.154.484	57,5	8.500.668	53,8	9.071.061	51,5	104	107
Ostalo	341.830	2,4	404.971	2,6	419.349	2,4	118	104
Ukupno	14.176.274	100	15.814.723	100	17.604.487	100	112	104

Na kraju 2018. godine zabilježene su promjene u sektorskoj strukturi depozita, kao rezultat rasta depozita u svim sektorima, a najviše depozita bankarskih institucija, vladinih institucija i javnih poduzeća.

Depoziti stanovništva, kao najznačajniji depozitni izvor, s udjelom od 51,5% sa krajem 2018. godine ostvarili su rast od 570,4 milijuna KM ili 6,7% i na dan 31. 12. 2018. iznosili su 9,1 milijardu KM.

Drugi izvor u strukturi depozita po visini i udjelu, ali znatno manji od sektora stanovništva, su depoziti privatnih poduzeća, koji su povećani za iznos od 222,3 milijuna KM ili 8,5% i na dan 31. 12. 2018. iznose 2,8 milijardi KM, što je udjel od 16,1%.

Depoziti vladinih institucija imaju udjel od 10,1% i bilježe rast u iznosu od 296,1 milijun KM ili 20,0% i na dan 31. 12. 2018. iznose 1,8 milijardi KM, dok depoziti javnih poduzeća s udjelom od 8,7% također bilježe rast u iznosu od 227,9 milijuna KM ili 17,4% i na dan 31. 12. 2018. iznose 1,5 milijardi KM.

Depoziti bankarskih institucija, s udjelom od 6,9% (1,2 milijarde KM), bilježe rast u iznosu od 367,4 milijuna KM ili 43,3%, dok depoziti nebankarskih financijskih institucija s udjelom od 4,3% (0,7 milijardi KM) bilježe rast u iznosu od 9,3 milijuna KM ili 13,9%. Financijska podrška bankarske grupe prisutna je u osam banaka u FBiH, tako da se cca. 81% ukupnih depozita bankarskih institucija odnosi na financijsku podršku bankarskih grupa kod osam banaka. Ostali sektori, s niskim udjelom u ukupnim depozitima, imaju rast od 14,4 milijuna KM ili 3,6%.

Valutna struktura depozita na dan 31. 12. 2018. je promijenjena u odnosu na kraj 2017. godine. Depoziti u KM su povećani za iznos od 1,2 milijarde KM ili 13,7%, dok su u stranim valutama depoziti ostvarili rast u iznosu od 544,3 milijuna KM ili 8,1%. U odnosu na kraj 2017. godine promijenjena je valutna struktura depozita za 1,2 postotna boda, odnosno povećan je udjel depozita u domaćoj valuti na 58,7% a smanjen je udjel depozita u stranoj valuti na 41,3%.

Struktura depozita, prema porijeklu deponenata, krajem 2018. godine također je promijenjena, s obzirom da sredstva rezidenata u iznosu od 16,1 milijardu KM imaju udjel od 91,4% (-1,5

postotna boda), a depoziti nerezidenata iznose 1,5 milijardi KM, što je 8,6% ukupnih depozita. Promjene u strukturi su rezultat rasta depozita rezidenata (1,4 milijarde KM ili 9,6%) i rasta depozita nerezidenata (378,6 milijuna KM ili 33,6%).

Dugogodišnji trend rasta štednih depozita, kao najznačajnijeg segmenta depozitnog i finansijskog potencijala banaka, nastavljen je i u 2018. godini, s obzirom da rast iznosi 553,8 milijuna KM ili 6,7% i na dan 31. 12. 2018. iznosi 8,8 milijardi KM.

Trend štednje stanovništva može se sagledati u sljedećoj tablici i grafikonu:

-u 000 KM-

Tablica 16: Štednja stanovništva po razdobljima

Banke	Iznos			Indeks	
	31.12.2016.	31.12.2017.	31.12.2018.	(3/2)	(4/3)
1	2	3	4	5	6
Državne	86.481	83.530	91.645	97	110
Privatne	7.086.725	8.166.750	8.712.454	115	107
Ukupno	7.173.206	8.250.280	8.804.099	115	107

Grafikon 10: Štednja stanovništva po razdobljima

U dvije najveće banke koncentrirano je 54,9% štednje, dok pet banaka ima pojedinačni udjel manji od 2,0%, što iznosi 5,7% ukupne štednje u sektoru. Od ukupnog iznosa štednje, 46,3% se odnosi na štedne depozite u domaćoj, a 53,7% u stranoj valuti.

Ročna struktura štednih depozita u odnosu na kraj 2017. godine promijenjena je rastom kratkoročnih depozita za 11,6% ili za iznos od 516,5 milijuna KM, što je rezultiralo rastom njihovog udjela na 56,5% (+2,4 postotna boda), što se može vidjeti u sljedećoj tablici:

-u 000 KM-

Tablica 17: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po razdobljima

	31.12.2016.		31.12.2017.		31.12.2018.		Index	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	(3/2)	(4/3)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Kratkoročni štedni depoziti	4.071.231	51,6%	4.460.734	54,1%	4.977.201	56,5%	110	112
Dugoročni štedni depoziti	3.821.975	48,4%	3.789.546	45,9%	3.826.898	43,5%	99	101
Ukupno	7.893.206	100%	8.250.280	100%	8.804.099	100%	105	107

Dugogodišnji kontinuirani rast i pozitivni trendovi u segmentu štednje u bankama u FBiH, rezultat su, s jedne strane, jačanja sigurnosti i stabilnosti ukupnog bankarskog sektora, za što je od ključnog značaja postojanje funkcionalne, efektivne i efikasne bankarske supervizije koju provodi FBA, a s druge strane, postojanje sustava osiguranja depozita, čiji je osnovni cilj

stabilnost bankarskog, odnosno finansijskog sektora i zaštita štediša. Navedene trendove u pogledu štednje treba promatrati i u kontekstu nedostatka drugih mogućnosti za investiranje u BiH.

1.3.3. Kapital i adekvatnost kapitala

U postupku usklađivanja podzakonskih akata FBA s novim zakonskim propisima, krajem 2017. godine stupila je na snagu nova Odluka o izračunavanju kapitala banke. Tijekom 2018. godine na snazi je paralelni način izvješćivanja do potpune prilagodbe banaka, te je daljnja analiza urađena i po ranijem regulatornom načinu izvješćivanja po pitanju strukture regulatornog kapitala.

Krajem 2018. godine ukupan kapital banaka iznosio je 3,0 milijarde KM s ostvarenom stopom rasta od 3,7% u odnosu na kraj 2017. godine (više detalja dano u podnaslovu 1.2.2. - Struktura vlasništva i tržišni udjel).

Prema novoj regulativi regulatorni kapital banaka u FBiH smanjen je za 62,5 milijuna KM ili 2,5%, kao posljedica izmijenjene osnovice za izračun općih ispravaka vrijednosti za kreditni rizik sukladno standardiziranom pristupu (prema novom pristupu 1,25% od kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik, a prema prethodnom 1,25% od ukupnog rizika aktive), kao i tretmana instrumenata redovnog temeljnog kapitala subjekata finansijskog sektora ako banka ima značajno ulaganje, koji prema novom pristupu predstavljaju odbitnu stavku od regulatornog kapitala.

U Prilogu 5. daje se izvješće o stanju kapitala banaka u FBiH prema novom jedinstvenom okviru za regulatorno izvješćivanje banaka u FBiH (COREP), koji predstavlja novu metodologiju u izračunu regulatornog kapitala.

Stanje u bankarskom sektoru FBiH s krajem 2018. godine po pitanju strukture izloženosti riziku, pokazatelja adekvatnosti kapitala i stope finansijske poluge, daje se u skladu s novim regulatornim zahtjevima.

Ukupan iznos izloženosti riziku prema novoj metodologiji, sukladno Odluci o izračunavanju kapitala banke, predstavlja zbroj izloženosti ponderirane rizikom za kreditni, tržišni, operativni rizik, rizik namirenja/slobodne isporuke i rizik povezan s velikim izloženostima koje proizlaze iz stavki u knjizi trgovanja.

Ukupna izloženost riziku bankarskog sektora FBiH sa stanjem na dan 31. 12. 2018. iznosila je 14 milijardi KM, čija struktura se daje u sljedećoj tablici:

-u 000 KM-

R. br	Opis	Iznos	Učešće u %
1.	Izloženosti ponderirane rizikom za kreditni rizik	12.296.292	86,7
2.	Izloženosti riziku namirenja/ slobodne isporuke	0	0
3.	Izloženosti za tržišni rizik (pozicijski i valutni rizik)	223.778	1,6
4.	Izloženosti riziku za operativni rizik	1.657.561	11,7
5.	Iznos izloženosti riziku povezan s velikim izloženostima koje proizlaze iz stavki u knjizi trgovanja	14.177.630	100

Prema novoj regulativi, ukupan iznos izloženosti riziku na razini bankarskog sektora FBiH smanjen je za 2,2 milijarde KM ili 13,4% u odnosu na prethodnu regulativu.

Najveći utjecaj na smanjenje ukupnog iznosa izloženosti riziku su imali:

- različiti ponderi rizika za izloženosti kreditnom riziku, posebno za mala i srednja poduzeća i stanovništvo do 250 tisuća KM i osigurane izloženosti (niži regulatorni zahtjev);
- različit kapitalni zahtjev za operativni rizik (viši regulatorni zahtjev);
- prema novoj regulativi, dodatni kapitalni zahtjev za valutni rizik (u segmentu tržišnih rizika).

U odnosu na ranije regulatorne zahtjeve, banke su obavezne izdvajati kapitalne zahtjeve, pored kreditnog i operativnog rizika, i za tržišni rizik. Na dan 31. 12. 2018., banke su najviše bile izložene kreditnom riziku, koji je dominantan u bankarskom sektoru u FBiH.

U sljedećoj tablici daje se struktura regulatornog kapitala prema ranijem regulatornom načinu izvješćivanja:

-u 000 KM-

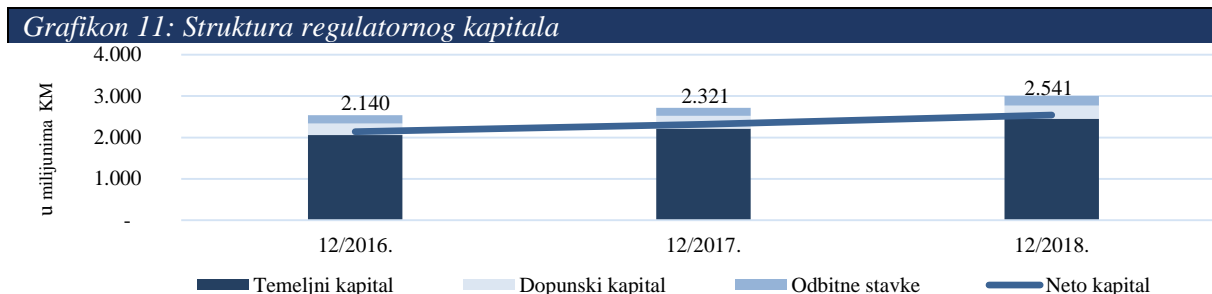
Opis	31.12.2016.	Udjel %	31.12.2017.	Udjel %	31.12.2018.	Udjel %	Indeks	
1	2		3		4		5=(3/2)	6=(4/3)
1.a. Temeljni kapital prije umanjenja	2.167.814		2.321.458		2.592.621		107	112
1.1. Dionički kapital-obične i trajne nekum.dion.	1.215.668		1.225.580		1.299.491		101	106
1.2. Iznos emisioinih ažia	138.786		137.290		137.290		99	100
1.3. Rezerve i zadržana dobit	813.360		958.588		1.155.840		118	121
1.b. Odbitne stavke	112.297		108.151		140.764		96	130
1.1. Nepokriveni gubici iz ranijih godina	16.690		47.879		40.872		287	85
1.2. Gubitak iz tekuće godine	42.314		7.288		34743		17	477
1.3. Trezorske dionice	3.034		81		229		3	283
1.4. Iznos nematerijalne imovine	47.315		49.963		56.116		106	112
1.5. Odložena porezna sredstva	1.881		1.494		1.679		79	112
1.6. Negativne revalorizacijske rezerve	1.063		1.446		7.125		136	493
1. Temeljni kapital (1a-1b)	2.055.517	87,8%	2.213.307	87,8%	2.451.857	88,5%	108	111
2. Dopunski kapital	284.917	12,2%	306.237	12,2%	318.443	11,5%	107	104
2.1. Dion.kapital-trajne prior.kumul.dion.	209		209		209		100	100
2.2. Opće rezerve za kreditne gubitke	170.420		186.830		204.652		110	110
2.3. Pozitivne revalorizacijske rezerve	9.741		13.037		16.812		134	129
2.4. Iznos revidirane tekuće dobiti	0		0		0		0	0
2.5. Iznos subordiniranih dugova	103.122		104.733		95.340		102	91
2.6. Hibridne stavke i ostali instrumenti	1.425		1.428		1.430		100	100
3. Kapital (1 + 2)	2.340.434	100%	2.519.544	100%	2.770.300	100%	108	110
4. Odbitne stavke od kapitala	200.035		198.380		228.816		99	115
4.1. Ulozi banke u kap.dr.pravnih osoba koji prelazi 5% tem.kap.	0		0		0		0	0
4.2. Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gub.po regulat.zahtjevu	200.035		198.380		228.816		99	115
4.3. Ostale odbitne stavke	0		0		0		0	0
5. Neto kapital (3- 4)	2.140.399		2.321.164		2.541.484		108	109

Na kraju 2018. godine regulatorni kapital bankarskog sektora iznosi 2,5 milijardi KM i povećan je za iznos od 220,3 milijuna KM ili 9,5% u odnosu na kraj 2017. godine, s neznatnom promjenom u strukturi, temeljni kapital 88,5% (na kraju 2017. godine 87,8%) i dopunski kapital 11,5% (na kraju 2017. godine 12,2%). Temeljni kapital je povećan za 238,6 milijuna KM ili 10,8%, dok je dopunski kapital povećan za 12,2 milijuna KM ili 4,0%.

Na promjene regulatornog kapitala u 2018. godini najveći utjecaj imaju raspodjela dobiti iz 2017. godine (u temeljni kapital 140,0 milijuna KM), prijenos rezervi za kreditne gubitke formirane iz dobiti u temeljni kapital sukladno odlukama skupština dvije banke u ukupnom iznosu od 134,8 milijuna KM, izvršena dokapitalizacija kod tri banke u iznosu od 73,9 milijuna KM, kao i efekt prve primjene MSFI 9 u iznosu od 90,6 milijuna KM, povećanje tekućeg gubitka za 27,5 milijuna KM i neto efekt promjena regulatornog kapitala po ostalim osnovama, smanjenje u iznosu od 10,3 milijuna KM. Nedostajuće RKG po regulatornom zahtjevu, kao odbitna stavka od kapitala

na dan 31. 12. 2018. iznose 228,8 milijuna KM, što je povećanje za iznos od 30,4 milijuna KM ili 15,3% u odnosu na kraj 2017. godine.

U narednom grafikonu dana je struktura regulatornog kapitala prema ranijem regulatornom načinu izvješćivanja:

Posljednjih nekoliko godina adekvatnost kapitala bankarskog sektora održana je kontinuirano iznad 15%, što je zadovoljavajuća kapitaliziranost na razini sektora. Banke su zadržale najveći dio ostvarene dobiti u prethodnim godinama u kapitalu. Nekoliko banaka je u prethodnom razdoblju poboljšalo razinu kapitaliziranosti po osnovi dokapitalizacije.

Odlukom o izračunavanju kapitala banke, propisano je da banka mora u svakom trenutku ispunjavati kapitalne zahtjeve po pitanju stope redovnog temeljnog kapitala od 6,75%, stope temeljnog kapitala od 9% i stope regulatornog kapitala od 12%. Također je propisana obveza banci da održava zaštitni sloj za očuvanje kapitala kao regulatorni kapital u obliku redovnog temeljnog kapitala u iznosu od 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku. Pokazatelji adekvatnosti kapitala bankarskog sektora u FBiH sa stanjem na dan 31. 12. 2018., prema novim regulatornim zahtjevima daju se u sljedećoj tablici:

-u 000 KM-

Tablica 20: Pokazatelji adekvatnosti kapitala

R. br	Opis	% i iznos viška ili manjka od propisanog minimuma
1.	Stopa redovnog temeljnog kapitala	16,6%
2.	Višak (+) / manjak (-) redovnog temeljnog kapitala	1.394.434
3.	Stopa temeljnog kapitala	16,6%
4.	Višak (+) / manjak (-) temeljnog kapitala	1.075.438
5.	Stopa regulatornog kapitala	17,5%
6.	Višak (+) / manjak (-) regulatornog kapitala	777.668

Stopa regulatornog kapitala na dan 31. 12. 2018. iznosi 17,5% i znatno je veća u odnosu na zakonom propisani minimum od 12%. Sa 31. 12. 2018., 11 banaka ima stopu regulatornog kapitala ispod prosjeka bankarskog sektora, a četiri banke iznad prosjeka bankarskog sektora. Također, na razini bankarskog sektora iskazane su veće i ostale stope kapitala u odnosu na propisani minimum (stopa redovnog temeljnog kapitala i temeljnog kapitala).

Kao posljedica implementacije nove regulative, stopa adekvatnosti kapitala na razini bankarskog sektora FBiH povećana je za 2,0 postotna boda (prema staroj metodologiji izračuna stope adekvatnosti kapitala ista bi iznosila 15,5%).

Odlukom o izračunavanju kapitala banaka propisana je i nova metodologija izračuna i regulatorni okvir za praćenja visine financijske poluge. Banke su dužne osigurati i održavati stopu financijske poluge, kao odnos temeljnog kapitala i mjere ukupne izloženosti u iznosu od

najmanje 6%. U sljedećem pregledu daje se stopa financijske poluge bankarskog sektora FBiH sa stanjem na dan 31. 12. 2018.:

-u 000 KM-

Tablica 21: Stopa financijske poluge		
R. br.	Vrijednosti izloženosti	Ukupno
1.	Izloženosti stope financijske poluge - u skladu s člankom 37. stavak (4) Odluke o izračunavanju kapitala banke	23.162.270
2.	Temeljni kapital - u skladu s člankom 37. stavak (3) Odluke o izračunavanju kapitala banke	2.351.425
3.	Stopa financijske poluge - skladu s člankom 37. stavak (2) Odluke o izračunavanju kapitala banke	10,1%

Stopa financijske poluge na razini bankarskog sektora na dan 31. 12. 2018. iznosi 10,1%, pri čemu osam banaka ima stopu financijske poluge iznad, odnosno sedam banaka ispod prosjeka bankarskog sektora FBiH. Pojedinačno po bankama, stopa financijske poluge kretala se u rasponu od 7,3% do 23,9%. Shodno ranijoj metodologiji, stopa financijske poluge na razini bankarskog sektora sa stanjem na dan 31. 12. 2018. iznosila bi 9,4%.

FBA je, obavljajući nadzor poslovanja i financijskog stanja banaka u FBiH, sukladno zakonskim ovlastima, s ciljem jačanja sigurnosti i banaka pojedinačno i sektora u cjelini, nalagala bankama poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na jačanju kapitalne osnove i osiguranju kapitala adekvatnog visini i profilu postojeće i potencijalne izloženosti rizicima koji su imanentni bankarskom poslovanju, prije svega kreditnom riziku kao dominantnom riziku kojem su banke izložene u poslovanju.

Prioritetan zadatak ostaje održavanje jake i adekvatne kapitalne osnove bankarskog sektora u skladu s profilom rizičnosti poslovanja banaka, s fokusom na banke od značaja za bankarski sektor u FBiH, kao i banke čije je ukupno poslovanje pod pojačanim nadzorom FBA.

1.3.4. Aktiva i kvaliteta aktive

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku ocjenom kvalitete njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava-stavki bilance i izvanbilančnih stavki. Prilikom procjene izloženosti banaka kreditnom riziku, banke su dužne obračunavati RKG sukladno kriterijima iz navedene Odluke, uvažavajući već formirane ispravke vrijednosti bilančne aktive i rezerviranja za gubitke po izvanbilančnim stavkama koje se evidentiraju u knjigama banaka (obračunate u skladu s primjenjivim MRS i MSFI), uzimajući u obračun i RKG formirane iz dobiti (na računima kapitala).

Od 1. siječnja 2018. banke su u obvezi primjenjivati novi standard financijskog izvještavanja MSFI 9 - Financijski instrumenti, koji je zamijenio MRS 39.

U sljedećoj tablici daje se pregled aktive, RKG po regulatornim zahtjevima i ispravci vrijednosti po MSFI:

-u 000 KM-

Tablica 22: Aktiva (bilanca i izvanbilanca), RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MSFI

Opis	31.12.2016.			31.12.2017.			31.12.2018.		
	1	2	3	4	5=(3/2)	6=(4/3)	7	8=(5/7)	9=(6/8)
1. Rizična aktiva ¹²	15.678.467	17.224.329	18.468.934	110	107				
2. Obračunate regulatorne RKG	1.533.712	1.492.475	1.479.654	97	99				
3. Ispravak vrijednosti i rezerve za izvanbilančne stavke	1.294.471	1.262.277	1.311.031	98	104				
4. Potrebne regulatorne rezerve iz dobiti za procijenjene gubitke	405.019	402.640	404.539	99	100				
5. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti za procijenjene gubitke	315.734	315.734	181.480	100	57				
6. Nedostajući iznos regulat. rezervi iz dobiti za procijenjene gubitke	200.035	198.771	228.816	99	115				
7. Nerizične stavke	7.175.607	7.699.195	8.874.083	107	115				
8. Ukupna aktiva (1+7)	22.854.074	24.923.524	27.343.017	109	110				

Ukupna aktiva s izvanbilančnim stavkama (aktiva)¹³ banaka u FBiH na dan 31. 12. 2018. iznosi 27,3 milijarde KM i veća je za 2,4 milijarde KM ili 9,7% u odnosu na kraj 2017. godine. Rizična aktiva iznosi 18,5 milijardi KM i veća je za 1,2 milijarde KM ili 7,2% u odnosu na kraj 2017. godine. Nerizične stavke iznose 8,9 milijardi KM ili 32,4% ukupne aktive s izvanbilancom i veće su za 1,2 milijarde KM ili 15,3% u odnosu na kraj 2017. godine.

Ukupne obračunate RKG po regulatornom zahtjevu iznose 1,5 milijardi KM i manje su za iznos od 12,8 milijuna KM ili 0,9%, a formirani ispravci vrijednosti bilančne aktive i rezerviranja za izvanbilančne stavke iznose 1,3 milijarde KM i veće su za 48,8 milijuna KM ili 3,9% u odnosu na kraj 2017. godine.

Potrebne regulatorne rezerve¹⁴ iznose 404,5 milijun KM i manje su za 1,9 milijuna KM ili 0,4%. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti u iznosu od 181,5 milijuna KM manje su za 134,3 milijuna KM ili 42,5% u odnosu na kraj 2017. godine. Nedostajuće regulatorne rezerve¹⁵ na dan 31. 12. 2018. iznose 228,8 milijuna KM, što je povećanje za iznos od 30,0 milijuna KM ili 15,1% u odnosu na kraj 2017. godine.

U sljedećoj tablici daje se pregled ukupne aktive, bruto bilančne aktive, rizičnih i nerizičnih stavki aktive na razini bankarskog sektora:

-u 000 KM-

Tablica 23: Ukupna aktiva, bruto bilančna aktiva, rizične i nerizične stavke aktive

Opis	31.12.2016.		31.12.2017.		31.12.2018.		Indeks	
	Iznos	Struktura %	Iznos	Struktura %	Iznos	Struktura %	8=(4/2)	9=(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Kredit	10.850.532	84,2	11.910.826	83,5	12.762.366	83,8	110	107
Kamate	69.237	0,5	66.894	0,5	91.669	0,6	97	137
Dospjela potraživanja	1.164.973	9,0	1.036.949	7,3	992.177	6,5	89	96
Potraživanja po plać. garancijama	26.537	0,2	31.080	0,2	30.127	0,2	117	97
Ostali plasmani	138.995	1,1	400.584	2,8	511.914	3,4	288	128
Ostala aktiva	638.228	5,0	814.496	5,7	835.125	5,5	128	103
1. Rizična bilančna aktiva	12.888.502	100	14.260.829	100	15.223.378	100	111	107
2. Nerizična bilančna aktiva	6.745.740		7.172.606		8.140.552		106	113
3. Bruto bilančna aktiva (1+2)	19.634.242		21.433.435		23.363.930		109	109
4. Rizična izvanbilanca	2.789.965		2.963.500		3.245.556		106	110
5. Nerizična izvanbilanca	429.867		526.589		733.531		123	139
6. Ukupne izvanbilanč. stavke (4+5)	3.219.832		3.490.089		3.979.087		108	114
7. Rizična aktiva s izvanbilanc. (1+4)	15.678.467		17.224.329		18.468.934		110	107
8. Nerizične stavke (2+5)	7.175.607		7.699.195		8.874.083		107	115
9. Aktiva s izvanbilancom (3+6)	22.854.074		24.923.524		27.343.017		109	110

¹² Isključen iznos plasmana i potencijalnih obveza od 265 milijuna KM osiguranih novčanim depozitom

¹³ Aktiva definirana člankom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine Federacije BiH“, broj: 85/11-pročišćeni tekst 33/12-ispravka, 15/13)

¹⁴ Potrebne regulatorne rezerve predstavljaju pozitivnu razliku između obračunatih RKG i ispravki vrijednosti (obračunate RKG su veće od ispravke vrijednosti)

¹⁵ Nedostajući iznos regulatornih rezervi predstavlja pozitivnu razliku između potrebnih i formiranih RKG

Bruto bilančna aktiva¹⁶ iznosi 23,4 milijarde KM i veća je za 1,9 milijardi KM ili 9,0% u odnosu na kraj 2017. godine. Rizična bilančna aktiva iznosi 15,2 milijarde KM, što je 65,2% bruto bilančne aktive, s ostvarenim povećanjem od 962,5 KM ili 6,8%. Nerizična bilančna aktiva iznosi 8,1 milijardu KM i veća je za 968,0 milijuna KM ili 13,5%.

Iz bilančne rizične stavke iznose 3,2 milijarde KM i veće su za iznos od 282,1 milijun KM ili 9,5% u odnosu na kraj 2017. godine, a nerizične izvanbilančne stavke iznose 733,5 milijuna KM, s ostvarenim povećanjem u iznosu od 206,9 milijuna KM ili 39,3%.

U 2018. godini ostvaren je rast kredita u iznosu od 1,1 milijardu KM ili 8,7% u odnosu na 31. 12. 2017. Na dan 31. 12. 2018. krediti iznose 14,3 milijarde KM. Trend i promjena udjela pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dati su u sljedećoj tablici:

-u 000 KM-

Tablica 24: Sektorska struktura kredita

Sektori	31.12.2016.		31.12.2017.		31.12.2018.		Indeks	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	8=(4/2)	9=(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Vladine institucije	265.892	2,2	245.102	1,9	216.596	1,5	92	88
Javna poduzeća	226.891	1,8	210.461	1,6	321.493	2,3	93	153
Privatna poduzeća i društ.	5.756.280	46,9	6.295.558	47,8	6.625.641	46,3	109	105
Bankarske institucije	58	0,0	12	0,0	217.706	1,5	21	1814217
Nebankarske finansijske instit.	40.365	0,3	58.992	0,4	75.804	0,5	146	128
Građani	5.972.074	48,7	6.358.707	48,2	6.853.979	47,8	106	108
Ostalo	8.668	0,1	10.028	0,1	14.415	0,1	116	144
Ukupno	12.270.228	100	13.178.860	100	14.325.634	100	107	109

Rast kredita privatnim poduzećima iznosi 330,1 milijuna KM ili 5,2% (u 2017. godini ostvaren rast u iznosu od 539,3 milijuna KM ili 9,4%), dok je udjel istih blago smanjen sa 47,8% na 46,3%, tako da su na dan 31. 12. 2018. krediti ovog sektora dostigli iznos od 6,6 milijardi KM. Rast kredita sektoru stanovništva iznosi 495,3 milijuna KM ili 7,8% (u 2017. godini ostvaren rast od 386,6 milijuna KM ili 6,5%), dok je udjel smanjen sa 48,2% na 47,8% u odnosu na kraj 2017. godine i na dan 31. 12. 2018. iznose 6,9 milijardi KM. U sektorskoj strukturi kredita sa 31. 12. 2018. došlo je do značajnog povećanja kredita bankarskim institucijama za iznos od 217,7 milijuna KM u odnosu na kraj 2017. godine (12 tisuća KM), koliko isti i iznose za promatrano razdoblje.

Prema podacima banaka sa stanjem na dan 31. 12. 2018. , struktura kredita stanovništvu po namjeni je skoro ista kao i na kraju 2017. godine: udjel kredita za financiranje potrošnih dobara je 81,3%, udjel stambenih kredita je 17,2%, a s preostalim 1,5% kreditirani su mali zanati, mali biznis i poljoprivreda. Tri najveće banke u bankarskom sektoru plasirale su 61,0% od ukupnih kredita odobrenih stanovništvu, a 51,2% od ukupnih kredita odobrenih pravnim osobama.

U valutnoj strukturi kredita najveći udjel od 50,3% ili 7,2 milijarde KM imaju krediti odobreni s valutnom klauzulom (EUR: 7,2 milijarde KM ili 99,6%, CHF: 26,4 milijuna KM ili 0,4%), krediti u domaćoj valuti 47,7% ili 6,8 milijardi KM, a najmanji udjel od 2,0% ili 290 milijuna KM imaju krediti odobreni u stranoj valuti (od toga se na EUR odnosi 287,8 milijuna KM ili 99,6%). Ukupan iznos kredita s valutnom klauzulom vezano za CHF od 26,4 milijuna KM ima udjel od 0,2% u ukupnom kreditnom portfelju sektora i cijeli iznos se odnosi na jednu banku u sektoru.

Kvaliteta aktive i izvanbilančnih rizičnih stavki, OKR i PKG po kategorijama klasifikacije dani su u sljedećoj tablici:

¹⁶ Isključen iznos kredita od 205 milijuna KM pokriven novčanim depozitom (uključen u nerizičnu bilančnu aktivu)

Tablica 25: Klasifikacija aktive, OKR i PKG

Kategorija klasifikacije	31.12.2016.			31.12.2017.			31.12.2018.			Indeks	
	Klasif. aktiva	Udjel %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Udjel %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Udjel %	OKR PKG	11=(5/2)	12=(8/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
A	13.166.182	84,0	263.324	14.834.609	86,1	296.693	16.225.548	87,9	324.512	113	109
B	982.398	6,3	77.167	1.032.373	6,0	82.700	919.119	4,9	72.972	105	89
C	224.335	1,4	58.086	166.456	1,0	45.486	140.776	0,8	40.189	74	85
D	423.766	2,7	253.348	301.598	1,8	178.304	345.526	1,9	204.017	71	115
E	881.786	5,6	881.787	889.293	5,2	889.292	837.965	4,5	837.964	101	94
Rizična aktiva (A-E)	15.678.467	100	1.533.712	17.224.329	100	1.492.475	18.468.934	100	1.479.654	110	107
Klasificirana (B-E)	2.512.285	16,0	1.270.389	2.389.720	13,9	1.195.782	2.243.386	12,1	1.155.142	95	94
Nekvalitetna (C-E)	1.529.887	9,8	1.193.221	1.357.347	7,9	1.113.082	1.324.267	7,2	1.082.170	89	98
Nerizična aktiva ¹⁷	7.175.607			7.699.195			8.874.083			107	115
Ukupno (rizična i nerizična)	22.854.074			24.923.524			27.343.017			109	110

Ocjena kvalitete aktive je ocjena izloženosti kreditnom riziku plasmana banke, odnosno identificiranje PKG. Prvi i upozoravajući pokazatelj da postoje potencijalni problemi u otplati kredita je rast dospjelih potraživanja i udjela u ukupnim kreditima. Na dan 31. 12. 2018. dospjela potraživanja iznose 1,0 milijardu KM i manja su za 4,3% ili za iznos od 44,8 milijuna KM u odnosu na kraj prethodne godine, a udjel je smanjen sa 8,1% na 7,1%.

U Prilogu 6. i 6a. daje se klasifikacija aktive bilance i izvanbilančnih rizičnih stavki.

Klasificirana aktiva na dan 31. 12. 2018. iznosi 2,2 milijarde KM, a nekvalitetna aktiva iznosi 1,3 milijarde KM. Klasificirana aktiva (kategorije od B do E) je smanjena za iznos od 146,3 milijuna KM ili 6,1% u odnosu na kraj 2017. godine (u 2017. godini smanjenje od 122,6 milijuna KM ili 5,1%). Kategorija B je smanjena za 113,3 milijuna KM ili 11,0%. Nekvalitetna aktiva (kategorije od C do E) iznosi 1,3 milijarde KM i smanjena je za 33,1 milijun KM ili 2,4% (u 2017. godini nekvalitetna aktiva je smanjena za 172,5 milijuna KM ili 11,3%), kao rezultat smanjenja nekvalitetne aktive kod najvećeg broja banaka i trajnog otpisa aktive u iznosu od 95,0 milijuna KM.

Udjel klasificirane aktive u rizičnoj aktivnosti na dan 31. 12. 2018. iznosi 12,1%, što je smanjenje za 1,8 postotnih bodova u odnosu na kraj 2017. godine.

Najvažniji pokazatelj kvalitete aktive je odnos nekvalitetne i rizične aktive i iznosi 7,2%, što je niže za 0,7 postotnih bodova u odnosu na kraj 2017. godine.

Sektorska analiza podataka zasniva se na pokazateljima kvalitete kredita danih za dva najznačajnija sektora: pravne osobe i stanovništvo. Dva navedena pokazatelja za ove sektore značajno se razlikuju i ukazuju na postojanje veće izloženosti kreditnom riziku, a time i PKG, kod kredita plasiranih pravnim osobama.

U sljedećoj tablici daje se detaljan pregled klasifikacije kredita danih stanovništvu i pravnim osobama:

¹⁷ Stavke aktive koje se, u skladu s člankom 2.stavak (2) Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, ne klasificiraju i stavke na koje se, u skladu sa čl.22. stavak (8) Odluke, ne obračunavaju rezerve za OKG od 2%

Tablica 26: Klasifikacija kredita danih stanovništvu i pravnim osobama

Kategorija klasifikacije	31.12.2017.						31.12.2018.						Indeks
	Stanovništvo		Pravne osobe		Ukupno		Stanovništvo		Pravne osobe		Ukupno		
	1	2	3	4	5	6 (2+4)	7	8	9	10	11	12=(8+10)	
A	5.732.970	90,2	5.356.474	78,5	11.089.444	84,1	6.275.311	91,5	6.107.597	81,7	12.382.908	86,4	112
B	163.628	2,6	651.859	9,6	815.487	6,2	151.062	2,2	573.795	7,7	724.857	5,1	89
C	61.371	1,0	98.470	1,4	159.841	1,2	60.150	0,9	73.815	1,0	133.965	0,9	84
D	46.850	0,7	243.681	3,6	290.531	2,2	46.055	0,7	288.575	3,9	334.630	2,3	115
E	353.889	5,6	469.668	6,9	823.557	6,2	321.401	4,7	427.873	5,7	749.274	5,3	91
Ukupno	6.358.708	100	6.820.152	100	13.178.860	100	6.853.979	100	7.471.655	100	14.325.634	100	109
Klas.kred. B-E	625.738	9,8	1.463.678	21,5	2.089.416	15,9	578.668	8,4	1.364.058	18,2	1.942.726	13,6	93
Nekv.kred. C-E	462.110	7,3	811.819	11,9	1.273.929	9,7	427.606	6,2	790.263	10,6	1.217.869	8,5	96
		48,2		51,8		100		47,8		52,2		100	
Udjel po sektorima u klasificiranim kreditima, nekvalitetnim kreditima i B kategoriji:													
Klasifikacija B-E		29,9		70,1		100		29,8		70,2		100	
Nekvalitetni C-E		36,3		63,7		100		35,1		64,9		100	
Kategorija B		20,1		79,9		100		20,8		79,2		100	

U 2018. godini udjel klasificiranih kredita je smanjen na 13,6% (-2,3 postotna boda), s jedne strane, zbog smanjenja klasificiranih kredita za 146,7 milijuna KM ili 7,0%, a s druge strane, zbog već navedenog rasta ukupnih kredita. Klasificirani krediti stanovništva su smanjeni za 47,1 milijun KM ili 7,5%, a pravnih osoba za 99,6 milijuna KM ili 6,8%.

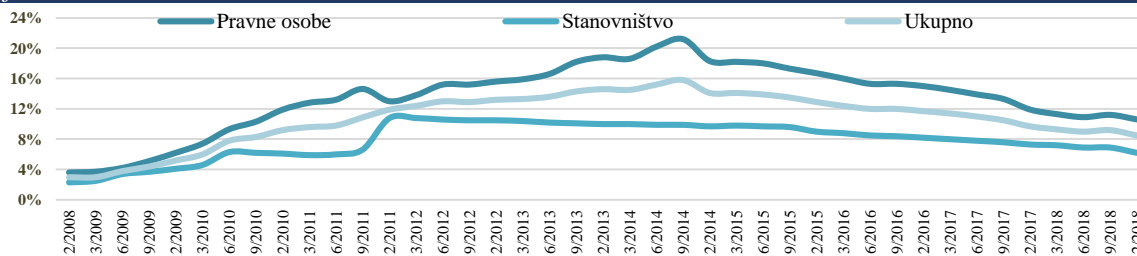
Udjel NPL-ova je smanjen sa 9,7% na 8,5%, dominantno kao rezultat kreditnog rasta i aktivnosti na naplati. Od ukupnih kredita plasiranih pravnim osobama, na NPL-ove se odnosi 790,3 milijuna KM ili 10,6%, što je za 1,3 postotna boda manje nego na kraju 2017. godine (u 2017. godini udjel je smanjen za 3,1 postotni bod). Za sektor stanovništva NPL-ovi iznose 427,6 milijuna KM ili 6,2%, što je za 1,1 postotni bod manje nego na kraju 2017. godine (u 2017. godini udjel smanjen za 0,9 postotnih bodova).

U apsolutnom iznosu smanjeni su ukupni NPL-ovi u odnosu na kraj 2017. godine za iznos od 56,1 milijuna KM ili 4,4%. NPL-ovi pravnih osoba su smanjeni za iznos od 21,6 milijuna KM ili 2,7%, a također i stanovništva za iznos od 34,5 milijuna KM ili 7,5% u odnosu na kraj 2017. godine. U okviru nekvalitetnih kredita, povećanje je zabilježeno u kategoriji D u iznosu od 44,1 milijun KM, dok su nekvalitetni krediti u kategorijama C i E smanjeni za 25,9 milijuna KM, odnosno 74,3 milijuna KM.

Od ukupnih kredita plasiranih pravnim osobama u iznosu od 7,5 milijardi KM, na dan 31. 12. 2018. u kategorije B do E klasificirano je 1,4 milijarde KM ili 18,2%, dok je pokazatelj za sektor stanovništva znatno bolji. Od ukupno odobrenih kredita stanovništvu u iznosu od 6,9 milijardi KM, u kategorije B do E klasificiran je iznos od 578,7 milijuna KM ili 8,4%.

Pregled NPL-ova, kroz razdoblja, daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 12: NPL-ovi

Detaljnija i potpunija analiza NPL-ova zasniva se na podacima o granskoj koncentraciji kredita unutar sektora pravnih osoba (po sektorima) i stanovništva (po namjeni) i daje se u sljedećoj tablici:

Tablica 27: Granska koncentracija kredita

Opis	31.12.2017.				31.12.2018.				Indeks	
	Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti		Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti			
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %		
1	2	3	4	5=(4/2)	6	7	8	9=(8/6)	10=(6/2)	11=(8/4)
1. Krediti pravnim osobama za:										
Poljoprivredu (AGR)	206.554	1,6	30.860	14,9	187.278	1,3	36.311	19,4	91	118
Proizvodnju (IND)	1.986.437	15,1	281.513	14,2	2.130.781	14,9	269.505	12,6	107	96
Građevinarstvo (CON)	428.151	3,2	67.845	15,8	441.833	3,1	74.092	16,8	103	109
Trgovinu (TRD)	2.589.004	19,6	290.802	11,2	2.642.599	18,4	274.333	10,4	102	94
Ugostiteljstvo (HTR)	243.136	1,8	11.536	4,7	268.239	1,9	16.074	6,0	110	139
Ostalo ¹⁸	1.366.870	10,4	129.263	9,5	1.800.925	12,6	119.948	6,6	132	93
Ukupno 1	6.820.152	51,8	811.819	11,9	7.471.655	52,2	790.263	10,6	110	97
2. Krediti stanovništvu za:										
Opću potrošnju	5.188.942	39,4	317.089	6,1	5.574.057	38,9	326.714	5,9	107	103
Stambenu izgradnju	1.065.987	8,1	126.907	11,9	1.178.483	8,2	87.273	7,4	111	69
Obavljanje djelat. (obrtnici)	103.779	0,8	18.114	17,5	101.439	0,7	13.619	13,4	98	75
Ukupno 2	6.358.708	48,2	462.110	7,3	6.853.979	47,8	427.606	6,2	108	93
Ukupno (1 +2)	13.178.860	100	1.273.929	9,7	14.325.634	100	1.217.869	8,5	109	96

Najveći udjel pravnih osoba u ukupnim kreditima imaju sektori trgovine (18,4%) i proizvodnje (14,9%), a kod stanovništva najveći udjel imaju krediti za opću potrošnju (38,9%) i stambeni krediti (8,2%). Krediti plasirani sektoru proizvodnje u iznosu od 2,1 milijardu KM povećani su u 2018. godini u iznosu od 144,3 milijuna KM ili 7,3%. NPL-ovi kod kredita plasiranih sektoru proizvodnje iznose 269,5 milijuna KM i smanjeni su za iznos od 12,0 milijuna KM ili 4,3%, dok je udjel NPL-ova i dalje na visokoj razini od 12,6%, iako je isti smanjen za 1,6 postotnih bodova.

Kreditni odobreni sektoru trgovine na kraju 2018. godine iznose 2,6 milijardi KM i povećani su za iznos od 53,6 milijuna KM ili 2,1% u odnosu na kraj 2017. godine. NPL-ovi kod ovog sektora iznose 274,3 milijuna KM i smanjeni su za 16,5 milijuna KM, a njihov udjel je smanjen za 0,8 postotnih bodova, odnosno na 10,4%, što je bolji pokazatelj nego kod sektora proizvodnje.

Udjel NPL-ova je visoko u sektoru građevinarstva (16,8%) i iskazanim povećanjem od 1,0 postotni bod, a krediti ovog sektora imaju nizak udjel od svega 3,1% u ukupnim kreditima. Kod sektora poljoprivrede, koji ima najmanji udjel od 1,3% ukupnih kredita, NPL-ovi imaju značajan udjel od 19,4%, koji je povećan za 4,5 postotnih bodova u odnosu na kraj prethodne godine.

Kod stanovništva najveći udjel imaju krediti za opću potrošnju sa 38,9% udjela u ukupnim kreditima, s rastom u iznosu od 385,1 milijun KM ili 7,4%. Stambeni krediti su imali rast od 112,5 milijuna KM ili 10,6%. Udjel NPL-ova kod stambenih kredita je 7,4%, a kod kredita za opću potrošnju 5,9% i imaju trend smanjenja u odnosu na kraj 2017. godine.

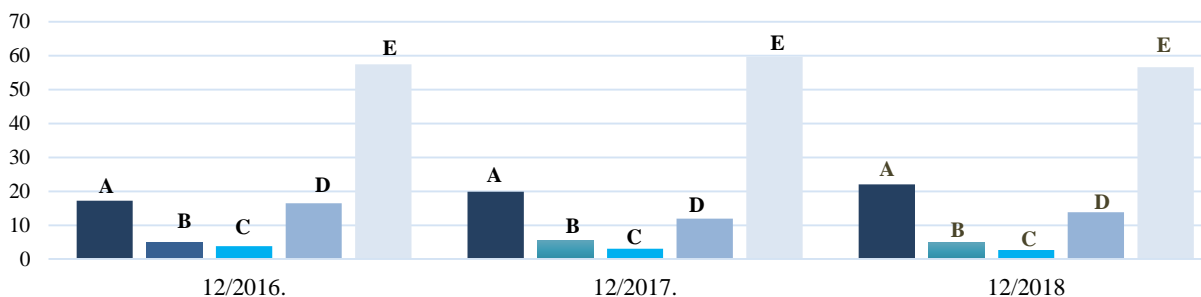
Razina OKR i procijenjenih PKG po kategorijama klasifikacije, utvrđenih sukladno kriterijima i metodologijom propisanom u odlukama FBA, njihov trend i struktura na razini bankarskog sektora dani su u sljedećoj tablici i grafikonu:

¹⁸ Uključeni sljedeći sektori: promet, skladištenje i komunikacije (TRC); financijsko posredovanje (FIN); poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge (RER); javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje (GOV) i ostalo

Tablica 28: Struktura i trend OKR i PKG

Kategorija klasifikacije	Iznos (u 000 KM) i struktura (u %)						Indeks	
	31.12.2016.	%	31.12.2017.	%	31.12.2018.	%	8=(4/2)	9=(6/4)
I	2	3	4	5	6	7	8=(4/2)	9=(6/4)
A	263.324	17,2	296.693	19,9	324.512	22,0	113	109
B	77.167	5,0	82.700	5,5	72.972	4,9	107	88
C	58.086	3,8	45.486	3,0	40.189	2,7	78	88
D	253.348	16,5	178.304	11,9	204.017	13,8	70	114
E	881.787	57,5	889.292	59,6	837.964	56,6	101	94
Ukupno	1.533.712	100	1.492.475	100	1.479.654	100	97	99

Grafikon 13: Struktura i trend OKR i PKG

Ukupna razina obračunatih RKG sa 31. 12. 2018. iznosi 1,5 milijardi KM i u odnosu na kraj 2017. godine iskazano je smanjenje za iznos od 12,8 milijuna KM ili 0,9%. Pojedinačno po kategorijama, povećanje RKG u 2018. godini ostvareno je za kategorije A i D, dok je u preostalim kategorijama ostvareno smanjenje RKG u odnosu na kraj 2017. godine. Rezerve za kategoriju A povećane su za 9,4% i za kategoriju D 14,4%, dok je smanjenje RKG iskazano kod kategorije B i C za 11,8%, odnosno kategorije E za 5,8%.

Jedan od najvažnijih pokazatelja kvalitete aktive je odnos PKG i rizične aktive s izvanbilancom iznosi 6,2% i manji je za 0,7 postotnih bodova u odnosu na kraj 2017. godine. Na dan 31. 12. 2018. banke su, na približno istoj razini, kao i na kraju 2017. godine, prosječno za B kategoriju imale obračunate rezerve po stopi od 8%, za C kategoriju 29%, D kategoriju 59% i E kategoriju 100%¹⁹ (povećanje kod C kategorije za 2 postotna boda).

Analizom kvalitete aktive bankarskog sektora FBiH, kroz kretanje i promjene ključnih pokazatelja, može se konstatirati da je kvaliteta aktive bankarskog sektora u 2018. godini poboljšana.

Kreditni rizik je dominantan rizik u bankarskom sektoru FBiH, zbog čega je fokus supervizora na ocjeni praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno identifikaciji, mjerenju, praćenju i kontroli kreditnog rizika i klasifikaciji aktive.

1.3.5. Profitabilnost

Na profitabilnost banaka, najznačajnije utječu kvaliteta aktive, struktura, diverzificiranost i troškovi izvora financiranja, troškovna efikasnost, eksterni faktori koji su specifični za bankarski, odnosno financijski sektor u FBiH (razvijenost financijskog sustava, regulatorna obilježja,

¹⁹ Prema Odluci o minimalnim standardima za upravljanjem kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, banke su dužne obračunavati RKG po kategorijama klasifikacije u sljedećim postotcima: A-2%, B 5-15%, C 16-40%, D 41-60% i E 100%

industrijska koncentracija i dr.) i eksterni makroekonomski faktori (ekonomski rast, kamatne stope na svjetskom tržištu, stopa zaposlenosti i nezaposlenosti, kretanje plaća, inflacija, i dr.).

Zadržavanje ekspanzivne monetarne politike i niskih kamatnih stopa ECB-a utjecalo je na nastavak povoljnog okruženja i ekonomskog rasta u EU i posljedično u Jugoistočnoj Europi.

U bankarskom sektoru u FBiH je zadržan pozitivan trend kreditnog rasta, izražen kroz kontinuirani rast kreditnog portfelja u apsolutnom izrazu, pri čemu se u razdoblju od 2016. do 2018. godine smanjuje relativan udjel kreditnog portfelja u ukupnoj aktivnosti²⁰ (sa 66,8% na 65,2%, odnosno 64,8% koliko iznosi na kraju 2018. godine). Primjena i poštivanje opreznih kreditnih standarda banaka kod odobravanja kredita i adekvatne procjene i pokrivenosti ispravnima vrijednosti stavki rizične aktive, odnosno rezerviranjima za potencijalne obveze i ostalim vrijednosnim usklađenjima predmet je kontinuiranog posrednog i periodičnog neposrednog nadzora, kao i redovne eksterne revizije banaka sukladno propisanim zahtjevima. Pored kreditnog rizika koji se mjeri kvalitetom kreditnog portfelja, financijski rezultat poslovanja bankarskog sektora u FBiH je u velikoj mjeri pod utjecajem cjenovnog i kamatnog rizika. Ovi rizici odražavaju se na strani raspoloživosti izvora i kretanja cijena izvora financiranja banaka, i na strani mogućnosti ostvarivanja adekvatne razine neto kamatne marže.

Iz supervizorske perspektive, profitabilnost bankarskog sustava u FBiH, kao i pojedinačnih banaka u sustavu, promatra se u kontekstu održivosti, odnosno stabilnosti razine i kvalitete zarade i jačanja kapitalne osnove putem zadržane dobiti. Sposobnost banaka da ostvaruju prihvatljivu, održivu i stabilnu dobit povezana je s rizicima njihovih poslovnih modela, odnosno faktora koji utječu na održivost poslovnog modela i sposobnost generiranja dobiti koja proizlazi iz odgovarajućih izvora financiranja i kapitala i primjerene sklonosti ka preuzimanju rizika kroz jedan zaokružen poslovni i ekonomski ciklus, a koja je adekvatno iskazana kao rezultat pravilne, cjelovite i konzistentne primjene MRS i MSFI.

U narednom razdoblju, s postepenim prelaskom na novi SREP okvir, fokus supervizorskih postupaka i procedura u segmentu profitabilnosti će biti usmjeren na procjenu poslovnih modela banaka u pogledu njegove opstojnosti i održivosti, odnosno sposobnosti banaka da ostvaruje prihvatljiv povrat tijekom primjerenog vremenskog razdoblja, odnosno tijekom cijelog poslovnog, odnosno ekonomskog ciklusa.

U nastavku ovog dijela Informacije su prezentirani podaci i informacije o profitabilnosti bankarskog sektora u FBiH na temelju nerevidiranih konačnih izvještajnih podataka koje su banke dostavile prema stanjima na dan 31. 12. 2018. Podaci su analizirani u kontekstu važećih elemenata za procjenu kvalitete i razine profitabilnosti i kriterija za rangiranje osnovnih komponenti financijskog i operativnog stanja banaka (CAMELS).

1.3.5.1. Nivo, kvaliteta i trend zarade bankarskog sektora u FBiH

Na razini bankarskog sektora u FBiH za razdoblje 1.1.-31.12.2018. iskazan je pozitivan financijski rezultat u iznosu od 255,4 milijuna KM, što je za iznos od 15,4 milijuna KM ili 6,4% više u odnosu na isto razdoblje 2017. godine. U istom razdoblju ukupna neto-dobit na razini bankarskog sektora u FBiH iznosila je 290,1 milijuna KM (14 banaka), a neto-gubitak u iznosu od 34,7 milijuna KM odnosi se na jednu banku, koja je u istom razdoblju 2017. godine iskazala

²⁰ Pozicija 4. Bilanca stanja banaka u FBiH po shemi FBA (aktivna podbilanca)

neto-dobit u iznosu od 2,6 milijuna KM.

Ako se kompariraju podaci s istim razdobljem 2017. godine, uočava se da je iskazani gubitak na razini sektora u 2018. godini veći za iznos od 27,5 milijuna KM, pri čemu su u prethodnoj godini gubitak iskazale dvije banke u ukupnom iznosu od 7,3 milijuna KM, koje su sa 31. 12. 2018. iskazale dobit u ukupnom iznosu od 5,3 milijuna KM.

Ako se analizira finansijski rezultat na razini bankarskog sektora u FBiH za razdoblje od tri godine, bilježi se kontinuirani rast iskazane dobiti, pri čemu je značajniji rast dobiti bio u razdoblju 31.12.2016.-31.12.2017., s obzirom da je rast u apsolutnom izrazu iznosio 66,7 milijuna KM ili 38,5%.

Analizom strukture prihoda i rashoda na razini bankarskog sektora u FBiH za razdoblje 1.1.-31.12.2018. u odnosu na isto razdoblje 2017. godine, uočava se da je iskazani pozitivni finansijski rezultat-neto dobit u iznosu od 255,4 milijuna KM rezultat utjecaja sljedećih promjena:

- povećanja ukupnih operativnih prihoda za iznos od 18,3 milijuna KM ili 4,3%, pri čemu je u strukturi istih evidentno povećanje prihoda iz poslovanja s devizama, naknada za izvršene usluge i naknada po izvanbilančnim poslovima, dok su smanjeni ostali operativni prihodi, prihodi iz poslova trgovanja i prihodi po osnovi naknada po kreditima;
- blagog povećanja ukupnih neamatnih rashoda za iznos od 7,8 milijuna KM ili 1,0%, pri čemu su iskazani veći ukupni poslovni i izravni rashodi za iznos od 8,7 milijuna KM ili 3,9%, dok su se ukupni operativni rashodi neznatno smanjili za iznos od 0,9 milijuna KM ili 0,2%; i
- blagog povećanja neto kamatnih i sličnih prihoda za 1,1% ili za iznos od 6,8 milijuna KM, što predstavlja neto efekt smanjenja ukupnih kamatnih i sličnih rashoda za iznos od 19,9 milijuna KM ili 13,3% i istodobnog smanjenja ukupnih kamatnih i sličnih prihoda za iznos od 13,1 milijun KM ili 1,7%.

U promatranom razdoblju, u strukturi ukupnih poslovnih i direktnih troškova na razini bankarskog sektora u FBiH smanjeni su troškovi ispravaka vrijednosti rizične aktive, rezerviranja za potencijalne obveze i ostala vrijednosna usklađenja, za ukupan iznos od 3,4 milijuna KM ili 3,0%, što je povezano s izračunavanjem očekivanih kreditnih gubitaka u skladu sa MSFI 9, čija je primjena u bankama počela sa 1. siječnja 2018.

U 2018. godini ostali poslovni i izravni troškovi povećani su za iznos od 12,1 milijun KM ili 10,6% u odnosu na 2017. godinu.

Na razini bankarskog sektora u FBiH, u strukturi ukupnih operativnih rashoda evidentno je povećanje troškova po osnovi plaća i doprinosa za iznos od 8,3 milijuna KM ili 3,3% i neznatno smanjenje ostalih operativnih troškova za iznos od 4,9 milijuna KM ili 4,0%, dok su smanjeni troškovi po osnovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija za iznos od 4,3 milijuna KM ili 2,7%, što je promjena trenda, s obzirom na povećanje ove kategorije troškova u 2017. godini u odnosu na 2016. godinu, kada je iskazano povećanje za iznos od 2,7 milijuna KM ili 1,7%.

Navedeno je povezano s činjenicom da u 2018. godini nije bilo bitnijeg širenja mreže organizacijskih dijelova banaka u FBiH. Iskazano povećanje troškova po osnovi plaća i doprinosa povezano je s povećanjem broja zaposlenih za 1,3%, pri čemu je u relativnom izrazu rast ove kategorije troškova (3,1%) veći od rasta broja zaposlenih u bankarskom sektoru FBiH u promatranom razdoblju.

Usporedbom analitičkih podataka za 14 banaka u sustavu koje su sa 31. 12. 2018. iskazale pozitivan finansijski rezultat, s istim razdobljem 2017. godine, može uočiti da:

- je deset banaka ili 71,4% iskazalo veću neto-dobit, s ukupnim pozitivnim efektom u iznosu od 41,0 milijuna KM,
- su dvije banke ili 14,3% iskazale manju neto-dobit, s ukupnim negativnim efektom u iznosu od 0,8 milijuna KM,
- su dvije banke ili 14,3% iskazale neto-dobit u odnosu na prethodno iskazani gubitak, s ukupnim pozitivnim efektom u iznosu od 12,6 milijuna KM.

Promatrano prema visini aktive sa 31. 12. 2018., pet najvećih banaka, koje imaju ukupan udjel od 68,3% u ukupnoj aktivi, iskazale su pozitivan finansijski rezultat u ukupnom iznosu od 253,0 milijuna KM ili 99,1% ukupno iskazanog finansijskog rezultata-neto dobiti na razini sektora. Pri tome, na dvije banke koje imaju najveći pojedinačni udjel prema visini aktive (47,0% ukupne aktive) odnosi se iznos od 181,7 milijuna KM ili 71,1% iskazane dobiti na razini sektora.

U Prilogu 7. prikazan je zbirni račun dobiti i gubitka banaka u FBiH za razdoblje 1.1.-31.12.2018., po shemi FBA.

U sljedećoj tablici daje se pregled iskazanog finansijskog rezultata na razini bankarskog sektora u FBiH, kroz izvještajna razdoblja, kako slijedi:

-000 KM-

Tablica 29: Ostvareni finansijski rezultat: dobit/gubitak						
Opis	31.12.2016.		31.12.2017.		31.12.2018.	
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7
Gubitak	-38.505	2	-7.288	2	-34.743	1
Dobit	211.753	13	247.261	13	290.098	14
Ukupno	173.248	15	239.973	15	255.355	15

Iskazani ukupni finansijski rezultat - neto dobit na razini bankarskog sektora u FBiH kroz razdoblja konstantno bilježi porast, pri čemu su strukturalno promatrano prisutne oscilacije u pogledu iskazanog gubitka kroz promatrana razdoblja, kako u pogledu iznosa, trenda, tako i pojedinačnih banaka koje su imale iskazane gubitke u poslovanju. Naime, jedna banka koja je u 2016. godini jedina iskazala značajan gubitak u poslovanju je već u 2017. godini iskazala pozitivan finansijski rezultat, koji je značajno uvećan u 2018. godini. Dvije banke koje su u 2017. godini iskazale gubitak u poslovanju su u 2018. godini izašle iz zone negativnog finansijskog rezultata, pri čemu je jedna banka značajno poboljšala finansijski rezultat - dobit, dok je iskazana dobit druge banke bila materijalno neznčajna. Jedna banka, koja je u 2018. godini iskazala materijalno značajan gubitak, je u 2016. i 2017. godini iskazivala dobit u poslovanju. Banke kod kojih su iskazane nestabilnosti u pogledu razine, kvalitete i trenda zarade u bankovnom sustavu FBiH trebaju unaprijediti prakse u upravljanju rizicima, a posebno procjene rizika poslovnog modela, kako bi osigurale ispunjenje propisanih regulatornih zahtjeva, dugoročnu održivost zarade i stabilnost internih izvora povećanja kapitala, što će biti predmet supervizorske pažnje sa ciljem očuvanja i jačanja stabilnosti bankarskog sektora u FBiH.

1.3.5.2. Ukupni prihodi bankarskog sektora u FBiH

Prema izvještajnim podacima banaka sa 31. 12. 2018., ukupni prihodi na razini bankarskog sektora u FBiH iznose 1,2 milijarde KM, koji su u odnosu na 31. 12. 2017. veći za 5,1 milijuna KM, što predstavlja povećanje manje od 1% (0,4%).

Iskazani ukupni prihodi od kamata i slični prihodi iznose 741,4 milijuna KM i sudjeluju sa 62,8% u ukupnim приходima bankarskog sektora u FBiH. Promatrano u razdoblju 2016.-2018. godina uočava se smanjenje udjela ukupnih kamatnih i sličnih prihoda u ukupnim приходima bankarskog sektora, sa 66,3% u 2016. godini, na 64,2% u 2017. godini, odnosno 62,8% u ukupnim приходima u 2018. godini.

U usporedbi sa 31. 12. 2017. kamatni i slični prihodi su na razini bankarskog sektora u FBiH blago smanjeni (za 1,7%).

U strukturi kamatnih i sličnih prihoda u 2018. godini, najveću stavku čine kamatni prihodi po kreditima i poslovima leasinga, koji iznose 657,9 milijuna KM ili 88,8% ukupnih kamatnih i sličnih prihoda, pri čemu su u usporedbi s istim razdobljem u 2017. godini manji za iznos od 11,7 milijuna KM ili 1,8%, dok su istodobno u promatranom razdoblju ukupna potraživanja po kreditima i poslovima leasinga povećana za iznos od 1,2 milijarde KM ili 8,7%. U istom razdoblju ostali kamatni i slični prihodi zabilježili su smanjenje za iznos od 3,8 milijuna KM ili 4,9%. Nisu iskazani prihodi po osnovi vlasničkih vrijednosnih papira koji su na kraju 2017. godine iznosili 0,8 milijuna KM.

Ostale kategorije kamatnih i sličnih prihoda zabilježili su rast i to: prihodi po kamatonosnim računima depozita za 70,6%, prihodi po osnovi plasmana drugim bankama za 66,2% i prihodi po vrijednosnim papirima koji se drže do dospijeca za 7,8%. Iskazani trend povećanja prihoda po kamatonosnim računima depozita je povezan s povećanjem bilančne pozicije kamatonosnih računa depozita u aktivu za 15,2%. Prihodi po osnovi plasmana drugim bankama zabilježili su porast, iako je u promatranom razdoblju razina plasmana drugim bankama smanjena za 22,9%.

Trend u pogledu ukupnih prihoda po vrijednosnim papirima (koji se drže do dospijeca povećani, a po vlasničkim smanjeni), iskazan prema zbirnom računu dobiti i gubitka banaka u FBiH po shemi FBA, treba promatrati u kontekstu trendova u pripadajućim bilančnim pozicijama iskazanim u zbirnoj bilanci stanja banaka u FBiH sa 31. 12. 2018. i 31. 12. 2017., prema kojima se uočava:

- povećanje pozicije vrijednosnih papira po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak i po fer vrijednosti u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti²¹ za iznos od 57,8 milijuna KM ili 5,3%,
- povećanje pozicije vrijednosni papiri po amortiziranom trošku²² u iznosu od 18,4 milijuna KM ili 13,5%,
- smanjenje pozicije investicije u ovisna i pridružena društva²³ za iznos od 6,3 milijuna KM ili 34,4%.

Promatrajući trend ukupnih kamatnih i sličnih prihoda u razdoblju od tri godine, uočava se da su u 2017. godini isti neznatno povećani u odnosu na 2016. godinu (za 0,3%), dok su u 2018. godini smanjeni za 1,7% u odnosu na 2017. godinu. Istodobno su u promatranom razdoblju neto kamatni i slični prihodi bilježili konstantan rast, pri čemu je u 2017. godini iskazan porast od 3,0% u odnosu na 2016. godinu, a u 2018. od 1,1% u odnosu na 2017. godinu. Navedeno je posljedica konstantnog smanjenja ukupnih kamatnih i sličnih rashoda, pri čemu je u 2017. godini smanjenje za 9,2% u odnosu na 2016. godinu, a u 2018. godini za 13,3%.

²¹ do 31.12.2017. godine opis ove bilančne pozicije je glasio: vrijednosni papiri za trgovanje

²² do 31.12.2017. godine opis ove bilančne pozicije je glasio: vrijednosni papiri koji se drže do dospijeca

²³ do 31.12.2017. godine opis ove bilančne pozicije je glasio: investicije u nekonsolidirana povezana poduzeća

Povezujući iskazane trendove u pogledu neto kamatnih i sličnih prihoda na razini sustava s kretanjima kamatnih stopa, može se uočiti da su prosječne aktivne kamatne stope zabilježile pad sa 4,66% u 2016. godini, na 4,42% u 2017. godine, odnosno na 3,94% u 2018. godini, uz istodobno smanjenje i prosječnih pasivnih kamatnih stopa sa 1,55% na 1,31%, odnosno 1,02%, a posljedično je smanjena i neto kamatna marža, kao razlika između prosječnih aktivnih i prosječnih pasivnih kamatnih stopa sa 3,11%, koliko je iznosila 2016. i 2017. godine, na 2,92% 2018. godine.

Ukupni operativni prihodi, koji za 2018. godinu iznose 439,8 milijuna KM i sudjeluju sa 37,2% u ukupnim prihodima, bilježe kontinuirani rast udjela u trogodišnjem razdoblju (2016-2018. godina). Rast je bio izraženiji u 2017. godini u odnosu na 2016. godinu (10,3%), a rast u 2018. godini je u odnosu na 2017. godinu bio 4,3%.

U strukturi ukupnih operativnih prihoda, najveći udjel imaju prihodi po osnovi naknada za izvršene usluge, koji iznose 294,7 milijuna KM ili 67,0% i u razdoblju 2016-2018. godina bilježe konstantan rast, koji je izraženiji u 2017. godini - za 10,8%, dok je u 2018. godini iznosio 9,4%.

Prihodi po osnovi poslovanja s devizama, koji iznose 60,4 milijuna KM i sudjeluju sa 13,7% u ukupnim operativnim prihodima, u promatranom trogodišnjem razdoblju imaju konstantan rast, koji je izraženiji u 2018. godini u odnosu na 2017. godinu (12,8%), a u 2017. godini u odnosu na 2016. godinu taj rast je iznosio 4,0%.

Ostali operativni prihodi iznose 51,2 milijuna KM i sudjeluju sa 11,6% u ukupnim operativnim prihodima, pri čemu su u 2018. godini smanjeni za 13,6 milijuna KM ili 21,0% u odnosu na 2017. godinu, dok je u 2017. godini zabilježen rast u odnosu na 2016. godinu za 10 milijuna KM ili 18,2%.

Pojedinačni udjel ostalih kategorija operativnih prihoda (prihodi po izvanbilančnim poslovima, po osnovi naknada po kreditima i poslovima trgovanja) nije veći od 5% u ukupnim operativnim prihodima u 2018. godini.

Struktura ukupnih prihoda za prethodne tri poslovne godine daje se u sljedećoj tablici:

-000 KM-

<i>Tablica 30: Struktura ukupnih prihoda</i>								
Struktura ukupnih prihoda	31.12.2016.		31.12.2017.		31.12.2018.		Indeks	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8=(4/2)	9=(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8=(4/2)	9=(6/4)
I. Prihodi od kamata i slični prihodi								
Kamatn. rač. depozita kod depoz.inst.	1.877	0,2	2.653	0,2	4.525	0,4	141	171
Kreditni i poslovi leasinga	671.168	59,1	669.651	56,9	657.927	55,7	100	98
Ostali prihodi od kamata	79.111	7,0	82.244	7,0	78.914	6,7	104	96
Ukupno I	752.156	66,3	754.548	64,1	741.366	62,8	100	98
II. Operativni prihodi								
Naknade za izvršene usluge	243.028	21,5	269.292	22,9	294.707	24,9	111	109
Prihodi iz posl. s devizama	51.471	4,5	53.539	4,6	60.374	5,1	104	113
Ostali operativni prihodi	87.730	7,7	98.709	8,4	84.714	7,2	113	86
Ukupno II	382.229	33,7	421.540	35,9	439.795	37,2	110	104
Ukupni prihodi (I+II)	1.134.385	100	1.176.088	100	1.181.161	100	104	101

Evidentno je da je relativni udjel kamatnih i sličnih prihoda kroz razdoblja imao opadajući trend, pri čemu je u njihovoj strukturi povećan udjel prihoda po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija, kao posljedica rasta novčanih sredstava na kamatonosnim računima

depozita u promatranom razdoblju. Istodobno je u promatranom razdoblju rastao udjel operativnih prihoda.

1.3.5.3. Ukupni rashodi bankarskog sektora u FBiH

Prema izvještajnim podacima banaka sa 31. 12. 2018., ukupni rashodi na razdoblju bankarskog sektora u FBiH iznose 891,5 milijuna KM, koji su u odnosu na 31. 12. 2017. smanjeni za iznos od 12,1 milijuna KM ili 1,3%.

Ukupni poslovni i izravni rashodi sa 31. 12. 2018. iznose 234,9 milijuna KM, što čini 26,3% ukupnih rashoda. U odnosu na isto razdoblje 2017. godine uočava se rast od 8,7 milijuna KM ili 3,9%. U strukturi ukupnih poslovnih i izravnih rashoda troškovi ispravaka vrijednosti rizične aktive, rezerviranja za potencijalne obveze i ostala vrijednosna usklađenja iznose 108,7 milijuna KM, što čini 46,3% ukupnih poslovnih i izravnih troškova, a ostali poslovni i izravni troškovi iznose 126,2 milijun KM ili 53,7% ukupnih poslovnih i izravnih troškova. U odnosu na 2017. godinu troškovi ispravaka vrijednosti rizične aktive, rezerviranja za potencijalne obveze i ostalih vrijednosnih usklađenja su smanjeni za iznos od 3,4 milijuna KM ili 3,0%, dok su ostali poslovni i izravni troškovi zabilježili rast za iznos od 12,1 milijun KM ili 10,6%.

Na razini bankarskog sektora u FBiH zabilježen je neznatan rast ukupnih operativnih rashoda za iznos od 0,9 milijuna KM ili 0,2% u odnosu na 2017. godinu, koji je neto efekt iskazanog povećanja troškova plaća i doprinosa za iznos od 8,3 milijuna KM ili 3,3%, te smanjenja ostalih operativnih troškova za iznos od 4,9 milijuna KM ili 4,0% i troškova poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija za iznos od 4,3 milijuna KM ili 2,7%.

Struktura ukupnih rashoda bankarskog sektora za razdoblje 2016-2018. godina daje se u sljedećoj tablici:

-000 KM-

Tablica 31: Struktura ukupnih rashoda

Struktura ukupnih rashoda	31.12.2016.		31.12.2017.		31.12.2018.		Indeks	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8=(4/2)	9=(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8=(4/2)	9=(6/4)
I. Rashodi od kamata i slični rashodi								
Depoziti	142.618	15,3	124.706	13,8	104.053	11,7	87	83
Obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama ²⁴	18.762	2,0	18.741	2,1	16.879	1,9	100	90
Ostali rashodi od kamata	3.767	0,4	6.538	0,7	9.121	1,0	173	140
Ukupno I	165.147	17,7	149.985	16,6	130.053	14,6	91	87
II. Ukupni nekamatni rashodi								
Trošk. ispravke vrijed. rizične aktive i rezervacije za potenc. obveze i ostala vrijednosna usklađenja	111.305	11,9	112.074	12,4	108.662	12,2	101	97
Troškovi plaća i doprinosa	243.892	26,2	248.113	27,5	256.407	28,8	102	103
Troškovi posl.prostora i amortizacija	154.963	16,6	157.670	17,4	153.348	17,2	102	97
Ostali poslovni izravni troškovi	98.593	10,6	114.096	12,6	126.225	14,1	116	111
Ostali operativni troškovi	158.184	17,0	121.689	13,5	116.784	13,1	77	96
Ukupno II	766.937	82,3	753.642	83,4	761.426	85,4	98	101
Ukupni rashodi (I+II)	932.084	100	903.627	100	891.479	100	97	99

U promatranom trogodišnjem razdoblju ukupni rashodi na razini bankarskog sektora imali su opadajući trend, koji je bio nešto izraženiji u 2017. godini u odnosu na 2016. godinu, pri čemu je i udjel kamatnih i sličnih rashoda imao opadajući trend, koji je izraženiji u 2018. godini, dok je udjel ukupnih nekamatnih rashoda imao rastući trend, koji je, također, izraženiji u 2018. godini. U strukturi nekamatnih rashoda u promatranom razdoblju karakteristične promjene su se odnosile na smanjenje troškova ispravaka vrijednosti rizične aktive i rezervacije za potencijalne

²⁴ uključujući i kamate po subordiniranim dugovima, koje su u promatranom razdoblju iznosile: 7,3 milijuna KM u 2016. godini, 7,9 milijuna KM u 2017. godini, odnosno 7,8 milijuna KM u 2018. godini

obveze i ostala vrijednosna usklađenja i troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija u 2018. godini, kao i ostalih poslovnih i izravnih troškova, trend rasta evidentiran je kod ostalih operativnih troškova u 2018. godini, dok je kod troškova plaća i doprinosa trend uglavnom stabilan.

1.3.5.4. Koeficijenti profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja bankarskog sektora u FBiH

U sljedećoj tablici dan je pregled najznačajnijih koeficijenata koji se koriste kao mjere za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja banaka u FBiH:

-u %-

<i>Tablica 32: Koeficijenti profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti po razdobljima</i>			
Koeficijent	31.12.2016.	31.12.2017.	31.12.2018.
Dobit na prosječnu aktivu	1,0	1,3	1,2
Dobit na prosječni ukupni kapital	6,5	8,5	8,7
Dobit na prosječni dionički kapital	15,0	19,6	20,4
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	3,4	3,2	2,9
Operativni prihodi/ prosječna aktiva	2,2	2,2	2,1
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	5,6	5,4	5,0
Poslovni i direktni rashodi/ prosječna aktiva ²⁵	1,2	1,2	1,1
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	3,2	2,8	2,5
Ukupni nekamatni rashodi/ prosječna aktiva	4,4	3,9	3,6

Prilikom analize prezentiranih pokazatelja za bankarski sektor u FBiH potrebno je uzeti u obzir da je promatrano razdoblje obilježio kontinuirani rast ukupne, odnosno prosječne aktive, te ukupnog i dioničkog kapitala, koji su osnovica za izračun navedenih koeficijenata. Rast aktive bio izraženiji u odnosu na rast ukupnog i dioničkog kapitala, te ukupnih prihoda.

Zarada na prosječnu aktivu je u 2017. godini povećana za 0,3 postotna boda (sa 1,0% na 1,3%), da bi se u 2018. godini neznatno smanjila za 0,1 postotni bod u odnosu na 2017. godinu (sa 1,3% na 1,2%). Zarada na prosječni ukupni i dionički kapital bilježi kontinuiran rast u promatranom trogodišnjem razdoblju, pri čemu je izraženije povećanje u 2017. u odnosu na 2016. godinu, nego u 2018. godini u odnosu na 2017. godinu.

U promatranom razdoblju neto kamatni prihod, izražen kao razlika ukupnih kamatnih i sličnih prihoda i ukupnih kamatnih i sličnih rashoda, u odnosu na prosječnu aktivu bilježi konstantan pad, pri čemu je smanjenje veće u 2018. u odnosu na 2017. godinu, dok su operativni prihodi u odnosu na prosječnu aktivu uglavnom stabilni, uz blagi pad u 2018. godini (za 0,12 postotnih bodova). Prisutan je trend smanjenja koeficijenta ukupnog prihoda u odnosu na prosječnu aktivu, kao pokazatelja produktivnosti poslovanja bankarskog sektora u FBiH tijekom promatranih izvještajnih razdoblja.

Poslovni i izravni rashodi u odnosu na prosječnu aktivu su uglavnom stabilni, uz neznatno smanjenje u 2018. godini (za 0,1 postotni bod), dok operativni rashodi u odnosu na prosječnu aktivu bilježe konstantan pad, a posljedično i ukupni nekamatni rashodi u odnosu na prosječnu aktivu.

Jedan od pokazatelja za ocjenu performansi banaka, odnosno bankarskog sektora u FBiH je efikasnost po zaposlenom, koja u promatranom trogodišnjem razdoblju bilježi kontinuiran rast, što upućuje na podizanje efikasnosti u poslovanju bankarskog sektora u FBiH.

²⁵ U rashode su uključeni troškovi ispravka vrijednosti

1.3.6. Ponderirane NKS i EKS

S ciljem veće transparentnosti i lakše usporedivosti uvjeta banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita, odnosno prihoda depozita, a sukladno međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja EKS za sve banke sa sjedištem u FBiH, kao i na organizacijske dijelove banaka sa sjedištem u RS-u, a koji posluju u FBiH, te obavezno mjesečno izvješćivanje FBA o ponderiranim NKS i EKS na odobrene kredite i primljene depozite u izvještajnom mjesecu, sukladno propisanoj metodologiji²⁶.

Za potrebe korisnika kredita, prilikom analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderirane EKS, s obzirom da uključuje sve troškove koje korisnik plaća, a koji su izravno povezani s kreditom, tj. uvjetima korištenja kredita i koji ulaze u obračun cijene kredita (na primjer, troškovi za obradu kredita, troškovi premije osiguranja kod fizičkih osoba ako je osiguranje uvjet za odobravanje kredita, zatim drugi troškovi u vezi sa sporednim uslugama koje plaća klijent, a uvjet su za korištenje kredita).

Promatrano u razdoblju od zadnjih pet godina, evidentan je umjeren, ali kontinuiran pad ponderiranih prosječnih EKS na kredite izračunate na godišnjoj razini, primarno kod privrede, dok je kod stanovništva kontinuiran pad iz ranijih godina u 2015. godini zaustavljen, nakon čega je zabilježen blagi rast u 2016. godini, da bi se u 2017. i 2018. godini trend pada na razini ukupnih kredita stanovništva nastavio, a što se vidi u sljedećoj tablici.

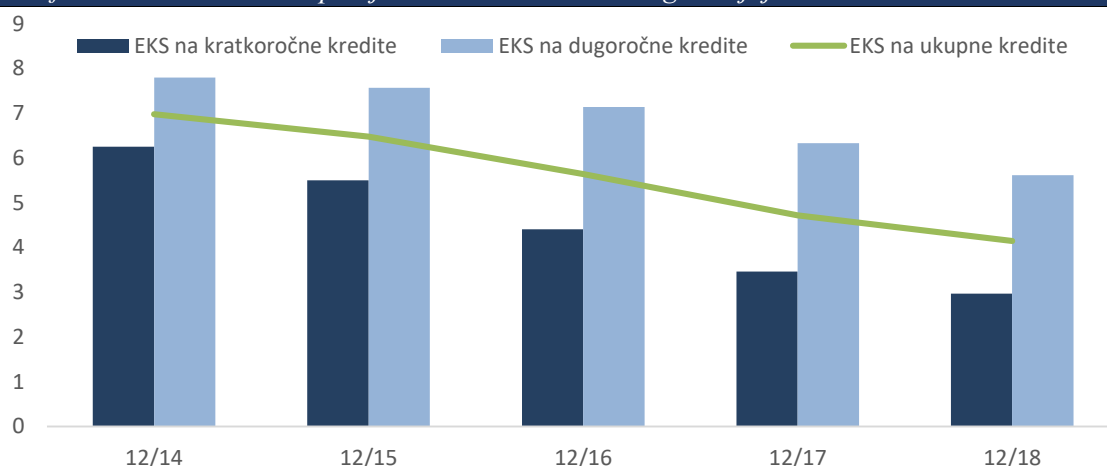
Tablica 33: Ponderirane prosječne NKS i EKS na kredite na godišnjoj razini

OPIS	2014.		2015.		2016.		2017.		2018.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Pond. kam. stope na kr. kredite	5,72	6,25	5,10	5,50	4,01	4,41	3,20	3,46	2,67	2,97
1.1. Gospodarstvu	5,70	6,17	5,07	5,42	3,96	4,28	3,13	3,33	2,61	2,84
1.2. Stanovništvu	7,98	11,39	7,84	11,37	8,07	13,91	8,32	15,36	7,53	14,66
2. Pond. kam. stope na dug. kredite	6,98	7,80	6,60	7,57	6,08	7,14	5,30	6,33	4,66	5,62
2.1. Gospodarstvu	6,19	6,81	5,63	6,20	4,91	5,23	4,02	4,33	3,61	3,91
2.2. Stanovništvu	7,66	8,66	7,36	8,65	7,10	8,79	6,31	7,89	5,55	7,06
3. Ukupno pond. kam. stope na kredite	6,32	6,98	5,81	6,48	4,94	5,64	4,12	4,72	3,56	4,15
3.1. Gospodarstvu	5,84	6,35	5,23	5,64	4,22	4,54	3,36	3,59	2,88	3,13
3.2. Stanovništvu	7,68	8,77	7,37	8,74	7,13	8,95	6,35	8,04	5,59	7,22

U sljedećem grafikonu daje se trend kretanja ponderiranih EKS na kratkoročne kredite, dugoročne kredite i ukupne kredite u FBiH u zadnjih pet godina.

²⁶ Odluka o jedinstvenom načinu obračuna iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Službene novine Federacije BiH", br. 81/17) i Uputa za izračunavanje ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope

Grafikon 14: Ponderirane prosječne EKS na kredite na godišnjoj razini

Ukoliko se analizira kretanje ponderiranih prosječnih kamatnih stopa na depozite na godišnjoj razini u promatranom petogodišnjem razdoblju, evidentan je kontinuiran pad kamatnih stopa na dugoročne depozite koji je nastavljen i u 2018. godini.

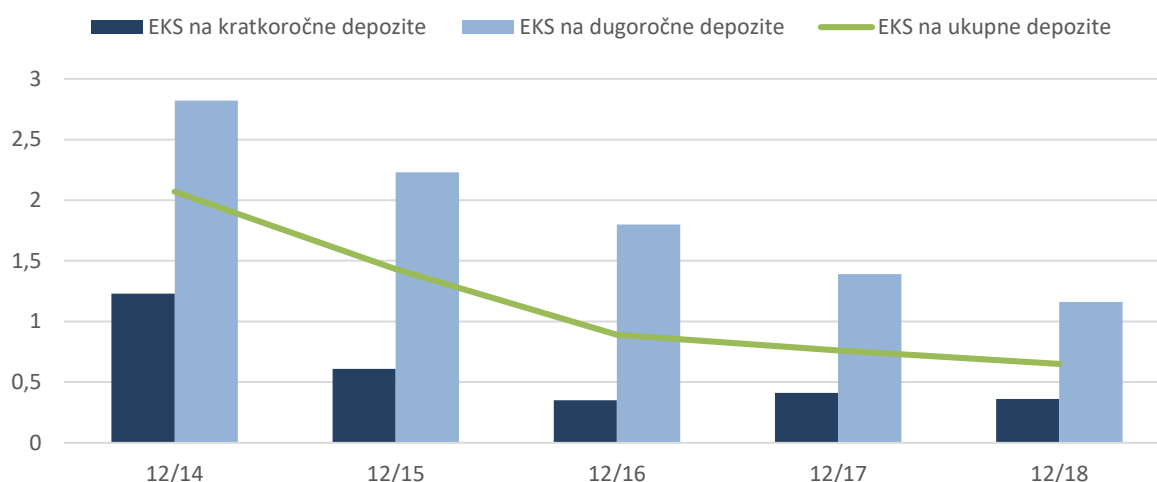
Kod kamatnih stopa na kratkoročne depozite, nakon kontinuiranog pada, u 2017. godini ostvaren je blagi rast, da bi u 2018. godini iste nastavile s trendom pada (izuzev ponderiranih kamatnih stopa na kratkoročne depozite do tri mjeseca), a što se može vidjeti u tablici u nastavku.

Tablica 34: Ponderirane prosječne NKS i EKS na depozite na godišnjoj razini

OPIS	2014.		2015.		2016.		2017.		2018.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Ponderirane kam. stope na kr. depozite	1,20	1,23	0,60	0,61	0,35	0,35	0,40	0,41	0,38	0,36
1.1. do tri mjeseca	0,79	0,80	0,27	0,28	0,27	0,27	0,35	0,36	0,41	0,39
1.2. do jedne godine	1,72	1,76	1,25	1,28	0,68	0,69	0,61	0,62	0,31	0,31
2. Pond. kam. stope na dug. depozite	2,79	2,82	2,20	2,23	1,78	1,80	1,37	1,39	1,15	1,16
2.1. do tri godine	2,61	2,64	2,08	2,10	1,59	1,62	1,22	1,24	0,99	1,01
2.2. preko tri godine	3,32	3,34	2,48	2,52	2,33	2,34	1,82	1,85	1,44	1,45
3. Ukupno pond. kam. stope na depozite	2,04	2,07	1,41	1,43	0,88	0,89	0,75	0,76	0,66	0,65

U sljedećem grafikonu daje se trend kretanja ponderiranih EKS na kratkoročne depozite, dugoročne depozite i ukupne depozite u FBiH u zadnjih pet godina.

Grafikon 15: Ponderirane prosječne EKS na depozite na godišnjoj razini

1.3.7. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz upravljanje kreditnim rizikom, jedan od najvažnijih i najsloženijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obveza banke i osnovna pretpostavka za njezinu održivost na financijskom tržištu, te jedan od ključnih preduvjeta za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankarski sektor u svakoj zemlji, njegovu stabilnost i sigurnost.

Likvidnost bankarskog sektora u FBiH može se ocijeniti zadovoljavajućom, s obzirom na udjel likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi i ročnu usklađenost financijske aktive i financijskih obveza.

S obzirom na visoku korelaciju kreditnog rizika, kao dominantnog rizika u poslovanju banaka, i rizika likvidnosti, jedan od najvažnijih faktora koji utječu na poziciju likvidnosti banaka je sposobnost banaka da adekvatno upravljaju aktivom i pasivom, što podrazumijeva osiguranje aktive koja ima dobre performanse i čija kvaliteta osigurava da se bankarski krediti, zajedno s kamatama, vraćaju sukladno rokovima dospijeca.

Odlukom o upravljanju rizikom likvidnosti banke propisani su minimalni kvalitativni zahtjevi za upravljanje rizikom likvidnosti u bankama, polazeći od propisanih standarda za upravljanje rizicima u bankama, kvantitativni zahtjevi za banke u pogledu LCR-a i osiguranja stabilnih izvora financiranja, te korištenje dodatnih mehanizama za praćenje i procjenu rizika likvidnosti.

U sljedećoj tablici daje se trend kretanja LCR-a u bankarskom sektoru u FBiH:

-000 KM-

Opis	30.06.2018.	30.09.2018.	31.12.2018.	(3/2)	(4/3)
1	2	3	4	5	6
Zaštitni sloj likvidnosti	3.801.780	4.034.644	4.325.281	106	107
Neto likvidnosni odljevi	1.150.369	1.353.143	1.392.629	118	103
LCR	330,5%	298,2%	310,6%	90	104

U trećem kvartalu 2018. godine LCR je bio smanjen za 32,3 postotna boda, da bi krajem 2018. godine isti bio povećan za 12,4 postotna boda. Sve banke u bankarskom sektoru FBiH sa stanjem

na dan 31. 12. 2018. ispunjavaju zahtjeve u pogledu LCR-a, a većina banaka značajno iznad propisanog minimuma.

U strukturi izvora financiranja bankarskog sektora na dan 31. 12. 2018. najveći udjel od 79,7% imaju depoziti, zatim uzeti krediti (uključujući subordinirane dugove) s udjelom od 4,5%. Uzeti krediti su sa dužim razdobljima ročnosti i predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročne plasmane, te poboljšavaju ročnu usklađenost stavki financijske aktive i financijskih obveza, iako je već duže vrijeme prisutan trend njihovog smanjenja.

Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću je prikazana u sljedećoj tablici:

-u 000 KM-

Tablica 36: Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću

Depoziti	31.12.2016.		31.12.2017.		31.12.2018.		Indeks	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	8=(4/2)	9=(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po viđenju (do 7 dana)	7.961.438	56,1	9.227.317	58,3	10.562.758	60,0	116	114
7-90 dana	690.281	4,9	988.235	6,2	1.058.414	6,0	143	107
91 dan do jedne godine	1.982.775	14,0	2.144.316	13,6	2.616.873	14,9	108	122
1. Ukupno kratkoročni	10.634.494	75,0	12.359.868	78,2	14.238.045	80,9	116	115
Do 5 godina	3.344.169	23,6	3.280.639	20,7	3.193.809	18,1	98	97
Preko 5 godina	197.611	1,4	174.216	1,1	172.783	1,0	88	99
2. Ukupno dugoročni	3.541.780	25,0	3.454.855	21,8	3.366.592	19,1	98	97
Ukupno (1 + 2)	14.176.274	100	15.814.723	100	17.604.637	100	112	111

U 2018. godini kratkoročni depoziti po preostalom dospijeću imali su udjel od 80,9%, a dugoročni 19,1% u ukupnim depozitima. U odnosu na kraj 2017. godine, kratkoročni depoziti imali su rast od 1,9 milijardi KM ili 15,2%, dok je kod dugoročnih depozita zabilježeno smanjenje od 88,3 milijuna KM ili 2,6%. Udjel u ukupnim depozitima je za 2,7 postotna boda povećan kod kratkoročnih, odnosno smanjen kod dugoročnih depozita u odnosu na kraj 2017. godine.

Ako se analizira struktura dugoročnih depozita, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do pet godina (95,0% dugoročnih depozita i 18,1% ukupnih depozita). Depoziti s preostalom ročnošću preko pet godina smanjeni su za iznos od 1,4 milijuna KM ili 1,0%.

Pregled osnovnih pokazatelja likvidnosti je prikazan u sljedećoj tablici:

-u %-

Tablica 37: Koeficijenti likvidnosti

Koeficijenti	31.12.2016.	31.12.2017.	31.12.2018.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ²⁷ / ukupna aktiva	28,4	30,2	30,8
Likvidna sredstva/ kratkoročne financ.obveze	47,1	47,6	46,3
Kratkoročne financ. obveze/ ukupne financ. obveze	71,9	74,9	77,7
Kreditni/ depoziti i uzeti krediti ²⁸	81,7	79,2	77,6
Kreditni/ depoziti, uzeti krediti i subordinirani dugovi ²⁹	81,0	78,5	77,1

Pokazatelj - krediti u odnosu na depozite i uzete kredite na dan 31. 12. 2018. godine je 77,6%, što je za 1,6 postotnih bodova niže u odnosu na kraj 2017. Kod četiri banke pokazatelj je viši od

²⁷ Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga financijska sredstva s preostalim rokom dospijeca manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite

²⁸ Iskustveni standardi su: manji od 70% - veoma solidan, 71%-75% - zadovoljavajući, 76%-80% - na granici i zadovoljavajućeg, 81%-85% - nedovoljan, preko 85% - kritičan

²⁹ Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinirani dugovi, što je realniji pokazatelj

85,0%. Udjel kratkoročnih financijskih obveza u ukupnim financijskim obvezama je i dalje visoko, ali je odnos likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi kontinuirano zadovoljavajući.

Vrlo važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospijeaća stavki financijske aktive i obveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana³⁰. U funkciji planiranja potrebne razine likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfelja je determinirana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana s funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontroliraju i drže ročne neusklađenosti između izvora i plasmana sukladno propisanim minimalnim limitima.

U sljedećoj tablici i grafikonu daje se pregled ročne usklađenosti financijske aktive i obveza do 180 dana:

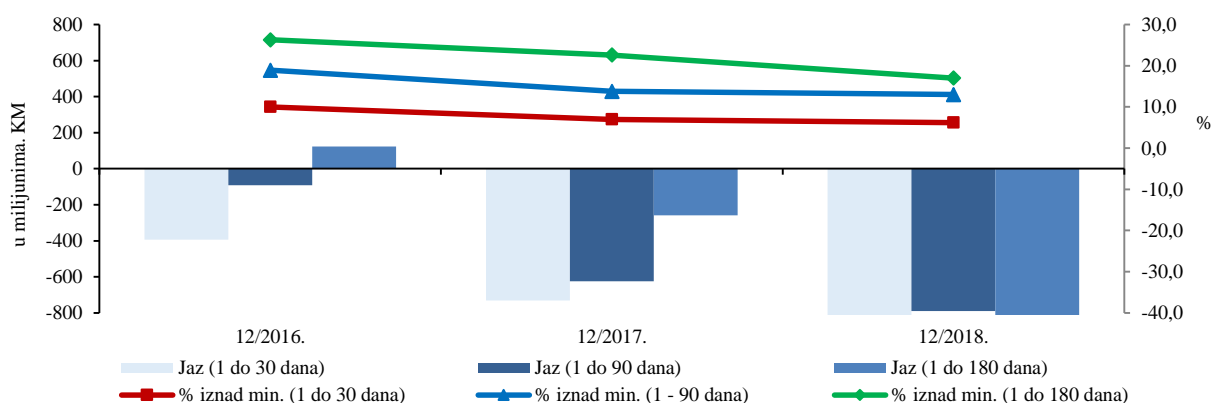
-u 000 KM-

Tablica 38: Ročna usklađenost financijske aktive i obveza do 180 dana

Opis	31.12.2016.	31.12.2017.	31.12.2018.	Indeks	
	Iznos	Iznos	Iznos	5=(3/2)	6=(4/3)
1	2	3	4		
I 1-30 dana					
1. Iznos financijske aktive	7.515.361	8.462.124	9.513.038	113	112
2. Iznos financijskih obveza	7.909.801	9.193.511	10.426.004	116	113
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	-394.440	-731.387	-912.966	-	-
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	95,0%	92,0%	91,2%		
b) Propisani minimum %	85,0%	85,0%	85,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	10,0%	7,0%	6,2%		
II 1-90 dana					
1. Iznos financijske aktive	8.384.767	9.416.671	10.556.456	112	112
2. Iznos financijskih obveza	8.476.151	10.041.101	11.346.039	118	113
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	-91.384	-624.430	-789.583	-	-
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	98,9%	93,8%	93,0%		
b) Propisani minimum %	80,0%	80,0%	80,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	18,9%	13,8%	13,0%		
III 1-180 dana					
1. Iznos financijske aktive	9.387.062	10.476.675	11.639.701	112	111
2. Iznos financijskih obveza	9.263.730	10.734.265	12.645.200	116	118
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	123.332	-257.590	-1.005.499	-	-
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	101,3%	97,6%	92,0%		
b) Propisani minimum %	75,0%	75,0%	75,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	26,3%	22,6%	17,0%		

³⁰ Članak 41. Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke („Službene novine Federacije BiH“, br. 81/17): „Do uvođenja NSFR iz članka 34. ove Odluke, kao obveznog kvantitativnog zahtjeva prema bankama, banke će primjenjivati i izvješćivati o ročnoj usklađenosti financijske imovine i financijskih obveza i strukturi najvećih izvora, te u skladu s tim ostaju važiti članak 6. stavak (3) točka 1., čl. 6a., 6b., 11. stavak (2) i 12. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka („Službene novine Federacije BiH“, br. 48/12, 110/12 i 45/14)“. Propisani postotci za ročnu usklađenost financijske aktive i obveza: najmanje 85% izvora sredstava s rokom dospijeaća do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospijeaća do 30 dana, najmanje 80% izvora sredstava s rokom dospijeaća do 90 dana u plasmane s rokom dospijeaća do 90 dana i najmanje 75% izvora sredstava s rokom dospijeaća do 180 dana u plasmane s rokom dospijeaća do 180 dana

Grafikon 16: Ročna usklađenost financijske aktive i obveza do 180 dana

Na dan 31. 12. 2018. financijska aktiva u sva tri intervala bila je manja od financijskih obveza, zbog većeg rasta financijskih obveza, prvenstveno depozita, od rasta financijske aktive. Ostvareni postotci ročne usklađenosti su u sva tri intervala na dan 31. 12. 2018. su nešto niži nego na kraju 2017. godine, ali i dalje su znatno iznad propisanog minimuma i to u prvom intervalu za 6,2%, u drugom za 13,0% i u trećem intervalu za 17,0%.

Kako je ovaj segment poslovanja i razina izloženosti likvidnosnom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom (slabijih priljeva likvidnih sredstava vezano za probleme oko naplativosti kredita), a imajući u vidu i druge važne faktore (ročna struktura depozita, otplata dospjelih kreditnih obveza i znatno manje zaduživanje kod međunarodnih financijskih institucija, što je u prethodnim godinama bio najkvalitetniji izvor financiranja banaka s aspekta ročnosti), potrebno je istaknuti da upravljanje i nadziranje rizika likvidnosti treba biti u fokusu banaka, uspostavljanjem i provođenjem politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obveza na vrijeme, a na temelju kontinuiranog planiranja budućih likvidnosnih potreba, uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim i ostalim uvjetima poslovnog okruženja banaka.

1.3.8. Devizni (FX) rizik

U svom poslovanju banke su izložene rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilančnim i izvanbilančnim stavkama nastalim uslijed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i FX rizik, koji nastaje kao rezultat promjena valutnih tečajeva i/ili neusklađenosti razine aktive, pasive i izvanbilančnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno s kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke. S ciljem osiguranja primjene i provođenja načela opreza kod obavljanja deviznih aktivnosti banaka, te smanjenja utjecaja FX rizika na njihovu profitabilnost, likvidnost i kapital, FBA je donijela Odluku o upravljanju deviznim rizikom banke³¹, kojom se definira način izračunavanja devizne pozicije i najveća dopuštena izloženost FX riziku, tj. ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na priznati kapital banke³². Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i razinu izloženosti FX riziku, banke su dužne dnevno izvješćivati FBA. Na temelju kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvješća, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje FX aktivnosti u okvirima istih.

³¹ "Službene novine Federacije BiH", br. 81/17

³² Člankom 3. Odluke o upravljanju deviznim rizikom banke propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EUR najviše do 30%, za ostale valute do 20% i deviznu poziciju banke najviše do 30% priznatog kapitala banke

Prema stanju na dan 31. 12. 2018. na razini bankarskog sektora u valutnoj strukturi aktive banaka stavke u stranim valutama iznosile su 3,2 milijarde KM, s udjelom od 14,4% (na kraju 2017. godine 2,3 milijarde KM ili 11,2%). Valutna struktura pasive bitno je drugačija, jer je udjel obveza u stranoj valuti znatno veći i iznosi 8,3 milijardu KM ili 37,6% (na kraju 2017. godine 7,7 milijardi KM, uz udjel od 38,2%). U sljedećoj tablici daje se struktura i trend financijske aktive i financijskih obveza i devizna pozicija za EUR, kao najznačajniju valutu i ukupna devizna pozicija na razini bankarskog sektora:

-u milijunima KM-

Opis	31.12.2017.				31.12.2018.				Indeks	
	EUR		Ukupno		EUR		Ukupno		EUR	Ukupno
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	(6/2)	(8/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I. Financijska aktiva										
1. Novčana sredstva	906	11,0	1.349	15,2	1.437	15,5	1.882	19,0	159	140
2. Krediti	27	0,3	28	0,3	264	2,9	265	2,7	975	942
3. Krediti sa val.klauzulom	6.415	77,7	6.429	72,4	6.482	70,1	6.490	65,6	101	101
4. Ostalo	721	8,7	884	10,0	843	9,1	1.029	10,4	117	116
5. Ostala fin.akt. s val.kl.	188	2,3	188	2,1	225	2,4	225	2,3	120	120
Ukupno I (1+2+3+4+5)	8.257	100	8.878	100	9.251	100	9.891	100	112	111
II. Financijske obveze										
1. Depoziti	6.076	74,4	6.725	76,2	6.614	74,8	7.284	76,5	109	108
2. Uzeti krediti	813	9,9	813	9,2	855	9,7	855	9,0	105	105
3. Dep. i kred. s val.klauz.	1.107	13,5	1.107	12,5	1.204	13,6	1.204	12,7	109	109
4. Ostalo	176	2,2	180	2,0	166	1,9	172	1,8	94	95
Ukupno II (1+2+3+4)	8.172	100	8.825	100	8.839	100	9.515	100	108	108
III. Izvanbilanca										
1. Aktiva	98		147		80		131			
2. Pasiva	218		225		456		463			
IV. Pozicija										
Duga (iznos)					37		44			
%					1,5%		1,8%			
Kratka	36		27							
%	1,6%		1,2%							
Dopuštena	30,0%		30,0%		30,0%		30,0%			
Manja od dopuštene	28,4%		28,8%		28,5%		28,2%			

Ako se analizira struktura stranih valuta, u financijskoj aktivi³⁴ dominantan je udjel EUR od 80,1% (31. 12. 2017. - 73,2%), uz povećanje nominalnog iznosa sa 1,7 milijardi KM na 2,5 milijardi KM. Udjel EUR-a u obvezama od 91,9% i u odnosu na kraj 2017. godine je povećan u nominalnom iznosu sa 7,7 milijardi KM na 8,3 milijarde KM.

Promatrano po bankama i ukupno na razini bankarskog sektora FBiH može se konstatirati da se izloženost banaka i sektora FX riziku na kraju 2018. godine kretala u okviru propisanih ograničenja. Sa 31. 12. 2018. dugu deviznu poziciju imalo je deset banaka, a pet banaka imale su kratku poziciju. Na razini sustava iskazana je duga devizna pozicija od 1,8% ukupnog priznatog kapitala banaka, što je za 28,2 postotna boda manje od dopuštene. Individualna devizna pozicija za EUR, iznosila je 1,5%, što je za 28,5 postotna boda manje od dopuštene, pri čemu su stavke financijske aktive bile veće od financijskih obveza (neto duga pozicija).

³³ Izvor: Obrazac 5 – Devizna pozicija

³⁴ Izvor: Izvješće o deviznoj poziciji banke: dio financijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Financijska aktiva se iskazuje po neto načelu, odnosno umanjena za ispravke vrijednosti i rezerve za potencijalne obveze

1.4. USKLAĐENOST BANAKA U OBAVLJANJU PLATNOG PROMETA I SA STANDARDIMA SPNiFTA

1.4.1. Usklađenost banaka u obavljanju platnog prometa

U skladu s unutarnjim ustrojstvom FBA, poslovi kontrole platnog prometa su organizirani kroz nadzor deviznih poslova i kontrolu platnog prometa.

Aktivnosti u nadzoru deviznog poslovanja u 2018. godini se ogledaju u daljnjem razvoju Registra banaka, ovlaštenih mjenjača i mjenjačkih mjesta (u daljnjem tekstu: Registar), osiguranju kontinuiranog elektroničkog izvješćivanja o obavljanju mjenjačkih poslova i kontroli izvješćivanja.

Kontrolom prikupljenih podataka za Registar, kao i komparacijom podataka dobivenih od banaka i od FMF-a, te usuglašavanjem istih, nastavilo se s kontinuiranim vođenjem, ažuriranjem i održavanjem baze podataka Registra. Na dan 31. 12. 2018. u Registru je evidentirano 74 ovlaštena mjenjača i 497 mjenjačkih mjesta, koji imaju zaključen ugovor o obavljanju mjenjačkih poslova s bankama čije je sjedište u FBiH.

Posredni nadzor FBA nad izvješćima o obavljenim mjenjačkim poslovima obavlja se na temelju dnevnih izvješća o obavljenim mjenjačkim poslovima u bankama i ovlaštenim mjenjačima koji imaju sklopljen ugovor s bankama i ovlaštenja FMF-a. Ova aktivnost podrazumijeva nadzor nad dnevnim izvješćima o obavljenim mjenjačkim poslovima u bankama od strane 15 banaka i 74 ovlaštena mjenjača. Broj izvješća ovlaštenih mjenjača je promjenljiva kategorija i u zavisnosti je od roka trajanja izdanog ovlaštenja, a samo izvješće je zbirni prikaz svih mjenjačkih mjesta jednog ovlaštenog mjenjača.

Analizom izvješća banaka o opsegu platnog prometa utvrđeno je da je u bankama u FBiH registrirano 265.475 deviznih računa po određenim valutama (EUR, USD i ostale valute). U razdoblju od 1.1. do 31.12.2018. preko ovih računa izvršen je promet u valutama, izražen u KM protuvrijednosti od 27.908,0 milijuna KM.

Pregled prometa izražen u KM protuvrijednosti po valutama je sljedeći:

- EUR - 24.833,6 milijuna KM,
- USD - 2.083,8 milijuna KM,
- Ostale valute - 990,6 milijuna KM.

U segmentu kontrole unutarnjeg platnog prometa banaka u FBiH, od banaka su zatraženi podaci o platnom prometu po određenim parametrima (broj glavnih računa, broj ostalih računa, broj izvršenih transakcija, vrijednost transakcija i sl.) za određeno izvještajno razdoblje. S ciljem verifikacije ovih podataka, izvršena je usporedba podataka s podacima u registrima koji se vode u Financijsko-informatičkoj agenciji (registar računa) i u CBBiH (podaci o opsegu međubankarskog platnog prometa). Usporedbom ovih podataka može se zaključiti da su isti relevantni i da zadovoljavajuće opisuju opseg platnog prometa po ovim obilježjima.

U narednoj tablici su navedeni podaci o broju glavnih računa i ostalih računa po statusu:

Tablica 40: Podaci o broju glavnih i ostalih računa po statusu

R. br.	Vrste/ status računa	Aktivni	Blokirani	Ukupno
1.	Glavni račun	104.524	53.070	157.594
2.	Ostali računi	98.283	46.188	144.471
3.	Ukupno (1+2)	202.807	99.258	302.695

Preko navedenih računa, u ukupno 154.334.296 transakcija izvršen je promet u iznosu od 190.110.922 tisuća KM.

U narednoj tablici daje se pregled broja i vrijednosti izvršenih transakcija, po vrstama transakcija.

Tablica 41: Broj i vrijednosti izvršenih transakcija, po vrstama transakcija

R. br.	Vrsta transakcija	Broj transakcija	Br. transakc. (%)		Vrijednost (u 000 KM)	Vrijed. transakc. (%)	
			Ukupno	Među b.		Ukupno	Međub.
1.	Međubankarske	50.103.111	32,5	100	108.563.270	57,1	100
1.1.	RTGS	1.158.037	-	2,3	90.070.854	-	83,0
1.2.	Žirokliring	48.945.074	-	97,7	18.492.415	-	17,0
2.	Unutarbankarske	104.231.185	67,5	-	81.255.148	42,9	-
3.	Ukupno (1+2)	154.334.296	100	-	190.110.922	100	-

1.4.2. Usklađenost banaka sa standardima SPNiFTA

Ocjena usklađenosti banaka za 2018. godinu zasnovana je na ocjenama usklađenosti poslovanja sa standardima SPNiFTA u prethodnom razdoblju, stanja utvrđenih kontrolama izvršenja danih naloga, analizi izvješća koje banke dostavljaju FBA, te na temelju informacija iz vanjskih izvora.

U kontrolama izvršenja danih naloga FBA je utvrdila da je od 57 danih naloga bankama izvršeno 28 naloga, što je 49,1%, a 29 naloga je djelomično izvršeno, što je 50,9%, dok nije bilo neizvršenih naloga. Detaljan pregled statusa izvršenja danih naloga FBA u bankama dan je u sljedećoj tablici:

Tablica 42: Pregled statusa danih naloga po politikama

R. br.	Politika o:	Br. danih naloga	%	Br. izvrš. naloga	%	%	Br.dj. izvr. nal.	%	%	Σ (%)
1	2	3	$\frac{4}{3/\Sigma} * 100$	5	$\frac{6}{5/\Sigma} * 100$	$\frac{7}{5/3} * 100$	8	$\frac{9}{8/\Sigma} * 100$	$\frac{10}{8/3} * 100$	$\frac{11}{7,10} = \Sigma$
1.	Prihvatljivosti klijenata	9	15,8	6	21,4	66,7	3	10,3	33,3	100
2.	Identifikaciji klijenta	16	28,1	1	3,6	6,2	15	51,7	93,8	100
3.	Stalnom praćenju računa i transakcija	15	26,3	5	17,9	33,3	10	34,5	66,7	100
4.	Upravljanju rizikom od PNIFTA	17	29,8	16	57,1	94,1	1	3,5	5,9	100
5.	Ukupno	57	100	28	100	-	29	100	-	-
6.	Ukupno (%)	100	-	49,1	-	-	50,9	-	-	-

Sukladno navedenom, može se zaključiti da ne postoje razlozi za supervizorsku zabrinutost u pogledu upravljanja rizicima od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti. Kvantiteta rizika je umjerena. Kvaliteta upravljanja rizicima koji se u poslovanju banaka mogu pojaviti kao posljedica pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti (rizik reputacije, operativni rizik, pravni rizik, rizici koncentracija u aktivi i depozitima), u bankarskom sektoru FBiH je i dalje zadovoljavajuća i nastavlja se rastući trend. Shodno navedenom, a uzimajući u obzir Procjenu rizika od pranja novca i financiranja terorizma u BiH i ocjene međunarodnih organizacija koje su cijenile usklađenost bh. zakonodavstva i institucija sa standardima SPNiFTA, bankarski sektor FBiH je većim dijelom usklađen sa standardima SPNiFTA.

Na temelju Izvješća koje banke dostavljaju FBA o gotovinskim, povezanim i sumnjivim transakcijama koje su izvijestile FOO (Obrazac SPNiFTA), te na temelju izvršenih provjera u neposrednom nadzoru banaka utvrđen je broj i vrijednost izviještenih transakcija, koji je u 2018. godini 290.027 u vrijednosti od 14.405.055 tisuća KM. U odnosu na 2017. godinu, broj izviještenih transakcija je povećan za 3,2%, a njihova vrijednost je veća za 3,7%.

U narednoj tablici daje se usporedni pregled broja i vrijednosti izviještenih transakcija, iskazana u tisućama KM, po načinu izvješćivanja (prije izvršenja, u propisanom roku i po proteku propisanog roka):

-u 000 KM-

Tablica 43: Pregled izviještenih transakcija, po broju i vrijednosti

R. br.	Opis	1.1.-31.12.2017.		1.1.-31.12.2018.		Indeks	
		Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost
1	2	3	4	5	6	7 (5/3)	8 (6/4)
1.	Transakcije prijavljene prije izvršenja	12	18.450	8	5.724	67	31
2.	Transakcije prijavljene u roku od 3 dana	280.899	13.869.448	289.790	14.388.884	103	104
3.	Transakcije prijavljene poslije roka od 3 dana	38	8.838	22	959	58	11
Ukupno:		280.949	13.896.736	290.027	14.405.055	103	104

Pregled izviještenih sumnjivih transakcija po broju i vrijednosti, iskazane u tisućama KM, dan je u sljedećoj tablici:

-u 000 KM-

Tablica 44: Pregled izviještenih sumnjivih transakcija, po broju i vrijednosti

R. br.	Opis	1.1.-31.12.2017.		1.1.-31.12.2018.		Indeks	
		Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost
1	2	3	4	5	6	7 (5/3)	8 (6/4)
1.	Transakcije prijavljene prije izvršenja	12	18.450	8	5.724	67	31
2.	Transakcije prijavljene u roku od 3 dana	57	9.902	50	10.667	88	108
3.	Transakcije prijavljene poslije roka od 3 dana	34	8.693	6	315	18	4
Ukupno:		103	37.045	64	16.706	62	45

U narednoj tablici dan je usporedan pregled broja izviještenih sumnjivih klijenata:

Tablica 45: Pregled broja prijavljenih sumnjivih klijenata

R. br.	Opis	1.1.-31.12.2017.	1.1.-31.12.2018.	Indeks
1	2	3	4	5 (4/3)
1.	Sumnjivi klijenti za koje je FOO tražio dodatne podatke	4	4	100
2.	Sumnjivi klijenti za koje FOO nije tražio dodatne podatke	71	58	82
Ukupno:		75	62	83

U strukturi izviještenih transakcija primjetan je trend pada izviještenih sumnjivih transakcija prije njihova izvršenja. O preventivnom djelovanju banaka može se govoriti u osam slučajeva

(12,5%), u kojima su banke izvješća o sumnjivim transakcijama dostavile FOO-u prije njihovog izvršenja. Ovo upućuje na zaključak da bi banke trebale posvetiti dodatnu pažnju analizi transakcija prije izvršenja. Trend pada izražen je i kod transakcija prijavljenih poslije roka od tri dana, a koji je u istom razdoblju prošle godine, između ostalog, bio posljedica postupanja po nalogima FBA. Ovo ukazuje na potrebu da banke posvete i odgovarajuću pažnju korektivnom monitoringu. FOO je od banaka za sedam prijavljenih sumnjivih klijenata (3,1%) tražio dodatne podatke. Potrebno je da banke, s ciljem postizanja potpune usklađenosti sa standardima izvješćivanja, unaprijede pokazatelje za prepoznavanje sumnjivih transakcija i metode za prepoznavanje sumnjivih transakcija i sumnjivih aktivnosti klijenata radi blagovremenog i kvalitetnog izvješćivanja FOO-a.

1.5. PREPORUKE ZA BANKARSKI SEKTOR

Polazeći od značajnih, zahtjevnih i opsežnih procesa koji se vezuju za reformu regulatornog okvira za poslovanje i nadzor banaka i uspostavu novog okvira za restrukturiranje banaka, početak višegodišnjeg projekta prelaska s postojeće supervizorske metodologije zasnovane na CAMELS-u na potpuno novi supervizorski okvir - SREP, uspostavu novog okvira nadzornog izvješćivanja, opredjeljenje je da se u nadzoru poslovanja banaka postepeno prelazi s postojećih izvještajnih formi na novi okvir regulatornog izvješćivanja, kako bi se zadržao kontinuitet i izvršila postepena prilagodba novom načinu procjene profila rizičnosti banaka. FBA je u 2018. godini nastavila jačati supervizorske kapacitete s ciljem implementacije novog regulatornog okvira, u skladu sa ZoB-om, ZoA i na temelju njih donesenog seta podzakonskih akata.

FBA će u narednom razdoblju nastaviti s aktivnostima na daljnjem usklađivanju regulatornog okvira s predmetnim EU Direktivama, međunarodnim standardima i najboljim supervizorskim praksama, što je dio priprema BiH za priključenje EU.

FBA će, sukladno propisanim nadležnostima za nadzor poslovanja banaka u FBiH, nastaviti s poduzimanjem mjera i aktivnosti na očuvanju i jačanju stabilnosti bankarskog sektora i zaštite deponenata, te unapređenja sigurnog, kvalitetnog i zakonitog poslovanja banaka u FBiH. Navedene mjere i aktivnosti će naročito biti usmjerene na nastavak kontinuiranog nadzora banaka, s težištem na:

- kontrolama dominantnih rizičnih segmenata poslovanja, kontrolama banaka od sistemskog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti i banaka kod kojih su koncentrirani veliki iznosi štednje i drugih depozita, te kontrolama primijenjenih praksi u bankama u segmentu zaštite korisnika financijskih usluga i žiranata i dr.;
- kapitalnom jačanju banaka, a posebno onih sa značajnim rastom aktive i banaka u kojima se smanjuju koeficijenti adekvatnosti kapitala;
- praćenju primjene MRS/MSFI, s ciljem adekvatnog vrednovanja financijske imovine i izdvajanja rezervi za očekivane kreditne gubitke u funkciji održavanja adekvatne kapitaliziranosti banaka u FBiH;
- sistemskom praćenju aktivnosti banaka na primjeni standarda SPNiFTA i unapređenju suradnje s drugim nadležnim institucijama u ovom segmentu;
- uspostavi, širenju i unapređenju suradnje s nadležnim supervizorskim tijelima za nadzor bankarskih grupa iz EU čije članice imaju sjedište u FBiH, kao i drugih zemalja, u cilju efikasnije supervizije i unapređenja supervizorskih praksi, kao i suradnje i razmjene informacija sa ECB-om i EBA-om po pitanjima supervizije i bankarske regulative, te s međunarodnim financijskim institucijama;

- unapređenju suradnje kroz potpisivanje novih Sporazuma o suradnji s relevantnim institucijama u BiH, koje su uključene u institucionalni okvir za obavljanje supervizije, upravljanje kriznim situacijama i sistemskim rizikom, zaštite korisnika finansijskih usluga i
- nastavku suradnje sa UBBiH, s ciljem unapređenja poslovanja banaka, usklađenosti njihovog poslovanja s propisima, međunarodnim standardima i pravilima struke, te zahtjevima tržišta i dr.

Polazeći od propisanih nadležnosti, FBA će nastaviti poduzimati mjere i aktivnosti s ciljem realizacije preporuka FSAP misije, u cilju unapređenja kvalitete supervizije bankarskog sektora, kao i obveza preuzetih Pismom namjere koje su vlade u BiH potpisale u sklopu aranžmana sa MMF-om, a koje se odnose na entitetske agencije za bankarstvo, projekte jačanja bankarske supervizije u okviru tehničke pomoći koju pružaju međunarodne finansijske institucije SB i MMF, te u okviru USAID FINRA projekta i dr.

Realizacija navedenih aktivnosti uvjetovana je kontinuiranim angažmanom i usklađenim institucionalnim djelovanjem svih dijelova sustava, sudske, zakonodavne i izvršne vlasti, efikasnim provođenjem ekonomskih reformi, kako bi se uskladio ostvareni napredak u monetarnoj sferi i bankarskom sektoru, unapređenjem zakonskih propisa u segmentima računovodstva i revizije, upravljanjem imovinom, uspostavom mehanizma izvansudskog rješavanja dugova gospodarskih društava, sigurnosti i zaštite novca u trezorima i blagajnama banaka i u transportu, rješavanjem ili ublažavanjem problema prezaduženih građana, posebnih sudskih odjela za gospodarstvo i dr., što je preduvjet za stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta, koji bi poticajno djelovao na bankarski sektor, realni sektor gospodarstva i stanovništva.

Izvršavanje supervizorskih mjera i aktivnosti pretpostavlja kontinuirano operativno usavršavanje informacijskog sustava, kao bitan preduvjet za efikasan nadzor poslovanja banaka, odnosno informatičke podrške u funkciji upozoravanja i preventivnog djelovanja u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka, te permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova.

Zbog posebne uloge i odgovornosti banaka u finansijskom sustavu i ukupnom gospodarskom sustavu, dostignute razine razvijenosti bankarskog sektora u FBiH, te činjenice da depoziti građana predstavljaju dominantan izvor financiranja banaka, od banaka se očekuje da u narednom razdoblju svoje aktivnosti usmjere na:

- kreditnu podršku gospodarstvu i stanovništvu, uz primjenu propisanih zahtjeva u pogledu upravljanja kreditnim rizicima i održavanja adekvatne kapitaliziranosti u odnosu na profil rizičnosti banke;
- efikasnost integralnog sustava upravljanja rizicima i unapređenje sustava ranog prepoznavanja povećanih kreditnih rizika, odnosno pogoršanja kvalitete kreditnog portfelja, kao i efikasnijim mjerama upravljanja NPL-ima;
- usklađivanje poslovanja s novim regulatornim zahtjevima za poslovanje i nadzor banaka, što uključuje i zahtjeve koji se odnose na planiranje oporavka i restrukturiranja banaka;
- konzistentnu i potpunu primjenu MRS/MSFI;
- unapređenje ICAAP-a i ILAAP-a u skladu s novim regulatornim zahtjevima;
- dosljednu primjenu propisa u segmentu platnog prometa, SPNiFTA, zaštite korisnika finansijskih usluga i žiranta, sigurnosti i zaštiti novca u banci i u transportu;
- aktivno sudjelovanje u provedbi reformskih mjera i mjera na rješavanju problema prezaduženosti građana, te finansijskoj konsolidaciji gospodarskih društava i dr.

2. SEKTOR NEDEPOZITNIH FINANCIJSKIH INSTITUCIJA

2.1. REGULATORNE AKTIVNOSTI

Tijekom 2018. godine FBA je aktivno sudjelovala u pripremi nacrtu novog ZoMKO u okviru Radne grupe imenovane od strane FMF-a. Aktivnosti Radne grupe rezultirale su usvajanjem nacrtu ZoMKO od strane Vlade FBiH i upućivanjem u parlamentarnu proceduru usvajanja.

U segmentu poslovanja i nadzora nedepozitnih financijskih institucija, FBA je sukladno svojim nadležnostima unaprijedila regulatorni okvir, putem donošenja seta podzakonskih akata- odluka kojim se uređuje rad i nadzor poslovanja MKO, leasing društava i faktoring poslovanja u FBiH, a naročito u pogledu izmjena i dopuna regulatornih zahtjeva koji se odnose na: postupak izdavanja dozvola za rad i drugih suglasnosti MKO i leasing društva, uvjete i ostale standarde poslovanja i ograničenja u MKO, nadzor MKO i leasing društava i postupcima FBA u njihovom nadzoru i dr.

Detaljan pregled regulatornog okvira za poslovanje i nadzor sektora nedepozitnih institucija sastavni je dio Priloga 1. ove Informacije - Pravni okvir za rad FBA i SBS u FBiH.

FBA će nastaviti s unapređenjem i razvojem regulative u segmentu nadzora nedepozitnih financijskih institucija, sukladno propisanim nadležnostima, s ciljem očuvanja i jačanja stabilnosti sektora nedepozitnih financijskih institucija u FBiH i unapređenja njegovog zakonitog, sigurnog i kvalitetnog poslovanja.

2.2. MIKROKREDITNI SEKTOR

2.2.1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA U FBiH

2.2.1.1. Status, broj i poslovna mreža

U FBiH sa 31. 12. 2018., dozvolu za rad FBA ima 12 MKO, od toga 11 MKF (neprofitne organizacije) i jedno MKD (profitna organizacija). Prema podacima iz Registra mikrokreditnih organizacija i njihovih organizacijskih dijelova, kojeg sukladno članku 13. ZoMKO vodi FBA, sa 31. 12. 2018. bilo je evidentirano ukupno 362 organizacijska dijela MKO sa sjedištem u FBiH, što je u odnosu na podatke sa 31. 12. 2017. više za šest organizacionih dijelova ili 1,7%. Sa 31. 12. 2018. četiri mikrokreditna društva koja imaju sjedište u RS-u posluju u FBiH putem 45 organizacijskih dijelova, što u odnosu na 31. 12. 2017. predstavlja povećanje za šest organizacijskih dijelova ili 15,0%.

U Prilogu 8. dani su osnovni podaci o MKF i MKD koji sa 31. 12. 2018. imaju dozvolu FBA za obavljanje djelatnosti mikrokreditiranja.

2.2.1.2. Struktura vlasništva

MKO je pravna osoba koja se, sukladno propisima, može osnovati i poslovati kao MKF ili MKD. MKF u FBiH su osnovane od strane nevladinih, većinom humanitarnih organizacija, udruga građana i fizičkih osoba. Osnivači su po osnovi doniranog kapitala za osnivanje MKF stekli pravo

da budu registrirani kao osnivači bez prava vlasništva nad kapitalom, dok se MKD nalazi u 100% vlasništvu jedne MKF.

2.2.1.3. Kadrovska struktura

U mikrokreditnom sektoru u FBiH sa 31. 12. 2018. zaposleno je ukupno 1.461 osoba, što je za 62 zaposlena ili 4,4% više u odnosu na stanje sa 31. 12. 2017. Od ukupnog iznosa broja zaposlenih MKF (njih 11) zapošljavaju 1.173 ili 80,3%, a MKD 288 ili 19,7%.

Usporedni podaci o broju i kvalifikacijskoj strukturi zaposlenih prikazani su u sljedećem tabelarnom pregledu:

Tablica 46: Kvalifikacijska struktura zaposlenih								
Stepen stručne sprema	Broj zaposlenih						Indeks	
	31.12.2016.		31.12.2017.		31.12.2018.		(4/2)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Visoka stručna sprema - VSS	575	46,0%	680	48,6%	725	49,6%	118	107
Viša stručna sprema - VŠS	115	9,2%	135	9,6%	135	9,3%	117	100
Srednja stručna sprema - SSS	547	43,7%	572	40,9%	589	40,3%	105	103
Ostali	14	1,1%	12	0,9%	12	0,8%	86	100
Ukupno	1.251	100%	1.399	100%	1.461	100%	112	104

Sa 31. 12. 2018. u strukturi zaposlenih najveći udjel imaju zaposleni sa VSS - 49,6%, slijedi udjel zaposlenih sa SSS od 40,3%, te sa VŠS od 9,3%.

Evidentno je da u promatranom razdoblju ukupan broj zaposlenih u mikrokreditnom sektoru bilježi rast, koji je nešto izraženiji u 2017. godini (11,8%).

2.2.2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.2.2.1. Bilanca stanja

Ukupna aktiva mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31. 12. 2018. iznosi 580,4 milijuna KM i za iznos od 53,4 milijuna KM ili 10,1% je veća u odnosu na stanje sa 31. 12. 2017. Rast ukupne aktive MKD u odnosu na kraj prethodne godine iznosi 39,6 milijuna KM ili 36,9%, a rast ukupne aktive MKF je iznosio 13,8 milijuna KM ili 3,3%.

U ukupnoj aktivni mikrokreditnog sektora MKD sudjeluje sa 25,3% (147,0 milijuna KM), dok pet MKF sudjeluje sa 67,5% (392,0 milijuna KM), što zajedno čini 92,8% ukupne aktive mikrokreditnog sektora FBiH. Preostalih šest MKF sudjeluju u ukupnog aktivni sektora sa 7,2% (41,4 milijuna KM).

U Prilozima 9. i 10. ove Informacije dan je zbirni prikaz bilance stanja MKF i MKD, dok je u Prilogu 11. dan pregled osnovnih financijskih pokazatelja MKO prema konačnim nerevidiranim izvještajnim podacima na dan 31. 12. 2018.

Zbirna bilanca stanja mikrokreditnog sektora sa 31. 12. 2018. i usporednim podacima sa 31. 12. 2017. prikazana je u sljedećoj tablici

Tablica 47: Bilanca stanja mikrokreditnog sektora									
R. br.	Opis	31.12.2017.			31.12.2018.				
		Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	%	Indeks
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8=(6+7)	9	10
AKTIVA									
1.	Novčana sredstva	21.989	24.841	46.830	48.291	9.107	57.398	9,9	123
2.	Plasmani bankama	1.210	0	1.210	210	0	210	0,0	17
3.	Kredit	329.758	81.396	411.154	322.369	134.551	456.920	78,7	111
4.	Rezer. za kred. gubitke	-2.716	-542	-3.258	-2.232	-672	-2.904	-0,5	89
5.	Neto kredit	327.042	80.854	407.896	320.137	133.879	454.016	78,2	111
6.	Posl. pr. i ost. fik. aktiva	28.383	430	28.813	24.918	1.751	26.669	4,6	93
7.	Dugoročne investicije	33.061	0	33.061	33.061	0	33.061	5,7	100
8.	Ostala aktiva	8.062	1.243	9.305	6.900	2.270	9.170	1,6	99
9.	Rezerve na ostale stavke aktive, osim kredita	-158	-30	-188	-135	-36	-171	0,0	91
Ukupno aktiva		419.589	107.338	526.927	433.382	146.971	580.353	100	110
PASIVA									
10.	Obv. po uzetim kred.	177.140	68.856	245.996	177.970	101.712	279.682	48,2	114
11.	Ostale obveze	21.215	4.656	25.871	21.647	6.155	27.802	4,8	107
12.	Kapital	221.234	33.826	255.060	233.765	39.104	272.869	47,0	107
Ukupno pasiva		419.589	107.338	526.927	433.382	146.971	580.353	100	110
13.	Izvanbilanč. evidencija	110.554	420	110.974	105.572	1.506	107.078		96

U strukturi aktive mikrokreditnog sektora FBiH sa 31. 12. 2018., novčana sredstva iznose 57,4 milijuna KM ili 9,9% i veća su za 10,6 milijuna KM ili 22,6% u odnosu na 31. 12. 2017. Navedeno povećanje rezultat je povećanja novčanih sredstava MKF za iznos od 26,3 milijuna KM ili 119,6% i istodobnog smanjenja novčanih sredstava u MKD za iznos od 15,7 milijuna KM ili 63,3% u odnosu na 31. 12. 2017.

Plasmani bankama po stanjima na dan 31. 12. 2018. iznose 0,2 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine manji su za iznos od jedan milijun KM ili 82,6%.

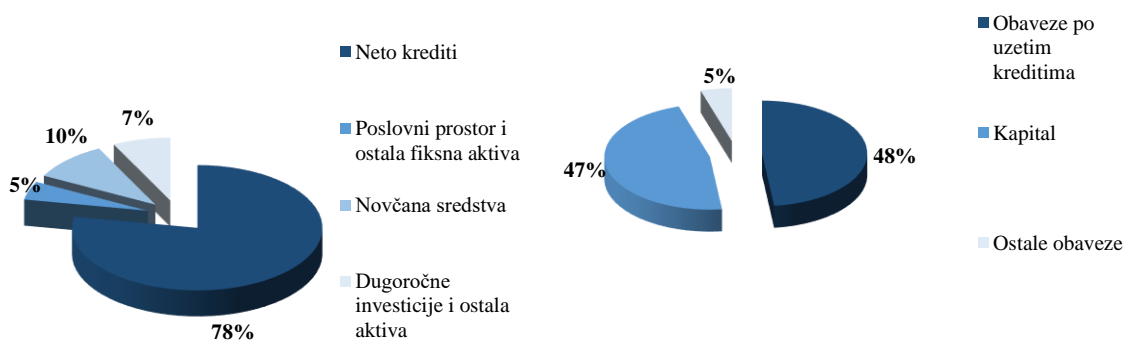
Neto mikrokrediti, odnosno bruto mikrokrediti umanjani za RKG iznose 454,0 milijun KM, što čini 78,2% ukupne aktive mikrokreditnog sektora FBiH sa 31. 12. 2018. i veći su za iznos od 46,1 milijun KM ili 11,3% u odnosu na 31. 12. 2017. Rast neto mikrokredita u MKD u odnosu na kraj prethodne godine iznosio je 53,0 milijuna KM ili 65,6%, dok je na razini MKF iskazano smanjenje u ukupnom iznosu od 6,9 milijuna KM ili 2,1% u odnosu na 31. 12. 2017. Iznos RKG na razini mikrokreditnog sektora FBiH je u promatranom razdoblju zabilježio nominalni pad za 0,4 milijuna KM ili 10,9%. Bruto mikrokreditni portfelj na razini mikrokreditnog sektora FBiH je u promatranom razdoblju zabilježio rast za iznos od 45,8 milijuna KM ili 11,1% i sa 31. 12. 2018. iznosi 456,9 milijuna KM i čini 78,7% ukupne aktive sektora.

U pogledu udjela ostalih bilančnih pozicija (fiksna aktiva, dugoročne investicije, ostala aktiva) nije bilo značajnijih promjena u odnosu na 31. 12. 2017. Stopa fiksne aktive u odnosu na ukupnu aktivu umanjenu za donirani kapital na razini mikrokreditnog sektora sa 31. 12. 2018. iznosi 5,0%, što je u okviru standardne stope do 10%, pri čemu je kod jedne MKF iskazana stopa značajno veća od standardnog pokazatelja.

Ukupna izvanbilančna evidencija sa 31. 12. 2018. iznosi 107,1 milijun KM i u odnosu na 31. 12. 2017. smanjena je za 3,9 milijuna KM ili 3,5%. Od navedenog iznosa, najveća stavka se odnosi na ukupna potraživanja po otpisanim mikrokreditima u iznosu od 106,7 milijuna KM, što čini 99,6% ukupne izvanbilančne evidencije. Preostali iznos od 0,4 milijuna KM odnosi se na izvanbilančnu evidenciju komisionih poslova u iznosu od 0,4 milijuna KM.

Struktura aktive i pasive mikrokreditnog sektora FBiH, prema konačnim nerevidiranim izvještajnim podacima sa 31. 12. 2018. prikazana je u sljedećem grafikonu:

Grafikon 17: Struktura aktive i pasive

2.2.2.2. Kapital i obveze

Od ukupne pasive mikrokreditnog sektora u FBiH, koja sa 31. 12. 2018. iznosi 580,4 milijuna KM, na obveze po uzetim kreditima se odnosi iznos od 279,7 milijuna KM ili 48,2%. Ukupan kapital mikrokreditnog sektora FBiH iznosi 272,9 milijuna KM ili 47,0%, dok se preostali iznos od 27,8 milijuna KM ili 4,8% odnosi na ostale obveze (po osnovi poreza na dobit, prema zaposlenim, dobavljačima i dr.). U odnosu na 31. 12. 2017., u 2018. godini evidentan je rast obveza po uzetim kreditima za iznos od 33,7 milijuna KM ili 13,7%, koji se najvećim dijelom odnosi na rast zaduženja MKD.

U promatranom razdoblju na razini mikrokreditnog sektora ukupno povećanje kapitala je iznosilo 17,8 milijuna KM ili 7,0%, a povećanje ostalih obveza 1,9 milijuna KM ili 7,5%.

Ročna struktura obveza po uzetim kreditima daje se u sljedećoj tablici:

-000 KM-

R. br.	Opis	31.12.2017.				31.12.2018.				Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8	9=(7+8)	10	11=9/5
1.	Obveze po uzetim kratkoroč. kreditima	86.518	18.273	104.791	42,6	69.189	33.197	102.386	36,6	98
2.	Obveze po uzetim dugoroč. kreditima	90.622	50.583	141.205	57,4	108.781	68.515	177.296	63,4	126
	Ukupno	177.140	68.856	245.996	100	177.970	101.712	279.682	100	114

U strukturi ukupnih obveza po uzetim kreditima sa 31. 12. 2018., dugoročni krediti sudjeluju sa 63,4% i u odnosu na 31. 12. 2017. veći su za iznos od 36,1 milijun KM ili 25,6%, dok kratkoročni krediti sudjeluju sa 36,6% i u promatranom razdoblju su smanjeni za iznos od 2,4 milijuna KM ili 2,3%. Od ukupnog iznosa obveza po uzetim kreditima, na kreditna zaduženja MKD se odnosi 36,4%, pri čemu je u promatranom razdoblju MKD povećalo zaduženje po osnovi uzetih kredita za 47,7%, a iz ovog izvora je financiran rast mikrokreditnog portfelja u istom razdoblju.

Od ukupnog povećanja kapitala na razini mikrokreditnog sektora u FBiH, koje je u odnosu na 31. 12. 2017. iznosilo 17,8 milijuna KM ili 7,0%, na povećanje kapitala MKD odnosi se na iznos od 5,3 milijuna KM ili 29,6% ukupnog povećanja kapitala mikrokreditnog sektora, dok je kapital

svih MKF u promatranom razdoblju povećan za iznos od 12,5 milijuna KM ili 70,4% ukupnog povećanja kapitala mikrokreditnog sektora u 2018. godini.

Struktura kapitala mikrokreditnog sektora u FBiH prikazana je u sljedećoj tablici:

-000 KM-

Tablica 49: Struktura kapitala mikrokreditnog sektora

R. br.	Opis	31.12.2017.					31.12.2018.					Indeks
		Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	Ukupno	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	Ukupno	
1	2	3	4	5	6	7=(3+5)	8	9	10	11	12=(8+10)	13=12/7
1.	Donirani kapital	45.851	20,7	0	0,0	45.851	48.076	20,6	0	0,0	48.076	105
2.	Temeljni kapital	3.820	1,7	30.600	90,5	34.420	3.820	1,6	30.600	78,3	34.420	100
3.	Višak/manjak prihoda nad rashodima	169.831	76,8	0	0,0	169.831	181.168	77,5	0	0,0	181.168	107
4.	Emisioni ažio	0	0,0	0	0,0	0	0	0,0	0	0,0	0	0
5.	Neraspoređena dobit	0	0,0	1.317	3,9	1.317	0	0,0	6.504	16,6	6.504	494
6.	Zakonske rezerve	0	0,0	1.909	5,6	1.909	0	0,0	2.000	5,1	2.000	105
7.	Ostale rezerve	1.732	0,8	0	0,0	1.732	701	0,3	0	0,0	701	40
	Ukupno kapital	221.234	100	33.826	100	255.060	233.765	100,0	39.104	100,0	272.869	107

Od ukupnog kapitala mikrokreditnog sektora FBiH, kapital MKF iznosi 233,8 milijuna KM i isti je za 12,5 milijuna KM veći u odnosu na 31. 12. 2017. ili za 5,7%, a najveću stavku predstavlja višak prihoda nad rashodima, koji iznosi 181,2 milijuna KM i čini 77,5% ukupnog kapitala MKF-a. U odnosu na 31. 12. 2017. ova stavka kapitala je povećana za iznos od 11,3 milijuna KM ili 6,7%. Ostale stavke kapitala MKF sa 31. 12. 2018. čine: donirani kapital u ukupnom iznosu od 48,1 milijun KM ili 20,6%, temeljni kapital u ukupnom iznosu 3,8 milijuna KM ili 1,6% i ostale rezerve u ukupnom iznosu od 0,7 milijuna KM ili 0,3%. Od ukupnog iznosa doniranog kapitala - donacije za kreditni fond, kojeg iskazuje deset MKF, na tri MKF se odnosi 31,0 milijun KM ili 64,5%, od čega na jednu MKF odnosi iznos od 18,8 milijuna KM ili 39,1% ukupno doniranog kapitala.

Ukupan kapital MKD iznosi 39,1 milijun KM, što čini 14,3% ukupnog kapitala mikrokreditnog sektora, a u strukturi istog najveću stavku predstavlja temeljni kapital u iznosu od 30,6 milijuna KM ili 78,3%, dok se ostale stavke odnose na neraspoređenu dobit u iznosu od 6,5 milijuna KM ili 16,6% i zakonske rezerve u iznosu od 2,0 milijuna KM ili 5,1%. U odnosu na 31. 12. 2017. ukupan kapital MKD povećan je za iznos od 5,3 milijuna KM ili 15,6%, kao rezultat povećanja iznosa neraspoređene dobiti za iznos od 5,2 milijuna KM ili 393,8%.

Ukupan kapital mikrokreditnog sektora u FBiH, umanjeno za ukupan iznos doniranog kapitala, iznosi 225,0 milijuna KM, što čini 38,7% ukupne pasive, pri čemu bi kod dvije MKF ukupan kapital imao negativnu vrijednost.

Promatrajući pokazatelj stope kapitala umanjeno za donirani kapital u odnosu na aktivu, koji sa 31. 12. 2018. na razini mikrokreditnog sektora iznosi 38,7%, može se konstatirati da je isti u skladu sa standardom (više od 10%), pri čemu dvije MKF nisu usklađene s ovim standardom, s obzirom da ovaj pokazatelj ima negativnu vrijednost.

Ostale obveze na nivou mikrokreditnog sektora sa 31. 12. 2018. iznose 27,8 milijuna KM, što čini 4,8% ukupne pasive. U usporedbi sa 31. 12. 2017. ostale obveze su povećane za iznos od 1,9 milijuna KM ili 7,5%, što se najvećim dijelom odnosi na rast obveza MKD u iznosu od 1,5 milijuna KM, koji čini 77,6% povećanja ostalih obveza na razini mikrokreditnog sektora.

2.2.2.3. Aktiva i kvaliteta aktive

Mikrokreditni portfelj iskazan u bruto iznosu u ukupnoj bilančnoj sumi iznosi 456,9 milijuna KM ili 78,7% ukupne aktive mikrokreditnog sektora, odnosno s umanjnjem za pripadajuće RKG u ukupnom iznosu od 2,9 milijuna KM, neto mikrokreditni portfelj iznosi 454,0 milijuna KM ili 78,2% ukupne aktive mikrokreditnog sektora u FBiH.

U usporedbi sa 31. 12. 2017. neto mikrokreditni portfelj je povećan za iznos od 46,1 milijun KM ili 11,3%, a u istom razdoblju RKG su smanjene za 10,9% (apsolutni iznos smanjenja je 0,4 milijuna KM).

Omjer RKG u odnosu na ukupan bruto mikrokreditni portfelj sa 31. 12. 2018. iznosi 0,64%, što je u usporedbi s istim omjerom 31. 12. 2017., kada je iznosio 0,79%, manje za 0,15 postotnih bodova.

U strukturi ukupnog neto mikrokreditnog portfelja, neto mikrokrediti MKF iznose 320,1 milijun KM i čine 70,5% ukupnih neto mikrokredita na razini sektora, dok se na MKD odnosi iznos od 133,9 milijuna KM ili 29,5% ukupnih neto mikrokredita na razini sektora. U usporedbi sa 31. 12. 2017. neto mikrokrediti MKF su smanjeni za iznos od 6,9 milijuna KM ili 2,1%, dok su neto mikrokrediti MKD povećani za iznos od 53,0 milijuna KM ili 65,6%.

Neto mikrokrediti, koje čine ukupni mikrokrediti umanjjeni za RKG prikazani su u sljedećoj tablici:

-000 KM-

Tablica 50: Neto mikrokrediti

R. br.	Opis	31.12.2017.			31.12.2018.			Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno	
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8=(6+7)	9=8/5
1.	Mikrokrediti (bruto)	329.758	81.396	411.154	322.369	134.551	456.920	111
2.	Rezerve za kreditne gubitke	2.716	542	3.258	2.232	672	2.904	89
3.	Neto mikrokrediti (1.-2.)	327.042	80.854	407.896	320.137	133.879	454.017	111

U ročnoj strukturi ukupnog mikrokreditnog portfelja sa 31. 12. 2018., iskazanoj na bruto osnovi, najveći udjel imaju dugoročni mikrokrediti sa 93,1%, kratkoročni mikrokrediti sudjeluju sa 6,6% i dospjela potraživanja po mikrokreditima sa 0,3%.

Promatrajući sektorsku strukturu, dominantan je udjel mikrokredita odobrenih fizičkim osobama od 97,2%, a preostalih 2,8% se odnosi na mikrokredite odobrene pravnim osobama.

U okviru mikrokreditnog portfelja fizičkih osoba, najveći je udjel mikrokredita odobrenih za poljoprivredu - 34,1%, dok je za stambene potrebe odobreno 21,7%. Prema visini udjela slijede ostali sektori sa 20,8% i uslužne djelatnosti sa 18,3%, dok je udjel trgovine 3,4% i proizvodnje 1,9%.

Od ukupnih dospjelih potraživanja, 94,1% se odnosi na mikrokredite fizičkih osoba, a najveći udjel imaju mikrokrediti za ostale namjene, za poljoprivredu i uslužne djelatnosti.

Sa stanjem na 31. 12. 2018., MKO su imale 156.703 aktivnih mikrokreditnih partija, što je za 791 partiju, odnosno 0,5% više u odnosu na kraj prethodne godine. Broj aktivnih mikrokreditnih partija kod MKF je u promatranom razdoblju smanjen za 11.125 ili 8,1%, dok je u MKD povećan za 11.916 ili 64,4%. Prosječan iznos mikrokredita na razini sektora, na dan 31. 12. 2018., bio je 2.915,84 KM, što je u odnosu na 31. 12. 2017. više za 10,6%. Promatrano analitički sa 31. 12.

2018., prosječan iznos mikrokredita u MKF iznosi 2.552,60 KM i za 6,4% je povećan u odnosu na 31. 12. 2017., dok u MKD iznosi 4.427,27 KM i u promatranom razdoblju je povećan za 0,5%.

Detaljni podaci o sektorskoj i ročnoj strukturi mikrokreditnog portfelja na dan 31. 12. 2018. prikazani su u sljedećoj tablici:

-000 KM-

Tablica 51: Sektorska i ročna struktura mikrokredita MKO na dan 31. 12. 2018.

R. br.	Mikrokrediti	Kratkoročni mikrokrediti	Dugoročni mikrokrediti	Dospjela potraživanja	Ukupno	%
1	2	3	4	5	6=(3+4+5)	7
1.	Pravnim osobama					
a.)	Uslužne djelatnosti	280	6.795	17	7.092	55,4%
b.)	Trgovina	166	2.966	37	3.169	24,8%
c.)	Poljoprivreda	10	783	0	793	6,2%
d.)	Proizvodnja	137	1.489	12	1.638	12,8%
e.)	Ostalo	24	76	0	100	0,8%
	Ukupno 1:	617	12.109	66	12.792	100%
2.	Fizičkim osobama					
a.)	Uslužne djelatnosti	4.547	76.267	220	81.034	18,3%
b.)	Trgovina	1.090	13.910	53	15.053	3,4%
c.)	Poljoprivreda	6.753	144.237	256	151.246	34,1%
d.)	Proizvodnja	536	7.595	24	8.155	1,9%
e.)	Stambene potrebe	3.075	93.306	170	95.551	21,5%
f.)	Ostalo	13.663	78.091	336	92.089	20,8%
	Ukupno 2:	29.664	413.405	1.059	444.128	100%
	Ukupno (1+2):	30.281	425.514	1.125	456.920	

Ukoliko se promatra sektorska i ročna struktura mikrokredita, može se zaključiti da se mikrokrediti većim dijelom odnose na dugoročne mikrokredite odobrene fizičkim osobama, iz čega proizlazi da se mikrokrediti u najvećem broju slučajeva odobravaju osobama koje nemaju pristup tradicionalnim izvorima financiranja, kako zbog rizičnosti posla kojeg obavljaju, tako i zbog nedostatka adekvatnih kolaterala. Odredbama Odluke o visini i načinu formiranja i održavanju rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija, koja je u primjeni od 2007. godine, propisana je obveza MKO da plasirane mikrokredite i druga potraživanja mjesečno raspoređuju u određene grupe primjenom kriterija broja dana kašnjenja u otplati i da za svaku grupu izdvaja rezerve za pokriće kreditnih gubitaka na teret troškova poslovanja, prema utvrđenim stopama rezerviranja. Pri tome, osnovicu za obračun visine rezervi čini iznos neotplaćenog mikrokredita, dospjele kamate i naknade i sve druge stavke kod kojih je MKO izložena riziku nemogućnosti naplate, odnosno poslovnog neuspjeha. U vezi s navedenim, MKO su obvezne uspostaviti sustav koji omogućava formiranje i održavanje rezervi za pokriće kreditnih gubitaka, te dostavljati FBA izvješća na propisanim obrascima.

Sukladno navedenoj obvezi izvješćivanja, u sljedećoj tablici daje se pregled potraživanja s pripadajućim rezerviranjima po grupama prema broju dana kašnjenja, kao i podatak o nenaplaćenim dospjelim potraživanjima preko 180 dana, koja su isknjižena iz bilance stanja, na dan 31. 12. 2018.:

Tablica 52: RKG sa stanjem na dan 31. 12. 2018.

R. br.	Dani kašnjenja	Stope rezerviranja	Iznos kredita	Udjel %	Dospjela kamata				Rezerviranja			Ukupna rezerviranja
					Stopa rezerviranja	Iznos kamate	Iznos ostalih stavki	Po aktivemikrokred.	Po dospjelim kamatama	Po ostalim stavkama	aktivem	
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4x3)/100	10=(7x6)/100	11=(8x3)/100	12=(9+10+11)	
1.	0	0%	449.655	98,4	0%	5	371	0	0	0	0	
2.	1-15	2%	1.904	0,4	2%	25	0	38	1	0	39	
3.	16-30	15%	2.078	0,5	100%	37	0	323	37	0	360	
4.	31-60	50%	1.243	0,3	100%	33	0	622	33	0	655	
5.	61-90	80%	602	0,1	100%	24	0	482	24	0	506	
6.	91-180	100%	1.438	0,3	100%	75	0	1.439	76	0	1.515	
Ukupno			456.920	100,0		199	371	2.904	171	0	3.075	
7.	preko 180	Otpis	4.136		100%	339	0	0	0	0	0	

U ukupnom mikrokreditnom portfelju, 98,4% se odnosi na mikrokredite u čijoj otplati nema kašnjenja, dok kod preostalih 1,6% mikrokredita ima kašnjenja, od čega se na kašnjenja do 30 dana odnosi 0,9%, a 0,7% su kašnjenja od 31 do 180 dana. Potraživanja po mikrokreditima kod kojih se u otplati kasni preko 180 dana iznose 1,1 milijun KM i čine 0,2% ukupnog mikrokreditnog portfelja.

Od ukupnog iznosa dospjele kamate (0,2 milijuna KM), kašnjenja u otplati do 30 dana čine 33,7%, kašnjenja od 31 do 180 dana čine 66,3%. Za dospjele kamate koje nisu naplaćene u roku do 15 dana MKO je dužna u 100%-tnom iznosu potraživanja formirati rezerve za pokriće kreditnih gubitaka. Otpisana kamata sa 31. 12. 2018. iznosi 0,1 milijun KM.

Od ukupnog iznosa rezerviranja po osnovi mikrokredita, kamata i ostalih stavki aktive sa 31. 12. 2018. (3,1 milijun KM), najveću stavku čine rezerviranja izvršena po mikrokreditima u kašnjenju od 91 do 180 dana, koja iznose 1,5 milijuna KM i čine 49,3% ukupnog iznosa rezerviranja. Ukupna rezerviranja po dospjelim kamatama iznose 0,2 milijuna KM i čine 5,6% ukupnog iznosa rezerviranja.

Ključni pokazatelji kvalitete mikrokreditnog portfelja

U usporedbi sa 31. 12. 2017., bruto mikrokreditni portfelj sa 31. 12. 2018. bilježi rast u apsolutnom iznosu od 45,8 milijuna KM ili 11,1%. U istom razdoblju pokrivenost bruto mikrokredita sa rezervama za kreditne gubitke je sa 0,79%, koliko je iznosila 31. 12. 2017., smanjena na 0,64%, što predstavlja smanjenje za 0,15 postotnih bodova. Analizom podataka može se uočiti da je nastavljen kontinuitet trenda smanjenja pokrivenosti sa RKG od 2014. godine.

Pokazatelj portfelja u riziku preko 30 dana kašnjenja (PAR>30 dana) sa 31. 12. 2018. na razini mikrokreditnog sektora iznosi 0,72% i smanjen je za 0,17 postotnih bodova u odnosu na 31. 12. 2017., kada je iznosio 0,89%, što je nastavak trenda smanjenja od 2014. godine. Ovaj pokazatelj rizičnosti mikrokreditnog portfelja na razini sektora je u okviru propisanog standarda (ispod 5%), pri čemu dvije MKF ne zadovoljavaju propisani standard, s obzirom da ovaj pokazatelj iznosi 7,7%, odnosno 16,8%.

Pokazatelj portfelja u riziku preko jednog dana kašnjenja (PAR>1 dana) na razini mikrokreditnog sektora sa 31. 12. 2018. iznosi 1,59% i isti je u odnosu na 31. 12. 2017. smanjen za 0,36 postotnih bodova, s obzirom da je iznosio 1,95%.

Na razini mikrokreditnog sektora stopa otpisa mikrokredita sa 31. 12. 2018. iznosi 0,95%, što je u okviru FBA standarda (ispod 3%). Ovaj pokazatelj bilježi konstantan opadajući trend od kraja

2014. godine, kada je bio iznad navedenog standarda. Pri tome, dvije MKF ne zadovoljavaju taj standard, s obzirom da je njihov pokazatelj iznad 3% (4,8%, odnosno 9,3%). Te MKF ne ispunjavaju ni standard u pogledu portfelja u riziku preko 30 dana kašnjenja.

Prema stanjima na dan 31. 12. 2018. ukupan otpis potraživanja na razini mikrokreditnog sektora iznosi 104,8 milijuna KM, od čega se na otpisanu glavnici po mikrokreditima odnosi iznos od 94,6 milijuna KM (fizičke osobe - 91,4 milijuna KM i pravne osobe - 3,2 milijun KM), a na otpisanu kamatu iznos od 10,2 milijuna KM (fizičke osobe - 9,9 milijuna KM i pravne osobe - 0,3 milijuna KM). Broj otpisanih mikrokreditnih partija je 39.156. Od navedenog ukupnog iznosa otpisanih potraživanja na razini mikrokreditnog sektora sa 31. 12. 2018. (104,8 milijuna KM), na početno stanje sa 1. 1. 2018. odnosi se iznos od 109,1 milijun KM, izvršena naplata otpisanih potraživanja tijekom 2018. godine iznosi 8,6 milijuna KM, izvršeni novi otpisi u 2018. godini iznose 4,5 milijuna KM, a izvršeni trajni otpisi iznose 0,2 milijuna KM.

2.2.2.4. Profitabilnost

Sukladno zakonskim propisima, MKO posluju kao nedepozitne financijske organizacije, čija je osnovna djelatnost mikrokreditiranje, koju obavljaju s ciljem poboljšanja materijalnoga položaja korisnika mikrokredita, povećanja zaposlenosti, pružanja podrške razvoju poduzetništva i stjecanja dobiti. Sukladno zakonskom propisu, MKO je pravna osoba koja se može osnovati i poslovati kao MKD ili MKF, pri čemu je odredbama članka 13. Odluke o uvjetima i ostalim standardima poslovanja i ograničenjima u mikrokreditnoj organizaciji propisana raspodjela viška prihoda nad rashodima za MKF i raspodjela dobiti za MKD. U skladu s prethodno navedenom odredbom Odluke, nije dopuštena izravna ili neizravna raspodjela viška prihoda nad rashodima osnivačima, članovima organa, odgovornim osobama i zaposlenim u MKF i drugim povezanim osobama, donatorima i trećim osobama. Također nije dopuštena neizravna raspodjela dobiti MKD osnovanog od MKF ili u kojem MKF ima ulaganja. Pri tome su precizno propisane odredbe što se podrazumijeva pod neizravnom raspodjelom viška prihoda nad rashodima.

Sukladno ostalim standardima poslovanja MKO i ograničenjima propisanim čl. 11. i 12. predmetne Odluke, MKF je dužna dobit iz poslovanja MKD koristiti samo za obavljanje djelatnosti iz članka 15. ZoMKO i ciljeva utvrđenih Statutom MKF usklađenim sa Zakonom.

MKO su dužne osigurati da povrat na aktivu, prilagođen za inflaciju, tržišnu cijenu kapitala i donacije, bude pozitivan, te da operativna efikasnost ne smije biti viša od 45%.

Financijski rezultat mikrokreditnog sektora FBiH

Prema konačnim nerevidiranim izvještajnim podacima MKO, u razdoblju 1.1.-31.12.2018., ukupan financijski rezultat na razini mikrokreditnog sektora FBiH bio je pozitivan i iznosio je 20,9 milijuna KM, što je za iznos od 2,4 milijuna KM ili 12,7% više nego u istom razdoblju 2017. godine. Navedeno je posljedica rasta ukupnih prihoda za 6,1 milijuna KM ili 7,0%. Taj rast je dominantno generiran rastom ukupnih kamatnih i sličnih prihoda u iznosu od 6,3 milijuna KM, koji predstavlja rast od 8,1% u odnosu na 2017. godinu, dok su operativni prihodi u istom razdoblju zabilježili pad u iznosu od 0,2 milijuna KM ili 2,3%. Iskazani trend rasta ukupnih prihoda istodobno je praćen rastom ukupnih rashoda za 5,5 milijuna KM ili 7,1% u odnosu na isto razdoblje 2017. godine, pri čemu su kamatni i slični rashodi zabilježili porast u iznosu od 0,9 milijuna KM ili 8,4%, operativni rashodi u iznosu od 4,7 milijuna KM ili 7,5% i troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke u iznosu od 0,1 milijun KM ili 2,7%. Na razini

mikrokreditnog sektora FBiH iskazani izvanredni prihodi sa 31. 12. 2018. iznose 13,8 milijuna KM, što u odnosu na isto razdoblje 2017. godine predstavlja povećanje za 1,8 milijuna KM ili 14,7%. Ukupan iznos iskazanih izvanrednih prihoda, gotovo u cijelosti se odnose na MKF (99,5%). Izvanredni rashodi na razini mikrokreditnog sektora FBiH su manji za 60,6% u odnosu na 2017. godinu, na što je dominantno utjecalo značajno smanjenje kod MKD za 80,1%, dok su kod MKF isti neznatno povećani za 8,4% u odnosu na 2017. godinu.

Usporedbom iskazanog financijskog rezultata za trogodišnje razdoblje (2016-2018. godina), uočen je njegov konstantan rast, pri čemu je najveći financijski rezultat iskazan u 2018. godini.

Struktura zbirnog računa dobiti i gubitka na razini mikrokreditnog sektora FBiH je prikazana u sljedećoj tablici:

-000 KM-

Tablica 53: Zbirni račun dobiti i gubitka mikrokreditnog sektora										
R. br.	Opis	Za razdoblje 1.1. - 31.12.2017.				Za razdoblje 1.1. - 31.12.2018.				Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	1	2	3=(1+2)	4	5	6	7=(5+6)	8	9=(7/3)
1.		PRIHODI								
1.1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	67.916	9.154	77.070	89,6	63.610	19.714	83.324	90,5	108
1.2.	Operativni prihodi	8.136	789	8.925	10,4	6.976	1.740	8.716	9,5	98
2.	Ukupni prihodi (1.1.+1.2.)	76.052	9.943	85.995	100	70.586	21.454	92.040	100	107
3.										
3.1.	Rashodi po kamata i slični rashodi	8.656	2.584	11.240	14,4	8.419	3.760	12.179	14,6	108
3.2.	Operativni rashodi	56.850	5.605	62.455	80,2	56.713	10.420	67.133	80,6	107
3.3.	Trošk. rezer. za kred. i dr. gubitke	3.528	614	4.142	5,4	2.760	1.271	4.031	4,8	97
4.	Ukupni rashodi (3.1.+3.2.+3.3.)	69.034	8.803	77.837	100	67.892	15.451	83.343	100	107
5.	Izvanredni prihodi	11.975	57	12.032		13.737	65	13.802		115
6.	Izvanredni rashodi	725	850	1.575		792	169	961		61
7.	Ukupno prihodi-rashodi (2+5-4-6)	18.268	347	18.615		15.639	5.899	21.538		116
8.	Višak/manjak prihoda nad rashodima	18.268		18.268		15.639		15.639		86
9.	Dobit prije oporezivanja		347	347			5.899	5.899		1.700
10.	Porezi		47	47			620	620		1.319
11.	Neto dobit/gubitak		300	300			5.279	5.279		1.760
12.	Ukupan financijski rezultat			18.568				20.918		113

U Prilozima 12. i 13. dani su zbirni račun dobiti i gubitka za MKF i zbirni račun dobiti i gubitka za MKD, a u nastavku teksta daje se analiza financijskog rezultata za MKD i MKF.

MKD je iskazalo neto dobit u iznosu od 5,3 milijuna KM, što u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine predstavlja izrazito visok rast, s obzirom da je sa 31. 12. 2017. iskazana neto - dobit iznosila 0,3 milijuna KM. Na iskazani rast neto dobiti MKD utjecao je rast ukupnih prihoda MKD za 11,5 milijuna KM ili 115,8% koji je praćen s rastom ukupnih rashoda od 6,6 milijuna KM ili 75,5% u odnosu na 2017. godinu, uz istodobno smanjenje izvanrednih rashoda za iznos od 0,7 milijuna KM ili 80,1% i neznatno povećanje izvanrednih prihoda (za 8 tisuća KM ili 14,9%). U okviru rasta ukupnih prihoda, najveći rast zabilježili su prihodi od kamata i slični prihodi za iznos od 10,6 milijuna KM ili 115,4%, dok su operativni prihodi povećani za jedan milijun KM ili 120,5%.

U okviru rasta ukupnih rashoda, rast kamatnih i sličnih rashoda iznosio je 1,2 milijuna KM ili 45,5%, rast operativnih rashoda 4,8 milijuna KM ili 85,9% i rast troškova rezerviranja za kreditne i druge gubitke za 0,7 milijuna KM ili 107,0%. U relativnom izrazu najizraženiji rast su imali troškovi po osnovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke.

U istom razdoblju, MKF su iskazale višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 15,6 milijuna KM, što u odnosu na 31. 12. 2017. predstavlja smanjenje u iznosu od 2,6 milijuna KM ili 14,4%. Navedeno je posljedica smanjenja ukupnih prihoda MKF za 5,5 milijuna KM ili 7,2%, uz istodobno smanjenje ukupnih rashoda za 1,1 milijun KM ili 1,7%. Analizirajući strukturu ukupnih prihoda MKF uočava se da su smanjeni kamatni i slični prihodi za iznos od 4,3 milijuna KM ili 6,3%, kao i operativni prihodi za 1,2 milijuna KM ili 14,3%. U istom razdoblju kamatni i slični rashodi MKF manji su za iznos od 0,2 milijuna KM ili 2,7%, operativni rashodi su manji za 0,1 milijuna KM ili 0,2%, a troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke su manji za 0,8 milijuna KM ili 21,8%. Iskazani izvanredni prihodi su za 1,8 milijuna ili 14,7% veći u odnosu na 2017. godinu, uz povećanje izvanrednih rashoda za 0,1 milijuna KM ili 9,2%.

Analitički promatrano, dvije MKF su sa 31. 12. 2018. iskazale manjak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 0,7 milijuna KM, dok su ostalih devet MKF iskazale višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 16,3 milijuna KM, pri čemu udjel četiri MKF u ukupno iskazanom višku prihoda nad rashodima iznosi 15,6 milijuna KM ili 95,6%. Pri tome jedna MKF sudjeluje sa 9,8 milijuna KM ili 59,8% u ukupnom iznosu viška prihoda nad rashodima svih MKF. Strukturalno promatrano, pet MKF iskazuje manjak prihoda nad rashodima iz redovnog poslovanja u ukupnom iznosu od 4,9 milijuna KM, iz čega proizlazi zaključak da su tri MKF zahvaljujući izvanrednim приходima iskazale pozitivno poslovanje.

Pokazatelji efikasnosti i održivosti mikrokreditnog sektora FBiH

Operativna efikasnost poslovanja mikrokreditnog sektora FBiH sa 31. 12. 2018. iznosi 19,4%, što je u okviru propisanog pokazatelja do 45%, koji predstavlja propisanu obvezu usklađenosti MKO s člankom 12. stavak (1) točka b) predmetne Odluke. Pri tome, dvije MKF odstupaju od propisanog pokazatelja, s obzirom da isti iznosi 46,3%, odnosno 48,3%.

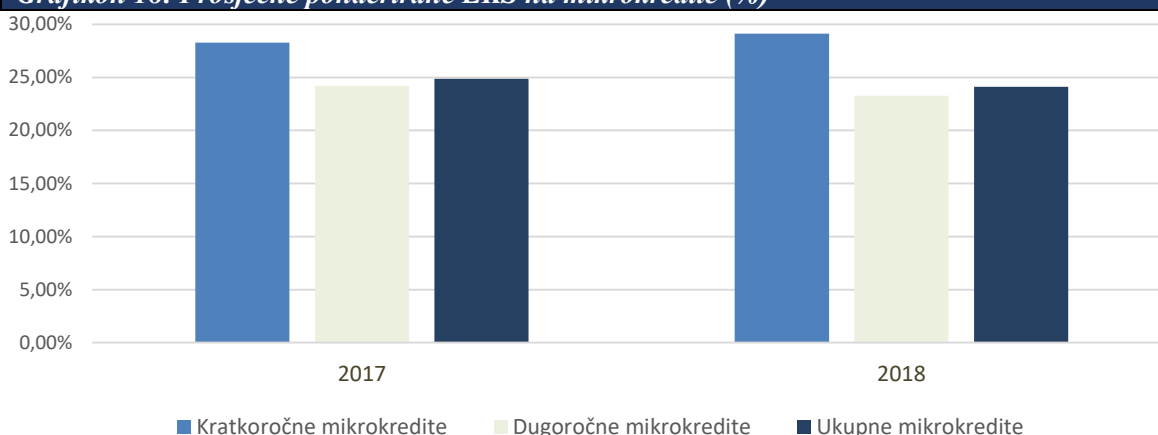
Pokazatelj operativne održivosti mikrokreditnog sektora FBiH, koji se koristi kao uobičajeni standard i iskazuje odnosom ukupnih prihoda iz redovnog poslovanja (ne uključujući izvanredne prihode) i ukupnih rashoda iznosi 109,2% što ukazuje na operativnu održivost sektora (iznad 100%). Pri tome, pet MKF iskazuje ovaj pokazatelj ispod 100% (u intervalu od 47,6% do 86,2%), što upućuje da iste ne mogu iz ostvarenih prihoda od redovnih aktivnosti pokriti sve rashode, odnosno da imaju poteškoće s operativnom održivošću. Od tih pet MKF, četiri MKF ni sa 31. 12. 2017. nisu ispunjavale standardni pokazatelj operativne održivosti, dok u 2018. godini još jedna MKF nije ispunila standardni pokazatelj.

2.2.2.5. Ponderirane NKS i EKS

Ukupna prosječna ponderirana EKS na mikrokredite zaključena u 2018. godini je iznosila 24,13% i u odnosu na 2017. godinu predstavlja smanjenje za 0,7 postotnih bodova. Također, prisutno je smanjenje i prosječne ponderirane EKS na dugoročne mikrokredite na godišnjoj razini za 0,9 postotnih bodova (24,22% u 2017. godini), dok kod kratkoročnih mikrokredita prosječna ponderirana EKS ima rast za 0,8 postotnih bodova (28,29% u 2017. godini).

U sljedećem grafikonu prikazano je kretanje prosječne ponderirane EKS na godišnjoj razini na ukupne mikrokredite, kratkoročne mikrokredite i dugoročne mikrokredite u 2017. i 2018. godini:

Grafikon 18: Prosječne ponderirane EKS na mikrokredite (%)

2.2.3. USKLAĐENOST POSLOVANJA MIKROKREDITNOG SEKTORA SA STANDARDIMA SPNiFTA

Ocjena usklađenosti MKO sa standardima SPNiFTA za 2018. godinu zasnovana je na ocjenama stanja MKO u prethodnom razdoblju i usklađenosti koje su utvrđene u kontrolama usklađenosti koje su izvršene u godini koja je završila 31. 12. 2018. (osam kontrola), te analizi izvješća koje MKO dostavljaju FBA.

U narednoj tablici daje se pregled broja utvrđenih neusklađenosti i broja danih naloga (koji su podudarni) po pojedinačnim politikama iz segmenta SPNiFTA i njihov prosječan broj u odnosu na broj MKO.

R. br.	Naziv politike	Broj naloga	%	Prosjek po MKO
1	2	3	$4=3/\Sigma 3*100$	5
1.	Politika o prihvatljivosti klijenta	1	11,1	0,13
2.	Politika o identifikaciji i praćenju aktivnosti klijenta	5	55,6	0,63
3.	Politika o upravljanju rizikom od PNiFTA ³⁵	3	33,3	0,38
Ukupno:		9	100	1,13

Kvantiteta rizika je umjerena i predstavlja tržišne prijetnje od pranja novca i financiranja terorizma, odnosno potencijalnu ranjivost mikrokreditnog sektora u vezi s utvrđenim prijetnjama. Neusklađenosti utvrđene u kontrolama, što je za 79,1% manje u odnosu na broj neusklađenosti utvrđenih u prethodnom supervizorskom ciklusu, su rezultirale ocjenama kvalitete upravljanja ovim rizikom i ocjenom supervizorske zabrinutosti, na temelju kojih je izvedena ocjena mikrokreditnog sektora u pogledu usklađenosti, odnosno upravljanja rizikom.

Ocjene kvantitete rizika, kvalitete upravljanja rizikom i supervizorske zabrinutosti u odnosu na utvrđene nepravilnosti daju se u sljedećoj tablici:

³⁵ pranje novca i financiranje terorističkih aktivnosti

Tablica 55: Pregled supervizorskih ocjena MKO

Kvantiteta rizika			Kvaliteta upravljanja rizikom				Supervizorska zabrinutost			
Visoka	Umjerena	Niska	Slaba	Na granici zadovoljavajućeg	Zadovoljavajuća	Približava se jakom	Jaka	Postoji	Posebna	Ne postoji
-	8	-	-	1	4	3	-	-	-	8

Uzimajući u obzir ocjenu usklađenosti MKO za 2017. godinu, pojedinačne ocjene usklađenosti MKO utvrđene u kontrolama u 2018. godini, te analizu dostavljenih izvješća može se zaključiti da je: kvantiteta rizika i dalje umjerena, kvaliteta upravljanja ovim rizikom zadovoljavajuća, sa nastavljenim trendom rasta, u tri MKO ocijenjeno da se približava jakom, što je rezultiralo sveukupnom ocjenom da ne postoje razlozi za supervizorsku zabrinutost.

Promatrajući usklađenost mikrokreditnog sektora s odredbama Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, Zakona o mikrokreditnim organizacijama, Odluke o minimalnim standardima aktivnosti mikrokreditnih organizacija na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, te ostale zakone i provedbene propise koji propisuju obveze MKO na SPNiFTA, može se zaključiti da je mikrokreditni sektor FBiH većim dijelom usklađen s normama koje su propisane ovim zakonima i provedbenim propisima.

MKO su u 2018. godini izvijestile o 407 sumnjivih transakcija, što je za 38% manje u odnosu na prethodnu godinu, a ukupna vrijednost tih transakcija je 689.685 KM, što je 23% u odnosu na prethodnu godinu.

U narednoj tablici daje se usporedni pregled broja i vrijednosti izviještenih sumnjivih transakcija:

Tablica 56: Pregled izviještenih sumnjivih transakcija, po broju i vrijednosti u KM

R.br.	Opis	1.1.-31.12.2017.		1.1.-31.12.2018.		Indeks	
		Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost
1	2	3	4	5	6	7 (5/3)	8 (6/4)
1.	Transakcije za koje je FOO tražio podatke	0	0	0	0	0	0
2.	Transakcije za koje FOO nije tražio podatke	656	898.642	407	689.685	62	77
Ukupno:		656	898.642	407	689.685	62	77

Usporedan pregled broja izviještenih sumnjivih klijenata dan je u narednoj tablici:

Tablica 57: Pregled broja izviještenih sumnjivih klijenata

R.br.	Izvjешteni sumnjivi klijenti za koje je FOO:	1.1.-31.12.2017.	1.1.-31.12.2018.	Indeks
1	2	3	4	5 (4/3)
1.	Tražio dodatne podatke		2	0
2.	Nije tražio dodatne podatke		202	126
Ukupno:			204	126

U strukturi izviještenih sumnjivih transakcija i sumnjivih klijenata u promatranom razdoblju primjetan je opadajući trend. Prema informacijama dobivenim u kontrolama izvršenja naloga, MKO su postupajući po instrukcijama FOO-a i na osnovi povratnih informacija dobivenih od FOO-a u vezi s prijavljenim sumnjivim transakcijama i klijentima za prethodnu godinu, revidirale pristup za prepoznavanje sumnjivih transakcija i sumnjivih aktivnosti klijenata. Iako je prisutan opadajući trend u broju prijavljenih sumnjivih transakcija i sumnjivih klijenata, i dalje je prisutna potreba poboljšanja u dijelu izvješćivanja nadležnih institucija. FOO, u 2018. godini, nije tražio od MKO dodatne podatke o izvršenim prijavama. MKO trebaju nastaviti aktivnosti na

revidiranju pokazatelja za prepoznavanje sumnjivih transakcija i sumnjivih klijenata, s ciljem kvalitetnijeg izvješćivanja FOO-a.

2.2.4. PREPORUKE ZA MIKROKREDITNI SEKTOR

U 2018. godini FBA je aktivno sudjelovala u izradi nacрта novog ZoMKO, sudjelovanjem u Radnoj grupi imenovanoj od strane FMF-a. Ove aktivnosti rezultirale su pripremom nacрта ZoMKO, koji je usvojen od strane Vlade FBiH i upućen u parlamentarnu proceduru usvajanja. FBA je u 2018. godini unaprijedila podzakonski okvir za nadzor i poslovanje MKO, kroz izmjene i dopune podzakonskih akata kojim se bliže propisuju uvjeti i postupak za izdavanje dozvole za rad MKF nastaloj promjenom oblika MKF, uvjeti i postupak izdavanja i oduzimanja dozvole za rad i drugih suglasnosti MKO, uvjeti i postupak za izdavanje dozvole za rad i suglasnosti za stjecanje vlasničkih udjela ulaganjem i prijenosom imovine MKO, nadzor poslovanja MKO i postupcima FBA, tarifa naknada za MKO, uvjeti i ostali standardi poslovanja i ograničenja u MKO mikro kreditnoj organizaciji.

Polazeći od prethodno izvršenih unapređenja, FBA će u okviru propisanih nadležnosti u narednom razdoblju nastaviti s planiranim aktivnostima, koje će biti usmjerene na nadzor:

- usklađenosti poslovanja MKO sa zakonskim propisima, s ciljem pune primjene odredaba ZoMKO u pogledu ostvarenja propisanih ciljeva mikro kreditiranja u smislu poboljšanja materijalnog položaja korisnika mikro kredita, doprinosa povećanju zaposlenosti i podrške razvoju poduzetništva;
- primjene podzakonskog okvira za poslovanje i nadzor MKO u FBiH;
- putem planiranih kontrola usklađenosti MKO s propisanim regulatornim zahtjevima, s ciljem potpune i adekvatne primjene važećih propisa i povećanja transparentnosti poslovanja mikro kreditnog sektora u FBiH i poduzimanje odgovarajućih supervizorskih mjera.

Mikro kreditni sektor u FBiH ima obvezu u svom poslovanju, a polazeći od propisanih regulatornih zahtjeva i ciljeva mikro kreditiranja, primjenjivati propisane standarde i ograničenja u obavljanju poslova mikro kreditiranja, izvješćivanja i revizije. U vezi s navedenim, potrebno je da nadležna tijela MKO osiguraju usklađenost poslovanja s propisanim standardima, a posebno u pogledu:

- usklađenosti poslovanja sa zakonskom odredbom prema kojoj je cilj obavljanja djelatnosti mikro kreditiranja poboljšanje materijalnog položaja korisnika mikro kredita, povećanja zaposlenosti, pružanja podrške razvoju poduzetništva i stjecanju dobiti poduzetnika - korisnika mikro kredita, te usklađenosti i kontrole kamatnih stopa na mikro kredite, polazeći od osnovnih ciljeva mikro kreditiranja i zakonskih odredaba o zaštiti korisnika finansijskih usluga, dajući na taj način doprinos stabilnosti i održivosti mikro kreditnog sektora u FBiH;
- održavanja i unapređenja zdrave prakse upravljanja rizicima kojima su ili kojima bi mogle biti izložene MKO, efikasnosti sustava unutarnjih kontrola i neovisne funkcije unutarnje revizije;
- optimiziranja resursa i primjene načela odgovornog mikro kreditiranja, odnosno zdravih praksi u poslovanju sa sredstvima MKF-a;
- redovitog, ažurnog i točnog dostavljanja podataka CBBiH za potrebe vođenja CRK-a;
- poboljšanja transparentnosti poslovanja i jačanja institucionalnih kapaciteta i dr.

MKF koje su manje kapitalizirane i/ili imaju materijalno značajan iznos otpisanih mikro kredita trebaju uspostaviti i realizirati jasna i konzistentna strateška opredjeljenja u pogledu mogućeg iznalaženja prihvatljivih partnera za konsolidaciju, odnosno pripajanja većim i snažnijim MKF,

kako bi se optimizirali resursi, očuvala donirana sredstva, osigurala podrška stranih kreditora, te osigurala budućnost zaposlenih u MKO, a sve s ciljem očuvanja stabilnosti mikrokreditnog sektora i ostvarenja zakonom propisanih ciljeva i djelatnosti mikrokreditiranja u FBiH.

2.3. LEASING SEKTOR

2.3.1. STRUKTURA LEASING SEKTORA U FBiH

2.3.1.1. Broj leasing društava

Dozvolu za obavljanje poslova leasinga na dan 31. 12. 2018. posjeduje sedam leasing društva u FBiH. U odnosu na 31. 12. 2017. došlo je do povećanja broja leasing društava, s obzirom da je FBA tijekom drugog kvartala 2018. godine izdala dozvolu za rad leasing društvu, koje je poslovne aktivnosti otpočelo tijekom trećeg kvartala 2018. godine.

U Prilogu 14. daju se osnovni podaci o leasing društvima u FBiH.

2.3.1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva leasing društava u FBiH, prema podacima sa 31. 12. 2018., je sljedeća: tri leasing društva se nalaze u 100%-tnom vlasništvu nerezidentnih pravnih osoba, jedno leasing društvo se nalazi u većinskom vlasništvu nerezidentne pravne osobe, jedno leasing društvo se nalazi u 100%-tnom vlasništvu nerezidentne fizičke osobe, dok se dva leasing društva nalaze u 100%-tnom vlasništvu rezidentnih pravnih osoba.

Detaljni podaci o pregledu vlasničke strukture leasing društava dani su u Prilogu 15.

2.3.1.3. Kadrovska struktura

Na dan 31. 12. 2018. u leasing sektoru u FBiH bilo je ukupno 124 zaposlena, od čega je 118 angažirano putem ugovora o radu (izvještajna kategorija „stalno zaposleni“), dok je šest zaposlenih angažirano putem studentskog servisa i preko organizacija koje posreduju u zapošljavanju (izvještajna kategorija „privremeno zaposleni“). Broj stalno zaposlenih sa 31. 12. 2018. je veći za 14 zaposlenih ili 13,5% u odnosu na isto razdoblje 2017. godine. U kvalifikacijskoj strukturi zaposlenih u leasing sektoru FBiH na dan 31. 12. 2018. nije bilo značajnijih promjena u odnosu na prethodna izvještajna razdoblja. I dalje najveći udjel imaju zaposlenici sa visokom stručnom spremom (71,2%), nakon čega slijede zaposleni sa srednjom stručnom spremom (16,1%).

U sljedećoj tablici su iskazani usporedni podaci o broju i kvalifikacijskoj strukturi zaposlenih u leasing sektoru u FBiH po razdobljima:

Tablica 58: Kvalifikacijska struktura zaposlenih									
Stepen stručne sprema	Broj zaposlenih						Indeks		
	31.12.2016.		31.12.2017.		31.12.2018.		(4/2)	(6/4)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Visoka stručna sprema - VSS	120	75,0%	81	77,9%	84	71,2%	68	104	
Viša stručna sprema - VŠS	5	3,1%	4	3,8%	4	3,4%	80	100	
Srednja stručna sprema - SSS	23	14,4%	13	12,5%	19	16,1%	57	146	
Ostali	12	7,5%	6	5,8%	11	9,3%	50	183	
Ukupno	160	100%	104	100%	118	100%	65	113	

Ocjena performansi leasing društva zasnovana je na omjeru aktive i broja zaposlenih (aktiva po zaposlenom), a prema pokazateljima na dan 31. 12. 2018. na razini leasinga sektora u FBiH na svakog zaposlenog odnosilo se 2,5 milijuna KM aktive. Analitički pokazatelji za pojedinačna leasing društva u FBiH kreću se u rasponu od 0,4 do 4,6 milijuna KM aktive po zaposlenom. Tri leasing društva u FBiH imaju veći pokazatelj aktive po zaposlenom u odnosu na prosjek na razini leasing sektora u FBiH, dok su ostala leasing društva ispod prosjeka.

2.3.2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.3.2.1. Bilanca stanja

Ukupna aktiva leasing sektora u FBiH na dan 31. 12. 2018. iznosila je 297,2 milijuna KM i veća je za iznos od 37,0 milijuna KM ili 14,2% u odnosu na 31. 12. 2017.

U Prilogu 16. dana je Zbirna bilanca stanja leasing društava u FBiH prema konačnim nerevidiranim izvještajnim podacima sa stanjem na dan 31. 12. 2018.

Usporedbom iznosa aktive pojedinačnih leasing društava na dan 31. 12. 2018. s podacima na dan 31. 12. 2017. može se zaključiti da je kod tri leasing društva iskazan porast bilančne sume u iznosu od 49,3 milijuna KM, dok je kod četiri leasing društva iskazan pad bilančne sume u ukupnom iznosu od 12,3 milijuna KM, od čega se na jedno leasing društvo odnosi iznos od 11,0 milijuna KM ili 90,0% od ukupnog iznosa smanjenja bilančne sume. Navedeno smanjenje bilančne sume posljedica je poslovne politike ovoga leasing društva da ne zaključuje nove ugovore o leasingu do donošenja konačne odluke vlasnika društva u pogledu daljnjih strateških opredjeljenja i poslovnih ciljeva na tržištu u FBiH.

Prema visini aktive na dan 31. 12. 2018. na dva leasing društva se odnosi 70,2% ukupne aktive leasing društava u FBiH.

U Prilogu 17. dan je pregled aktive, potraživanja po financijskom leasingu i neto stanja sredstava danih u operativni leasing i financijskog rezultata leasing društava na dan 31. 12. 2018.

U Prilogu 18. dan je pregled osnovnih financijskih pokazatelja na razini sustava (leasing društava i banka koja obavlja poslove financijskog leasinga).

U strukturi ukupne aktive leasing sektora u FBiH najznačajniji udjel su imala neto potraživanja po osnovi financijskog leasinga, koja iznose 214,7 milijuna KM ili 72,2% ukupne aktive. U usporedbi sa 31. 12. 2017., neto potraživanja po osnovi financijskog leasinga su veća za iznos od 38,7 milijuna KM ili 22,0%, dok su bruto potraživanja po osnovi financijskog leasinga veća za iznos od 41,0 milijuna KM ili 21,3%.

Uvidom u izvješća banke koja obavlja poslove financijskog leasinga, konstatirano je da su iskazana neto potraživanja po osnovi ugovora financijskog leasinga u iznosu od 82,0 milijuna KM, tako da ukupna neto potraživanja na razini leasing sustava u FBiH iznose 296,6 milijuna KM i ista su za iznos od 46,7 milijuna KM ili 18,7% veća u odnosu na 31. 12. 2017.

U strukturi potraživanja po osnovi financijskog leasinga na razini leasing sektora u FBiH, ugovori koji su odobreni po osnovi financiranja putničkih vozila i vozila za obavljanje djelatnosti

sudjeluju sa 86,2%, ugovori po osnovi financiranja opreme sudjeluju sa 12,7%, dok se na ugovore putem kojih su financirane nekretnine odnosi 1,1%.

U sljedećim tablicama iskazana je struktura potraživanja po financijskom leasingu na razini leasing sektora u FBiH (potraživanja prije umanjenja po osnovi rezervi za gubitke) na dan 31. 12. 2018. i usporedni pregled strukture potraživanja sa 31. 12. 2017. i 31. 12. 2018.:

-u 000 KM-

Tablica 59: Struktura potraživanja po financijskom leasingu - 31. 12. 2018.

Prema predmetu leasinga	Kratkoročna potraživanja	Dugoročna potraživanja	Dospjela potraživanja	Ukupna potraživanja	Udjel u ukupnom potraživanju
1	2	3	4	5	6
Putnička vozila	29.564	56.154	645	86.363	40,1%
Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	37.824	60.448	1.174	99.446	46,1%
Strojevi i oprema	10.635	16.431	368	27.434	12,7%
Nekretnine	397	1.879	48	2.324	1,1%
Ostalo	4	0	0	4	0,0%
Ukupno	78.424	134.912	2.235	215.571	100%
Prema korisniku leasinga	Kratkoročna potraživanja	Dugoročna potraživanja	Dospjela potraživanja	Ukupna potraživanja	Udjel u ukupnom potraživanju
1	2	3	4	5	6
Pravne osobe	70.792	118.711	1.992	191.495	88,8%
Poduzetnici	1.958	3.418	40	5.416	2,5%
Fizičke osobe	4.201	10.099	178	14.478	6,7%
Ostalo	1.473	2.684	25	4.182	1,9%
Ukupno	78.424	134.912	2.235	215.571	100%

-u 000 KM-

Tablica 60: Struktura potraživanja po financijskom leasingu - usporedni pregled

Prema predmetu leasinga	Potraživanja na dan 31.12.2017.	Potraživanja na dan 31.12.2018.	Indeks
1	2	3	4=(3/2)
Putnička vozila	73.142	86.363	118
Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	79.545	99.446	125
Strojevi i oprema	22.343	27.434	123
Nekretnine	3.037	2.324	77
Ostalo	18	4	22
Ukupno	178.085	215.571	121
Prema korisniku leasinga	Potraživanja na dan 31.12.2017.	Potraživanja na dan 31.12.2018.	Indeks
1	2	3	4=(3/2)
Pravne osobe	156.216	191.495	123
Poduzetnici	3.951	5.416	137
Fizičke osobe	12.678	14.478	114
Ostalo	5.240	4.182	80
Ukupno	178.085	215.571	121

Bruto potraživanja po osnovi zajma su na dan 31. 12. 2018. iznosila su 12,1 milijun KM ili 4,1% iznosa ukupne aktive leasing sektora u FBiH, a neto potraživanja po osnovi zajma 6,3 milijuna KM ili 2,1% iznosa ukupne aktive leasing sektora u FBiH. U odnosu na 31. 12. 2017., neto potraživanja po osnovi zajma su smanjena za iznos od 7,2 milijuna KM ili 53,5%, dok su bruto potraživanja smanjena za iznos od 3,2 milijuna KM ili 21,0%, dok su rezerve za gubitke povećane za 4,0 milijuna KM ili 21,0% u odnosu na 31. 12. 2017.

Značajno povećanje rezervi za gubitke je formirano od strane jednog leasing društva koje u svom portfelju ima cjelokupan iznos potraživanja po osnovi zajma iskazan na razini sektora, a isto je

uzrokovano ispravkom vrijednosti nenaplativih potraživanja. Potraživanja po osnovi zajmova u strukturi ukupne aktive leasing društava su smanjena zbog kontinuiranog smanjenja potraživanja po osnovi zajma, jer je odredbama ZoL-a zabranjeno leasing društvima zaključivanje novih ugovora o zajmu, pri čemu će ostati evidentirani u bilancama leasing društava u FBiH dok ne isteknu ugovoreni rokovi na koje su odobreni.

Iskazano stanje bilančne pozicije novac i novčani ekvivalenti na dan 31. 12. 2018. je iznosilo 14,0 milijuna KM, što je za 0,2 milijuna KM ili 1,7% više u odnosu na 31. 12. 2017., pri čemu je relativni udjel iznosio 4,7% i isti je smanjen u odnosu na 31. 12. 2017. kada je iznosio 5,3%. Plasmani bankama su na dan 31. 12. 2018. iznosili 17,2 milijuna KM, što je za iznos od 0,3 milijuna KM ili 1,7% više u odnosu na 31. 12. 2017. Navedena pozicija se uglavnom odnosi na oročena sredstva leasing društava kod komercijalnih banaka.

Neto vrijednost osnovnih sredstava financiranih putem operativnog leasinga na dan 31. 12. 2018. iznosi 35,4 milijuna KM i za 6,8 milijuna KM ili 23,7% je povećana u odnosu na 31. 12. 2017. Pojedinačno promatrano, kod jednog leasing društva je iskazan porast neto vrijednosti osnovnih sredstava financiranih putem operativnog leasinga u iznosu od 8,1 milijun KM, dok je kod pet leasing društava iskazano smanjenje u iznosu od 1,3 milijuna KM, od čega se iznos od 0,8 milijuna KM ili 57,5% odnosi na iskazano smanjenje jednog leasing društva.

Struktura neto bilančnih pozicija aktive sektora leasinga u FBiH može se sagledati iz sljedećeg tabelarnog pregleda:

-u 000 KM-

Tablica 61: Struktura neto bilančnih pozicija aktive

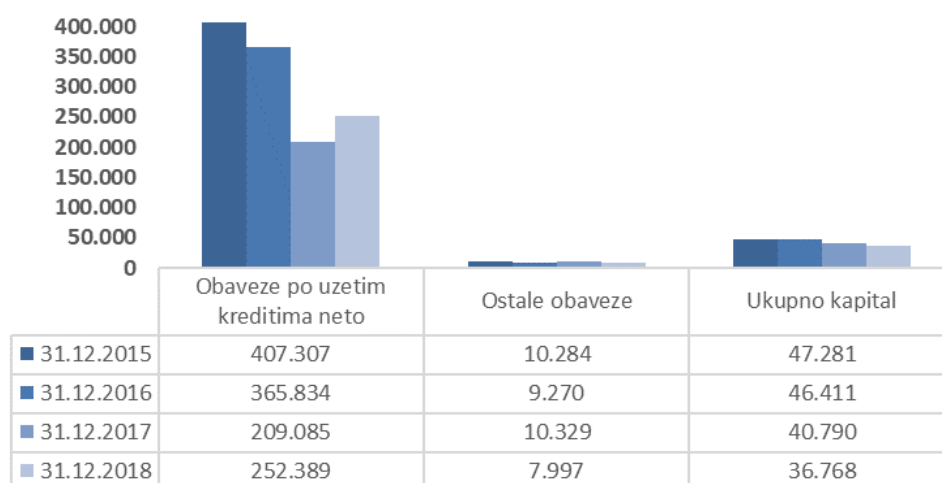
Opis	31.12.2017	Udjel u aktivi %	31.12.2018.	Udjel u aktivi %	Indeks
1	2	3	4	5	6=(4/2)
Financijski leasing	176.007	67,6%	214.674	72,3	122
Operativni leasing	28.616	11,0%	35.385	11,9	124
Zajam	13.449	5,2%	6.253	2,1	46
Ostala imovina	42.132	16,2%	40.842	13,7	97
Ukupno	260.204	100%	297.154	100%	114

2.3.2.2. Kapital i obveze

Ukupne obveze leasing sektora na dan 31. 12. 2018. iznose 260,4 milijuna KM, što čini 87,6% ukupne pasive leasing društava u FBiH. U usporedbi sa stanjem na 31. 12. 2017. ukupne obveze na razini sektora su povećane za iznos od 41,0 milijuna KM ili 18,7%.

U Grafikonu 19. je prikazana struktura pasive leasing sektora u FBiH:

Grafikon 19: Struktura pasive

Obveze leasing društava u FBiH po uzetim kreditima na dan 31. 12. 2018. i dalje predstavljaju dominantnu poziciju u strukturi ukupne pasive leasing sektora, s obzirom da čine 84,9% ukupnih izvora sredstava. U usporedbi sa 31. 12. 2017., pozicija obveza po kreditima je povećana za iznos od 43,3 milijuna KM ili 20,7%. Iskazano povećanje je uzrokovano porastom tržišnih aktivnosti leasing sektora u FBiH. Na zaduženja kod komercijalnih stranih i domaćih banaka, koje uglavnom pripadaju bankarskim grupama kojima pripadaju i leasing društva, odnosi se 38,7% ukupnih kreditnih zaduženja, 28,6% se odnosi na izravna zaduženja od osnivača i 32,7% na zaduženja od EIB, EBRD, CEDB i DEG. Kreditna sredstva od ovih banaka su po prirodi namjenska i uglavnom se odnose na razvoj srednjih i malih poduzeća, a osigurana su bankarskim garancijama izdanim od strane matičnih banaka ili njihovih holding kompanija.

Cjelokupan iznos obveza po uzetim kreditima se, promatrano prema ugovorenoj ročnosti, odnosi na dugoročne obveze po kreditima.

Ukupna ponderirana NKS koju leasing društva plaćaju na izvore sredstava u razdoblju od 1.1. do 31.12.2018. je iznosila 1,4% na godišnjoj razini (kamatna stopa izračunata na bazi prosječnog stanja uzetih kredita i kamatnog rashoda u promatranom razdoblju) i ista je veća u odnosu na 31. 12. 2017., kada je iznosila 1,2%.

Ukupni kapital leasing sektora u FBiH na dan 31. 12. 2018. iznosio je 36,8 milijuna KM. U usporedbi sa 31. 12. 2017., navedena pozicija je smanjena za iznos od 4,0 milijuna KM ili 9,9%. Pojedinačno promatrano, kod tri leasing društva, uključujući i novoosnovano leasing društvo, ukupan kapital je povećan u odnosu na 31. 12. 2017. u iznosu od 2,1 milijun KM, dok je kod četiri leasing društva došlo do smanjenja ukupnog kapitala u iznosu od 6,1 milijun KM, od čega se na jedno društvo odnosi 4,3 milijuna KM ili 70,1% ukupnog umanjenja, uslijed primjene MRS 8 - Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške.

2.3.2.3. Aktiva i kvaliteta aktive

Prema izvještajnim podacima na razini leasing sektora u FBiH, rezerve za gubitke po financijskom leasingu na dan 31. 12. 2018. iskazane su u iznosu od 0,9 milijuna KM i iste su manje za iznos od 1,2 milijuna KM ili 56,8% u odnosu na 31. 12. 2017. U strukturi potraživanja

po financijskom leasingu na dan 31. 12. 2018. iskazano je ukupno 2,2 milijuna KM dospjelih neizmirenih potraživanja, koja su manja za iznos od 1,2 milijuna KM ili 34,7% u odnosu na 31. 12. 2017.

U Prilogu 19. daje se detaljan pregled rezervi za financijski leasing, a u sljedećoj tablici struktura formiranih rezervi za gubitke leasing sektora po kategorijama kašnjenja:

-u 000 KM-

Tablica 62: Formirane rezerve leasing sektora za financijski leasing po kategorijama kašnjenja

Dani kašnjenja	Ukupne rezerve 31.12.2017.	Ukupne rezerve 31.12.2018.	Indeks
1	2	3	4=(3/2)
0-60	931	325	35
60-90	164	19	12
90-180	104	120	115
preko 180	879	427	49
preko 360	0	6	n/a
Ukupno	2.078	897	43

Smanjenje iznosa formiranih rezervi za gubitke dodatno ukazuje na stabilizaciju poslovanja i činjenicu da u 2018. godini nije došlo do pogoršanja kvalitete portfelja koji se odnosi na potraživanja po financijskom leasingu. Promatrano po kategorijama kašnjenja dospjelih nenaplaćenih potraživanja, u usporedbi sa 31. 12. 2017., konstatirano je smanjenje rezervi za gubitke u kategorijama kašnjenja od 0 do 60 dana, od 60 do 90 i preko 180 dana, dok je blago povećanje evidentirano u kategorijama od 90 do 180 dana.

Rezerve za zajmove na dan 31. 12. 2018. su iznosile 5,9 milijuna KM i iste su povećane za 4,0 milijuna KM ili 48,0%. Cjelokupan iznos formiranih rezervi za zajmove na dan 31. 12. 2018. su formirane od strane jednog leasing društva koje u svom portfelju ima značajan iznos potraživanja po ugovorima zajma od supsidijarnih osoba i iste se nalaze u kategoriji do 60 dana kašnjenja.

U Prilogu 20. daje se pregled rezervi za zajmove leasing društava.

Ukupan iznos otpisanih potraživanja po financijskom leasingu i zajmu na dan 31. 12. 2018. iznosi 72,9 milijuna KM, što je smanjenje za iznos od 11,2 milijuna KM ili 13,4% u odnosu na iznos iskazan krajem prethodne poslovne godine. Od ukupno iskazanog iznosa otpisanih potraživanja, iznos od 40,7 milijuna KM ili 55,8% se odnosi na izvršene otpise jednog leasing društva. Smanjenje ukupnog iznosa otpisanih potraživanja je uzrokovano značajnim iznosom naplate otpisanih potraživanja u iznosu od 4,1 milijun KM i trajnih otpisa u iznosu od 8,0 milijuna KM.

Tržišna vrijednost izuzetih predmeta leasinga, uslijed raskida leasing ugovora s korisnikom leasinga na dan 31. 12. 2018. na razini leasing sektora FBiH iznosi 1,3 milijuna KM i smanjena je u odnosu na 31. 12. 2017. za iznos od 1,7 milijun KM ili 55,7%, dok je broj izuzetih predmeta, također, manji za 12 jedinica ili 28,6%. Najznačajnija promjena u broju i vrijednosti izuzetih predmeta leasinga je iskazana na poziciji nekretnina, koja je u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje smanjena za iznos od 1,3 milijuna KM ili 58,6% i odnosi se na tri jedinice. Struktura izuzetih predmeta sektora leasinga je iskazana u sljedećoj tablici:

Tablica 63: Izuzeti predmeti sektora leasinga

Vrsta predmeta leasinga	31.12.2017.		31.12.2018.	
	Broj jedinica	Procijenjena tržišna vrijednost predmeta leasinga	Broj jedinica	Procijenjena tržišna vrijednost predmeta leasinga
1	2	3	4	5
Putnička vozila	12	198	19	299
Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	13	129	2	16
Strojevi i oprema	8	454	3	96
Nekretnine	9	2.246	6	931
Ostalo	0	0	0	0
Ukupno:	42	3.027	30	1.342

Od ukupno iskazanog iznosa procijenjene vrijednosti izuzetih predmeta leasing sektora u FBiH na dan 31. 12. 2018., iznos od 0,9 milijuna KM ili 69,4% se i dalje odnosi na nekretnine (poslovni objekti) po kojima su leasing društva ušla u posjed iz razloga nepoštivanja ugovornih obaveza od strane korisnika leasinga. Ukupan iznos navedene pozicije se odnosi na dva leasing društva.

Promatrano na razini leasing sustava FBiH na dan 31. 12. 2018., tržišna vrijednost izuzetih predmeta leasinga iznosi 9,8 milijuna KM i ista je smanjena za iznos od 3,3 milijuna KM ili 25,5% u odnosu na 31. 12. 2017. Od navedenog iznosa izuzetih predmeta leasinga, na predmete izuzete od strane banke koja obavlja poslove leasinga, odnosi se na iznos od 8,4 milijuna KM ili 86,2% ukupne tržišne vrijednosti izuzetih predmeta iskazanih na razini sustava leasinga.

Trenutna tržišna situacija i neadekvatni kriteriji odobravanja financiranja iz prethodnih godina uzrokuju otežanu prodaju ili novo financiranje preuzetih nekretnina putem financijskog ili operativnog leasinga, naročito ukoliko se uzme u obzir i činjenica da su preuzete nekretnine uglavnom poslovno-proizvodni objekti.

2.3.2.4. Profitabilnost

Prema konačnim nerevidiranim izvještajnim podacima leasing društava, na razini sektora leasinga u razdoblju od 1.1. do 31.12.2018. iskazana je neto-dobit u iznosu od 3,3 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje 2017. godine smanjena je za 1,7 milijun KM ili 34,0%. Pojedinačno promatrano, četiri leasing društva iskazala su pozitivan financijski rezultat u iznosu od 5,7 milijuna KM, od čega se na jedno društvo odnosi iznos od 2,1 milijun KM ili 36,5%, dok su tri leasing društva iskazala negativan financijski rezultat u iznosu od 2,4 milijuna KM, od čega se na jedno leasing društvo odnosi 1,0 milijun KM ili 41,8%.

Na iskazanu dobit na razini leasing sektora FBiH u 2018. godine značajnije je utjecala naplata otpisanih potraživanja po ugovoru o zajmu od strane jednog leasing društva u iznosu od 3,0 milijuna KM.

Zbirni račun dobiti i gubitka leasing društava u FBiH sa 31. 12. 2018. iskazan je u Prilogu 21. ove Informacije.

U sljedećoj tablici daje se usporedni pregled iskazanog financijskog rezultata na razini leasing sektora FBiH u prethodne godine:

-u 000 KM-

Tablica 64: Financijski rezultat: dobit/gubitak

O p i s	31.12.2016.		31.12.2017.		31.12.2018.	
	Iznos	Br. leasing društava	Iznos	Br. leasing društava	Iznos	Br. leasing društava
1	2	3	4	5	6	7
Gubitak	-4.062	3	-1.046	2	-2.410	3
Dobit	3.264	4	6.038	4	5.707	4
Ukupno	-798	7	4.992	6	3.297	7

Ukupni prihodi leasing sektora u FBiH sa 31. 12. 2018. iznose 32,5 milijuna KM i u odnosu na 31. 12. 2017. isti su smanjeni za 1,0 milijuna KM ili 3,0%, pri čemu su ukupni kamatni i slični prihodi manji za iznos od 3,0 milijuna KM ili 21,2%, dok su operativni prihodi veći za iznos od 1,9 milijuna KM ili 9,8%.

Razina i struktura ukupnih prihoda s usporednim podacima za prethodne tri poslovne godine predstavljani su u sljedećoj tablici:

-u 000 KM-

Tablica 65: Struktura ukupnih prihoda

Struktura ukupnih prihoda	31.12.2016.		31.12.2017.		31.12.2018.		Indeks	
	Iznos	% udjel	Iznos	% udjel	Iznos	% udjel	8=(4/2)	9=(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I. Prihod od kamata i slični prihodi								
Kamate po financijskom leasingu	17.501	38,3	10.074	30,0	9.223	28,3	58	92
Kamate na plasmane bankama	263	0,6	220	0,7	318	1,0	84	145
Ostali prihodi od kamate	5.473	12,0	3.898	11,6	1.648	5,1	71	42
Ukupno I	23.237	50,9	14.192	42,3	11.189	34,4	61	79
II. Operativni prihodi								
Naknade za operativni najam	11.364	24,9	10.723	32,0	12.614	38,8	94	118
Naknada za izvršene usluge	10	0,0	4	0,0	5	0,0	40	125
Ostali operativni prihodi	11.061	24,2	8.629	25,7	8.631	26,5	78	100
Ukupno II	22.435	49,1	19.356	57,7	21.250	65,3	86	110
Prihod po osnovi otpuštanja rezervi za gubitke	0	0,0	0	0,0	98	0,0	n/a	n/a
Ukupni prihodi (I+II)	45.672	100,0	33.548	100,0	32.537	99,7	73	97

Promatrano po vrsti prihoda, kamatni prihodi leasing sektora FBiH u razdoblju od 1.1. do 31.12.2018. su iznosili 11,2 milijuna KM. Najznačajnija pozicija prihoda od kamata su prihodi po osnovi kamata iz financijskog leasinga u ukupnom iznosu od 9,2 milijuna KM i za 0,9 milijuna KM ili 8,5% su manji u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine. Najznačajnije smanjenje kamatnih prihoda je iskazano na poziciji Ostalih prihoda od kamate u iznosu od 2,2 milijuna KM ili 57,7% u odnosu na prethodnu godinu, a isto je uzrokovano značajnim smanjenjem prihoda od kamate po zajmovima i drugih vrsta kamatnih prihoda (zatezna kamata, interkalarna kamata i sl.).

Kategorija operativnih prihoda je iznosila 21,3 milijuna KM i u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine veća je za 1,9 milijuna KM ili 9,8%.

Ukupni rashodi sa 31. 12. 2018. iznose 29,2 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine manji su za iznos od 0,6 milijuna KM ili za 2,2%.

Razina i struktura ukupnih rashoda s usporednim podacima predstavljani su u sljedećoj tablici:

Tablica 66: Struktura ukupnih rashoda

Struktura ukupnih rashoda	31.12.2016.		31.12.2017.		31.12.2018.		Indeks	
	Iznos	% udjel	Iznos	% udjel	Iznos	% udjel	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8(4/2)	9(6/4)
I. Rashod od kamata i slični prihodi								
Kamate na pozajmljena sredstva	7.721	16,6	3.261	11,4	3.135	10,7	42	96
Naknade za obradu kredita	171	0,4	105	0,4	99	0,3	61	94
Ostali rashod po kamati	0	0,0	3	0,0	0	0,0	n.a.	0
Ukupno I	7.892	17,0	3.369	11,8	3.234	11,1	43	96
II. Operativni rashodi								
Troškovi plaća i doprinosa	6.756	14,5	5.102	17,9	6.311	21,6	76	124
Troškovi poslovnog prostora	12.947	27,9	8.771	30,7	9.682	33,1	68	110
Ostali troškovi	13.215	28,4	10.693	37,4	9.247	31,6	81	86
Ukupno II	32.918	70,8	24.566	86,0	25.240	86,3	75	103
III. Troškovi rezervi	5.110	11,0	22	0,1	0	0,0	n/a	n/a
Porez na dobit	550	1,2	599	2,1	766	2,6	109	n/a
Ukupni rashodi (I+II+III)	46.470	100,0	28.556	100,0	29.240	100,0	61	102

Rashodi po osnovi kamata su iznosili 3,2 milijuna KM i isti su manji u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine za iznos od 0,1 milijun KM ili 4,0%. U istom razdoblju smanjeni su ukupni operativni rashodi, kao i pojedinačne kategorije rashoda koje ga čine.

U promatranom razdoblju evidentan je kontinuiran pad neto kamatnih prihoda, a što je uglavnom uzrokovano statusnom promjenom pripajanja jednog leasing društva matičnoj banci (značajan pad u odnosu na 2016. godinu), kao i kontinuiranim smanjenjem aktivnih kamatnih stopa po ugovorima financijskog leasinga, a što je rezultat povećane likvidnosti financijskih institucija u FBiH i tržišnim uvjetima.

2.3.2.5. Ponderirana NKS i EKS

Ukupna prosječna NKS za ugovore financijskog leasinga zaključene u 2018. godine je iznosila 6,0% za kratkoročne ugovore i 4,3% za dugoročne ugovore, dok je EKS za kratkoročne ugovore iznosila 12,3%, a za dugoročne 6,8% na godišnjoj razini. Ukupna ponderirana NKS u 2018. godini je iznosila 4,3%, a EKS 6,8% na godišnjoj razini.

Uspoređujući navedene podatke s istim razdobljem prethodne poslovne godine, kada je iskazana ukupna ponderirana NKS od 4,65% i EKS od 7,12% na godišnjoj razini, evidentan je nastavak trenda smanjenja kamatnih stopa po ugovorima financijskog leasinga, a isti je uglavnom uzrokovan niskom vrijednošću varijabilnog indeksa (EURIBOR), za koji su vezane izlazne kamatne stope, kao i činjenicom da je tijekom poslovne 2018. godine većina tržišno aktivnih davatelja leasinga nudila akcijske proizvode po kojima je kamata na iznos financiranja (u cijelosti ili djelomično) subvencionirana od strane dobavljača predmeta leasinga, dok je po pojedinim akcijskim proizvodima od strane osiguravajućih društava subvencionirana i naknada po osnovi kasko osiguranja predmeta leasinga.

Značajne razlike u visini ponderiranih EKS prema korisnicima leasinga su uzrokovane činjenicom da izračun EKS na ugovore zaključene s fizičkim osobama nije istovjetan izračunu iste u ugovorima zaključenim s pravnim osobama, s obzirom da se u iste ne uključuje premija kasko osiguranja, a što je za ugovore s fizičkim osobama zakonska obveza.

U sljedećoj tablici detaljno su iskazane ponderirane NKS i EKS po ugovorima financijskog leasinga zaključenim u 2018. godini:

Tablica 67: Prosječna NKS i EKS za ugovore financijskog leasinga zaključene u 2018.

R. br.	O p i s	Broj ugovora	Iznos financiranja (000KM)	Ponderirana NKS	Ponderirana EKS
1	2	3	4	5	6
1.	Kratkoročni leasing ugovor prema predmetu leasinga:	28	688	6,0%	12,3%
a.	putnička vozila	18	435	7,1%	15,3%
b.	vozila za obavlja.djelatnosti (terenska i putnička)	10	253	4,1%	7,1%
c.	strojevi i oprema	0	0	0,0%	0,0%
d.	nekretnine	0	0	0,0%	0,0%
e.	Ostalo	0	0	0,0%	0,0%
1.1.	Kratkoročni leasing ugovor prema korisniku leasinga:	28	688	6,0%	12,3%
a.	pravne osobe	20	594	4,1%	7,3%
b.	poduzetnici	0	0	0,0%	0,0%
c.	fizičke osobe	8	94	17,6%	43,6%
2.	Dugoročni leasing ugovor prema predmetu leasinga:	3.654	168.972	4,3%	6,8%
a.	putnička vozila	2.118	70.021	5,0%	8,2%
b.	vozila za obav.djelatnosti (terenska i putnička)	1.327	71.686	4,0%	6,0%
c.	strojevi i oprema	208	27.077	3,5%	5,4%
d.	nekretnine	1	188	4,0%	4,2%
e.	ostalo	0	0	0,0%	0,0%
2.1.	Dugoročni leasing ugovor prema korisniku leasinga:	3.654	168.972	4,3%	6,8%
a.	pravne osobe	3.072	156.941	4,1%	5,9%
b.	poduzetnici	101	3.000	5,1%	7,2%
c.	fizičke osobe	481	9.031	8,1%	21,8%
Ukupno (1+2)		3.682	169.660	4,3%	6,8%

Značajna razlika između NKS i EKS je posljedica PDV-a na kamatu, koji je obavezan dio ugovora o financijskom leasingu i koji se plaća unaprijed od strane korisnika leasinga, kao i kreiranje ugovora financijskog leasinga s otkupnom vrijednošću, te dodatni troškovi leasing aranžmana koji se uključuju u izračun EKS.

U sljedećoj tablici iskazano je kretanje ponderiranih NKS i EKS za ugovore financijskog leasinga po izvještajnim razdobljima za prethodnih pet godina:

Tablica 68: Ponderirana prosječna NKS i EKS po ugovorima financijskog leasinga

Opis	31.12.2014.		31.12.2015.		31.12.2016.		31.12.2017.		31.12.2018.	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
I. Kratkoročni leasing ugovori										
1. Prema predmetu leasinga	6,2%	10,3%	4,7%	7,6%	3,8%	6,8%	3,7%	6,4%	6,0%	12,3%
a) Putnička vozila	6,4%	11,6%	5,1%	8,2%	4,9%	100,0%	4,9%	8,3%	7,1%	15,3%
b) Vozila za obavlj. djelatnosti	6,0%	9,2%	4,5%	7,4%	3,8%	5,2%	3,8%	6,2%	4,1%	7,1%
c) Strojevi i oprema	6,6%	10,7%	3,9%	5,4%	1,7%	3,4%	1,5%	2,8%	0,0%	0,0%
d) Nekretnine	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
e) Ostalo	7,0%	9,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
1.1. Prema korisniku leasinga	6,2%	10,3%	4,7%	7,6%	3,8%	6,8%	3,7%	6,4%	6,0%	12,3%
a) Pravne osobe	6,1%	10,0%	4,6%	7,3%	3,7%	5,7%	3,6%	6,0%	4,1%	7,3%
b) Poduzetnici	9,1%	22,1%	6,4%	12,8%	6,0%	11,7%	5,5%	12,8%	0,0%	0,0%
c) Fizičke osobe	8,2%	18,3%	6,4%	12,4%	5,9%	37,4%	6,5%	30,2%	17,6%	43,6%
II. Dugoročni leasing ugovori										
2. Prema predmetu leasinga	6,5%	9,0%	5,8%	8,1%	5,1%	8,0%	4,7%	7,2%	4,3%	6,8%
a) Putnička vozila	6,6%	9,5%	6,0%	9,1%	5,5%	9,5%	5,1%	8,2%	5,0%	8,2%
b) Vozila za obavlj. djelatnosti	6,3%	8,6%	5,4%	7,4%	4,7%	6,9%	4,4%	6,5%	4,0%	6,0%
c) Strojevi i oprema	6,8%	9,1%	6,1%	7,9%	5,0%	6,5%	4,5%	6,4%	3,5%	5,4%
d) Nekretnine	6,2%	6,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	4,0%	4,2%
e) Ostalo	8,1%	11,9%	7,8%	11,4%	6,1%	9,2%	7,0%	36,5%	0,0%	0,0%
2.1. Prema korisniku leasinga	6,5%	9,0%	5,8%	8,1%	5,1%	8,0%	4,7%	7,2%	4,3%	6,8%
a) Pravne osobe	6,6%	8,9%	5,8%	7,8%	5,1%	7,2%	4,6%	6,6%	4,1%	5,9%
b) Poduzetnici	7,1%	11,3%	6,9%	10,1%	6,3%	8,7%	5,8%	9,0%	5,1%	7,2%
c) Fizičke osobe	5,9%	9,4%	5,5%	11,8%	5,0%	20,3%	5,3%	17,9%	8,1%	21,8%
Ukupno	6,5%	9,0%	5,8%	8,1%	5,1%	8,0%	4,7%	7,2%	4,3%	6,8%

2.3.2.6. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti leasinga

Vrijednost novozaključenih ugovora financijskog i operativnog leasinga ostvarenih na razini leasing sustava u razdoblju od 1.1.do 31.12.2018. iznosila je 192,7 milijuna KM i veća je za 47,0 milijuna KM ili 32,2% u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine.

Broj novozaključenih leasing ugovora u istom razdoblju je iznosio 4.368, a što je za 973 ugovora ili 28,7% više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Prosječna vrijednost ugovora na razini leasing sustava zaključenih u 2018. godini je iznosila 44,1 tisuća KM i ista nije značajno odstupala u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, kada je iznosila 42,9 tisuća KM.

Od ukupno ostvarene vrijednosti novozaključenih ugovora u 2018. godini, iznos od 169,7 milijuna KM ili 88,3% se odnosi na ugovore financijskog leasinga. U usporedbi s istim razdobljem prethodne poslovne godine i prethodnim periodima, evidentna je stagnacija u nastavku trenda porasta udjela ugovora operativnog leasinga u ukupnom volumenu novozaključenih ugovora.

U sljedećim tablicama iskazan je usporedni pregled ostvarenog obima novozaključenih ugovora u 2018. godini i u istom razdoblju prethodne poslovne godine, kao i usporedni pregled broja zaključenih ugovora u istom razdoblju.

-u 000 KM-

Tablica 69: Struktura iznosa financiranja leasing sektora

O p i s	31.12.2017.			31.12.2018.		
	Financijski leasing	Operativni leasing	Ukupno	Financijski leasing	Operativni leasing	Ukupno
1	2	3	4=(2+3)	5	6	7=(5+6)
Vozila	113.752	15.580	129.332	142.395	23.086	165.481
Oprema	16.451	0	16.451	27.077	0	27.077
Nekretnine	0	0	0	188	0	188
Ostalo	6	0	6	0	0	0
Ukupno	130.209	15.580	145.789	169.660	23.086	192.746

-u 000 KM-

Tablica 70: Struktura zaključenih ugovora

O p i s	31.12.2017.			31.12.2018.		
	Financijski leasing	Operativni leasing	Ukupno	Financijski leasing	Operativni leasing	Ukupno
1	2	3	4=(2+3)	5	6	7=(5+6)
Vozila	2.733	448	3.181	3.473	686	4.159
Oprema	213	0	213	208	0	208
Nekretnine	0	0	0	1	0	1
Ostalo	1	0	1	0	0	0
Ukupno	2.947	448	3.395	3.682	686	4.368

Ukupan iznos novih financiranja u 2018. godini ostvarila su četiri leasing društva i jedna banka, koja se u značajnom opsegu bavi poslovima financijskog leasinga (pravni sljednik leasing društva koje se pripojilo istoj), dok su tri leasing društva obustavila zaključenje novih ugovora, izuzev sporadičnih slučajeva financiranja izuzetih predmeta leasinga.

U strukturi novih plasmana, prema vrsti korisnika leasinga, dominiraju plasmani prema pravnim osobama, koji čine 93,7% ukupnog iznosa financiranja u 2018. godini. Kao jedan od bitnih razloga je činjenica da je financiranje putem leasinga za fizičke osobe nepovoljnije u odnosu na kreditne plasmane iz razloga obveze plaćanja PDV-a na kamatu, što predstavlja dodatni trošak klijentima koji nisu PDV obveznici.

2.3.3. USKLAĐENOST POSLOVANJA LEASING SEKTORA SA STANDARDIMA SPNiFTA

Ocjena usklađenosti leasing društava sa standardima SPNiFTA je utvrđena na temelju stanja leasing društava u prethodnom razdoblju, ocjene usklađenosti poslovanja sa standardima SPNiFTA u prethodnom razdoblju, statusa danih naloga FBA koji je utvrđen u kontrolama izvršenja naloga, te analize izvješća koja leasing društva dostavljaju FBA. U kontrolama izvršenja danih naloga FBA je utvrdila da je od deset danih naloga izvršeno osam naloga, što je 80%, a dva naloga su djelomično izvršena, što je 20%, dok nije bilo neizvršenih naloga od strane leasing društava.

Detaljan pregled statusa izvršenja danih naloga FBA u leasing društvima dan je u sljedećoj tablici:

Tablica 71: Pregled statusa danih naloga po politikama

R. br.	Politika o:	Br. danih naloga	%	Br. izvrš. naloga	%	%	Br.dj. izvr. nal.	%	%	Σ (%)
1	2	3	$\frac{4=3}{\Sigma 3} * 100$	5	$\frac{6=5}{\Sigma 5} * 100$	$\frac{7=5}{3} * 100$	8	$\frac{9=8}{\Sigma 8} * 100$	$\frac{10=8}{3} * 100$	$\frac{11=\Sigma}{7,10}$
1.	Prihvatljivosti klijenata	2	20,0	2	25,0	100	0	0	0	100
2.	Identifikaciji klijenta	4	40,0	2	25,0	50	2	100	50	100
3.	Upravljanju rizikom od PNiFTA	4	40,0	4	50,0	100	0	0	0	100
4.	Ukupno	10	100	8	100	-	2	-	-	-
5.	Ukupno (%)	100	-	80	-	-	20	-	-	-

Uzimajući u obzir navedene parametre na temelju kojih se izvodi ocjena usklađenosti leasing sektora sa standardima SPNiFTA, te statusa danih naloga i ocjena usklađenosti utvrđenih u kontrolama usklađenosti, može se zaključiti da je kvantiteta rizika od pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti umjerena, kvaliteta upravljanja ovim rizikom zadovoljavajuća i da ima trend rasta, te da ne postoje razlozi za supervizorsku zabrinutost. Promatrajući usklađenost leasing sektora s odredbama Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, ZoL-a, Odluke o minimalnim standardima aktivnosti leasing društava na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, te ostale zakone i provedbene propise koji propisuju obveze leasing društava na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, može se zaključiti da je leasing sektor FBiH, što je sukladno zabilježenom trendu rasta kvalitete upravljanja rizicima koji mogu biti posljedica pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti, većim dijelom usklađen s normama koje su propisane ovim zakonima i provedbenim propisima.

Leasing društva u FBiH su u 2018. godini izvijestila o pet sumnjivih transakcija, u vrijednosti od 34.938,00 KM, što je za 81% manje u odnosu na 2017. godinu. U narednoj tablici dan je pregled izviještenih sumnjivih transakcija:

Tablica 72: Pregled izviještenih sumnjivih transakcija, po broju i vrijednosti u KM

R. br.	Opis	1.1.-31.12.2017.		1.1.-31.12.2018.		Indeks	
		Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost
1	2	3	4	5	6	7 (5/3)	8 (6/4)
1.	Transakcije za koje je FOO tražio podatke	0	0	0	0	0	0
2.	Transakcije za koje FOO nije tražio podatke	24	187.756	5	34.938	21	19
Ukupno:		24	187.756	5	34.938	21	19

Podatak da broj i vrijednost izviještenih sumnjivih transakcija ima opadajući trend, te da FOO nije tražio dostavu podataka, upućuje na potrebu posvećivanja dodatne pažnje na preventivnom djelovanju na SPNiFTA i praćenju transakcija. Leasing društva u FBiH, s ciljem postizanja potpune usklađenosti sa standardima izvješćivanja, trebaju unaprijediti pokazatelje za prepoznavanje sumnjivih transakcija i metode za prepoznavanje sumnjivih transakcija, radi blagovremenog i kvalitetnog izvješćivanja FOO-a.

2.3.4. PREPORUKE ZA LEASING SEKTOR

FBA će u okviru propisanih nadležnosti za nadzor poslovanja leasing društava u FBiH nastaviti s planiranim aktivnostima čiji je primarni cilj ostvarivanje financijske stabilnosti leasing društava

u FBiH i djelatnosti leasinga na razini sustava u FBiH, a koje će u narednom razdoblju biti usmjerene na sljedeće aspekte:

- iniciranje izmjena ZoL-a s ciljem prilagođavanja poslovnog ambijenta za poslovanje leasing društava u FBiH i dopunjavanje podzakonske regulative u pogledu izrade novih i izmjeni i dopuni postojećih podzakonskih akata, sukladno usvojenim izmjenama i dopunama zakonskog propisa;
- nastavak kontinuiranog nadzora poslovanja leasing sustava u FBiH putem izvješća i kontrola na licu mjesta;
- očuvanju kapitalne adekvatnosti leasing sustava u FBiH i jačanju internih procesa definiranja parametara zaštite kapitala i kapitalne adekvatnosti u subjektima leasing sustava u FBiH;
- nadzor usklađenosti poslovanja subjekata leasing sustava u FBiH sa zakonskim propisima i podzakonskim aktima, propisanim standardima SPNiFTA, te dobrim praksama u segmentu zaštite korisnika financijskih usluga i žiranata;
- unapređenje suradnje sa UDLBiH, u smislu pružanja stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za leasing društva, kao i suradnje s drugim nadzornim i kontrolnim institucijama, te sa CBBiH u pogledu strukture i kvalitete podataka koji se odnose na izloženosti po osnovi financijskog leasinga u CRK-u;
- stvaranje adekvatnijeg poslovnog ambijenta za poslovanje leasing sektora, olakšanja osnivanja novih leasing društava i dr.

U okviru nadležnosti za nadzor poslovanja leasing društava, FBA očekuje od subjekata leasing sustava u FBiH da nastave s aktivnostima čiji je primarni cilj zakonito, stabilno, efikasno i transparentno pružanje usluga financiranja putem leasinga, a koje su usmjerene na:

- usklađenost poslovanja s propisanim regulatornim zahtjevima;
- kapitalno jačanje leasing društava i definiranje parametara zaštite kapitala i kapitalnu adekvatnost, jačanje sustava unutarnjih kontrola, osiguranje adekvatne i organizacijski neovisne funkcije unutarnje revizije, unapređenje procesa upravljanja rizicima;
- osiguranje pouzdanosti i integriteta podataka i informacija koji se dostavljaju FBA, osiguranja točnosti, valjanosti i sveobuhvatnosti računovodstvenih i neračunovodstvenih evidencija, usklađenosti s poslovnim politikama, planovima i programima rada, zakonskim i drugim propisima i aktima kao i zaštita imovine društva i preventivno djelovanje i sprječavanje prijevara i pogrešaka;
- transparentnom, razumljivom i potpunom informiranju korisnika financijskih usluga o uslugama koje pružaju, a povezano s unapređenjima palete proizvoda i pronalaženje novih kanala prodaje;
- redovito, ažurno i točno dostavljanje podataka CBBiH za potrebe vođenja CRK-a i dr.

2.4. FAKTORING SEKTOR

2.4.1. Karakteristike faktoring sektora u FBiH

Factoring poslovanje u BiH zakonski je uređeno u FBiH i pružatelji usluga faktoringa iz ovoga entiteta su u obvezi primjenjivati propise o faktoringu, dok u drugom entitetu - RS-u, na dan sačinjavanja ove Informacije, nije bila zakonski uređena oblast faktoring poslovanja. Sukladno odredbama ZoF-u, poslove faktoringa u FBiH može obavljati gospodarsko društvo organizirano kao dioničko društvo ili društvo s ograničenom odgovornošću sa sjedištem u FBiH, koje mora imati odobrenje FBA, i banka čije je poslovanje uređeno po propisima koji reguliraju poslovanje banaka u FBiH, na koje se primjenjuju relevantna poglavlja ZoF-u.

Sukladno nadležnostima za nadzor propisanim odredbama ZoA, FBA obavlja nadzor nad poslovanjem društava za faktoring, s ciljem provjere zakonitosti, procjene sigurnosti i stabilnosti poslovanja društava za faktoring sukladno odredbama ZoF-u, a radi zaštite interesa klijenata i javnog interesa, doprinosa stabilnosti financijskog sustava, te uspostavljanju i očuvanju povjerenja u tržište faktoringa u FBiH. Ukoliko u obavljanju nadzora utvrdi nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju društava za faktoring, FBA nalaže provedbu odgovarajućih mjera i aktivnosti na otklanjanju istih. U skladu s propisanim nadležnostima, u okviru nadzora poslovanja SBS-a u FBiH, FBA obavlja i nadzor nad obavljanjem faktoring poslovanja u bankama u FBiH.

Sa 31. 12. 2018., faktoring sektor u FBiH čini jedno registrirano društvo za faktoring (u daljnjem tekstu: Društvo), kojem je FBA izdala dozvolu za obavljanje poslova faktoringa 28. 12. 2017. i koje je započelo s radom u prvom kvartalu 2018. godine. Do četvrtog kvartala 2018. godine novoosnovano društvo nije imalo zaključenih ugovora o kupoprodaji postojećih nedospjelih ili budućih kratkoročnih novčanih tražbina nastalih iz osnove ugovora o prodaji robe ili pružanju usluga u zemlji i inozemstvu. U posljednjem kvartalu 2018. godine Društvo je zaključilo dva ugovora o faktoringu. Prema konačnim nerevidiranim izvještajnim podacima na dan 31. 12. 2018., Društvo je prikazalo visinu kapitala u iznosu od 0,7 milijuna KM, što je ispod visine propisane člankom 27. ZoF-a. Skupština Društva je dva puta donijela odluke o povećavanju temeljnog kapitala: 28. 8. 2018. u iznosu od 63,0 tisuće KM, odnosno 8. 1. 2019. u iznosu od 137,0 tisuća KM. FBA je izvršila neposrednu kontrolu Društva, nakon koje je naložila korektivne mjere s ciljem usklađivanja poslovanja Društva s odredbama ZoF-a i podzakonskim aktima.

U Prilogu 22. dani su osnovni podaci o Društvu i pregled vlasničke strukture sa stanjem na dan 31. 12. 2018.

Ukupna bilančna suma Društva, prema konačnim nerevidiranim izvještajnim podacima sa 31. 12. 2018., iznosila je 1,1 milijun KM, pri čemu najveću stavku čine kratkoročna potraživanja po poslovima faktoringa u ukupnom iznosu od 0,7 milijuna KM ili 60,4% ukupne aktive. Novac i novčani ekvivalenti iznose 0,3 milijuna KM i čine 26,4%, materijalna i nematerijalna imovina iznose 0,1 milijun KM ili 10,0%, dok sve preostale stavke čine 3,2% ukupne aktive (ostala aktiva i aktivna vremenska razgraničenja i kratkoročni plasmani bankama). Kapital i rezerve iznose ukupno 0,7 milijuna KM ili 58,5% ukupne pasive Društva, a čine ga temeljni kapital u iznosu od 1,1 milijun KM umanjen za gubitak u iznosu od 0,4 milijuna KM, koji je iskazan na bilančnoj poziciji ostalog kapitala. Ukupne obveze Društva iznose 0,4 milijuna KM, a najveća stavka se odnosi na kratkoročne obveze po uzetim kreditima, koje iznose 0,3 milijuna KM i čine 26,2% ukupne pasive Društva. Preostale stavke čine 15,2% ukupne pasive Društva i odnose se na ostale obveze i pasivna vremenska razgraničenja i obveze za neisplaćene tražbine zadržane do naplate (Faktoring garantni fond) - 6% u odnosu na ukupnu pasivu. Iznos iskazan u izvanbilančnoj evidenciji Društva iznosi 0,4 milijuna KM i odnosi se na potencijalne obveze po zaključenim, ali još nerealiziranim ugovorima.

S obzirom da se radi o novoosnovanom Društvu, koje je tek u četvrtom kvartalu 2018. godine zaključilo prva dva ugovora o faktoringu, posljedično su iskazani neznatni ukupni prihodi, koji su za razdoblje 1.1.-31.12.2018. iznosili ukupno devet tisuća KM (prihodi od naknada od nominalnog iznosa otkupljenih tražbina - sedam tisuća KM i prihodi od kamata za isplaćeni predujam - dvije tisuće KM), dok su ukupni rashodi iznosili 418,0 tisuća KM, od čega se na ostale poslovne i operativne rashode odnosi 415,0 tisuća KM (troškovi osoblja, opći i administrativni troškovi, amortizacija i troškovi poslovnog prostora i ostali poslovni i operativni rashodi).

U prva tri kvartala 2018. godine usluge faktoringa u FBiH su obavljale isključivo banke, kroz zaključivanje ugovora o otkupu novčanih tražbina, isključivo u domaćem faktoringu, koji uključuju pravo regresa i bez prava regresa, odnosno s ugovorenim i bez ugovorenog predujma za otkupljenu novčanu tražbinu. Od ukupno četiri banke u FBiH koje su obavljale poslove faktoringa, tri banke su članice međunarodnih bankarskih grupa sa sjedištem u zemljama članicama EU, a jedna je banka u pretežno domaćem vlasništvu.

Na razini faktoring sustava FBiH, koje čine Društvo - faktoring sektor i četiri poslovne banke, ukupan volumen otkupljenih novčanih tražbina sa 31. 12. 2018. iznosi 131,2 milijuna KM, od čega se iznos od 130,5 milijuna KM ili 99,5% odnosi na portfelj u bankama, a 0,7 milijuna KM ili 0,5% na Društvo.

Pored obavljanja poslova faktoringa s pravom ili bez prava regresa u domaćem faktoringu, koji je činio dominantnu vrstu faktoringa u 2018. godini, u zadnjem kvartalu 2018. godine, proširena je lepeza faktoring poslova i na obrnuti (dobavljački) faktoring, kao posebnu vrstu faktoringa, tako što je jedna banka realizirala ugovor o ovoj vrsti faktoringa. U 2018. godini pružatelji usluge faktoringa nisu obavljali poslove otkupa novčanih tražbina u inozemnom faktoringu, niti poslove srodne faktoringu (procjena boniteta i kreditne sposobnosti pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju samostalne djelatnosti, osiguranje tražbina, diskont računa, eskont mjenica, ustupanje mjenične tražbine, izdavanje garancija i drugih jamstava, prodaja pokretne i nepokretne imovine uzete kao kolateralna na temelju poslova faktoringa i slično).

2.4.2. Opseg, struktura i trend faktoring poslovanja u FBiH

Ukupan broj zaključenih ugovora o faktoringu na razini faktoring sustava sa 31. 12. 2018. godine je 287, koji su se isključivo odnosili na domaći faktoring, od čega je najveći broj 273 ugovora ili 95,1% zaključeno s pravom regresa tj. s pravom faktora da u slučaju nemogućnosti naplate tražbina od kupca zahtijeva, na dan dospelosti tražbina, namirenje od prodavatelja tražbina i na taj način se obešteti za plaćeni predujam, kamatu na predujam, kao i naknadu faktoru, dok se 14 zaključenih ugovora ili 4,9% odnose na faktoring bez prava regresa. Uspoređujući iskazane izvještajne podatke s istim razdobljem prethodne godine, kada su zaključena ukupno 353 ugovora o faktoringu, vidljivo je da je smanjen broj zaključenih ugovora o faktoringu za 66 ugovora ili 18,7%. Ukupan broj aktivnih ugovora o faktoringu sa 31. 12. 2018. je 69, što u usporedbi sa 31. 12. 2017. godine predstavlja smanjenje za pet ugovora ili 6,8%, pri čemu je broj aktivnih ugovora o faktoringu s pravom regresa bio manji za 12, dok je u faktoringu bez prava regresa bio veći za sedam aktivnih ugovora.

Vrijednosti (volumen) otkupljenih novčanih tražbina na razini faktoring sustava FBiH u 2018. godini u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, sa strukturom u pogledu postojanja regresnog prava i domicilnosti, prikazane su u sljedećoj tablici:

Tablica 73: Nominalni iznos otkupljenih novčanih tražbina na razini faktoring sustava FBiH, prema postojanju regresnog prava i domicilnosti

Vrsta	Volumen otkupljenih novčanih tražbina												Indeks (12:10)x100
	Društva za faktoring				Banke				Ukupno				
	1.1. - 31.12.2017.		1.1. - 31.12.2018.		1.1. - 31.12.2017.		1.1. - 31.12.2018.		1.1. - 31.12.2017.		1.1. - 31.12.2018.		
	Iznos	Udjel (u %)	Iznos	Udjel (u %)	Iznos	Udjel (u %)	Iznos	Udjel (u %)	Iznos	Udjel (u %)	Iznos	Udjel (u %)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Faktoring s pravom regresa	0	0	672	100%	310.482	88,6%	55.849	42,8%	310.482	88,6%	56.521	43,1%	18
Faktoring bez prava regresa	0	0	0	0	39.756	11,4%	74.641	57,2%	39.756	11,4%	74.641	56,9%	188
Ukupno	0	0%	672	100%	350.238	100%	130.490	100%	350.238	100%	131.162	100%	37
Domaći faktoring	0	0	672	100%	82.543	23,6%	130.490	100,0%	82.543	23,6%	131.162	100,0%	159
Inozemni faktoring	0	0	0	0	267.695	76,4%	0	0,0%	267.695	76,4%	0	0,0%	0
Ukupno	0	0%	672	100%	350.238	100%	130.490	100%	350.238	100%	131.162	100%	38

Evidentno je značajno smanjenje ukupne vrijednosti (volumen) otkupljenih tražbina u 2018. godini, koja čini svega 37,4% u odnosu na ukupnu vrijednost (volumen) otkupljenih tražbina u istom razdoblju prethodne godine. Do smanjenja ostvarenog volumena otkupljenih tražbina u 2018. godini u odnosu na 2017. godinu, došlo je na strani inozemnog faktoringa, budući da u 2018. godini banka koja je imala zaključene ugovore u inozemnom faktoringu u 2017. godini, u istom razdoblju 2018. godine nije zaključivala takve ugovore. Na strani domaćeg faktoringa ostvaren je ukupno veći volumen za 58,9% ili u apsolutnom iznosu za 48,6 milijuna KM.

Prema ugovorenom dospijeću, najveće učešće u ukupnoj vrijednosti (volumenu) otkupljenih novčanih tražbina u 2018. godini od 67,4% imaju otkupljena novčana potraživanja ugovorene ročnosti od 91 do 180 dana, slijedi učešće od 20,2% ugovorene ročnosti do 60 dana i preostalih 12,4% ugovorene ročnosti od 61 do 90 dana. U odnosu na 2017. godinu, ročna struktura je značajno promijenjena, s obzirom da su otkupljene tražbine sa ugovorenim dospijećem do 60 dana činile 81,9%, od 61 do 90 dana 1,3%, a sa dospijećem od 91 do 180 dana 16,8%.

Prema sektorskoj strukturi kupca, najveći udjel imaju javna poduzeća, s obzirom na vrijednost (volumen) tražbina koji u 2018. godini iznosi 66,7 milijuna KM, što čini 50,9% ukupne vrijednosti (volumena) na razini faktoring sustava FBiH. Slijedi udjel privatnih poduzeća i društava, koje iznosi 62,3 milijuna KM ili 47,6% ukupne vrijednosti (volumena) na razini faktoring sustava FBiH, vladinih institucija u iznosu od 0,8 milijuna KM ili 0,6%, te neprofitnih organizacija i ostalih kupaca u iznosu od 1,3 milijuna KM, što čini 1,0% ukupne vrijednosti (volumena) na razini faktoring sustava FBiH.

U četvrtom kvartalu 2018. godine jedna banka je pružala uslugu obrnutog (dobavljačkog) faktoringa, te je izvršeno plaćanje kupčevih obveza prema dobavljačima u iznosu od 0,7 milijuna KM, što se u cijelosti odnosi na domaći faktoring. U ukupnoj vrijednosti (volumenu) plaćenih kupčevih obveza prema dobavljačima u 2018. godini, plaćene obveze s ugovorenim dospijećem do 60 dana čine 71,0%, a s ugovorenim dospijećem od 61 do 90 dana čine 29,0%.

U 2018. godini ukupno isplaćeni predujmovi dobavljačima u segmentu privatna poduzeća i društva (prodavatelji tražbine) iznose 127,2 milijuna, od čega se iznos od 74,6 milijuna KM ili 58,7% odnosi na faktoring bez prava regresa, a iznos od 52,6 milijuna KM ili 41,3% na faktoring s pravom regresa.

Po osnovi otkupljenih novčanih tražbina na dan 31. 12. 2018., banke i Društvo su potraživale ukupno 26,6 milijuna KM, u cijelosti u domaćem faktoringu, od čega se iznos od 12,8 milijuna KM ili 47,9% odnosi na faktoring s pravom regresa i 13,9 milijuna KM ili 52,1% na faktoring bez prava regresa. Struktura navedenog iznosa prema ugovorenim dospijećima je sljedeća: stanje otkupljenih tražbina s ugovorenim dospijećem do 60 dana - 20,0%, od 61 do 90 dana - 8,2% i od 91 do 180 dana - 71,8%.

Prema konačnim nerevidiranim izvještajnim podacima, iskazani ukupni prihodi pružatelja usluga faktoringa u FBiH (Društvo i četiri poslovne banke) za razdoblje 1.1. - 31.12.2018. iznose 1,7 milijuna KM, od čega ostvareni prihodi banaka čine 99,5% ukupno iskazanog prihoda faktoring sustava u FBiH. U strukturi iskazanih ukupnih prihoda, 43,5% se odnosi na faktoring s pravom regresa gledajući prihode od kamata, naknade za faktoring i administrativne naknade, dok se 56,5% prihoda od kamata, naknada za faktoring i administrativnih naknada odnosi na ugovoreni faktoring bez prava regresa.

Kamatna stopa na isplaćeni predujam na tržištu faktoringa u FBiH, koja je vrijedila na zadnji dan izvještajnog razdoblja za četvrti kvartal 2018. godine iznosila je 7,0%, dok je diskontna kamatna stopa iznosila 5,0% i obje su obračunate u domaćem faktoringu. Sve četiri banke koje obavljaju poslove faktoringa i Društvo su obračunavali naknadu za faktoring, dok su samo jedna banka i Društvo naplaćivali administrativnu naknadu u pružanju faktoring usluge.

2.4.3. PREPORUKE ZA FAKTORING SEKTOR

Factoring poslovanje u 2018. godini se isključivo odvijalo kroz obavljanje funkcije financiranja, dok nije zabilježeno obavljanje usluge osiguranja naplate i upravljanja tražbinama, niti obavljanje poslova srodnih faktoringu, što potvrđuje da je ova djelatnost i dalje u počecima razvoja na tržištu FBiH unutar zakonodavnih i institucionalnih okvira definiranih ZoF-om i podzakonskim aktima FBA kojima se detaljnije uređuje faktoring poslovanje.

Intencije Zakona o financijskom poslovanju, u pogledu jačanja financijske discipline i uspostavljanja jasnih pravila u poslovanju još uvijek nisu dale snažniji impuls za korištenje faktoringa kao instrumenta kratkoročnog financiranja i upravljanja novčanim tokovima, čemu doprinosi i nedovoljna izgrađenost i educiranost financijske funkcije kod malih i srednjih poduzeća.

S obzirom da je potreba za kratkoročnim financiranjem i upravljanjem novčanim tražbinama, kao i osiguranjem naplate potraživanja sve značajnije izražena u realnom sektoru, u narednom se razdoblju može očekivati da će, kao jedan od pouzdanih alata za rješavanje problema likvidnosti u FBiH, svakako biti i korištenje faktoringa kao efikasnog instrumenta za ubrzanje novčanih tokova u znatno većem volumenu nego do sada.

Kako bi se efikasnije otklanjali problemi likvidnosti, a time i opseg kratkoročnog financiranja tekućeg poslovanja malih i srednjih poduzeća podigao na višu razinu, u narednom će razdoblju biti neophodno značajnije afirmiranje faktoringa, kao instrumenta ne samo financiranja, nego i upravljanja novčanim tokovima, kako od strane pružatelja usluga, tako i od ostalih sudionika na financijskom tržištu FBiH.

U okviru propisanih nadležnosti FBA, u nadzoru obavljanja poslova faktoringa rukovodi se načelima transparentnosti, izgradnje povjerenja društava za faktoring i banaka, s ciljem ostvarivanja financijske stabilnosti i djelatnosti faktoring poslovanja na razini FBiH.

3. ZAŠTITA PRAVA I INTERESA FIZIČKIH OSOBA-KORISNIKA FINANCIJSKIH USLUGA U SBS-a U FBiH

3.1. Aktivnosti na zaštiti prava i interesa fizičkih osoba-korisnika finansijskih usluga u SBS-a u FBiH

Sukladno nadležnostima i ovlaštenjima propisanim ZoA i unutarnjem ustrojstvu FBA obavljanje poslova promocije i zaštite prava i interesa fizičkih osoba kao korisnika finansijskih usluga u bankovnom sustavu organizirani su i obavljaju se kroz djelovanje i postupanje Ombudsmana. Ombudsman provodi postupak na način utvrđen Pravilima postupanja Ombudsmana za bankovni sustav Federacije Bosne i Hercegovine i Pravilnikom o Ombudsmanu za bankovni sustav Federacije Bosne i Hercegovine, a koji se izvršavaju prema već uspostavljenim materijalno-tehničkim uvjetima koje osigurava FBA.

Ključne aktivnosti u radu Ombudsmana u izvještajnom razdoblju 1.1.-31.12.2018. ogledaju se u razmatranju prigovora korisnika, davanju odgovora, preporuka i mišljenja SBS, s ciljem rješavanja spornih odnosa, te predlaganju mjera za unapređenje poslovanja i dobrih praksi SBS.

U okviru postupanja po prigovorima korisnika, u razdoblju od 1.1. do 31.12.2018. zaprimljeno je ukupno 335 prigovora, zahtjeva i obavijesti u odnosu na nastale sporne odnose u vezi s postupanjem i radom SBS-a u pojedinačnim odnosima i komunikaciji s korisnicima finansijskih usluga. Najveći broj podnositelja prigovora su korisnici - 201 ili 57,3%, žiranti - 46 ili 13,1%, sudažnici - 5 ili 1,4% i ostali - 99 ili 28,2%.

Od ukupnog broja zaprimljenih predmeta, u 2018. godini postupak je okončan u 312 predmeta ili 93,1%, čija se struktura, s usporednim pregledom u prethodne dvije godine, daje u sljedećem tabelarnom pregledu:

<i>Tablica 74: Način rješavanja prigovora po razdobljima</i>			
Način rješavanja/period	31.12.2016.	31.12.2017.	31.12.2018.
Osnovani prigovori	54	61	58 ³⁶
Nadležno postupanje	45	49	83
Neosnovani prigovori	108	130	74
Prigovori s uputom i obrazloženim odgovorom	37	39	43
Odustanak od prigovora	18	11	3
Nadležnost drugih institucija i organizacija	25	19	19
Pozitivno riješeni po preporuci Ombudsmana	8	10	-
Preporuke po zahtjevu za oslobađanje obveze jamstva	17	17	8
Neprihvaćeni prigovori zbog neblagovremenosti ili neurednosti	24	25	24
Ukupno:	336	361	312

Preostala 23 predmeta ili 6,9% najvećim dijelom se odnose na predmete formirane u prosincu 2018. godine, po kojima objektivno nije mogao biti završen postupak u 2018. godini, a koji je za sve navedene predmete okončan u siječnju 2019. godine.

U izvještajnom razdoblju održavani su i sastanci stranaka u postupku posredovanja pred Ombudsmanom, te su ostala rješenja spornih odnosa koji su raspravljani u postupku pred Ombudsmanom rezultirala u pisanoj korespondenciji s obje strane u spornom odnosu.

³⁶ u navedenom broju osnovanih prigovora uključena su i tri pozitivno riješena predmeta po preporuci Ombudsmana

Analizom okončanih postupaka može se uočiti da je još uvijek visok postotak prigovora (neosnovani) koji su u postupku zaštite sudskim putem, okončani pravomoćnom sudskom presudom ili su predmet rješavanja nekog drugog organa ili institucije.

Struktura okončanih predmeta - prigovora u 2018. godini, prema SBS-a daje se u sljedećem tabelarnom pregledu:

Tablica 75: Struktura prigovora prema SBS-a

SBS	Broj	% udjel
Banke	213	68,3
MKO	29	9,3
Leasing društva	1	0,3
Ostalo	69	22,1
Ukupno:	312	100

Od ukupnog broja prigovora koji se odnose na banke, najveći broj prigovora – 89 ili 41,8% se odnosi na dvije najveće banke u sustavu, prema visini ukupne aktive. U mikrokreditnom sektoru u FBiH uočeno je značajno smanjenje broja zaprimljenih i obrađenih prigovora tijekom 2018. godine, a u usporedbi s prethodnim godinama, što možemo pripisati novoj zakonskoj regulativi od 2014. godine, propisima FBA, te poboljšanim procedurama rada u poslovanju s klijentima.

U sljedećoj tablici daje se struktura okončanih predmeta – prigovora u 2018. godini prema vrsti financijske usluge:

Tablica 76: Struktura prigovora prema vrsti financijske usluge

Vrsta financijske usluge	Broj	% udjel
Krediti	100	32,1
Depoziti	4	1,3
Mikrokrediti	29	9,3
Naknade	25	8,0
Platni promet (računi i kartice)	42	13,5
Elektronički instrumenti plaćanja	16	5,1
Leasing	1	0,3
Ostalo	95	30,4
Ukupno:	312	100

Tijekom 2018. godine, kao i u ranijim izvještajnim razdobljima, najveći broj prigovora se odnosi na kreditne poslove, a prvenstveno na sporna pitanja valjanosti ugovaranja klauzula o promjenljivosti kamatne stope na kredite, izvršenih promjena kamatne stope tijekom trajanja ugovornog odnosa od strane financijskih institucija, reprograma kredita, dostave podataka u CRK i premija osiguranja kredita. Značajan broj prigovora se odnosi na usluge platnog prometa, a koji za predmet imaju vrstu i visinu naknada koje se naplaćuju u poslovanju s korisnicima, a najčešći prigovori su se odnosili na visinu naknada za vođenje i zatvaranje računa, kreditne partije i izdavanje potvrda i suglasnosti o stanju duga po tekućim obvezama.

Ombudsman je poduzimao više neophodnih radnji po podnescima, koje uključuju traženje izjašnjenja i dopunskih izjašnjenja financijskih institucija, komunikaciju s korisnicima, urgencije, pojašnjenja i dopune. Ombudsmanu su se, pored prigovora i zahtjeva u pisanoj formi, korisnici financijskih usluga i žiranti obraćali i usmenim putem, telefonski ili neposredno, s upitima i molbama u vezi s pravima i obvezama, novom zakonskom regulativom i različitim financijskim proizvodima. U izvještajnom razdoblju zaprimljeno je 150 različitih upita, molbi i

zahtjeva, po kojima je redovno komunicirano s obrazloženim odgovorima, uputama i savjetima, te preporukama Ombudsmana.

U izvještajnom razdoblju radilo se i na unapređenju regulatornog okvira u ovom segmentu, koje su rezultirale usvajanjem Pravilnika o Ombudsmanu za bankovni sustav Federacije Bosne i Hercegovine, te izvršenom analizom stanja u pogledu uvjeta po kojima banke u FBiH pružaju usluge fizičkim osobama, koja je rezultirala prijedlogom smjernica za banke s ciljem transparentnog, točnog i potpunog informiranja korisnika zasnovanog na dobrim poslovnim običajima i pravičnom odnosu prema korisniku.

Pored postupanja po prigovorima odnosno zahtjevima korisnika financijskih usluga, značajne aktivnosti Ombudsmana su bile usmjerene i na druge aspekte od značaja za zaštitu financijskih prava korisnika financijskih usluga, od kojih su posebno značajne bile edukativne aktivnosti, financijska edukaciju i odgovorno financijsko ponašanje odraslih i mladih. Realizacija istih se odvija u okviru projekta „Mikrofinancije u BiH“ kojeg provodi IFC, članica Grupacije SB uz podršku Ambasade Švicarske u BiH, s ciljem unapređenja institucionalnih kapaciteta Ombudsmana u planiranju, realizaciji i provođenju financijske edukacije građana – korisnika financijskih usluga. Kroz obuke, predavanja, studijske posjete, kreiranje i distribuciju edukativnih materijala i druge aktivnosti ovaj Projekt će omogućiti podršku u primjeni najboljih praksi i modela u educiranju različitih kategorija stanovništva i prevencije neodgovornog financijskog ponašanja korisnika na financijskom tržištu.

3.2. PREPORUKE OMBUDSMANA SBS-a

Ombudsman sukladno zakonskim ovlaštenjima daje preporuke, stavove, smjernice i mišljenja za poboljšanje odnosa između korisnika/žiranta i SBS, a na temelju saznanja i informacija prikupljenih u postupcima po obavještenjima/prigovorima ili zahtjevima koje vodi. Preporuke se prvenstveno odnose na poboljšanje odnosa prema korisnicima, primjene zakona, dobre poslovne prakse u poslovanju, internih akata i rješavanju pojedinačnih sporova između korisnika/žiranta i SBS-a.

Sukladno zakonskim ovlastima, a na temelju saznanja prikupljenih u postupcima koje vodi, Ombudsman će nastaviti davati preporuke i smjernice SBS u svrhu: usklađenosti sa zakonima i drugim propisima u segmentu zaštite korisnika financijskih usluga, poboljšanja odnosa prema korisnicima financijskih usluga, primjene dobrih poslovnih praksi i pravičnog odnosa prema korisnicima.

Potrebno je da SBS-a u FBiH, u svom radu više pažnje posvete efikasnijem i ekonomičnijem postupanju po zahtjevima klijenta, poduzimaju sve potrebne mjere i radnje kako bi se otklonile prepreke i osigurali uvjete za zakonito, blagovremeno, efikasno i ekonomično provođenje vlastitih poslovnih odluka, organiziraju svoj rad na način koji bi izbjegao ponavljanje istih ili sličnih problema, te da se nedostaci u radu koji dovode do uskraćivanja prava korisnika financijskih usluga otklanjaju blagovremeno.

Dosadašnje iskustvo u radu potvrđuje opravdanost postojanja institucionalizirane zaštite prava i interesa korisnika kao jednog od efikasnih vidova zaštite, kao i potrebu da se u budućnosti veća pažnja posveti informiranju i edukaciji građana, ali i zaposlenih u SBS-a. U vezi s naprijed navedenim, ocjena Ombudsmana je da SBS-a i dalje trebaju poduzimati aktivnosti radi unapređenja kvalitete svojih usluga i odnosa s korisnicima.

ZAKLJUČAK

ECB je tijekom 2018. godine zadržala niske, odnosno nulte kamatne stope na glavne monetarne instrumente poput graničnih refinancijskih operacija. Nastavak monetarne ekspanzije zadržao je kamatne stope na tržištu novca na niskim razinama. Takav ambijent u međunarodnom okruženju utjecao je na zadržavanje niskih kamatnih stopa na depozite u BiH, što je na tržištu kredita reflektiralo kroz nastavak rasta kredita i poboljšanje kvalitete aktive.

U drugoj polovici godine zabilježeno je usporavanje ekonomskog rasta u Europskoj uniji, posebno u Njemačkoj, kao i činjenicu da je Italija na kraju 2018. godine tehnički ušla u recesiju, ali za sada nije uočen prijenos tog usporavanja na ekonomiju u BiH i posljedično na SBS-a. Prisutna je i neizvjesnost zbog mogućeg uvođenja protekcionističkih mjera.

Američka centralna banka (FED) i ECB su u okviru svojih najava politike kamata iskazale očekivanja da u dogledno vrijeme neće doći do povećanja kamatnih stopa, što se podgrijava očekivanje da će razdoblje najnižih kamatnih stopa u povijesti biti nastavljeno i u 2019. godini.

S ciljem očuvanja i jačanja stabilnosti bankovnog sustava i zaštite deponenata, te zakonitog, sigurnog i kvalitetnog poslovanja SBS-a, FBA kontinuirano nadzire poslovanje istih, izvršavajući planirane aktivnosti i poduzimajući mjere sukladno zakonskim ovlastima, te donosi opće i pojedinačne akte kojima se uređuje rad SBS-a, sukladno zakonskim propisima, bazelskim načelima i standardima za efikasnu superviziju banaka i primjenjivim direktivama EU zasnovanim na tim načelima i standardima. S obzirom na opsežne procese vezano za reformu regulatornog okvira za poslovanje i nadzor banaka i uspostavu novog okvira za restrukturiranje banaka, nastavljene su aktivnosti na jačanju supervizorskih kapaciteta s ciljem implementacije novog regulatornog okvira.

Sa 31. 12. 2018. nastavljena su pozitivna kretanja u poslovanju bankarskog sektora, koja se ogledaju u rastu aktive, kredita, novčanih sredstava i depozita, kao i poboljšanja profitabilnosti ukupnog bankarskog sektora. Prisutan je nastavak trenda rasta kreditiranja u svim sektorima izuzev kredita plasiranih vladinim institucijama. Udjel NPL-ova, kao ključnog pokazatelja kvalitete kredita i dalje ima trend smanjenja. Nastavljen je trend rasta ukupnih depozita i štednih depozita, koji predstavljaju najznačajniji i najveći segment depozitnog i financijskog potencijala banaka. Prema konačnim nerevidiranim izvještajnim podacima sa stanjem na dan 31. 12. 2018., banke u FBiH ostvarile su pozitivan financijski rezultat, pri čemu na pokazatelje profitabilnosti najznačajnije utječu pokazatelji kvalitete aktive i efikasnost u upravljanju operativnim приходima i rashodima. Na temelju iskazanih osnovnih pokazatelja poslovanja bankarskog sektora FBiH sa 31. 12. 2018. može se zaključiti da je isti stabilan, adekvatno kapitaliziran, likvidan i profitabilan. Od ključnog je značaja kvaliteta sveukupnog sustava upravljanja u bankama i u okviru njega adekvatno i efikasno funkcioniranje sustava upravljanja rizicima, kao i adekvatno kapitalno pokriće rizika u poslovanju kroz ispunjenje propisanih regulatornih zahtjeva, kao i zahtjeva u okviru ICAAP-a i ILAAP-a.

Analizirajući izvješća mikrokreditnog sektora u FBiH, prema konačnim nerevidiranim izvještajnim podacima sa 31. 12. 2018. i njihovom usporedbom sa 31. 12. 2017., može se zaključiti da poslovanje sektora karakterizira rast ukupne aktive, mikrokreditnog portfelja, broja zaposlenih, ukupnog kapitala, pozitivnog financijskog rezultata, uz nepromijenjene pokazatelje kvalitete plasmana u promatranom razdoblju.

U 2018. godine na razini leasing sustava u FBiH iskazano je povećanje opsega poslovanja u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine, prema broju i vrijednosti novozaključenih ugovora, kao i povećanje ukupne aktive leasing sektora u FBiH u odnosu na 31. 12. 2017., te pozitivan finansijski rezultat, što ukazuje da je leasing sustav stabilan, s mogućnošću daljnjeg razvoja.

Factoring poslovanje u 2018. godini se isključivo odvijalo kroz obavljanje funkcije financiranja, dok nije zabilježeno obavljanje usluge osiguranja naplate i upravljanja tražbinama, niti obavljanje poslova srodnih faktoringu, što potvrđuje da je ova djelatnost i dalje u počecima razvoja na tržištu FBiH unutar zakonodavnih i institucionalnih okvira definiranih ZoF-om i podzakonskim aktima FBA kojima se detaljnije uređuje factoring poslovanje.

Ocjene usklađenosti SBS-a sa standardima SPNiFTA ukazuju da ne postoje razlozi za supervizorsku zabrinutost, ali da su potrebni dodatni naponi na usklađivanju poslovanja i upravljanju rizicima koji su u vezi s poslovima platnog prometa i SPNiFTA.

U segmentu zaštite korisnika finansijskih usluga, Ombudsman će nastaviti s davanjem preporuka i smjernica SBS-a, radi poboljšanja i unapređenja poslovanja u odnosima tih subjekata s korisnicima finansijskih usluga.

Broj: U.O.-32-02/19
Sarajevo, 18. travnja 2019.

PRAVNI OKVIR

Prilog 1-Pravni okvir za rad FBA i SBS u FBiH

I. PROPISI VEZANI ZA USTROJ FBA

1. Zakon o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", broj: 75/17),
2. Statut Agencije za bankarstvo Federacije BiH ("Službene novine FBiH", broj: 3/18),
3. Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu Agencije za bankarstvo Federacije BiH (Broj: U.O.-15-02/18 od 16. 2. 2018.),
4. Pravilnik o sistematizaciji poslova Agencije za bankarstvo Federacije BiH (Broj: 01-1161/18 od 29. 3. 2018.) i Zaključak o tehničkoj korekciji od 23.4. i 2.7.2018.

II. PROPISI VEZANI ZA NADLEŽNOST POSLOVANJA FBA

Zakoni

1. Zakon o bankama ("Službene novine FBiH", broj: 27/17),
2. Zakon o mikrokreditnim organizacijama ("Službene novine FBiH", broj: 59/06),
3. Zakon o udrugama i fondacijama („Službene novine FBiH“, broj: 45/02),
4. Zakon o leasingu („Službene novine FBiH", br. 85/08, 39/09, 65/13 i 104/16),
5. Zakon o Razvojnoj banci Federacije BiH ("Službene novine FBiH", broj: 37/08),
6. Zakon o osiguranju depozita u BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 20/02, 18/05, 100/08, 75/09 i 58/13),
7. Zakon o deviznom poslovanju ("Službene novine FBiH", broj: 47/10),
8. Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti ("Službeni glasnik BiH“, br. 47/14 i 46/16),
9. Zakon o zaštiti žirantata/jamaca u FBiH („Službene novine FBiH“, broj: 100/13),
10. Zakon o zaštiti korisnika finansijskih usluga ("Službene novine FBiH", broj: 31/14),
11. Zakon o unutarnjem platnom prometu („Službene novine FBiH“, br. 48/15 i 79/15-ispr.),
12. Zakon o faktoringu Federacije BiH („Službene novine FBiH“, broj: 14/16).

Odluke, upute i smjernice FBA vezano za rad i nadzor poslovanja banaka

1. Odluka o izračunavanju kapitala banke („Službene novine FBiH“, broj: 81/17),
2. Odluka o velikim izloženostima banke („Službene novine FBiH“, broj: 81/17),
3. Odluka o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi („Službene novine FBiH“, broj: 18/17),
4. Odluka o upravljanju rizicima u banci („Službene novine FBiH“, broj: 81/17),
5. Odluka o internom procesu procjene adekvatnosti kapitala u banci („Službene novine FBiH“, broj: 81/17),
6. Odluka o upravljanju rizikom likvidnosti banke („Službene novine FBiH“, broj: 81/17),
7. Odluka o objavljivanju podataka i informacija banke („Službene novine FBiH“, broj: 81/17),
8. Odluka o kontrolnim funkcijama banke („Službene novine FBiH“, broj: 81/17),

9. Odluka o vanjskoj reviziji i sadržaju revizije u banci („Službene novine FBiH“, broj: 81/17),
10. Odluka o uvjetima za izdavanje prokure u banci („Službene novine FBiH“, broj: 81/17),
11. Odluka o kupoprodaji plasmana banke („Službene novine FBiH“, broj: 81/17),
12. Odluka o planovima oporavka banke i bankarske grupe („Službene novine FBiH“, broj: 81/17),
13. Odluka o zahtjevima za konsolidiranu bankarsku grupu („Službene novine FBiH“, broj: 81/17),
14. Odluka o upravljanju eksternalizacijom u banci („Službene novine FBiH“, broj: 81/17),
15. Odluka o izuzecima od čuvanja bankarske tajne („Službene novine FBiH“, broj: 81/17),
16. Odluka o evidenciji banke i organizacijskog dijela banke sa sjedištem u Republici Srpskoj ili Brčko Distriktu i predstavništva banke otvorene u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj: 81/17),
17. Odluka o obvezi banke o obavještanju Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj: 81/17),
18. Odluka o poslovanju banke s osobama u posebnom odnosu s bankom („Službene novine FBiH“, broj: 81/17),
19. Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite („Službene novine FBiH“, broj: 81/17),
20. Odluka o uvjetima kada se banka smatra nesolventnom („Službene novine FBiH“, broj: 81/17),
21. Odluka o savjesnom postupanju članova organa banke („Službene novine FBiH“, broj: 81/17),
22. Odluka o politici i praksi naknada zaposlenicima u banci („Službene novine FBiH“, broj: 81/17),
23. Odluka o uvjetima i načinu postupanja banke, mikrokreditne organizacije i leasing društva po prigovoru klijenta („Službene novine FBiH“, broj: 81/17),
24. Odluka o upravljanju informacijskim sustavom u banci („Službene novine FBiH“, broj: 81/17),
25. Odluka o izvavi o imovinskom stanju („Službene novine FBiH“, broj: 81/17),
26. Odluka o upravljanju deviznim rizikom u banci („Službene novine FBiH“, broj: 81/17),
27. Odluka o sustavu unutarnjih kontrola u banci („Službene novine FBiH“, broj: 81/17),
28. Odluka o uključivanju posebnih uvjeta za ugovaranje dugoročnih nenamjenskih i zamjenskih kredita fizičkim osobama u sustav upravljanja rizicima u banci („Službene novine FBiH“, broj: 81/17),
29. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje, odbijanje izdavanja i ukidanja dozvole za rad („Službene novine FBiH“, broj: 90/17),
30. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje i odbijanje izdavanja suglasnosti za izbor odnosno imenovanje članova nadzornog odbora i uprave banke i ukidanje izdanih suglasnosti („Službene novine FBiH“, broj: 90/17),
31. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje, odbijanje izdavanja i ukidanja drugih suglasnosti za obavljanje bankarskih aktivnosti („Službene novine FBiH“, broj: 90/17),
32. Odluka o procjeni ispunjenja uvjeta za članove nadzornog odbora i uprave banke („Službene novine FBiH“, broj: 90/17),

33. Odluka o superviziji banaka i postupcima Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj: 90/17),
34. Odluka o postupku za utvrđivanje potraživanja i raspodjele aktive i pasive prilikom likvidacije banke („Službene novine FBiH“, broj: 90/17),
35. Odluka o izvješćima koje banka dostavlja Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, br. 103/17, 31/18 i 103/18),
36. Odluka o tarifi naknada za banke („Službene novine FBiH“, broj: 46/18),
37. Odluka o uvjetima za uključenje formiranih rezervi za kreditne gubitke u redovan temeljni kapital banke („Službene novine FBiH“, broj: 91/18),
38. Odluka o minimalnim standardima za upravljanjem kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine FBiH“, br. 85/11, 33/12 i 15/13),
39. Odluka o izvješćivanju o nesolidnim komitentima koji se smatraju specijalnim kreditnim rizikom banaka („Službene novine FBiH“, broj: 3/03),
40. Odluka o minimalnim standardima aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti („Službene novine FBiH“, broj: 48/12),
41. Odluka o minimalnim standardima za dokumentiranje kreditnih aktivnosti banaka („Službene novine FBiH“, br. 3/03 i 23/14),
42. Kriteriji za interno rangiranje banaka od strane Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, br. 3/03 i 6/03-ispr.),
43. Odluka o minimalnim standardima za obavljanje mjenjačkih poslova („Službene novine FBiH“, br. 95/13, 99/13 i 103/18),
44. Odluka o postupku kontrole obavljanja mjenjačkih poslova („Službene novine FBiH“, broj: 95/13),
45. Odluka o postupku kontrole deviznog poslovanja u banci-platni promet („Službene novine FBiH“, broj: 95/13),
46. Uputa za popunjavanje izvještajnih obrazaca za likvidnosnu pokrivenost (Broj: 01-75/18 od 15.1.2018.),
47. Smjernice za vanjske revizore informacijskog sustava (Broj: 01-262/18 od 30.1.2018.),
48. Uputa za popunjavanje izvješća o opsegu mjenjačkih poslova, unutarnjeg i deviznog platnog prometa (Broj: 01-5343/18 od 28.12.2018.),
49. Uputa za popunjavanje izvješća banke o regulatornom kapitalu, kreditnom, operativnom i tržišnom riziku i stopi financijske poluge (broj: 01-4914/17 od 22.12.2017.),
50. Uputa za popunjavanje izvještajnih obrazaca za velike izloženosti (broj: 01-4915/17 od 22.12.2017.),
51. Uputa za popunjavanje izvještajnih obrazaca za kamatni rizik u bankarskoj knjizi (broj: 01-4916/17 od 22.12.2017.),
52. Smjernice o izvješćivanju Agencije za bankarstvo Bosne i Hercegovine o primjeni ICAAP-a u banci (broj: 01-4917/17 od 22.12.2017.),
53. Uputa o načinu primjene odredbi Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke koje se odnose na komponente LCR-a (broj: 01-4918/17 od 22.12.2017.),
54. Smjernice za procjenu planova oporavka (broj: 01-4919/17 od 22.12.2017.),
55. Uputa za izvješćivanje o upravljanju eksternalizacijom (broj: 01-4920/17 od 22.12.2017.),
56. Uputa za izračunavanje ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope (broj: 01-4921/17 od 22.12.2017.),

57. Uputa za primjenu i izradu izvješća vjerovnika u skladu s Odlukom o uvjetima i načinu postupanju banke, MKO i leasing društva po prigovoru klijenta (broj: 01-4922/17 od 22.12.2017.),
58. Uputa za izvješćivanje o upravljanju informacijskim sustavima (broj: 01-4923/17 od 22.12.2017.),
59. Uputa za primjenu Odluke o upravljanju deviznim rizikom banke (broj: 01-4924/17 od 22.12.2017.),
60. Uputa o izmijenjenom načinu formiranja, evidentiranja i izvještajnog iskazivanja rezervi za kreditne gubitke (prosinac 2011, siječanj 2013),
61. Uputa o načinu izvješćivanja privremenog upravnika o poslovanju banke pod privremenom upravom (19. 7. 2013.),
62. Uputa o formi i načinu dodatnog izvješćivanja banaka pod privremenom upravom (19. 7. 2013.),
63. Uputa o načinu izvješćivanja likvidacijskog upravnika o provođenju likvidacije u banci (19. 7. 2013.).

Odluke i upute FBA vezano za restrukturiranje banaka

1. Odluka o procjeni mogućnosti restrukturiranja banke i bankarske grupe ("Službene novine FBiH", broj: 26/18),
2. Odluka o planovima reorganizacije poslovanja banke ("Službene novine FBiH", broj: 26/18),
3. Odluka o uvjetima i načinu vršenja nezavisne procjene vrijednosti imovine i obveza banke prije i tijekom postupka restrukturiranja ("Službene novine FBiH", broj: 26/18),
4. Odluka o prodaji dionica, imovine, prava i obveza banke u restrukturiranju ("Službene novine FBiH", broj: 26/18),
5. Odluka o podacima i informacijama koje banka dostavlja Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine za potrebe izrade i ažuriranja plana restrukturiranja banke ("Službene novine FBiH", broj: 26/18),
6. Odluka o osnivanju, uvjetima i načinu davanja suglasnosti za društva za upravljanje imovinom ("Službene novine FBiH", broj: 26/18),
7. Odluka o postupku i načinu obavljanja otpisa ili konverzije instrumenata kapitala i obveza banke ("Službene novine FBiH", broj: 26/18),
8. Odluka o osnivanju banke za posebne namjene ("Službene novine FBiH", broj: 26/18),
9. Odluka o vrsti ugovora i finansijskih instrumenata na koje se primjenjuje zaštitne mjere za druge ugovorne strane ("Službene novine FBiH", broj: 26/18),
10. Odluka o minimalnim zahtjevima za kapitalom i prihvatljivim obvezama banke ("Službene novine FBiH", broj: 26/18),
11. Uputa o načinu sačinjavanja izvješća koje banka dostavlja za potrebe izrade plana restrukturiranja (Broj: 01-1998/18 od 21. 5. 2018.).

Odluke i upute FBA vezano za rad i nadzor poslovanja MKO

1. Odluka o tarifi naknada za mikrokreditne organizacije („Službene novine FBiH“, broj: 46/18),
2. Odluka o uvjetima i postupku izdavanja i oduzimanja dozvole za rad i drugih suglasnosti mikrokreditnim organizacijama („Službene novine FBiH“, broj: 103/18),

3. Odluka o uvjetima i ostalim standardima poslovanja i ograničenjima u mikrokreditnoj organizaciji („Službene novine FBiH“, broj: 103/18),
4. Odluka o nadzoru mikrokreditnih organizacija i postupcima Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj: 103/18),
5. Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite („Službene novine FBiH“, broj: 81/17),
6. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje dozvole za rad mikrokreditnoj fondaciji nastaloj promjenom oblika mikrokreditne organizacije („Službene novine FBiH“, br. 27/07 i 31/18),
7. Odluka o obliku i sadržaju izvješća koje mikrokreditne organizacije dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH i rokovima izvješćivanja („Službene novine FBiH“, br. 27/07, 110/12 i 15/13),
8. Odluka o visini i načinu formiranja i održavanja rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija („Službene novine FBiH“, broj: 27/07),
9. Odluka o minimalnim standardima aktivnosti mikrokreditnih organizacija na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti („Službene novine FBiH“, broj: 48/12),
10. Odluka o minimalnim standardima za dokumentiranje kreditnih aktivnosti mikrokreditnih organizacija i procjenu kreditne sposobnosti („Službene novine FBiH“, broj: 23/14),
11. Uputa za izračunavanje i ponderirane i efektivne kamatne stope,
12. Uputa za izračunavanje prilagođenog povrata na aktivu,
13. Uputa za izračunavanje pokazatelja operativne efikasnosti,
14. Uputa za izradu izvješća MKO.

Odluke i upute FBA vezano za rad i nadzor poslovanja leasing društava

1. Odluka o uvjetima i načinu postupanja banke, mikrokreditne organizacije i leasing društva po prigovoru klijenta („Službene novine FBiH“, broj: 81/17),
2. Odluka o izdvajanju poslovnih procesa leasing društva (Eksternalizacija) („Službene novine FBiH“, broj: 58/17),
3. Odluka o obliku i sadržaju izvješća koje leasing društva dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH i rokovima izvješćivanja („Službene novine FBiH“, br. 46/09, 48/12 i 110/12),
4. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje i oduzimanje dozvole za obavljanje poslova leasinga („Službene novine FBiH“, br. 46/09, 58/17 i 31/18),
5. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje i oduzimanje suglasnosti leasing društvu („Službene novine FBiH“, br. 46/09, 46/11 i 58/17),
6. Odluka o jedinstvenom načinu i iskazivanja efektivne kamatne stope ugovora o financijskom leasingu („Službene novine FBiH“, broj: 46/18),
7. Odluka o tarifi naknada za leasing društva („Službene novine FBiH“, broj: 46/18),
8. Odluka o jedinstvenom načinu i metodi obračuna i iskazivanja leasing naknade po ugovoru o operativnom leasingu („Službene novine FBiH“, broj: 46/09 i 48/12),
9. Odluka o minimalnoj visini i načinu formiranja, upravljanja i održavanja rezervi za gubitke i upravljanje rizicima leasing društva („Službene novine FBiH“, broj: 46/09),
10. Odluka o nadzoru leasing društva („Službene novine FBiH“, br. 46/09, 58/17 i 31/18),
11. Odluka o minimalnim standardima aktivnosti leasing društava na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti („Službene novine FBiH“, broj: 48/12),

12. Odluka o minimalnim standardima za dokumentiranje financiranja putem leasing ugovora i procjenu kreditne sposobnosti ("Službene novine FBiH", broj: 46/14),
13. Uputa za izradu izvješća leasing društva (31.1.2013.).

Odluke i upute FBA vezano za rad i nadzor poslovanja faktoring društava

1. Odluka o minimalnim standardima sadržaja ugovora o faktoringu („Službene novine FBiH“, broj: 70/16),
2. Odluka o minimalnim standardima uvjeta i načina obavljanja djelatnosti društava za faktoring („Službene novine FBiH“, broj: 70/16),
3. Odluka o minimalnim standardima kriterija, pravila i dodatnih zahtjeva za kapital društava za faktoring („Službene novine FBiH“, broj: 70/16),
4. Odluka o minimalnim standardima kriterija i postupaka odlučivanja o izdavanju suglasnosti za stjecanje ili povećavanje kvalificiranog udjela u društvima za faktoring i društvima za faktoring u drugoj pravnoj osobi („Službene novine FBiH“, broj: 70/16),
5. Odluka o minimalnim standardima bližih uvjeta i načina izdavanja odobrenja za rad društava za faktoring u domaćem faktoringu („Službene novine FBiH“, broj: 70/16),
6. Odluka o minimalnim standardima uvjeta koje članovi nadzornog odbora i uprave društava za faktoring moraju ispunjavati („Službene novine FBiH“, broj: 70/16),
7. Odluka o minimalnim standardima kriterija i načina upravljanja rizicima društava za faktoring („Službene novine FBiH“, broj: 70/16),
8. Odluka o minimalnim standardima načina obavljanja poslova unutarnje revizije u društvima za faktoring („Službene novine FBiH“, broj: 70/16),
9. Odluka o minimalnim standardima strukture, sadržaja, načina i rokova dostavljanja informacija i izvješća društava za faktoring Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, br. 70/16, 85/16-ispr., 104/16),
10. Odluka o tarifi naknada društava za faktoring („Službene novine FBiH“, br. 46/18),
11. Uputa za popunjavanje financijskih i ostalih izvješća koje su društva za faktoring obvezna sastavljati za potrebe Agencije za bankarstvo Federacije BiH (broj: 4203/16 od 24. 10. 2016.),
12. Uputa za izradu izvješća o izračunu kapitala društava za faktoring (broj: 4204/16 od 24. 10. 2016.).

Odluke i pravilnici FBA općeg karaktera za rad Ombudsmana

1. Odluka o uvjetima i načinu postupanja po zahtjevu žiranta za oslobađanje od obaveze jamstva („Službene novine FBiH“, broj: 31/18),
2. Pravilnik o Ombudsmanu za bankovni sustav Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH" broj: 46/18),
3. Pravila postupanja ombudsmana za bankovni sustav ("Službene novine FBiH", br. 62/14 i 93/15),
4. Odluka o minimalnim zahtjevima u pogledu sadržaja, razumljivosti i dostupnosti općih i posebnih uvjeta poslovanja davatelja financijskih usluga ("Službene novine FBiH", broj: 62/14),
5. Odluka o uvjetima i načinu postupanja banke, mikrokreditne organizacije i leasing društva po prigovoru klijenta („Službene novine FBiH“, broj: 81/17).

Ostali propisi:

Razvojna Banka FBiH

1. Uredba o kriterijima i načinu vođenja nadzora nad poslovanjem Razvojne banke FBiH, ("Službene novine FBiH", br. 57/08, 77/08 i 62/10),
2. Odluka o utvrđivanju visine naknada za obavljanje nadzora nad radom Razvojne banke FBiH, ("Službene novine FBiH", broj: 65/09).

Devizno poslovanje

1. Pravilnik o postupku otvaranja i vođenja deviznih računa i deviznih štednih uloga rezidenata u banci ("Službene novine FBiH", broj: 56/10),
2. Pravilnik o uvjetima i načinu otvaranja, vođenja i zatvaranja računa nerezidenata u banci ("Službene novine FBiH", broj: 56/10),
3. Odluka o iznošenju strane gotovine i čekova ("Službene novine FBiH", broj: 58/10),
4. Odluka o uvjetima i načinu obavljanja mjenjačkih poslova ("Službene novine FBiH", br. 58/10 i 49/11),
5. Odluka o uvjetima uvjetima za izdavanje odobrenja za otvaranje deviznog računa u inozemstvu ("Službene novine F BiH", broj: 58/10),
6. Odluka o plaćanju, naplati i prijenosu u devizama i stranoj gotovini ("Službene novine FBiH", broj: 58/10),
7. Odluka o načinu i uvjetima pod kojima rezidenti u poslovanju s nerezidentima mogu primiti naplatu ili izvršiti plaćanje u stranoj gotovini i gotovini u konvertibilnim markama ("Službene novine FBiH", broj: 58/10),
8. Pravilnik o načinu, rokovima i obrascima izvješćivanja o kreditnim poslovima s inozemstvom ("Službene novine FBiH", broj: 79/10),
9. Odluka o minimalnim standardima za obavljanje mjenjačkih poslova ("Službene novine FBiH", br. 95/13 i 99/13),
10. Odluka o postupku kontrole obavljanja mjenjačkih poslova ("Službene novine FBiH", broj: 95/13),
11. Odluka o postupku kontrole deviznog poslovanja u banci-platni promet ("Službene novine FBiH", broj: 95/13).

SPNiFTA

1. Pravilnik o procjeni rizika, podacima, informacijama, dokumentaciji, metodama identifikacije i ostalim minimalnim pokazateljima neophodnim za efikasnu provedbu odredbi Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti („Službeni glasnik BiH“, broj: 93/09),
2. Uputa o načinu popune obrazaca i elektronskog unosa podataka za prijavu novčanih transakcija od strane obveznika („Službeni glasnik BiH“, broj: 22/11).

III. OSTALI ZAKONI U FBiH RELEVANTNI ZA RAD I NADZOR POSLOVANJA SBS-a

1. Zakon o obveznim odnosima ("Službeni list R BiH" br. 2/92, 13/93 i 13/94, „Službene novine FBiH“, br. 29/03 i 42/11),
2. Zakon o platnim transakcijama ("Službene novine FBiH", br. 32/00 i 28/03),
3. Zakon o čeku ("Službene novine FBiH", broj: 32/00),
4. Zakon o mjenici ("Službene novine FBiH", br. 32/00 i 28/03),
5. Zakon o visini stope zatezne kamate ("Službene novine FBiH", br. 27/98, 51/01 i 101/16),
6. Zakon o visini stope zatezne kamate na neizmirena dugovanja ("Službene novine FBiH", br. 56/04, 68/04, 29/05, 48/11 i 28/13),
7. Zakon o visini stope zatezne kamate na javne prihode ("Službene novine FBiH", br. 48/01, 52/01, 42/06, 28/13, 66/14, 86/15 i 34/18),
8. Zakon o gospodarskim društvima ("Službene novine FBiH", broj: 81/15)
9. Zakon o finansijskoj konsolidaciji gospodarskih društava u FBiH („Službene novine FBiH“, br. 52/14 i 36/18),
10. Zakon o preuzimanju dioničkih društava („Službene novine FBiH“, broj: 77/15),
11. Zakon o registraciji poslovnih subjekata u FBiH ("Službene novine FBiH", br. 27/05, 68/05, 43/09 i 63/14),
12. Zakon o javnim poduzećima („Službene novine FBiH“, br. 8/05, 81/08, 22/09 i 109/12),
13. Zakon o likvidacijskom postupku ("Službene novine FBiH", broj: 29/03),
14. Zakon o stečajnom postupku ("Službene novine FBiH", br. 29/03, 32/04, 42/06 i 52/18),
15. Zakon o dugu, zaduživanju i garancijama u FBiH („Službene novine FBiH“, br. 86/07, 24/09 i 44/10),
16. Zakon o računovodstvu i reviziji u FBiH ("Službene novine FBiH", broj: 83/09),
17. Zakon o klasifikaciji djelatnosti u FBiH ("Službene novine FBiH", br. 64/07 i 80/11),
18. Zakon o klasifikaciji zanimanja u FBiH ("Službene novine FBiH", broj: 111/12),
19. Zakon o tržištu vrijednosnih papira ("Službene novine FBiH", br. 85/08, 109/12, 86/15 i 25/17),
20. Zakon o registru vrijednosnih papira ("Službene novine FBiH", br. 39/98, 36/99 i 33/04),
21. Zakon o Komisiji za vrijednosne papire ("Službene novine FBiH" br. 39/98, 36/99, 33/04 i 6/17),
22. Zakon o radu FBiH ("Službene novine FBiH", br. 26/16 i 89/18),
23. Zakon o vijeću zaposlenika ("Službene novine FBiH", broj: 38/04),
24. Zakon o zapošljavanju stranaca ("Službene novine FBiH", broj: 111/12),
25. Zakon o investicijskim fondovima ("Službene novine FBiH", br. 85/08 i 25/17),
26. Zakon o posredovanju u privatnom osiguranju ("Službene novine FBiH", br. 22/05, 8/10 i 30/16),
27. Zakon o Poreznoj upravi Federacije BiH ("Službene novine FBiH", br. 33/02, 28/04, 57/09, 40/10, 29/11 i 27/12, 7/13, 71/14 i 91/15),
28. Zakon o porezu na dobit ("Službene novine FBiH", broj: 15/16),
29. Zakon o porezu na dohodak ("Službene novine FBiH", br. 10/08, 9/10, 44/11, 7/13 i 65/13),

30. Zakon o doprinosima ("Službene novine FBiH", br. 35/98, 54/00, 16/01, 37/01, 1/02, 17/06, 14/08, 91/15, 106/16 i 34/18),
31. Zakon o naplati i djelomičnom otpisu dospjelih, a nenaplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje ("Službene novine FBiH", br. 25/06 i 57/09),
32. Zakon o Jedinstvenom sustavu registracije kontrole i naplate doprinosa ("Službene novine FBiH", br. 42/09, 109/12 i 30/16),
33. Zakon o početnoj bilanci stanja poduzeća i banaka ("Službene novine FBiH", br. 12/98, 40/99, 47/06, 38/08 i 65/09),
34. Zakon o reviziji privatizacije državnog kapitala u gospodarskim društvima i bankama ("Službene novine FBiH", broj: 55/12),
35. Zakon o utvrđivanju i ostvarivanju potraživanja građana u postupku privatizacije ("Službene novine FBiH", br. 27/97, 8/99, 45/00, 54/00, 7/01, 32/01, 27/02, 57/03, 44/04, 79/07, 65/09, 48/11, 111/12, 86/15 i 13/18),
36. Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjih obveza FBiH ("Službene novine FBiH", br. 66/04, 49/05, 5/06, 35/06, 31/08, 32/09, 65/09 i 42/11 i 35/14),
37. Zakon o izmirenju obveza na temelju računa stare devizne štednje u FBiH ("Službene novine FBiH", br. 62/09 i 42/11, 91/13 i 101/16),
38. Zakon o udrugama i fondacijama ("Službene novine FBiH", broj: 45/02),
39. Zakon o obrtu i srodnim djelatnostima ("Službene novine FBiH", br. 35/09 i 42/11),
40. Zakon o eksproprijaciji ("Službene novine FBiH", br. 70/07, 36/10, 25/12 i 34/16),
41. Zakon o prestanku važenja Zakona o građenju ("Službene novine FBiH", br. 55/02 i 34/07),
42. Zakon o građevinskom zemljištu u FBiH ("Službene novine FBiH", broj: 67/05),
43. Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom FBiH ("Službene novine FBiH", br. 20/05, 17/06, 62/06, 40/07, 70/07, 94/07 i 41/08),
44. Zakon o slobodi pristupa informacijama u FBiH („Službene novine FBiH“, br. 32/01 i 48/11),
45. Zakon o prekršajima FBiH ("Službene novine FBiH", broj: 63/14),
46. Zakon o notarima ("Službene novine FBiH", broj: 45/02),
47. Zakon o vještacima ("Službene novine FBiH", broj: 49/05 i 38/08),
48. Zakon o agencijama i unutarnjim službama za zaštitu ljudi i imovine ("Službene novine FBiH", br. 78/08 i 67/13),
49. Zakon o zemljišnim knjigama FBiH ("Službene novine FBiH", br. 58/02, 19/03 i 54/04),
50. Zakon o stranim ulaganjima ("Službene novine FBiH", br. 61/01, 50/03 i 77/15)
51. Zakon o postupku medijacije ("Službene novine FBiH", br. 49/07),
52. Zakon o riznici FBiH ("Službene novine FBiH", broj: 26/16),
53. Zakon o Vladi FBiH („Službene novine FBiH“, br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06),
54. Zakon o federalnom tužiteljstvu FBiH ("Službene novine FBiH", br. 42/02 i 19/03),
55. Zakonu o sudovima u FBiH ("Službene novine FBiH", br. 38/05, 22/06, 63/10,72/10- ispr., 7/13 i 52/14),
56. Zakon o izvršnom postupku ("Službene novine FBiH", br. 32/03, 52/03, 33/06, 39/06 - ispr., 39/09, 74/11, 35/12 i 46/16),
57. Zakon o privremenom odlaganju od izvršenje potraživanja na temelju izvršnih odluka na teret proračuna FBiH ("Sl. novine FBiH", br. 9/04 i 30/04),
58. Zakon o upravnom postupku ("Službene novine FBiH", br. 2/98 i 48/99),
59. Zakon o upravnim sporovima ("Službene novine FBiH", br. 9/05),

60. Zakon o parničnom postupku ("Službene novine FBiH", br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15),
61. Zakon o izvanparničnom postupku („Službene novine FBiH“, br. 2/98, 39/04, 73/05 i 80/14),
62. Krivični zakon FBiH („Službene novine FBiH“, br. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10 i 42/11, 59/14, 76/14, 46/16 i 75/17),
63. Zakon o kaznenom postupku FBiH ("Službene novine FBiH", br. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09 i 12/10, 8/13, 59/14),
64. Zakon o izvršenju kaznenih sankcija u FBiH ("Službene novine FBiH", br. 44/98, 42/99, 12/09 i 42/11),
65. Zakon o sukobu interesa u organima vlasti u FBiH ("Službene novine FBiH", broj: 70/08),
66. Zakon o finansijsko-informatičkoj agenciji ("Službene novine FBiH", broj: 80/11),
67. Zakon o fiskalnim sustavima ("Službene novine FBiH", broj: 81/09),
68. Zakon o privatizaciji banaka ("Službene novine FBiH", br. 12/98, 29/00, 37/01 i 33/02),
69. Zakon o arhivskoj građi Federacije BiH ("Službene novine FBiH", broj: 45/02),
70. Zakon o priznavanju javnih isprava na teritoriju FBiH ("Službene novine FBiH", broj: 4/98),
71. Zakon o štrajku ("Službene novine F BiH", broj: 14/00),
72. Zakon o federalnim upravnim pristojbama i Tarifi federalnih upravnih pristojbi ("Službene novine FBiH", br. 6/98, 8/00, 45/10, 43/13 i 98/17),
73. Zakon o unutarnjoj trgovini ("Službene novine FBiH", br. 40/10 i 79/17),
74. Zakon o stvarnim pravima („Službene novine FBiH“, br. 66/13 i 100/13),
75. Zakon o proračunima FBiH („Službene novine FBiH“, br. 102/13, 9/14-ispr. 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16 i 5/18),
76. Zakon o državljanstvu Federacije BiH („Službene novine FBiH“, broj: 34/16),
77. Zakon o dobrovoljnim mirovinskim fondovima („Sl. novine FBiH“, broj: 104/16),
78. Zakon o finansijskom poslovanju („Službene novine FBiH“, broj: 48/16),
79. Zakon o plaćama i naknadama u organima vlasti Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 45/10, 111/12 i 20/17),
80. Zakon o Jedinstvenom registru korisnika gotovinskih naknada na koje se ne uplaćuju doprinosi („Službene novine Federacije BiH“, broj: 25/17),
81. Zakon o osiguranju („Službene novine Federacije BiH“, broj: 23/17),
82. Zakon o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj: 32/17),
83. Zakon o mirovinskom i invalidskom osiguranju („Službene novine FBiH“, broj: 13/18).

IV. OSTALI ZAKONI U BiH RELEVANTNI ZA RAD I NADZOR POSLOVANJA SBS-a

1. Zakon o Centralnoj banci BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 1/97, 29/02, 8/03, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06 i 32/07),
2. Zakon o zaštiti potrošača u BiH („Službeni glasnik BiH“, broj: 25/06),
3. Zakon o nadzoru nad tržištem u BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 45/04, 44/07 i 102/09),
4. Zakon o konkurenciji („Službene glasnik BiH“, br. 48/05, 76/07 i 80/09),

5. Zakon o politici direktnih stranih ulaganja u BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 4/98, 17/98, 13/03, i 48/10),
6. Zakon o zaštiti osobnih podataka („Službeni glasnik BiH“, br. 49/06, 76/11 i 89/11-ispr.),
7. Zakon o zaštiti tajnih podataka („Službeni glasnik BiH“, br. 54/05 i 12/09),
8. Zakon o elektroničkom potpisu („Službeni glasnik BiH“, broj: 91/06),
9. Odluka o osnovama upotrebe elektroničkog potpisa i pružanja usluga ovjeravanja („Službeni glasnik BiH“, broj: 21/09),
10. Zakon o klasifikaciji djelatnosti u BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 76/06, 100/08 i 32/10),
11. Zakon o državnoj službi u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 12/02, 19/02, 8/03, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10, 40/12 i 93/17),
12. Zakon o radu u institucijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 26/04, 7/05, 48/05, 60/10, 32/13 i 93/17),
13. Zakon o zaduživanju, dugu i garancijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 52/05, 103/09 i 90/16),
14. Zakon o izmirenju obveza po osnovu računa stare devizne štednje („Službeni glasnik BiH“, br. 28/06, 76/06, 72/07, 97/11 i 100/13),
15. Zakon o računovodstvu i reviziji BiH ("Službeni glasnik BiH", broj: 42/04),
16. Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjeg duga BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 44/04),
17. Okvirni zakon o zalozima ("Službeni glasnik BiH", br. 28/04 i 54/04),
18. Zakon o porezu na dodanu vrijednost ("Službeni glasnik BiH", br. 9/05, 35/05, 100/08 i 33/17),
19. Zakon o javnim nabavama BiH („Službeni glasnik BiH“, broj: 39/14),
20. Zakon o carinskoj tarifi ("Službeni glasnik BiH", broj: 58/12),
21. Zakon o carinskim prekršajima BiH ("Službeni glasnik BiH", broj: 88/05),
22. Zakon o patentu ("Službeni glasnik BiH", broj: 53/10),
23. Zakon o slobodi pristupa informacijama u BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 28/00, 45/06, 102/09, 62/11 i 100/13),
24. Zakon o jedinstvenom matičnom broju ("Službeni glasnik BiH", br. 32/01, 63/08 i 103/11),
25. Zakon o udrugama i fondacijama BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 32/01, 42/03, 63/08, 76/11 i 94/16),
26. Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12, 6/13, 19/16 i 83/17),
27. Zakon o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 18/05, 29/06, 85/06, 32/07, 41/07, 74/07, 99/07 i 58/08),
28. Zakon o upotrebi i zaštiti naziva BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/04, 50/08 i 76/11),
29. Zakon o fiskalnom vijeću u BiH („Službeni glasnik BiH“, broj: 63/08),
30. Zakon o riznici institucija BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 27/00 i 50/08),
31. Zakon o uplatama na Jedinstveni račun i raspodjeli prihoda ("Službeni glasnik BiH", br. 55/04, 34/07, 49/09 i 91/17),
32. Zakon o sustavu neizravnog oporezivanja u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 44/03, 52/04, 34/07, 4/08, 49/09, 32/13 i 91/17),
33. Zakon o postupku medijacije ("Službeni glasnik BiH", broj: 37/04),

34. Zakon o prijenosu poslovanja medijacije na udruženje medijatora ("Službeni glasnik BiH", broj: 52/05),
35. Zakon o trošarinama u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 49/09, 49/14, 60/14 i 91/17)
36. Zakon o postupku prisilne naplate neizravnih poreza ("Službeni glasnik BiH", br. 89/05 i 62/11),
37. Zakon o prekršajima ("Službeni glasnik BiH", br. 41/07, 18/12 i 36/14),
38. Zakon o sudu BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 49/09-prečišćeni tekst, 74/09-ispr. i 97/09),
39. Zakon o visokom sudskom i tužiteljskom vijeću BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 35/02, 39/03, 42/03, 10/04, 25/04, 93/05, 32/07 i 48/07),
40. Zakon o tužiteljstvu BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 49/09-pročišćeni tekst i 97/09),
41. Zakon o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07 i 93/09, 41/13 i 53/16),
42. Zakon o upravnim sporovima BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 88/07, 83/08 i 74/10),
43. Zakon o parničnom postupku pred Sudom BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 36/04, 84/07, 58/13 i 94/16),
44. Zakon o izvršnom postupku pred sudom BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 18/03),
45. Zakon o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02, 102/09 i 72/17),
46. Zakon o privremenom odgađanju od izvršenja potraživanja po osnovi izvršnih odluka na teret proračuna institucija BiH i međunarodnih obveza BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 43/03 i 43/04),
47. Kazneni Zakon BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10, 47/14 i 35/18),
48. Zakon o kaznenom postupku BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09, 72/13 i 65/18),
49. Zakon o sukobu interesa u institucijama vlasti BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 13/02, 16/02, 14/03, 12/04, 63/08 i 18/12, 87/13 i 41/16),
50. Zakon o arhivskoj građi i arhivu BiH ("Službeni glasnik BiH", broj: 16/01),
51. Zakon o pružanju besplatne pravne pomoći ("Službeni glasnik BiH", broj: 83/16),
52. Zakon o zabrani diskriminacije („Službeni glasnik BiH“, br. 59/09 i 66/16),
53. Zakon o štrajku zaposlenih u institucijama BiH („Službeni glasnik BiH“, broj: 41/16),
54. Zakon o izvršenju kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera („Službeni glasnik BiH“, broj: 22/16 – pročišćen tekst),
55. Zakon o državljanstvu BiH („Službeni glasnik BiH“, broj: 22/16 – pročišćen tekst),
56. Zakon o plaćama i naknadama u institucijama BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17 i 25/18),
57. Zakon o azilu („Službeni glasnik BiH“, broj: 11/16).

PRILOZI ZA BANKARSKI SEKTOR

Prilog 2-Osnovni podaci o bankama u FBiH na dan 31. 12. 2018.

R. br.	Banka	Web adresa	Broj zaposlenih	Predsjednik uprave
1.	ADDIKO BANK dd - SARAJEVO	www.addiko.ba	393	Sanela Pašić
2.	ASA BANKA dd - SARAJEVO	www.asabanka.ba	213	Samir Mustafić
3.	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd - SARAJEVO	www.bbi.ba	429	Amer Bukvić
4.	INTESA SANPAOLO BANKA dd BOSNA I HERCEGOVINA	www.intesasanpaolobanka.ba	562	Almir Krkalić
5.	KOMERCIJALNO-INVESTICIJNA BANKA dd V.KLADUŠA	www.kib-banka.com.ba	77	Hasan Porčić
6.	NLB BANKA dd - SARAJEVO	www.nlb.ba	455	Lidija Žigić
7.	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO dd – SARAJEVO	www.pbs.ba	163	Hamid Pršeš
8.	PROCREDIT BANK dd – SARAJEVO	www.procreditbank.ba	147	Edin Hrnjica
9.	RAIFFEISEN BANK dd BiH – SARAJEVO	www.raiffeisenbank.ba	1.389	Karlheinz Dobnigg
10.	SBERBANK BH dd - SARAJEVO	www.sberbank.ba	440	Jasmin Spahić
11.	SPARKASSE BANK dd BOSNA I HERCEGOVINA- SARAJEVO	www.sparkasse.ba	522	Sanel Kusturica
12.	UNICREDIT BANK dd - MOSTAR	www.unicreditbank.ba	1.250	Dalibor Čubela
13.	UNION BANKA dd - SARAJEVO	www.unionbank.ba	195	Vedran Hadžiahmetović
14.	VAKUFСКА BANKA dd - SARAJEVO	www.vakuba.ba	172	Denis Čivgin
15.	ZIRAATBANK BH dd - SARAJEVO	www.ziraatbosnia.com	332	Yusuf Dilaver
UKUPNO			6739	

Prilog 3-Bilanca stanja banaka u FBiH po shemi FBA (aktivna podbilanca)

-u 000 KM-

R. br.	Opis	31.12.2017.		31.12.2018.		Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
	AKTIVA	Iznos	% u ukupnoj aktivi	Iznos	% u ukupnoj aktivi	
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	5.794.664	28,7%	6.591.117	29,8%	114
1.a.	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	2.654.978	13,1%	2.975.624	13,4%	112
1.b.	Kamatonosni računi depozita	3.139.686	15,5%	3.615.493	16,4%	115
2.	Vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak i po fer vrijednosti u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti	1.092.254	5,4%	1.150.050	5,2%	105
3.	Plasmani drugim bankama	350.980	1,7%	270.604	1,2%	77
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima leasinga i dospjela potraživanja	13.178.860	65,2%	14.325.634	64,8%	109
4.a.	Kreditni	12.012.214	59,4%	13.211.045	59,8%	110
4.b.	Potraživanja po poslovima leasinga	98.617	0,5%	92.282	0,4%	94
4.c.	Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima leasinga	1.068.029	5,3%	1.022.307	4,6%	96
5.	Vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	136.178	0,7%	154.576	0,7%	114
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	480.500	2,4%	477.533	2,2%	99
7.	Ostale nekretnine	49.441	0,2%	54.234	0,2%	110
8.	Investicije u ovisna i pridružena društva	18.401	0,1%	12.065	0,1%	66
9.	Ostala aktiva	332.157	1,6%	328.117	1,5%	99
10.	MINUS: Ispravke vrijednosti	1.223.584	6,1%	1.270.169	5,7%	104
10.a.	Ispravke vrijednosti za stavke pozicije 4. Aktive	1.166.804	5,8%	1.190.760	5,4%	102
10.b.	Ispravke vrijednosti pozicije Aktive osim pozicije 4. Aktive	56.780	0,3%	79.409	0,4%	140
11.	UKUPNA AKTIVA	20.209.851	100%	22.093.761	100%	109
	OBVEZE					
12.	Depoziti	15.814.723	78,3%	17.604.487	79,7%	111
12.a.	Kamatonosni depoziti	11.358.832	56,2%	12.429.484	56,3%	109
12.b.	Nekamatonosni depoziti	4.455.891	22,0%	5.175.003	23,4%	116
13.	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	150	0%	150	0%	100
13.a.	Stanje dospjelih, a neisplaćenih obaveza	0	0%	0	0%	0
13.b.	Stanje neizmirenih-pozvanih za plaćanje izvanbilančnih obaveza	150	0%	150	0%	100
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0%	0	0%	0
15.	Obveze prema vladi	0	0%	0	0%	0
16.	Obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	835.667	4,1%	862.931	3,9%	103
16.a.	s preostalim rokom dospelja do jedne godine	184.551	0,9%	178.386	0,8%	97
16.b.	s preostalim rokom dospelja preko jedne godine	651.116	3,2%	684.545	3,1%	105
17.	Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	129.299	0,6%	124.181	0,6%	96
18.	Ostale obveze	564.963	2,8%	531.807	2,4%	94
19.	UKUPNE OBVEZE	17.344.802	85,8%	19.123.556	86,6%	110
	KAPITAL					
20.	Trajne prioritetne dionice	14.828	0,1%	8.828	0%	60
21.	Obične dionice	1.210.961	6,0%	1.290.872	5,8%	107
22.	Emisioni ažio	137.290	0,7%	137.290	0,6%	100
22.a.	na trajne prioritetne dionice	88	0%	88	0%	100
22.b.	na obične dionice	137.202	0,7%	137.202	0,6%	100
23.	Neraspodijeljena dobit i rezerve kapitala	946.263	4,7%	1.096.380	5,0%	116
24.	Tečajne razlike	0	0%	0	0%	
25.	Ostali kapital	239.973	1,2%	255.355	1,2%	106
26.	Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti	315.734	1,6%	181.480	0,8%	57
27.	UKUPAN KAPITAL: (20. do 25.)	2.865.049	14,2%	2.970.205	13,4%	104
28.	UKUPNE OBVEZE I KAPITAL: (19. + 27.)	20.209.851	100%	22.093.761	100%	109
	PASIVNA I NEUTRALNA PODBILANCA	700.018	0	707.503	0	101
	UKUPNO	20.909.869	0	22.801.264	0	109

Prilog 4-Pregled aktive, kredita, depozita, kapitala i finansijskog rezultata banaka u FBiH - 31. 12. 2018.

-u 000 KM-

R. br.	Banka	Aktiva		Kredit		Depoziti		Finansijski rezultat
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	Iznos
1.	ADDIKO BANK d.d. - SARAJEVO	892.276	4,0%	590.692	4,1%	654.352	3,7%	8.760
2.	ASA BANKA d.d. - SARAJEVO	496.159	2,2%	345.360	2,4%	424.840	2,4%	5.235
3.	BOSNA BANK INTERNATIONAL d.d. - SARAJEVO	1.000.711	4,5%	703.054	4,9%	735.640	4,2%	9.117
4.	INTESA SANPAOLO BANKA d.d. BOSNA I HERCEGOVINA	2.071.313	9,4%	1.508.709	10,5%	1.550.514	8,8%	36.340
5.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA d.d. V.KLADUŠA	105.365	0,5%	55.607	0,4%	74.260	0,4%	1.591
6.	NLB BANKA d.d. - SARAJEVO	1.155.624	5,2%	768.372	5,4%	940.562	5,3%	15.507
7.	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO d.d. - SARAJEVO	484.340	2,2%	275.688	1,9%	385.771	2,2%	3.508
8.	PROCREDIT BANK d.d. - SARAJEVO	500.527	2,3%	379.047	2,6%	251.299	1,4%	49
9.	RAIFFEISEN BANK d.d. BiH - SARAJEVO	4.414.419	20,0%	2.608.323	18,2%	3.599.676	20,5%	84.459
10.	SBERBANK BH d.d. - SARAJEVO	1.437.085	6,5%	995.047	6,9%	1.204.780	6,8%	7.163
11.	SPARKASSE BANK d.d. BOSNA I HERCEGOVINA- SARAJEVO	1.466.857	6,6%	1.042.599	7,3%	1.187.703	6,8%	19.503
12.	UNICREDIT BANK d.d. - MOSTAR	5.970.379	27,0%	3.904.729	27,3%	4.959.922	28,2%	97.210
13.	UNION BANKA d.d. - SARAJEVO	775.490	3,5%	210.942	1,5%	699.804	4,0%	533
14.	VAKUFСКА BANKA d.d. - SARAJEVO	308.336	1,4%	209.388	1,5%	267.403	1,5%	1.123
15.	ZIRAATBANK BH d.d.- SARAJEVO	1.014.880	4,6%	728.077	5,1%	667.961	3,8%	-34.743
	UKUPNO	22.093.761	100%	14.325.634	100%	17.604.487	100%	255.355

Prilog 5 - Izvješće o stanju kapitala banaka u FBiH - 31. 12. 2018.

- AKTIVNA BILANCA –

-u 000 KM-

R. br.	Opis	Iznos
1.	REGULATORNI KAPITAL	2.478.985
1.1.	TEMELJNI KAPITAL	2.351.425
1.1.1.	REDOVNI TEMELJNI KAPITAL	2.351.425
1.1.1.1.	Plaćeni instrumenti kapitala	1.290.878
1.1.1.2.	Premija na dionice	137.290
1.1.1.3.	(-) Vlastiti instrumenti redovnog temeljnog kapitala	-215
1.1.1.4.	Zadržana dobit prethodnih godina	238.344
1.1.1.5.	Priznata dobit ili gubitak	-34.743
1.1.1.6.	Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	10.296
1.1.1.7.	Ostale rezerve	876.626
1.1.1.8.	(-) Ostala nematerijalna imovina	-56.116
1.1.1.9.	(-) Odgođena porezna imovina koja ovisi o budućoj profitabilnosti i ne proizlazi iz privremenih razlika umanjnih za povezane porezne obaveze	-101
1.1.1.10.	(-) Odgođena porezna imovina koja se može odbiti i koja ovisi o budućoj profitabilnosti i proizlazi iz privremenih razlika	-1.625
1.1.1.11.	(-) Instrumenti redovnog temeljnog kapitala subjekata finansijskog sektora ako banka ima značajno ulaganje	-12.118
1.1.1.12.	Elementi ili odbici od redovnog temeljnog kapitala – ostalo	-97.091
1.1.2.	DODATNI TEMELJNI KAPITAL	0
1.2.	DOPUNSKI KAPITAL	127.560
1.2.1.	Plaćeni instrumenti kapitala i subordinirani dugovi	105.592
1.2.2.	(-) Vlastiti instrumenti dopunskog kapitala	-14
1.2.3.	Opći ispravci vrijednosti za kreditni rizik u skladu sa standardiziranim pristupom	153.706
1.2.4.	Elementi ili odbici od dopunskog kapitala – ostalo	-131.724

Prilog 6-Klasifikacija aktive bilance banaka u FBiH - 31.12.2018.

– KLASIFIKACIJA STAVKI AKTIVE BILANCE –

-u 000 KM-

R. br.	Stavke aktive bilance	Klasifikacija					Ukupno
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti	2.470.537	156.782	4.701	1.557	582	2.634.159
2.	Dugoročni krediti	9.551.211	553.727	120.324	94.710	13.046	10.333.018
3.	Ostali plasmani	508.881	598	24	135	2.276	511.914
4.	Obračunata kamata i naknada	39.323	3.368	1.888	5.611	41.479	91.669
5.	Dospjela potraživanja	25.008	14.339	8.699	238.305	705.826	992.177
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama	0	8	240	58	29.821	30.127
7.	Ostala bilančna aktiva koja se klasificira	786.819	2.851	555	358	44.542	835.125
8.	UKUPNA BILANČNA AKTIVA KOJA SE KLASIFICIRA (zbroj pozicija od 1. do 7. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	13.381.779	731.673	136.431	340.734	837.572	15.428.189
9.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	263.541	60.897	39.393	201.152	837.571	1.402.554
10.	ISPRAVKA VRIJEDNOSTI BILANČNE AKTIVE	225.015	64.174	71.758	191.399	711.070	1.263.416
11.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	146.333	33.295	4.704	44.827	126.031	355.190
12.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	89.849	21.402	4.355	9.461	23.288	148.355
13.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI						216.699
14.	BILANČNA AKTIVA KOJA SE NE KLASIFICIRA (bruto knjigovod. vrijednost)						7.935.741
15.	UKUPNA BILANČNA AKTIVA (bruto knjigovodstvena vrijednost)						23.363.930

PREGLED AKTIVE BILANCE KOJA SE NE KLASIFICIRA I IZNOSA PLASMANA OSIGURANIH NOVČANIM DEPOZITOM

14.a	Gotovina u blagajni i trezoru i novčana sredstva na računu kod Centralne banke BiH, zlato i drugi plemeniti metali	4.913.303
14.b	Sredstva po viđenju i oročena sredstva do mjesec dana na računima kod banaka s utvrđenim investicijskim rejtingom	1.670.897
14.c	Materijalna i nematerijalna imovina	499.822
14.d	Stečena finansijska i materijalna aktiva u procesu naplate potraživanja tijekom godinu dana od dana stjecanja	6.708
14.e	Vlastite (trezorske) dionice	0
14.f	Potraživanja za više uplaćene porezne obveze	22.233
14.g	Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	80.329
14.h	Potraživanja od Vlade BiH, Vlade Federacije BiH i Vlade RS, vrijednosni papiri emitirani od strane Vlade BiH, Vlade Federacije BiH i Vlade RS i potraživanja osigurana njihovim bezuvjetnim garancijama plativim na prvi poziv	742.449
	UKUPNO pozicija 14	7.935.741
8a.	Iznos plasmana osiguranih novčanim depozitima	204.811

Prilog 6a-Klasifikacija aktive izvanbilančnih rizičnih stavki banaka u FBiH-31.12.2018.

– KLASIFIKACIJA IZVANBILANČNIH STAVKI –

-u 000 KM-

R. br.	Izvanbilančne stavke	Klasifikacija					Ukupno
		A	B	C	D	E	
1.	Plative garancije	396.868	29.741	2.227	89	0	428.925
2.	Činidbene garancije	682.351	66.219	1.379	4.576	122	754.647
3.	Nepokriveni akreditivi	52.272	2.332	40	0	0	54.644
4.	Neopozivo odobreni a neiskorišteni krediti	1.960.318	88.909	293	127	255	2.049.902
5.	Ostale potencijalne obveze banke	17.070	245	406		16	17.737
6.	UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE KOJE SE KLASIFICIRAJU (zbroj pozicija od 1. do 5. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke	3.108.879	187.446	4.345	4.792	393	3.305.855
7.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA	60.971	12.075	796	2.865	393	77.100
8.	REZERVIRANJA PO GUBICIMA ZA IZVANBILANČNE STAVKE	32.336	2.548	1.230	4.495	253	40.862
9.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA	38.499	10.477	100	132	141	49.349
10.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBIL. STAVKAMA	24.697	8.413	13	1	1	33.125
11.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA						17.322
12.	IZVANBILANČNE STAVKE KOJE SE NE KLASIFICIRAJU						673.232
13.	UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE						3.979.087
6a.	Iznos potencijalnih obveza osiguranih novčanim depozitom						60.299
6b.	Iznos odobrenih a neiskorištenih kredita s klauzulom o bezuvjetnom otkazivanju						647.982

Prilog 7-Račun dobiti i gubitka banaka u FBiH po šemi FBA-31.12.2018.

-u 000 KM-

R. br	Opis	31.12.2017.	%	31.12.2018.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
1.	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA	Iznos	%	Iznos	%	
a)	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1)	Kamatonosni računi depozita kod depozitnih institucija	2.653	0,3%	4.525	0,4%	171
2)	Plasmani drugim bankama	1.481	0,1%	2.461	0,2%	166
3)	Kreditni i poslovi leasinga	669.651	65,3%	657.927	62,6%	98
4)	Vrijednosni papiri koji se drže do dospelja	3.260	0,3%	3.515	0,3%	108
5)	Vlasnički vrijednosni papiri	812	0,1%	0	0,0%	0
6)	Potraživanja po plaćenim izvanbilančnim obvezama	3	0,0%	1	0,0%	33
7)	Ostali prihodi od kamata i slični prihodi	76.688	7,5%	72.937	6,9%	95
8)	UKUPNI PRIHODI OD KAMATA I SLIČNI PRIHODI	754.548	73,6%	741.366	70,4%	98
b)	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
1)	Depoziti	124.706	12,1%	104.053	9,9%	83
2)	Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0%	0	0,0%	0
3)	Uzete pozajmice - dospjele obveze	0	0%	0	0,0%	0
4)	Obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	10.846	1,1%	9.089	0,9%	84
5)	Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	7.895	0,8%	7.790	0,7%	99
6)	Ostali rashodi po kamatama i slični rashodi	6.538	0,6%	9.121	0,9%	140
7)	UKUPNI RASHODI PO KAMATAMA I SLIČNI RASHODI	149.985	14,6%	130.053	12,4%	87
c)	NETO KAMATA I SLIČNI PRIHODI	604.563	59,0%	611.313	58,0%	101
2.	OPERATIVNI PRIHODI					
a)	Prihodi iz poslovanja s devizama	53.539	5,2%	60.374	5,8%	113
b)	Naknade po kreditima	11.710	1,1%	10.707	1,0%	91
c)	Naknade po izvanbilančnim poslovima	21.759	2,1%	22.530	2,1%	104
d)	Naknade za izvršene usluge	269.292	26,3%	294.707	28,0%	109
e)	Prihod iz poslova trgovanja	438	0%	308	0,0%	70
f)	Ostali operativni prihodi	64.802	6,3%	51.169	4,9%	79
g)	UKUPNI OPERATIVNI PRIHODI a) do f)	421.540	41,0%	439.795	41,8%	104
3.	NEKAMATNI RASHODI					
a)	Poslovni i izravni rashodi					
1)	Trošk.ispr.vrijed. riz.aktive, rezerviranja za potenc.obveze i ost. vrijed. usklađ	112.074	10,9%	108.662	10,3%	97
2)	Ostali poslovni i izravni troškovi	114.096	11,1%	126.225	12,0%	111
3)	UKUPNI POSLOVNI I IZRAVNI RASHODI 1) + 2)	226.170	22,0%	234.887	22,3%	104
b)	Operativni rashodi					
1)	Troškovi plaća i doprinosa	248.113	24,2%	256.407	24,4%	103
2)	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija	157.670	15,4%	153.348	14,6%	97
3)	Ostali operativni troškovi	121.689	11,9%	116.784	11,1%	100
4)	UKUPNI OPERATIVNI RASHODI 1) do 3)	527.472	51,5%	526.539	50,1%	100
c)	UKUPNI NEKAMATNI RASHODI	753.642	73,5%	761.426	72,4%	101
4.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	279.658	27,2%	324.384	30,9%	116
5.	GUBITAK	7.197	0,7%	34.702	3,3%	482
6.	POREZI	32.452	0%	34.293	0,0%	106
7.	DOBIT PO OSNOVI POVEĆANJA ODLOŽENIH POREZNIH SREDSTAVA I SMANJENJE ODLOŽENIH POREZNIH OBVEZA	712	0%	407	0,0%	57
8.	GUBITAK PO OSNOVI SMANJENJA ODLOŽENIH POREZNIH SREDSTAVA I POVEĆANJE ODLOŽENIH POREZNIH OBVEZA	748	0%	441	0,0%	59
9.	NETO-DOBIT 4.-6.	247.261	24,1%	290.098	27,6%	117
10.	NETO-GUBITAK 4.-6.	7.288	0,7%	34.743	3,3%	477
11.	FINANCIJSKI REZULTAT 9.-10.	239.973	0	255.355	0	106

PRILOZI ZA MIKROKREDITNI SEKTOR

Prilog 8-Osnovni podaci o MKO u FBiH na dan 31. 12. 2018.

R. br.	Naziv MKO	Direktor	Datum izdavanja licencije	Broj zaposlenih	Web adresa
1.	MKD "EKI" d.o.o. Sarajevo	Alma Delić v.d.	04.02.2008.	288	www.eki.ba
2.	MKF "EKI" Sarajevo	Sadina Bina v.d.	20.08.2007.	212	www.eki.ba
3.	MKF "LIDER" Sarajevo	Džavid Sejfović	04.02.2008.	75	www.lider.ba
4.	"LOK MKF" Sarajevo	Elma Čardaklija - Bašić	04.02.2008.	74	www.lok.ba
5.	MKF "MELAHA" Sarajevo	Jakob Finci	09.10.2007.	6	www.melaha.ba
6.	MKF "MI-BOSPO" Tuzla	Safet Husić	09.07.2007.	174	www.mi-bospo.org
7.	MKF "MIKRA" Sarajevo	Sanin Čampara	19.03.2008.	125	www.mikra.ba
8.	MKF "MIKRO ALDI" Goražde	Ferida Softić	20.08.2007.	30	www.mikroaldi.org
9.	"PARTNER MKF" Tuzla	Senad Sinanović	20.08.2007.	294	www.partner.ba
10.	"PRVA ISLAMSKA MKF" Sarajevo	Edina Hadžimurtezić	10.12.2007.	9	www.mfi.ba
11.	MKF "SANI" Zenica	Sulejman Haračić	09.10.2007.	5	-
12.	MKF "SUNRISE" Sarajevo	Samir Bajrović	20.08.2007.	169	www.microsunrise.ba
Ukupno				1461	

Prilog 9-Zbirna bilanca stanja MKF-31. 12. 2018.

-u 000 KM-

R. br.	Opis	31.12.2017.	%	31.12.2018.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA		Iznos	%	Iznos	%	
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	21.989	5,2	48.291	11,1	220
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	9.516	2,3	33.993	7,7	357
1b)	Kamatonosni računi depozita	12.473	3,0	14.298	3,4	115
2.	Plasmani bankama	1.210	0,3	210	0,0	17
3.	Kreditni	329.758	78,6	322.370	74,4	98
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	-2.716	-0,7	-2.232	-0,5	82
3b)	Neto krediti (3-3a)	327.042	77,9	320.137	73,9	98
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	28.383	6,8	24.918	5,8	88
5.	Dugoročne investicije	33.061	7,9	33.061	7,6	100
6.	Ostala aktiva	8.062	1,9	6.900	1,6	86
7.	Minus: rezerv. na ost. stavke aktive, osim kredita	-158	-0,0	-135	-0,0	85
8.	Ukupno aktiva	419.589	100	433.382	100	103
PASIVA						
9.	Obveze po uzetim kratkoročnim kreditima	86.518	20,6	69.189	16,0	80
10.	Obveze po uzetim dugoročnim kreditima	90.622	21,6	108.781	25,1	120
11.	Ostale obveze	21.215	5,1	21.647	5,0	102
12.	Ukupno obveze	198.355	47,3	199.617	46,1	101
13.	Donirani kapital	45.851	10,9	48.076	11,1	105
14.	Temeljni kapital	3.820	0,9	3.820	0,9	100
15.	Višak prihoda nad rashodima	231.183	55,1	243.189	56,1	105
15a)	za prethodne godine	214.123	51,0	230.646	53,2	108
15b)	za tekuću godinu	17.060	4,1	12.543	2,9	74
16.	Manjak prihoda nad rashodima	61.352	14,6	62.021	14,3	101
16a)	za prethodne godine	61.279	14,6	61.278	14,1	100
16b)	za tekuću godinu	73	0,0	743	0,2	1018
17.	Ostale rezerve	1.732	0,4	701	0,1	40
18.	Ukupno kapital	221.234	52,7	233.765	53,9	106
19.	Ukupno pasiva	419.589	100	433.382	100	103
Izvanbilančna evidencija						
	- otpisani krediti	110.188		105.151		95
	- komisioni poslovi	366		421		115

Prilog 10-Zbirna bilanca stanja MKD-31. 12. 2018.

-u 000 KM-

R. br.	Opis	31.12.2017.	%	31.12.2018.	%	Indeks
	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA		Iznos	%	Iznos	%	
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	24.841	23,1	9.107	6,2	37
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	24.841	23,1	9.107	6,2	37
1b)	Kamatonosni računi depozita	0	0,0	0	0,0	-
2.	Plasmani bankama	0	0,0	0	0,0	-
3.	Kreditni	81.396	75,8	134.551	91,6	165
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	-542	-0,5	-672	-0,5	124
3b)	Neto krediti (3-3a)	80.854	75,3	133.879	91,1	166
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	430	0,4	1.751	1,2	407
5.	Dugoročne investicije	0	0,0	0	0,0	-
6.	Ostala aktiva	1.243	1,2	2.270	1,5	183
7.	Minus: rezervir. na ost. stavke aktive, osim kredita	30	0,0	36	0,0	120
8.	Ukupno aktiva	107.338	100	146.971	100	137
PASIVA						
9.	Obveze po uzetim kratkoročnim kreditima	18.273	17,0	33.197	22,6	182
10.	Obveze po uzetim dugoročnim kreditima	50.583	47,1	68.515	46,6	135
11.	Ostale obveze	4.656	4,4	6.155	4,2	132
12.	Ukupno obveze	73.512	68,5	107.867	73,4	147
13.	Donirani kapital	0	0,0	0	0,0	-
14.	Temeljni kapital	30.600	28,5	30.600	20,8	100
15.	Emisioni ažio	0	0,0	0	0,0	-
16.	Neraspoređena dobit (16a+16b)	1.317	1,2	6.504	4,4	494
16a)	prethodnih godina	1.017	0,9	1.225	0,8	120
16b)	tekuće godine	300	0,3	5.279	3,6	1760
17.	Zakonske rezerve	1.909	1,8	2.000	1,4	105
18.	Ostale rezerve	0	0,0	0	0,0	-
19.	Ukupno kapital	33.826	31,5	39.104	26,6	116
20.	Ukupno pasiva	107.338	100	146.971	100	137
Izvanbilančna evidencija						
	- otpisani krediti	420		1.506		359
	- komisioni poslovi	0		0		n/a

Prilog 11-Pregled osnovnih finansijskih pokazatelja MKO - 31. 12. 2018.

-u 000 KM-

R. br.	Naziv MKO	Iznos aktive	Iznos bruto portfelja	Iznos kapitala	Višak (manjak) prihoda nad rashodima/ neto dobit (gubitak)	Plasmani u razdoblju 1.1.-31.12.2018.
1.	MKD "EKI" d.o.o. Sarajevo	146.971	134.551	39.104	5279	130.964
2.	MKF "EKI" Sarajevo	87.319	25.929	67.275	-505	12.506
3.	MKF "LIDER" Sarajevo	20.771	20.103	11.321	361	21.331
4.	"LOK MKF" Sarajevo	10.084	5.708	2.855	137	3.437
5.	MKF "MELAHA" Sarajevo	1.293	814	523	8	706
6.	MKF "MI-BOSPO" Tuzla	64.790	59.436	23.909	1.955	63.406
7.	MKF "MIKRA" Sarajevo	38.611	30.704	8.752	1.295	34.286
8.	MKF "MIKRO ALDI" Goražde	6.929	6.486	4.967	207	6.718
9.	"PARTNER MKF" Tuzla	146.447	128.862	85.590	9.753	117.440
10.	"PRVA ISLAMSKA MKF" Sarajevo	1.885	1.733	1.554	-168	2.362
11.	MKF "SANI" Zenica	466	407	225	1	562
12.	MKF "SUNRISE" Sarajevo	54.787	42.187	26.794	2.595	55.954
Ukupno		580.353	456.920	272.869	20.918	449.672

Prilog 12-Zbirni račun dobiti i gubitka MKF-31. 12. 2018.

-u 000 KM-

R. br.	Opis	Za razdoblje 1.1. - 31.12.2017.	%	Za razdoblje 1.1. - 31.12.2018.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I.	FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI	Iznos	%	Iznos	%	
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	13	0,0	12	0,0	92
1.2.	Kamate na plasmane bankama	10	0,0	13	0,0	130
1.3.	Kamate na kredite	66.468	97,9	62.360	98,0	94
1.4.	Ostali finansijski prihod	1.425	2,1	1.225	2,0	86
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	67.916	100	63.610	100	94
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	8.125	93,9	7.727	91,8	95
2.2.	Ostali finansijski rashodi	531	6,1	692	8,2	130
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	8.656	100	8.419	100	97
3.	Neto finansijski prihodi (1.5. - 2.3.)	59.260	n/a	55.191	n/a	93
II.	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	7.368	90,6	6.631	95,1	90
4.2.	Ostali operativni prihodi	768	9,4	345	4,9	45
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	8.136	100	6.976	100	86
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	36.912	64,9	36.698	64,7	99
5.2.	Troškovi poslov. prostora, ostale fik. aktive i režije	10.999	19,3	10.178	17,8	92
5.3.	Ostali operativni troškovi	8.939	15,8	9.837	17,5	111
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	56.850	100	56.713	100	100
6.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	3.528	n/a	2.760	n/a	78
7.	Višak/manjak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja (3.+4.3.-5.4.-6.)	7.018	n/a	2.694	n/a	39
8.	Izvanredni prihodi	11.975	n/a	13.737	n/a	115
9.	Izvanredni rashodi	725	n/a	792	n/a	108
10.	Višak/manjak prihoda nad rashodima (7.+8.-9.)	18.268	n/a	15.639	n/a	86

Prilog 13-Zbirni račun dobiti i gubitka MKD-31. 12. 2018.

-u 000 KM-

R. br.	Opis	Za razdoblje 1.1. - 31.12.2017.	%	Za razdoblje 1.1. - 31.12.2018.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I.	FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI	Iznos	%	Iznos	%	
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	0	0,0	0	0	n/a
1.2.	Kamate na plasmane bankama	0	0,0	0	0	n/a
1.3.	Kamate na kredite	9.146	99,9	19.701	99,9	215
1.4.	Ostali financijski prihod	8	0,1	13	0,1	163
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	9.154	100	19.714	100	215
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	2.459	95,2	3.514	93,5	143
2.2.	Ostali financijski rashodi	125	4,8	246	6,5	197
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	2.584	100	3.760	100	146
3.	Neto financijski prihodi (1.5. - 2.3.)	6.570	n/a	15.954	n/a	243
II.	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	723	91,6	1.578	90,7	218
4.2.	Ostali operativni prihodi	66	8,4	162	9,3	245
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	789	100	1.740	100	221
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	3.745	66,8	7.095	68,1	189
5.2.	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režije	873	15,6	1.606	15,4	184
5.3.	Ostali operativni troškovi	987	17,6	1.719	16,5	174
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	5.605	100	10.420	100	186
6.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	614	n/a	1.271	n/a	207
7.	DOBIT/GUBITAK OD REDOVNOG POSLOVANJA (3.+4.3.-5.4.-6.)	1.140	n/a	6.003	n/a	527
8.	Izvanredni prihodi	57	n/a	65	n/a	114
9.	Izvanredni rashodi	850	n/a	169	n/a	20
10.	DOBIT/GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	347	n/a	5.899	n/a	1.700
11.	POREZ	47	n/a	620	n/a	1.343
12.	Neto dobit/gubitak	300	n/a	5.276	n/a	1.756

PRILOZI ZA LEASING SEKTOR

Prilog 14-Osnovni podaci o leasing društvima na dan 31. 12. 2018.

R. br.	Naziv leasing društva	Direktor	Datum izdavanja licencije	Broj stalno zaposlenih	Web adresa
1.	ASA LEASING d.o.o. Sarajevo	Aida Rifelj	22.03.2010.	7	www.asa-leasing.ba
2.	MOGO d.o.o. Sarajevo	Kreics Maris	01.06.2018.	19	www.mogo.ba
3.	NLB LEASING d.o.o. Sarajevo	Denis Silajdžić	19.03.2010.	7	www.nlbleasing.ba
4.	PORSCHE LEASING d.o.o.	Dejan Stupar	28.05.2015.	18	www.porscheleasing.ba
5.	RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	Munir Čengić	19.01.2010.	35	www.rlbh.ba
6.	SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	Elma Hošo	11.02.2010.	21	www.s-leasing.ba
7.	VB LEASING d.o.o Sarajevo	Slobodan Vujić	12.01.2010.	11	www.vbleasing.ba
Ukupno				118	

Prilog 15-Pregled vlasničke strukture leasing društava-31. 12. 2018.

R. br.	Leasing društvo	Ime-naziv vlasnika	% udjela
1.	ASA LEASING d.o.o. Sarajevo	ASA AUTO d.o.o. Sarajevo	82,8
		ASA FINANCE d.d. Sarajevo	17,2
2.	MOGO d.o.o. Sarajevo	Pole Alberts, Riga, Latvija	100
3.	NLB LEASING d.o.o. Sarajevo	NLB d.d. Ljubljana	100
4.	PORSCHE LEASING d.o.o.	PORSCHE BANK Aktiengesellschaft Salzburg Austrija	100
5.	RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	RAIFFEISEN BANK d.d. Sarajevo, BiH	100
6.	SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	STEIERMAERKISCHE BANK UND SPARKASSEN AG, Graz	51,0
		SPARKASSE BANK d.d. Sarajevo	49,0
7.	VB LEASING d.o.o. Sarajevo	VB LEASING INTERNATIONAL GmbH, Vienna	100

Prilog 16-Zbirna bilanca stanja leasing društava-31. 12. 2018.

- u 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2017.		31.12.2018.		Indeks
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7=5/3
		Iznos	% u ukupnoj aktivni	Iznos	% u ukupnoj aktivni	31.12.2018/ 31.12.2017
	AKTIVA					
1.	Novac i novčani ekvivalenti	13.738	5,3%	13.969	4,7%	102
2.	Plasmani bankama	16.953	6,5%	17.235	5,8%	102
3.	Potraživanja po financijskom leasingu, neto (3a-3b-3c-3d)	176.007	67,6%	214.674	72,2%	122
3a)	Potraživanja po financijskom leasingu, bruto	192.488	74,0%	233.535	78,6%	121
3b)	Rezerve za gubitke	2.078	0,8%	897	0,3%	43
3c)	Odgođeni prihodi po osnovi kamata	14.275	5,5%	17.794	6,0%	125
3d)	Odgođeni prihodi po osnovi naknada	128	0,0%	170	0,1%	133
4.	Potraživanja od supsidijarnih osoba	2	0,0%	2	0,0%	100
5.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto (5a+5b-5c-5d)	29.606	11,4%	36.485	12,3%	123
5a)	Materijalna i nematerijalna imovina-vlastita sredstva	4.864	1,9%	4.848	1,6%	100
5b)	Materijalna i nematerijalna imovina - operativnog leasinga	43.673	16,8%	48.482	16,3%	111
5c)	Ispravka vrijednosti -vlastita sredstva	3.874	1,5%	3.748	1,3%	97
5d)	Ispravka vrijednosti-operativni leasing	15.057	5,8%	13.097	4,4%	87
6.	Dugoročne investicije	291	0,1%	203	0,1%	70
7.	Ostala aktiva (7a+7b)	23.607	9,1%	14.586	4,9%	62
7a)	Zajmovi, neto (7a1-7a2)	13.449	5,2%	6.253	2,1%	46
7a1)	Zajmovi (dospjela potraž.+nedospjela glavnica)	15.345	5,9%	12.130	4,1%	79
7a2)	Rezerve za zajmove	1.896	0,7%	5.877	2,0%	310
7b)	Zalihe	3.087	1,2%	1.339	0,5%	43
7c)	Ostala aktiva	7.071	2,7%	6.994	2,4%	99
	UKUPNA AKTIVA	260.204	100,0%	297.154	100,0%	114
	PASIVA					
9.	Obveze po uzetim kreditima, neto	209.085	80,4%	252.389	84,9%	121
9a)	Obveze po kratkoročnim kreditima	0	0,0%	0	0,0%	100
9b)	Obveze po dugoročnim kreditima	209.275	80,4%	252.729	85,0%	121
9c)	Unaprijed plaćeni troškovi i naknada	190	0,1%	340	0,1%	179
10.	Ostale obveze	10.329	4,0%	7.997	2,7%	77
	UKUPNO OBVEZE	219.414	84,3%	260.386	87,6%	119
11.	Temeljni kapital	34.004	13,1%	33.925	11,4%	100
12.	Rezerve	576	0,2%	4.547	1,5%	789
13.	Akumulirana dobit/gubitak	6.210	2,4%	-1.704	-0,6%	n/a
	UKUPNO KAPITAL	40.790	15,7%	36.768	12,4%	90
	UKUPNO PASIVA	260.204	100,0%	297.154	100,0%	114
	Otpisana potraživanja (početno stanje)	95.111	36,6%	84.175	28,3%	89
	Novi otpis (+)	995	0,4%	896	0,3%	90
	Naplata (-)	6.069	2,3%	4.101	1,4%	68
	Trajni otpis (-)	5.862	2,3%	8.033	2,7%	137
	Otpisana potraživanja (krajnje stanje)	84.175	32,3%	72.937	24,5%	87

Prilog 17-Pregled aktive, potraživanja po finansijskom leasingu i neto stanja sredstava danih u operativni leasing i finansijskog rezultata leasing društava na dan 31. 12. 2018.

R. br.	Leasing društvo	Bilančna suma		Potraživanja po fin.leasingu		Neto stanje sredstava danih u oper. leasing		Financijsk i rezultat
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	Iznos
1.	ASA Leasing d.o.o. Sarajevo	2.405	0,8%	50	0,0%	0	0,0%	-805
2.	Mogo d.o.o. Sarajevo	1.734	0,6%	1.388	0,7%	0	0,0%	-1.007
3.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	9.377	3,1%	268	0,1%	0	0,0%	2.085
4.	Porsche Leasing d.o.o. Sarajevo	87.363	29,4%	62.656	29,2%	21.128	59,7%	754
5.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	121.259	40,8%	85.304	39,7%	10.641	30,1%	1.414
6.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	65.296	22,0%	59.259	27,6%	3.331	9,4%	1.454
7.	VB Leasing Leasing d.o.o. Sarajevo	9.720	3,3%	5.749	2,7%	285	0,8%	-598
	Ukupno	297.154	100%	214.674	100%	35.385	100%	3.297

Prilog 18-Pregled osnovnih finansijskih pokazatelja leasing društava i banaka koje obavljaju poslove finansijskog leasinga-31. 12. 2018.

-u 000KM-

R. br.	Leasing društvo/ banka	Ukupni kapital	Rang po ukupnom kapitalu	Neto dobit/gubitak	Rang po neto dobit/gubitak	Plasmani u 2018.	Rang plasmanima u 2018.	Broj ugovora u 2018.	Rang po broju ugovora u 2018.
1.	Asa Aleasing d.o.o. Sarajevo	2.200	4.	-805	5.	0	-	0	-
2.	Mogo d.o.o. Sarajevo	466	7.	-1.007	7.	1.474	5.	209	5.
3.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	9.082	2.	2.085	1.	0	-	0	-
4.	Porsche Leasing d.o.o. Sarajevo	2.371	6.	754	4.	65.957	1.	1.790	1.
5.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	12.865	1.	1.414	3.	54.139	2.	1.190	2.
6.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	7.091	3.	1.454	2.	37.424	3.	687	3.
7.	VB Leasing d.o.o. Sarajevo	2.693	5.	-598	6.	0	-	0	-
	Ukupno (sektor)	36.768		3.297		158.994		3.876	
8.	UniCredit Bank d.d. Mostar	-	-	-	-	33.752	4.	492	4.
Ukupno (sustav)						192.746	-	4.368	-

Prilog 19-Pregled rezervi za finansijski leasing-31. 12. 2018.

-u 000 KM-

Dani kašnjenja	Stopa rezerv. za financ. leasing (pokretne stvari)	Stopa rezerv. za financ. leasing (nepokretne stvari)	Iznos potraživanja za pokretne stvari	Iznos potraživanja za nepokretne stvari	Iznos osnovice za pokretne stvari	Iznos osnovice za nepokretne stvari	Rezerve			
							Za pokretne stvari	Za nepokretne stvari	Više obračunate i izdvojene rezerve	Ukupne rezerve
1	2	3	4	5	6	7	8=6*3	9=7*3	10	11=8+9+10
0-60	0,50%	0,50%	210.609	2.280	33.721	880	169	4	152	325
60-90	10%	10%	1.734	0	191	0	19	0	0	19
90-180	50%	50%	414	41	60	19	30	10	80	120
preko 180	100%	75%	427	0	427	0	427	6	0	433
preko 360	100%	100%	0	66	0	6	0	0	0	0
Ukupno			213.184	2.387	34.399	905	645	20	232	897

Prilog 20-Pregled rezervi za zajmove-31. 12. 2018.

-u 000 KM-

Dani kašnjenja	Stopa rezerviranja	Iznos potraživanja	Rezerve	Više obračunate izdvojene rezerve	Ukupne rezerve
1	2	3	4=3*2	5	6=4+5
0-60	0,05%	6.256	3	0	3
60-90	5%	0	0	0	0
90-180	10%	0	0	0	0
180-270	30%	0	0	0	0
270-360	50%	0	0	0	0
preko 360	100%	5.874	5.874	0	5.874
Ukupno		12.130	5.877	0	5.877

Prilog 21-Zbirni račun dobiti i gubitka leasing društava-31. 12. 2018.

- u 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2017.		31.12.2018.		Indeks 7=5/3
		Iznos	% u ukupnim prihodima /rashodima	Iznos	% u ukupnim prihodima /rashodima	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7=5/3
		Iznos	% u ukupnim prihodima /rashodima	Iznos	% u ukupnim prihodima /rashodima	31.12.2018/ 31.12.2017
	FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata	14.192	42,3%	11.189	34,5%	79
1a)	Kamate po finansijskom leasingu	10.074	30,0%	9.223	28,4%	92
1b)	Kamate na plasmane bankama	220	0,7%	318	1,0%	145
1c)	Naknade (za obradu leasing zahtjeva itd.)	661	2,0%	625	1,9%	95
1d)	Ostali prihodi po kamatama	3.237	9,6%	1.023	3,2%	32
2.	Rashodi po kamatama	3.369	12,1%	3.234	11,4%	96
2a)	Kamate na pozajmljena sredstva	3.261	11,7%	3.135	11,0%	96
2b)	Naknade za obradu kredita	105	0,4%	99	0,3%	94
2c)	Ostali rashodi po kamatama	3	0,0%	0	0,0%	0
3.	Neto prihodi od kamata	10.823	32,3%	7.955	24,5%	74
	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi	19.356	57,7%	21.250	65,5%	110
4a)	Naknade za izvršene usluge	4	0,0%	5	0,0%	125
4b)	Naknada za operativni najam	10.723	32,0%	12.614	38,9%	118
4c)	Prihod od prodaje leasing objekta	1	0,0%	128	0,4%	n/a
4d)	Ostali operativni prihodi	8.628	25,7%	8.503	26,2%	99
4d1)	Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	3.751	11,2%	3.901	12,0%	104
4d2)	Prihodi od opomena	359	1,1%	179	0,6%	50
4d3)	Ostalo	4.518	13,5%	4.423	13,6%	98
5.	Operativni rashodi	24.566	87,9%	25.240	88,9%	103
5a)	Troškovi plaća i doprinosa	5.102	18,2%	6.295	22,2%	123
5b)	Troškovi poslovnog prostora	8.771	31,4%	9.681	34,1%	110
5c)	Ostali troškovi	10.693	38,2%	9.264	32,6%	87
6.	Troškovi rezervi za gubitke	22	0,1%	-98	n/a	n/a
7.	Dobit prije poreza	5.591	20,0%	4.063	12,5%	73
8.	Porez na dobit	599	1,8%	766	2,4%	128
9.	Neto dobit	4.992	14,9%	3.297	10,2%	66

PRILOZI ZA FAKTORING SEKTOR

Prilog 22-Osnovni podaci o društvu za faktoring i pregled vlasničke strukture na dan 31. 12. 2018.

R. br.	Naziv društva	Direktor	Datum izdavanja licencije	Br. zaposl.	Web adresa	Ime – Naziv vlasnika	Udio
1.	Batagon factoring d.o.o. Sarajevo	Đenan Bogdanić	28.12.2017.	4	www.batagon-factoring.ba	Batagon International AG, Zug, Švicarska	100%

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

**IZDAVAČ
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Zmaja od Bosne 47b
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Tel. +387 33 72 14 00
Faks +387 33 66 88 11
Web site: www.fba.ba
e-mail: agencija@fba.ba**